

סריקת - ספרים - חוברות

1013

2

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד ראש הממשלה

חוקרים

1999 - 2000

מס. חק. מאי. ג. 9587/3

ץ להתיישבות שילה גל - חוברות

ג-3/9587

R0004lns

2-109-3-5-7

03/01/2021

תאריך הדפסה

מחלקת יו"ר אגף אמינות מידע

לחיות עם אנשים כמור!

 מועצה אזורית הר-חבדון

אנחנו מחכים לך בהר-חברון

לחיות עם אנשים כמוך!

חיי עבודה ויצירה

אפשרויות תעסוקה מגוונות, מהוות מקור פרנסה לתושבי האזור. בחלק מן הישובים, מתבססת התעסוקה על חקלאות מתקדמת בענפים רבים – לול פטמים, גידולי שדה עונתיים ואורגניים, מטעים, רפת, דיר וחממות. המגמה לעודד ולסייע ביזום ובהקמת מפעלים חדשים. אכן, כל יוזמה זוכה ליחס אוהד ולגישה חיובית.

דלת פתוחה לחיים חדשים

במסגרת הצעירה והדינאמית של ישובי הר-חברון, אתה יכול לקבוע בעצמך את אורח חייך: אם הציונות היא עבורך מושג רציני וחיוני, אם התישבות ומלאכת כפיים מרגשות אותך, אם אתה מוכן להיות חלוץ במונחי שנות האלפיים, זה המקום שלך!

אתה מוזמן להצטרף לחיים באחד מ-15 ישובי הר-חברון

6 ישובים קהילתיים:

● אדורה ● תלם ● שמעה ● ליבנה ● עומרים ● אשכולות

6 ישובים קהילתיים דתיים:

● עתניאל ● בית-חג"י ● סוסיא ● מעלה חבר ● נגוהות ● סנסנה

3 מושבים שיתופיים קהילתיים דתיים:

● מעון ● כרמל ● בית יתיר

לפרטים נוספים, התקשר למשרדי המועצה האזורית הר-חברון

טל' 02-9969111, פקס' 02-9969236

ציונות בת "שנות אלפיים"

בישובי הר-חברון, מתהווה הציונות במיטבה. בעלי חזון ואידיאלים ימצאו בישובים אלה, כר פעולה נרחב להגשמת משאלותיהם. כאן אפשר להציב אתגרים של ממש ולבטא את אהבת הארץ הלכה למעשה! הציונות האמיתית, נרקמת במקום הזה, קיום מצוות ישוב הארץ והמשך ההתישבות. ישובי הר-חברון ערוכים לקליטת משפחות חדשות מכל קשת האוכלוסיה. היום, זו הכתובת להגשמת הציונות.

על רצף ההיסטוריה

הישובים החדשים בהר-חברון הוקמו בסמוך לשרידי הישובים היהודיים הקדומים של ארץ יהודה. שרשרת ההתישבות שתחילתה בימי קדם, סוגרת, איפוא, מעגל היסטורי במפעל ההתישבותי בהר-חברון.

הבטחה לדור הבא

הילדים בישובי הר-חברון, גדלים על איכות חיים צרופה ועל אהבת ארץ ישראל. הילדים מתחנכים לחיי חברה עם מעורבות אישית בעשייה לפרט ולכלל.

מסגרות החינוך לצעירים כוללת – תינוקון, פעוטון, גנון, גן ילדים ובית ספר. להשלמת חיי החינוך והתרבות, מופעלים בישובים חוגי העשרה מגוונים, בנושאי מוסיקה, טבע, מלאכה, ציור ועוד.

טעם החיים

בישובי הר-חברון, נוצר הווי מיוחד, התורם לחיזוק הקשרים בין המשפחות ומסייע ליצירה משותפת, לעזרה הדדית ולהצלחה בכל מסגרות החיים. בכל ישוב מתקיימות פעילויות חברתיות, ימי עיון, הרצאות, חוגים, שעורי דת וארועי חגים. הפעילויות מתקיימות במועדון וגם מחוץ לישוב.

ברוכים הבאים להר-חברון

ולהפריח את השממה בחקלאות, תעשייה ובתיירות.

כיום, אזור הר חברון הינו חבל ארץ שוקק, הממוקם בלב המשולש הגאוגרפי - באר-שבע, ערד וחברון והוא יוצר רצף מיושב וחי, בין הנגב לבין ירושלים.

הצעדים הראשונים כבר מאחורינו, אך עוד המלאכה רבה. על הפרק הרחבת היישובים, פיתוח תשתיות ומקורות תעסוקה וקליטת מתיישבים חדשים מהארץ ומחור"ל. לצד אלה, שוקדים על פיתוח מערכת חינוך ותרבות, המבוססת על הקניית ערכים וחיזוק שרשי ההתיישבות, מאז ולתמיד.

צביקי בריחי

ראש המועצה האזורית

הר חברון

כבר בימי קדם היה הר חברון ערש התרבות ומקום התהוותה של מלכות ישראל. כאן התנחל שבט יהודה וכאן החלה ההתיישבות היהודית בהגיע עם ישראל לארצו. בהר חברון מקים דוד את המלוכה ובמקום הזה הוא בורח מפני שאול המלך ומפני אבשלום בנו. לימים, בתקופת הבית השני, מתפתח בהר חברון ישוב יהודי גדול ונרחב. ממצאים ארכיאולוגיים גילו לא פחות מ-68 יישובים יהודיים מאותה תקופה. היישובים הללו המשיכו להתקיים עוד מאות שנים לאחר חורבן הבית.

עד לפני כעשרים שנה, היה אזור הר חברון שומם מיישוב יהודי. בשנת תש"מ, עולה לקרקע היישוב הראשון בדרום הר חברון - מושב בית יתיר, בשנתיים הבאות עלו לקרקע היישובים כרמל, מעון ותלם. כיום מתנוססים על רכס ההר 15 יישובים צעירים, המנהלים אורחות חיים מגוונים. היישובים חקלאיים, קהילתיים, דתיים ולא דתיים. כולם הוקמו מתוך מטרה לישב חבל ארץ זה

מפעלי המועצה האזורית הר-חברון

המועצה האזורית הר חברון, בתנופת עשייה ופיתוח
והיא מפעילה מוסדות, שירותים מפעלים מגוונים לרווחת ולטובת תושבי הישובים.

העיקר הבריאות

מערך הבריאות ביישוב הר-חברון, כולל מרפאות כלליות ותחנות לטיפול
באם ובילד, המופעלות באמצעות אחיות הישובים. בכל ישוב מבקרים
באופן סדיר רופאים כלליים ומקצועיים. לצד אלה, מופעלת בתחום
המועצה מערכת הצלה, הכוללת אמבולנסים, חובשים ואחיות. המועצה
האזורית מופקדת על פיקוח וטיפול בכל נושאי התברואה באזור.

תחבורה שוטפת

כל ישוב ויישוב, מחובר באמצעות קו שרות של אגד, עם קרית-ארבע,
באר-שבע וירושלים וכן עם ישובי האזור השכנים.
בנוסף, מפעילה המועצה האזורית קווי הסעות מיוחדים להסעות
תלמידים לבתי ספר, לפעולות ולאירועי תרבות.

מוסדות חינוך

שורה של מוסדות חינוך, משרתת את ילדי הר-חברון בגילאים השונים
● **מעונות יום** מופעלים בכל ישוב, לפעוטות מגיל 3 חודשים עד 3
שנים. המעונות פועלים באמצעות הישובים ובפיקוח המועצה האזורית.
● **גני ילדים** לגילאים טרום חובה וחובה.
● **בתי ספר יסודיים ועל-יסודיים**. בית ספר ממלכתי דתי אזורי, פועל
בישוב סוסיא. בית ספר ממלכתי דתי "דביר" פועל בעותניאל. ביישוב
מיתר, פועל בית ספר ממלכתי אזורי. בתי ספר נוספים, פועלים
בקרית-ארבע, קרית-גת, עומר ובאר-שבע. לרשות התלמידים הסעה
מטעם המועצה לבתי הספר וחזרה.
● **מועדוניות נוער וספריות** מופעלות בכל ישוב.

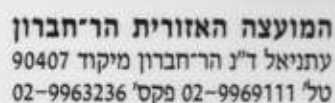

פעילויות תרבות

פעילות תרבותית ענפה, מתקיימת בכל הישובים והיא כוללת שפע חוגים
לילדים ולנוער.
● חוגים והשתלמויות למבוגרים.
● פעולות תרבות ומופעים מרכזיים.
● מרכזי מוסיקה אזוריים בסוסיא ובשמעה.

קוּעֵצָה אֲזוּרִית הֶרֶם־בֶּדֶן

מועצה אזורית הר-חברון

אדורה • אשכולות • בית-חג"י
 בית-יתיר • כרמל • ליבנה
 מעון • מעלה-חבר • נגוהות
 סוסיא • סנסנה • עומרים
 עתניאל • שמעה • תלם

המועצה האזורית הר-חברון
 עתניאל ד"נ הר-חברון מיקוד 90407
 טל' 02-9969111 פקס' 02-9963236

בית-חג"י

עם חברי בית-חג"י נמנות משפחות צעירות בוגרי ישיבות הסדר, אשר באחיזתם במקום, מצאו דרך לקיום החזון הציוני, באהבת הארץ, בהתיישבות, בתורה ובעבודה. בית-חג"י ממשיך לקלוט משפחות צעירות המחפשות הגשמת ערכים לאומיים, דתיים וחברתיים, עם איכות חיים אמיתית.

תחבורה ציבורית סדירה מחברת את בית-חג"י עם באר-שבע, ירושלים וקרית-ארבע, מספר פעמים ביום. בנוסף, מתקיימות בכל יום הסעות של המועצה האזורית, מקרית-ארבע.

דיור ובניה

לרשותכם יחידות דיור לרכישה ולשכירות. הבתים החדשים תוכננו לניצול מרבי של שטח הדירה, תוך אפשרות להגדלת השטח ולהוספת חדרים בעתיד.

כל בית ממוקם על שטח של חצי דונם ובנייתו כוללת פיתוח תשתיות. לתושבים החדשים מובטח סיוע של משכנתאות ממשרד השיכון בתנאים הטובים ביותר.

בית-חג"י הינו ישוב צעיר ודינאמי אשר הוקם בשנת 1984, חג"י על שם שלושה חברים - חנן, גרשון ויעקב - שנרצחו בפתח בית הדסה, בחברון בשנת 1980. בית-חג"י ממוקם על רכס גבוה בהרי חברון והוא משקיף לנוף קסום וצוצר נשימה המקיף אותו.

בית-חג"י - לחיות עם אנשים כמוך!

אפשרויות תעסוקה מגוונות

תנופת הפיתוח לא פסחה גם על התעסוקה ביישוב.
בבית-חג"י קיים מבנה מלאכה המשרת יזמים ובעלי
מקצועות חופשיים.
הישוב מסייע ליזמים פרטיים.
תושבי בית-חג"י מוצאים את פרנסתם כמורים, רופאים,
אנשי צבא, שכירים ועצמאיים.
בישוב קיים מוסד חינוכי ייחודי לנוער מכל רחבי הארץ
ובו ניתן להשתלב במקצועות חינוכיים וטיפוליים.

שירותים קהילתיים

לרשות התושבים, כל השירותים הדרושים - בית כנסת,
מקוה, ספריה, מרפאה וטיפת חלב. בנוסף, עומדת לרשות
התושבים, המרפאה האזורית בקרית-ארבע. שירותי הדואר
ובנק הדואר ניתנים באמצעות דואר נע.

חינוך ותרבות

למען הילדים הרכים, מפעיל הישוב מעון יום עד השעה
16:00 וכן כיתת תינוקות, כיתת פעוטות וגני ילדים טרום
חובה וחובה. חינוך יסודי מקבלים ילדי בית-חג"י, בבית
הספר וחובה. חינוך יסודי מקבלים ילדי בית-חג"י, בבית
הספר הממלכתי דתי בקרית-ארבע. את החינוך התיכוני,
מספקות, הישיבה התיכונית והאולפנא לבנות בקרית-ארבע.
הסעות התלמידים לקרית-ארבע מאורגנות על ידי המועצה
האזורית.

בבית-חג"י מתקיימת פעילות תורנית המיועדת לכלל
התושבים והכוללת - שעורים, שיחות והרצאות.
בישוב מתקיימת גם פעילות תרבותית עשירה לילדים
ולבוגרים - חוגים, מועדוניות, "אוצר התורה" וסניף בני-
עקיבא תוסס.

למידע נוסף 02-9961911

כרמל

כרמל הוא מראשוני הישובים שהוקמו
במסגרת ישובי "מועצת הר-חברון" ועדיין
נמצא בתנופת בניה והתפתחות מיוחדים.

ישוב שיתופי קהילתי תורני ממוקם על רכס
הרי חברון ומשקיף על מדבר יהודה וים המלח.
הישוב הוקם סמוך לגבול ספר המדבר בגובה
750 מ' מעל פני הים.

כרמל - לחיות עם אנשים כמוך!

קליטה ובניה

יש בשוב מספר יחידות דיור זמניות לאכלוס מידי. במקביל מתחילה תכנית בניה מאסיבית של כ-30 יח' דיור, כשישנה אפשרות לגור בשכירות או לרכוש את הבתים בתנאי משכנתא נוחים במיוחד. תושבי כרמל מציעים לך השתלבות בתהליך תנופה ופיתוח של ישוב צעיר בדרום הר חברון.

למידע נוסף 02-9963101

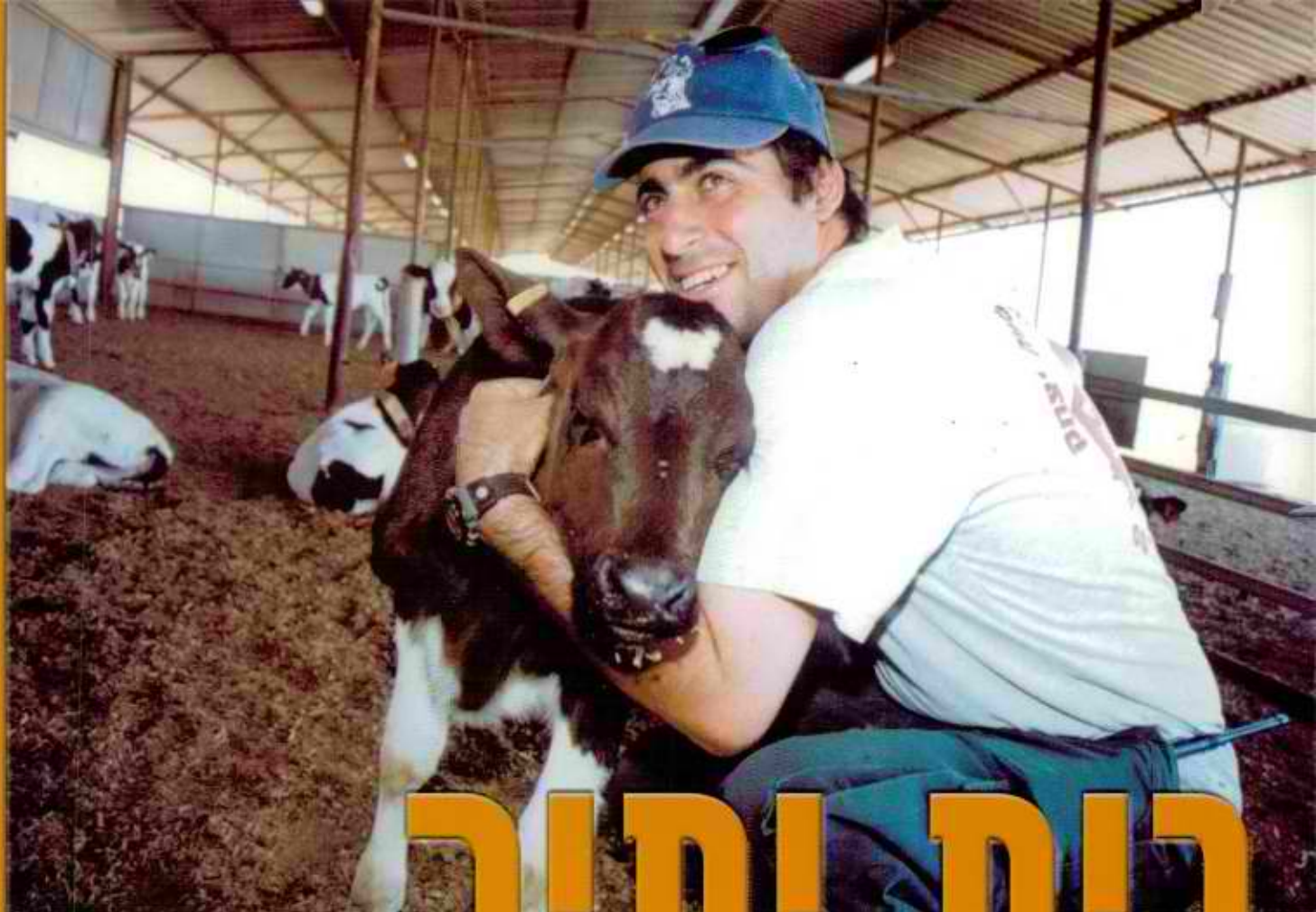
אופיו של הישוב

כרמל הוקם כמושב שיתופי באלול תשמ"א ע"י בוגרי ישיבות "הסדר", כאמצעי להקמת ישוב חקלאי באזור. חברי הישוב שמו להם למטרה להקים ישוב תורני המשלב תורה ועבודה. לאחרונה, החליטו חבריו לשנות את אופיו הארגוני, לשנות את המסגרת השיתופית ולפתוח את השערים לקליטת תושבים המחפשים מקום בעל אופי חקלאי ואיכות חיים לגידול הילדים אולם אינם רוצים להשתלב במסגרת השותפות. תושבי הישוב ממוצא מעורב ובו צברים לצד עולים ותיקים וחדשים.

תעסוקה

הישוב השיתופי מתפרנס מענפי חקלאות - מדגרה, לול, מטעים, כרם, גדולי שדה, רפת, חממות ומפעל לכובעים. תושבים יכולים לעסוק ביוזמה פרטית ביישוב או במקצועות חופשיים באזור קרית-ארבע, ירושלים ובאר-שבע. עבודות הנשים חופשיות בכל מקרה גם במסגרת השיתופית.

בית יתיר

תושבי בית-יתיר נהנים מקשת רחבה של שירותי חנוך וקהילה. במקום: צרכניה ושירותי בריאות, מוסדות חינוך, תלמוד תורה לילדים ושעורים תורניים.

ראשון הישובים שהוקמו בדרום הר-חברון הינו בית יתיר, מושב שיתופי קהילתי דתי. הישוב ממוקם באזור מן היפים בהר-חברון והוא נהנה ממזג אויר הררי וצח.

בית יתיר - לחיות עם אנשים כמוך!

דגש מיוחד

הישוב מקיים חיים הרמוניים באווירה משפחתית. לתושבים החדשים פתוחות אפשרויות לעשות צעד קדימה בחיים ולהנות מאווירה כפרית חקלאית.

אם אתם מעוניינים ליטול חלק בפתוח חבל ארץ יפה זה נשמח אם תצרו אתנו קשר.

אצלנו תוכל לבחור בין שתי אפשרויות:
להיות חבר במסגרת הקהילתית בלבד.
להיות חבר במושב השיתופי.

למידע נוסף 02-9963123/6

אפשרויות תעסוקה מגוונות

בבית יתיר מקצועות חקלאיים מפותחים.
ניתן לעסוק בגידולי שדה, במטעי עצי פרי, כרם, רפת,
גידול בע"ח ומפעל לייבוש שזיף.
כמו כן יש מפעל אלקטרוניקה.
בתחום החינוך ניתן למצוא תעסוקה בישיבה הקדם צבאית
לבוגרי תיכון ובמוסדות חינוך אזוריים.
בתכנון: חוות טורבינות רוח להפקת חשמל והקמת יקב.

טנא צומרים

בין בירת ישראל לבין בירת הנגב,
על ראש הר גבוה, מתנוסס הישוב הקהילתי
טנא, המוכר גם כמעלה צומרים.
טנא ממוקם 22 ק"מ מבאר שבע
ו-60 ק"מ מירושלים.

טנא הינו ישוב קהילתי כפרי, המושתת על חיי שיתוף
קהילתיים והוא מתפקד כאגודה שיתופית, עם תקנון
המגדיר ומבטיח את מטרות הישוב. טנא נמנה עם יישובי
תנועת 'אמנה'.

ראשתו של הישוב בשנת 1984 כהאחות נח"ל, כיום
בישוב 150 משפחות ובהם משפחות עולים.
תושבי טנא באים מכל שכבות האוכלוסיה וגווי הקשת
הפוליטית וכך הם יוצרים חברה מתחדשת הקשורה לישוב
הארץ ואהבת הטבע.

טנא עומרים - לחיות עם אנשים כמור!

חינוך ותרבות

בישוב עצמו פועלים מוסדות חינוך לגיל הרך - תינוקיה, פעוטון יום, וגן ילדים עד גיל 5. הילדים נהנים מטיפול אישי ומארוח מלא עד שעות אחה"צ, חוגי אמנות שונים, פועלים להנאת התושבים בכל הגילים.

שירותים קהילתיים

הישוב מפעיל מרפאה של קופ"ח לאומית, טיפת חלב ושירותי מגן דוד אדום, כולל אמבולנס. שירותים קהילתיים נוספים ניתנים על ידי המועצה האזורית הר חברון. בישוב מועדון, סיפריה ובית כנסת.

דגש מיוחד

ישוב טנא מאפשר לחבריו להגיע לכלל הגשמה מירבית של המטרות האישיות, החברתיות והלאומיות. חיי התרבות התוססים, לצד טיפוח התא המשפחתי וכל אלה, על רקע האוויר הצח והנוף המרהיב, יוצרים הרמוניה מופלאה ועושים את הישוב למיוחד במינו.

מידע נוסף בטל' 07-6517191

דיוור ובניה

טנא נמצא בתאוצת בניה ופיתוח. בישוב בתי קבע ובפתח, הקמתם של 50 בתים נוספים. מגרשים רבים מוכשרים לבניה. עד להשלמת הבתים החדשים, עומדים לרשות התושבים החדשים מבנים זמניים ומרווחים. יעד הישוב - 250 משפחות לשלב א.

תעסוקה

חברי טנא מוצאים את פרנסתם בב"ש וסביבתה ובמבנה התעשייה של הישוב. בקרוב מתוכננת הקמתו של מבנה תעשייה נוסף, תוך מתן ביטוי ליזמים ולבעלי מעוף.

ליבנה

בלב יער יתיר, 35 ק"מ מבאר שבע, שוכן
הישוב ליבנה, המוכר גם בשם שני.
הישוב ממוקם בגבולות הקו הירוק, על כביש
צומת יתיר סוסיה.

120 המשפחות המתגוררות בישוב, מקיימות חיים פעילים
ויצירתיים והן פתוחות לקליטת זוגות צעירים ומשפחות
נוספות, עד גיל 45.

ליבנה - לחיות עם אנשים כמוך!

דִּיור ובניה

תנופת הפיתוח בשני, נמצאת היום בשיאה. יחידות דיור חדשות מצויות בתהליך מכירה. רוכשי הדירות זכאים למשכנתאות ולהטבות בתנאים טובים.

תעסוקה

בית תוכנה ומבנה תעשייה מספק תעסוקה לתושבי ליבנה (שני). עם זאת, הישוב מקדם בברכה ומעודד יוזמות והשקעות בתעשייה ובתיירות.

מידע נוסף בטל' 07-9954298

חינוך, תרבות ושירותים קהילתיים
מערכת חינוך עצמאית משרתת את ילדי הישוב. מגיל 3 חודשים ועד גן חובה. החינוך היסודי ניתן לילדי ליבנה (שני), בבית הספר האזורי במיתר. את החינוך התיכוני מקבלים הצעירים בבאר שבע.

חברי הישוב נהנים מפעילות חברתית ותרבותית מגוונת, הכוללת חוגים לילדים ולבוגרים ואירועים שונים. לרשות התושבים - ספריה, מועדון חברים ומגרשי ספורט.

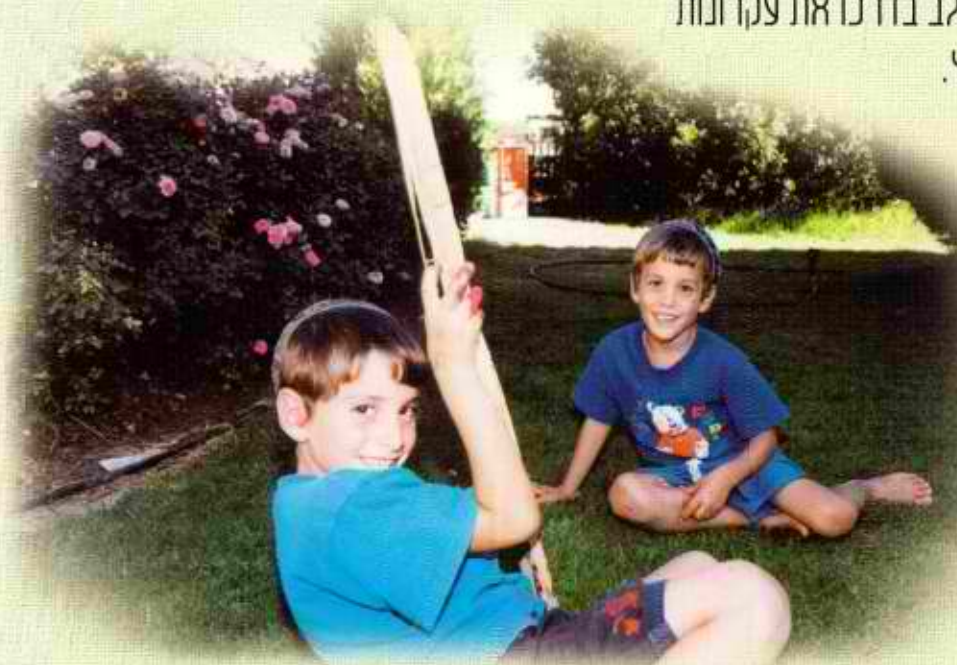

מעון צביאל

מושב מעון עושה לחידוש ולהרחבת
ההתיישבות באזור והוא מאכלס כיום עשרות
משפחות.

בשנת תשד"מ (1984) הוקם מושב מעון
צביאל, בדרום הר-חברון. הישוב נמנה על
תנועת 'אמנה' ובאופיו הוא תורני, שיתופי,
קהילתי חקלאי והוא משלב בדרכו את עקרונות
האמונה עם בנין הארץ.

מעון צביאל - לחיות עם אנשים כמור!

שירותים קהילתיים

במקום יש צרכניה, מרפאה, מקוה, ספריה ומועדון. מיטב מוסדות החינוך עומדים לרשות הילדים. במקום פועלים גן חובה ומעון לילדים מגיל 3 חודשים. הילדים מגיל 3 ש' לומדים בתלמוד תורה אחה"צ. בישוב סוסיא הסמוך פועלים בית הספר האזורי וחטיבת הביניים האזורית התורמים גם הם לחינוך החינוך התורני. בנוסף מופעלים חוגים שונים. האוכלוסיה הבוגרת מקיימת מסגרות לימוד קבועות בהנחיית הרב ואשתו, המתגוררים בישוב.

במעון מפעל חינוכי מיוחד - "מכון ראשית" ללימודי יהדות לבנות, המשתלב בחיי חברה וקהילה איכותיים.

דגש מיוחד

מושב מעון צביאל מעונין לקלוט משפחות ורווקים הנושאים עיניהם לישוב צעיר באזור מיוחד במינו, החי ברמה תורנית גבוהה ולרשותו מערכת חינוך איכותית לילדים.

למושב מתאימים חברים המעוניינים במסגרת שיתופית, חקלאית, עובדי חוץ במקצועות שונים, אברכים הלומדים בכולל וכן משפחות עולים הבונים את ביתם כבית ראשון במולדת.

כמו כן נפתחה אפשרות קליטה לתושבים למסגרת קהילתית. ניתן לקבל סיוע כספי ומקצועי מגורמים חיצוניים לפיתוח יוזמות חדשות.

למידע נוסף 02-9963876

שמעה

שמעה הינו ישוב קהילתי, והוא שוכן סמוך ליישוב מיתר.

20 דקות נסיעה מבאר שבע ו-650 מטר מעל פני הים, שם תמצא את שמעה.

בישוב צעיר זה מתגוררים אלה לצד אלה, ילידי הארץ ועולים חדשים, המקיימים אורח חיים חילוני.

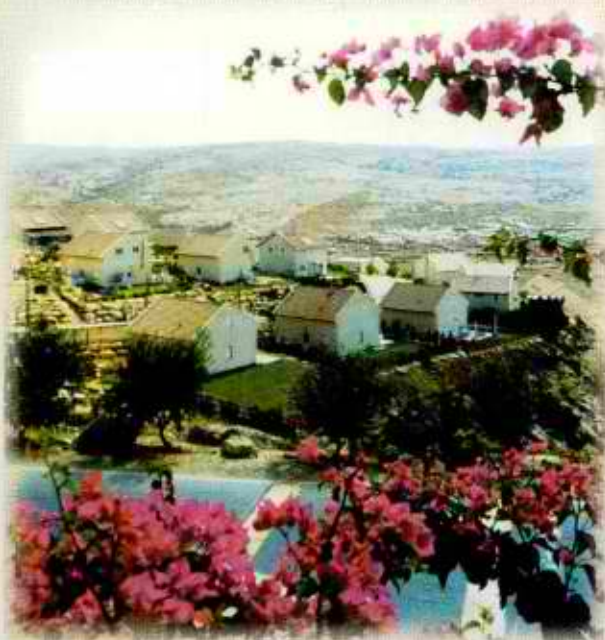
שמעה - לחיות עם אנשים כמור!

דיר ובניה

הישוב מתפתח באופן מואץ. לרשותכם, יחידות דיור חדשות המוכנות לרכישתן בתנאי משכנתא נוחים ביותר.

אפשרויות תעסוקה מגוונות

לאנשי הייצור מוצע כר פעולה רחב. בישוב שני מפעלים - מפעל לקוסמטיקה ומפעל לכיבוי אש. לאנשי הרוח והשירותים, מוצעות אפשרויות תעסוקה רבות בבאר שבע, וערד כמורים, רופאים, אנשי קבע בצה"ל וכן כעצמאיים וכעובדי קמג וברום. לצד אלה, ניתן יהיה לפתח מפעלי תעשייה נוספים ולסייע ליוזמות פרטיות. בקרבת המקום מתפתח אזור תעשייה אזורי - "מיתרים".

חינוך ותרבות

לפעוטות. מופעל פעוטון עם מטפלות מוסמכות, בכל יום בין השעות 7.00-16.30 וכן צהרון, בין השעות 13.00-16.30. פעילות עשירה ומגוונת, מפעילה את כלל תושבי שמעה, הצעירים והבוגרים, במשך כל ימות השבוע. גם חדר כושר חדש נפתח בישוב.

דגש מיוחד

בשמעה אפשר להפוך חזון להגשמה ולמעשה, תוך מעורבות בחיי הקהילה והתרבות.

למידע נוסף טל' 02-9961661

נגוהות

"העם ההולכים בחושך ראו אור גדול...
אור נגה עליהם".

נגוהות הוא ישוב צעיר אשר הוקם לפני
כשנתיים ומתפתח כל הזמן.
במקום מתגוררות בעיקר משפחות צעירות,
והוא מהווה מקום אידיאלי לזוגות צעירים.

נגוהות - לחיות עם אנשים כמור!

להתחיל מבראשית

נגוהות שוכנת בשיפוליו המערביים של הר חברון. בישוב תצפית פנורמית מקסימה על כל שפלת החוף. החיים הם באווירה כפרית - שלווה, גינות מטופחות, קשרים טובים בין המשפחות.

בנגוהות מתנהלת פעילות חברתית ענפה - מתקיימים שיעורים קבועים ופעילויות תרבות מגוונות.

בואו להגשים חלום

בנגוהות לא תיבלעו ללא יכולת לביטוי עצמי. אנו מעודדים יזמים פרטיים ורעיונות מקוריים ועוזרים להם להתגשם. אפשרויות התעסוקה והלימודים מגוונות, הן בזיקה לגב ההר ולירושלים והן בערים קרובות בשפלה, כמו קרית-גת ואשקלון. בקרוב מתוכננת לקום מדרשה, אשר תהווה אתגר חינוכי ותיצור מספר רב של מקומות עבודה. למען הילדים הקמנו השנה פעוטון פעיל ואיכותי. הגדולים יותר לומדים בבתי הספר ביישובים הסמוכים בהר חברון.

צעירים למען צעירים

נסיים בנימה אישית... כולנו היינו ועודנו זוגות צעירים. אנחנו יודעים מהם הקשיים, ולכן אנו מתמקדים בצרכים הייחודיים של זוגות בתחילת דרכם, ובעיקר בתחום ההסעות והתעסוקה. במקום קיים מערך הסעות למקומות עבודה ולימודים. אנו מסייעים בחיפוש מקום עבודה ומקימים מאגר הצעות עבודה לזוגות הנקלטים אצלנו. אם רצונכם לתרום ולפתח חבל ארץ מבראשית מתוך חיים בחברה צעירה ובריא - אנו מחכים לכם!

למידע נוסף 02-9605178, 02-9605188-9

מעלה-חבר

אם תרצה להשקיף על אחד הנופים המרהיבים ביופיים במדבר יהודה, בוא למעלה-חבר. ישוב זה, הוקם ככפר קהילתי דתי, 8 ק"מ מזרחית לקרית-ארבע והוא צופה למדבר יהודה ולים המלח.

מעלה-חבר, עלה על הקרקע בשנת 1983, לצד יישובי הר חברון והוא נמנה עם תנועת 'אמנה'. ליישוב ניתן להגיע מבאר-שבע ומקרית-ארבע, באוטובוס העושה קו זה 5 פעמים ביום.

מעלה-חבר - לחיות עם אנשים כמור!

דיור ובניה

תנופת הפיתוח במעלה חבר, הוסיפה ליישוב עשרות יחידות דיור חדשות, המוכנות למגורים.

אפשרויות תעסוקה מגוונות

בפני מתיישיבי מעלה-חבר פתוחות כל האפשרויות. הישוב מעודד יוזמות פרטיות בתעשייה ובחקלאות, תוך קבלת סיוע מן המוסדות המיישבים. עם זאת ניתן למצוא מקומות תעסוקה גם בירושלים, בקרית-ארבע ובבאר-שבע.

דגש מיוחד

במעלה-חבר יש מירקם חברתי הרמוני, הכולל משפחות עם ילדים בכל הגילאים, זוגות צעירים ובחורי ישיבה. הישוב פתוח ליוזמות מצד החברים. זה המקום להשפיע, לקדם ולהתקדם.

למידע נוסף 02-9961981

אשכולות

אשכולות מצעירי יישובי הר חברון - משתייך לתנועת 'אמנה'. אשכולות ישוב כפרי קהילתי חילוני המבוסס על עצמאות כלכלית של כל יחידה משפחתית ומתנהל כאגודה שיתופית עפ"י תקנון. כיום, הקהילה כוללת וקולטת זוגות צעירים ומשפחות עם ילדים.

במסגרת תנופת הפיתוח של יישובי הר חברון, הוקם בקיץ 1991 הישוב אשכולות. אשכולות ממוקם בראש גבעה יפיפייה המשקיפה על נוף נרחב.

אשכולות - לחיות עם אנשים כמור!

דיור ובניה

בפני תושבי אשכולות, פתוחות אפשרויות דיור רבות. תושבי אשכולות זכאים למשכנתאות בתנאים מועדפים.

אפשרויות תעסוקה מגוונות

אנשי אשכולות מוצאים את פרנסתם בתחומי תעסוקה שונים, כעצמאיים, כשכירים, וכבעלי מקצועות חופשיים. כחלק מתנופת הפיתוח ביישובי הר חברון, נפתחות בפני תושבי הישוב, אפשרויות תעסוקה מגוונות, יוזמות, השקעות והשתלבות במפעלי ייצור המוקמים בישובים.

שירותים קהילתיים

כל השירותים הקהילתיים של יישובי ההר, לרבות דת, תרבות, ספורט, דואר ושירותים מוניציפליים, עומדים באופן שוטף לרשות תושבי אשכולות.

חינוך ותרבות

ילדי אשכולות נהנים משירותי חינוך פעילים ומקשת של מוסדות חינוך המשרתים את הגילאים השונים. לגילאי 3 חודשים עד 3 שנים, פועל ביישוב פעוטון. גילאי טרום חובה וחובה לומדים בגן ילדים ביישוב. את החינוך היסודי - לצד חוגי העשרה, מקבלים ילדי הישוב, בבית הספר "מיתרים" שביישוב מיתר. בנוסף, נוטלים צעירי אשכולות, חלק בחוגים ובפעילויות תרבות וחברה המתקיימים ביישוב וביישובי הסביבה, אליהם מוסעים בצורה מאורגנת. הבוגרים ביישוב, משתתפים אף ביצירת חיי חברה ובקיום אירועי תרבות ואמנות.

למידע נוסף התקשר 07-6238933

עתניאל

ישוב כפרי קהילתי דתי הממוקם במרכז הר-חברון, המשקיף אל נוף נפלא, הטובל באוויר הרים צלול. במרחק נסיעה קצר ומהיר של 30 דקות מבאר שבע ו-50 דקות מירושלים.

בישוב מתגוררות משפחות ותיקות וצעירות הנהנות מאיכות חיים גבוהה. הישוב פתוח לקליטת משפחות מכל שכבות האוכלוסיה ובגילאים שונים.

דיוור ובניה

לתושבים החדשים מציע הישוב אפשרויות דיוור רבות. בעיקר מגורים בבתיים צמודי קרקע, נוחים ומרווחים.

אפשרויות תעסוקה מגוונות

תנופת הפיתוח בעתניאל, פתחה אפשרויות תעסוקה מגוונות. הישוב והגורמים המיישבים מעודדים ומשקיעים ביוזמות להקמת מפעלים ובתי מלאכה ובטיפוח רעיונות חדשים. לצד אלה, עוסקים רבים מתושבי עתניאל מחוץ למקום.

עתניאל - לחיות עם אנשים כמוך!

חינוך ותרבות

בישוב מעון יום לפעוטות מגיל 3 חודשים ואילך, הפועל יום ארוך עם ארוחת צהריים חמה. כמו כן בישוב גן ילדים עד גיל גן חובה. ילדי בית הספר לומדים בבית הספר "דביר" במקום. בישוב מתקיימת פעילות העשרה חינוכית, הכוללת חוגים שונים, מועדונים, חוגי יהדות, פעולות בני-עקיבא ועוד.

"בית ועד לתורה הר-חברון"

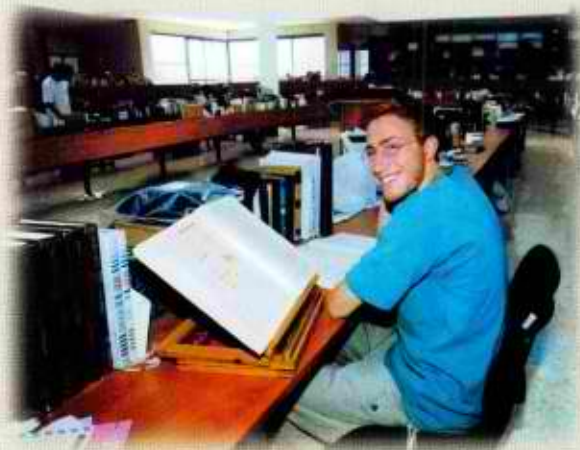
לאוירה החינוכית במקום תורמת ישיבת "ההסדר" וכולל האברכים "בית ועד לתורה הר חברון". תלמידי הישיבה בוגרי "ההסדר" מוכשרים לקראת עיסוק בהוראה, ברבנות ובדיינות.

שירותים קהילתיים

בעתניאל לא חסר דבר. כאן יש לך בהישג יד: מרפאה, בית כנסת, מקוה, בריכת שחיה, צרכניה, מועדון וספריה. הישוב מארח גם את משרדי המועצה האזורית, המועצה הדתית והחברה לפיתוח של הר-חברון.

דגש מיוחד

ישוב עתניאל ממזג איכות חיים עם אוירה חברתית מיוחדת ומגוונת. יחד עם זה מושם דגש על האתגר הלאומי והאישי בחבל ארץ מיוחד ומתפתח זה!

למידע נוסף 02-9963640

מוסדות במועצה אזורית הר-חברון

החברה לפיתוח אתר סוסיא

במגמה לפתח את אתר העתיקות ביישוב הקדום סוסיא, הוקמה בשיתוף עם יישובי הר-חברון – החברה לפיתוח אתר סוסיא. באתר תגלה עולם מלא:

- העיר העברית הקדומה והיחידה בעולם שנשתמרה בשלמותה
 - בית כנסת מפואר ומקוואות, עשרות מבני ציבור עתיקים ומערות, שימשו למגורים ● חזיון מרתק הממחיש את חיי היהודים והליכותיהם, כפי שהתקיימו בעבר ● פעילות יצירתית של המבקרים, במערות, בבתי המלאכה, באריגה, בקדרות, בשיבוץ פסיפס, דריכת ענבים בגת ועוד ... ● סיורים מודרכים בעיר ובאזור
 - מסעדה קדומה במערה קסומה.
- אתר סוסיא פתוח למבקרים יחידים וקבוצות מאורגנות בימים א'-ה' בשעות 8:00-16:00 וביום שישי בשעות 8:00-13:00.

פרטים נוספים

והזמנות

בטל' 02-9963424.

פקס' 02-9961245.

המועצה הדתית

המועצה הדתית האזורית, מקיימת פעילות דתית עשירה ומספקת את השירותים הבאים:

- אחזקת מקוואות ובתי כנסת.
- פיקוח על הכשרות במוסדות ובמפעלים השונים.
- הפעלת שעורי תורה.
- ארגון ימי עיון ואירועים מרכזיים אזוריים.

טל' 02-9969141

החברה לפיתוח הר-חברון

החברה הוקמה בשנת 1984, כאשר במרכז מטרותיה: פיתוח מקורות תעסוקה, ייזום כלכלי וגיוס הון להשקעות ביישובי המועצה האזורית. בנוסף, עוסקת החברה בפעולות פיתוח בתחומים – חשמל, ציוד מכני הנדסי, בניה, הסעות ועוד.

טל' 02-9969129

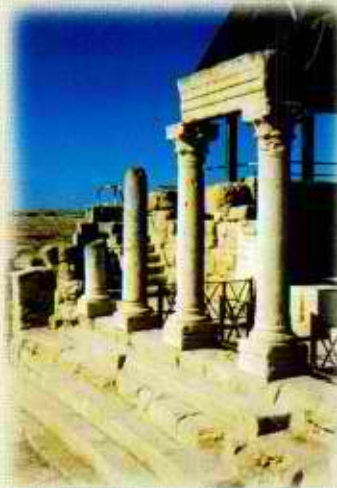
מרכז סיוור ולימוד סוסיא

המרכז ללימודי שדה, עוסק בהעמקת הקשר לארץ, באמצעות סיוורים חוויתיים ולימודיים, באזור הר-חברון, ספר המדבר, מדבר יהודה וצפון הנגב.

המרכז לסיוור ולימוד סוסיא מארח קבוצות ויחידים עד 150 משתתפים. המגורים נאים ומטופחים, לכל חדר שירותים צמודים ומקלחות. חדר אוכל ומטבח, בית-כנסת, צרכניה, חדרי פעילות, אולם הרצאות, מדשאות וגינות נוי, המחירים באכסניה לפי תעריפי אכסניות נוער.

תכנית האירוח: טיולים וסיוורים באזור דרום הר-חברון, ספר המדבר – מדבר יהודה וצפון הנגב, סמינרים, סיוורים חד יומיים, ימי עיון, שבתות וסופי שבוע, נופש פעיל למשפחות וקבוצות, מחנה לימוד ארכיאולוגי, מחנות נודדים, טיולי מדבר על חמורים, הפעילות משלבת הפעלות חוויתיות בהן: מלאכות מסורתיות, דריכת ענבים ועוד.

אוכלוסיית היעד: לתמידי בתי-ספר יסודיים, חטיבות ביניים ובתי-ספר תיכוניים, חניכי תנועות נוער, קבוצות מחו"ל ועולים חדשים, נופש משפחות, השתלמות מורים ומדריכים. **אכסניית בית ספר שדה סוסיא – פתוחה ללינה ולארוחות.** טל' 02-9963424.

בית ועד לתורה - הר-חברון

קול התורה אשר נקטע בתקופת גלות הבית השני, חזר להדהד בהר-חברון, עם הקמתה של ישיבת ההסדר "בית ועד לתורה הר-חברון". ישיבה ייחודית זו מכשירה את תלמידיה להתמחות בתחומי התורה השונים – רבנות, דיינות, הוראה, משפט עברי וצינונות. התלמידים תורמים מאישיותם, מכשרונם ומזמנם לטובת יישובי הקהילה וערי הסביבה. בית ועד לתורה מקיים את "כולל יום שישי" ומפעיל אירועי חינוך בעיירות הפיתוח באזור "בית ועד לתורה הר-חברון" הינה הישיבה הלאומית היחידה באזור מרכז הנגב. ככזאת, עושה הישיבה רבות למען הכלל. **פרטים נוספים בטל' 02-9964241. פקס' 02-9961270.**

מכינה קדם צבאית ישיבתית "בית-יתיר"

באלול תשנ"ב נפתחה המכינה הקדם צבאית ביתיר. לומדים במכינה כ-80 תלמידים.

במכינה לומדים את מקצועות היהדות גמרא ואמונה בדרך חופשית אישית כהכנה לשרות מלא בצה"ל. כ-35% מבוגרי המכינה ממשיכים בצה"ל כקצינים. המכינה משמשת עורף רוחני בזמן השרות הצבאי תוך כדי הלמודים עוסקים גם בכושר גופני, טיולים ועבודה חקלאית. ניהול חיי השגרה במכינה מתבצע ע"י התלמידים, כגון: בישול, שמירה, נקיון ופעילות תרבות.

אם ראתם חבר'ה צעירים רצים בין סוסיא, ליבנה ויתיר, או מנווטים בסמוע ובצומת שוקת – ראתם אותם.

פרטים נוספים בטל' 02-9964933, 02-9964781.

כפר ילדים ונוער בית-חג'י

הכפר הוקם בשנת תש"ן, כמסגרת חינוכית טיפולית דתית, לנוער מכל הארץ.

כפר הנוער ממקם ביישוב בית-חג'י והוא פועל במסגרת מעון משפחתי ובאווירה מסורתית. בכפר 6 משפחות וכל אחד מהם זוג נשוי האחראי ל-10 נערים. הזוג דואג לכל צרכי הנערים באופן שוטף ומשמש עבורם כהורים, כמחנכים וכמודל להזדהות. בבית הספר שבכפר הנוער מתחנכים הנערים, כל אחד על פי יכולתו, רמתו והתקדמותו. בבית הספר מופעלת מגמה לעבודות עץ ומסגריה, המכשירה את הנערים למקצוע הנגרות והמסגרות וכן מגמה חקלאית העוסקת בגידול צמחי נוי כמשתלה מקומית וכן בעבודות גננות ציבוריות. במסגרת החינוך המשלים, מתקיימים במקום חוגים בנושאים שונים.

הנערים מקיימים קשר שוטף עם חברי הישוב, הם מתארחים בבתי המשפחות ומשתלבים באירועי התרבות ביישוב. הנערים מתחנכים לערכים, לאזרחות טובה, לעצמאות ולמימוש הפוטנציאל האישי. כל זאת כהכנה לקראת צאתם לחיים עצמאיים.

פרטים נוספים ניתן לקבל בטל' 02-9964291.

פקס: 02-9964232.

סוסיא

על הרכס המזרחי של הר-חברון, לגבול מדבר יהודה, מתנוסס הכפר הקהילתי דתי סוסיא. מתנשא לגובה 870 מ' מעל פני הים והוא משקיף לנוף מדברי מרהיב.

אקלימו ההררי והיבש של הישוב משתלב היטב באווירה הכפרית השוררת במקום. החיים הפרטיים נשמרים בקפידה לצד מעורבות חברתית וקהילתית של התושבים.

אורח החיים בישוב מודגש בתוכן רוחני (שיעורים, לימוד משותף, כולל יום שישי) וכן בתעסוקה במקום (חקלאות, מלאכה, מפעלים חינוכיים).

אל הישוב ניתן להגיע בקלות ממספר מקומות - מצומת שוקת יתיר, מירושלים דרך קרית-ארבע, מקרית-ארבע (25 דקות) ומבאר-שבע (45 דקות). אוטובוס מגיע לישוב מבאר-שבע ומקרית ארבע 4 פעמים ביום.

סוסיא - לחיות עם אנשים כמור!

דיר ובניה

כפר סוסיא יצר לעצמו תשתית דיר איכותית. התושבים החדשים המגיעים לכפר נקלטים במבנים זמניים ולאחר מכן עוברים להתגורר בבתי קבע מרווחים. למעוניינים, קיימות יחידות דיר הערוכות לקליטה מיידית ויחידות דיר נוספות בשלבי בניה.

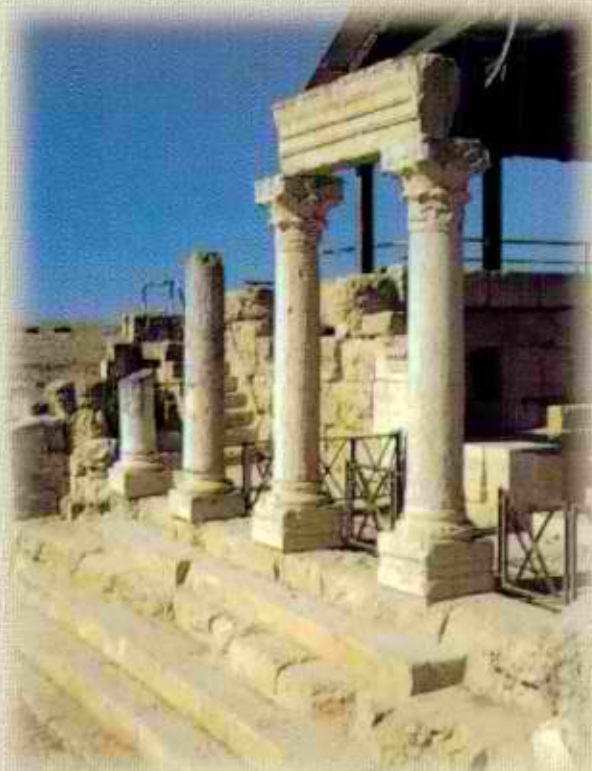

אפשרויות תעסוקה מגוונות

ענפים מגוונים מהווים מקור תעסוקה לתושבי סוסיא - נגריה, מטעים, חממות, דיר, גידול פרחים, הפעלת אכסנית נוער ותיירות פנים בעיר סוסיא העתיקה. חלק מן התושבים מוצאים את פרנסתם בישובים הקרובים קרית-ארבע, באר-שבע ובדרום. לתושבים חדשים ייתן סיוע במציאת תעסוקה ובעידוד יוזמות פרטיות.

שרותים קהילתיים

בסוסיא יש לך כל מה שנחוץ - צרכניה, מרפאה, בית כנסת, ספריה, מקוה ומועדון.

חינוך ותרבות

ילדי סוסיא כמו גם הבוגרים, נהנים מפעילותם של מוסדות חינוך רבים - גנים, פעוטונים, מעונות יום, בית-ספר ממלכתי דתי אזורי לכיתות א'-ו', חטיבת ביניים וסניף בני-עקיבא. במקום תלמוד תורה לשעות אחה"צ. בישוב פועל בית-ספר שדה.

למידע נוסף 02-9961834

תלם

תלם הינו כפר קהילתי השוכן על מורדותיו
המצרביים של הר חברון, על כביש חוצה
יהודה והוא משקיף על שפלת החוף לכל
אורכה.

הישוב הוקם בשנת 1983 והוא החל את חייו
כמושב שיתופי. לאחרונה, החליטו חברי תלם
לשנות את המבנה הארגוני ואת מסגרתו
השיתופית של הישוב. תלם כיום, הינו כפר
קהילתי.

תלם - לחיות עם אנשים כמוך!

דיור ובניה

תושבי תלם נהנים מרמת דיור גבוהה והם ערוכים לקליטת תושבים חדשים. בישוב 20 יחידות דיור חדשות המוכנות לאיכלוס מיידי. כל יחידת דיור נפרשת על פני 95 מ"ר. בנוסף, קיימת תשתית להרחבה מיידי של יחידות הדיור. את הדירות ניתן לרכוש בתנאים נוחים.

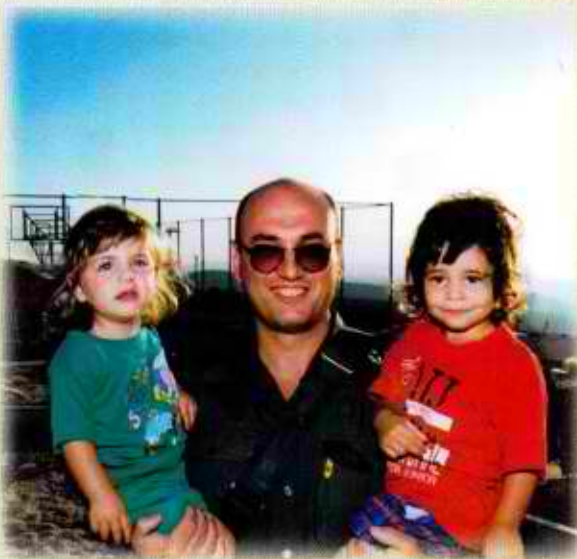

אפשרויות תעסוקה מגוונות

תושבי תלם נהנים משפע אפשרויות תעסוקה. התושבים מועסקים בערים הקרובות - אשקלון, קרית-גת, בית-שמש, ירושלים, באר-שבע וקרית-ארבע. עם התפתחות היישוב, יינתן סיוע בהשקעות ותמיכה, לשם העברת מפעלים קיימים לתלם.

דגש מיוחד

תלם נמצא בתהליך מואץ של פיתוח ובתנופת התרחבות. זה הזמן להשתלב ביישוב וליהנות מן הפוטנציאל האדיר הגלום בו.

למידע נוסף 07-6813380

אדורה

ישוב אדורה, נמנה עם 'משקי חרות בית ר'.
הישוב מנוהל על ידי הועד המקומי ואוכלוסייתו
מונה כיום עשרות משפחות.

אדורה שוכן על גבעה נשאה בצמוד לכביש
חוצה-יהודה. התושבים נהנים מאויר פסגות
ומנוף פסטורלי, 20 דקות מקרית-גת
ומבית-שמש, 50 דקות מי-ס, מת"א ומב"ש.

אדורה - לחיות עם אנשים כמוך!

דיור ובניה

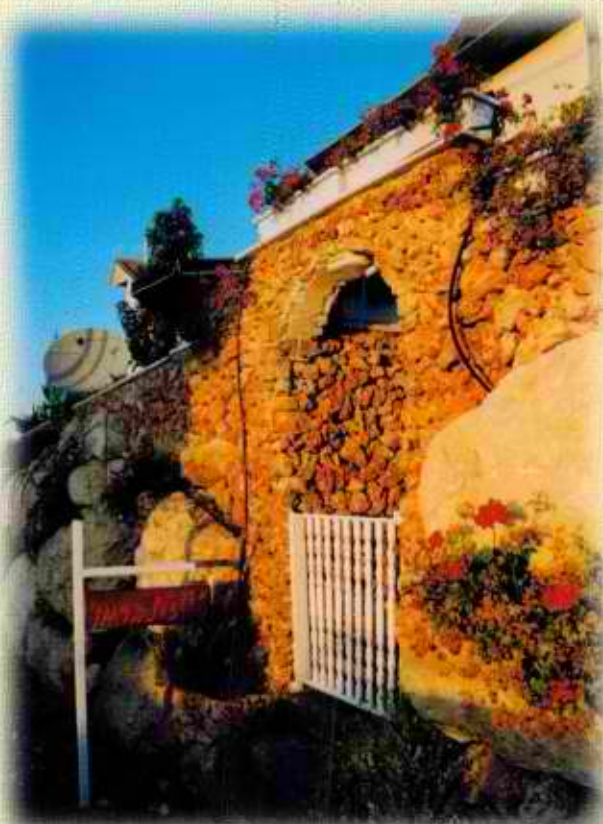
הישוב נמצא בתנופת בניה ופיתוח והוא ערוך לקליטת משפחות חדשות. בישוב עומדות להבנות 24 יחידות נוספות.

תעסוקה

תושבי אדורה ברובם, עובדים כיום מחוץ לישוב. עם זאת, מבנה תעשיה גדול בתוך הישוב, מהווה מרכז לקליטת מפעלים קטנים ויוזמות חדשות.

חינוך ותרבות

בישוב מתקיימת פעילות תרבות וחינוך. ילדי הגיל הרך וגן הילדים, מתחנכים במקום, ילדי בתי הספר, לומדים בקריית-גת.

למידע נוסף 07-6812580

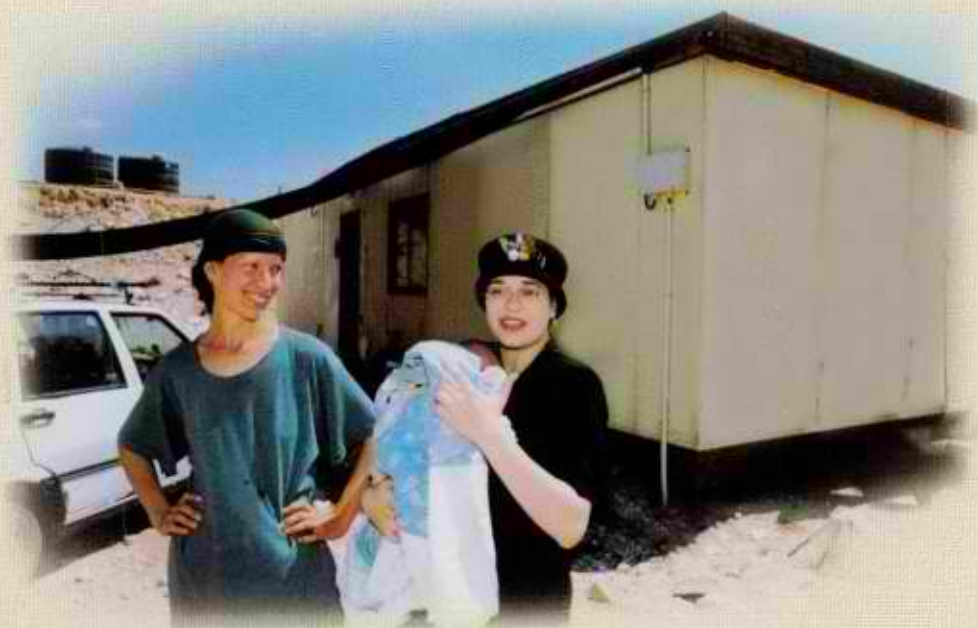

סנסנה

היישוב הוקם מתוך ראיית הצורך בהמשך
עיצוב דמותה ההולכת ונבנית של מדינת
ישראל, בתחומי חינוך, חברה, ביטחון וכלכלה.

ביום העצמאות התשנ"ט (1999) עלה לקרקע
היישוב סנסנה. היישוב ממוקם בדרום הר נגב
יהודה, על הקו הירוק, ברום של 560 מטר,
בקצהו הצפוני של יער סנסנה.

סנסנה - לחיות עם אנשים כמוך!

האנשים בסנסנה רואים את היישוב כמכשיר אופטימלי להשגת מטרות אלו.

כיום מתגוררות ביישוב 14 משפחות על 12 ילדיהם + 2 רווקים, תוך כדי המשך תנופת הקליטה. המשפחות התאספו סביב רעיון 'יישוב הדרום' והמטרות הנ"ל, ורואות עצמן כממשיכות ההיסטוריה רבת השנים של עם ישראל ותורתו.

במקום הוקמו פעוטון לילדי היישוב ובית מדרש שמפתח תוכנית לימודים בתחום המנהיגות הישראלית, אשר מיצגים את תפישת העולם של אנשי היישוב. היישוב מעורב בפעילות חברתית ענפה מסוגים שונים. במקום כוונות לפיתוח תיירות והקמת מוקדי 'תעשייה שקטה', בתחומי האלקטרוניקה והמחשבים. היישוב פתוח לכל רעיון ומשימה הנצרכים בימינו. היישוב נמצא בתהליכי קליטה של משפחות נוספות ושוקד על קידום מעשי של הרעיונות הנ"ל.

למידע נוסף 052-431435, ניר

מזכר

מזכר

בית-זרזיר

1997

שבט מזאריב

שבט עידאת

שבט ג'ריפאת

שבט אל-הייב

שבט גואמיס

נובמבר 1997

פיתוח דרכי הגישה לבית הספר

ראש מועצת זרזיר וסגנו סאלח גריפאת

פיתוח השטח ובניית אנף חדש השנה בבית הספר המקיף בזרזיר

מנכ"ל שרות התעסוקה משה דמרי בביקורו ביישוב בית זרזיר עם ראש המועצה חסן אל-הייב

שר הבטחון מר יצחק מרדכי מעניק תעודות הוקרה למפקדי יחידת הסיור הבדואית גדס"ר בתמונה סגן הרמטכ"ל מתן וילנאי. אוגוסט 1997.

תוכן העניינים

4	דבר ראש המועצה
5	רקע היסטורי
6	רקע בטחוני של הישוב
7	חובות מול זכויות
7	תרומתו של הישוב למדינת ישראל
8	רשימת החללים בני בית זרזיר
12	תהליך הקמת המועצה המקומית
13	הדרישה להקמת מועצה מקומית נפרדת
15	המועצה המקומית והרכבה
16	דרישות הישוב מהממשלה
17	דברי הספד על החללים
18	דברי המועצה בערבית
20	מכתבים

דבר ראש המועצה

מועצה המקומית זרזיר הינה מועצה חדשה אשר הוקמה בחודש אפריל 1997 וזאת לאחר מאבק ממושך של תושבי הישוב לקבלת עצמאות מוניציפלית ולמען פיתוח הישוב וקידומו.

במהלך שרותי בצה"ל כסגן אלוף ומפקד יחידת הגנשים ברמת הגולן סייעתי רבות לתושבי הישוב במאבקם זה, ובכוחות משותפים הבאנו להקמת המועצה המקומית המהווה עבורנו סמל ואמצעי לקידום ושילוב בחברה הישראלית.

תושבי זרזיר תרמו במהלך שנות קיומה של המדינה למען ביטחון המדינה ושלמותה, ובתקופה זו פעלו צעירי הישוב לאורך גבולות המדינה בפעילות בטחונית עניפה, ובמהלך שירות זה אף נפלו ונפצעו רבים מבנינו, ובשנה זו לצערנו נפלו שניים מבנינו באסון המסוקים, והצטרפו לרשימה הארוכה של הנופלים מבני הישוב.

אנו כמועצה מקומית עושים למען שילוב צעירינו בכוחות הבטחון ובמסגרת זו נעזרים אנו באגף הנער והנח"ל ומשימות לאומיות במשרד הבטחון אשר מקימים בישוב פעילות עניפה בתחום זה.

מטרות רבות עומדות בפנינו, הישוב בתחומים רבים סובל מהעדר פיתוח בולט ועלינו לעשות הכל בשיתוף עם כלל משרדי הממשלה למען קידומו של הישוב ותושביו, דגש מיוחד מתכוונת לשים המועצה על פיתוח מערכת החינוך, ולבניות מוסדות ציבור ופיתוח מערכת הכבישים, המים והביוב בישוב.

לצערנו, האיחור בהקמת המועצה הביא לנסיגה ברמת החיים בישוב וברמת הפיתוח שלנו, כיום אנו נדרשים לסגור פערים ולקדם את הישוב, על מנת להשיג שוויון עם שאר ישובי האיזור.

ולסיום הנני מבקש לפנות לראש הממשלה ולשאר השרים על מנת שיעשו יד אחת למען קידומו של הישוב ולמען הקצאת תקציבים ראויים לסגירת הפערים העצומים שנוצרו במהלך השנים.

על מדינת ישראל לסגור חוב של כבוד שכולנו חייבים לבנים שנפלו בהגנה על גבולות המדינה כדי שכולנו יחד נוכל לחיות בשוויון ובכבוד ככל תושבי ישראל.

בכבוד רב,

(סא"ל מי"ל) חסן אל-חייב

ראש המועצה המקומית

"על מדינת ישראל

לסגור חוב של כבוד

שכולנו חייבים לבנים

שנפלו בהגנה על

גבולות המדינה כדי

שכולנו יחד נוכל

לחיות בשוויון ובכבוד

ככל תושבי ישראל".

רקע הסטורי

בית זרזיר נוסד בשנות השלושים על ידי התיישבות של הבדואים הנוודים, שהיו כל הזמן נוודים עם הצאן ובעלי החיים שלהם, מחפשים את המרעה והמים, ומתיישבים במקום שמוצאים אותם. הם בונים את האוהלים שלהם, ומתיישבים עד שהמרעה יגמר ואז ינועו למקום אחר. בסופו של דבר עם הקידמה, הזמן והמודרניזציה, התיישבו הבדואים בגבעות הגובלות עם הגבול הצפוני של עמק יזראעל, בין חיפה לנצרת, וכך נוסד הישוב זרזיר שנקרא על שם גבעת זרזיר או חרבת זרזיר.

בזרזיר מתגוררים כ-6800 תושבים בשטח של כ-3600 דונם.

הישוב בית זרזיר מורכב מ-5 שבטים והם:

שבט אל-הייב	1350 תושבים
שבט עיאדאת	600 תושבים
שבט גואמיס	1400 תושבים
שבט מזאריב	1650 תושבים
שבט גריפאת	1500 תושבים

מצעד החיילים הבדואים "פלהייב" ביום העצמאות 1949

רקע בטחוני של הישוב

שנמשכת עד עצם היום הזה. בעקבות הסכם זה הוקמה בזמנו היחידה הבדואית המקבילה לפלמ"ח בימים ההם, היא יחידת הפלחיה או הפלמ"ח ההיבי. בני השבטים הבדואים לקחו חלק ניכר בשמירה, בבטחון השוטף ובהגנה על הגבולות מדינת ישראל. אחדים מבני השבטים נפלו בשנות הארבעים והחמישים בעת מילוי משימה זו ובתיהם של בני שבט אל-הייב בטובא הופצו בארטילריה הסורית כתוצאה מברית הדמים הזו. כמרוצת השנים החלו בני השבטים הבדואים להתגייס לשרותי הבטחון ולצה"ל, והשתתפו בכל מלחמות ישראל. מאות מבני השבטים הבדואים עוסקים יום ולילה במשימה הקשה והיא השמירה על גבולות מדינת ישראל ובטחונה. בכל יום ויום מודע הרמטכ"ל לראש הממשלה ושר הבטחון שגבולת המדינה שמורים ובטוחים לאחר הבדיקה של הגשש הבדואי.

ני שבט אל-הייב התחילו בשנות השלושים המוקדמות ליצור קשר של אחווה וברית דמים עם העם היהודי, שהיה בזמנו עם שעבר סבל ורדיפה על ידי הנאצים במלחמת העולם השנייה, שכן ידוע שהבדואים מאז אלפי שנים הם אנשים המכניסים אורחים ומכבדים ושומרים על שכניהם ככל אשר הם יכולים, הן על ידי נתינת אוכל לאורח והן על ידי שמירה עליו ועל רכושו ובטחונו. מכון שהבדואי חייב על פי המסורת והמצפון שלו לשמור על אורחו ושכנו, וכל פגיעה באורח או בשכן היא פגיעה קשה במארח עצמו, נוצר קשר של אחווה בין הבדואים והיהודים, קשר אשר התפתח בין בני שבט אלהייב ושאר השבטים בצפון לבין המנהיגות היהודית באותם ימים, בראשות יגאל אלון ומשה דיין וזכרונם לברכה. בשנת 1948 נחתמה ברית דמים בין השיד של שבט אלהייב חוסין מוחמד אלהייב (אבו יוסף) ז"ל לבין יגאל אלון ז"ל, ברית

"בני השבטים הבדואים"

לקחו חלק ניכר בשמירה,

בבטחון השוטף ובהגנה על

גבולות מדינת ישראל.

אחדים מבני השבטים נפלו

בשנות הארבעים

והחמישים בעת מילוי

משימה זו ובתיהם של בני

שבט אל-הייב בטובא

הופצו בארטילריה

הסורית כתוצאה מברית

הדמים הזו..."

ראש המועצה חסן אלהייב, החייל עלא אלהייב, אלוף פיקוד הצפון עמירם לוין ואביו של החייל בעת עריכת סולחה לאחר שהחייל עלא הועלב על ידי שני קצינים בצה"ל

מועצה מקומית בית-זרזיר 1997

חובות מול זכויות

ני השבטים הבדואים בישראל בכלל ובצפון בפרט תרמו תרומה אדירה לבטחון המדינה על ידי שרותם בצה"ל ובזרועות הבטחון השונות. ואם נבדוק בדיקה סטטיסטית, נראה שהרבה צעירים בדואים מתגבים לשרות הבטחון ולצהל, על אף שהשרות של הבדואים בצה"ל הוא התנדבותי ולא שרות חובה.

תרומתו של הישוב בית זרזיר למדינת ישראל

"אחוז המתגייסים

בקרב בני הישוב בית

זרזיר הוא כ- 6 מתוך

10, כלומר 60%

בישוב מתגוררת

הקצונה הבכירה

ביותר בצה"ל"

אמור בני השבטים הבדואים בזרזיר הם היו המובילים בשירותם והתנדבותם לצה"ל, הם מתגייסים עד היום בהמוניהם לכוחות הבטחון. אחוז המתגייסים בקרב בני הישוב בית זרזיר הוא כ- 6 מתוך 10, כלומר 60%. בישוב בית זרזיר מתגוררת הקצונה הבכירה ביותר בצה"ל.

רשימת ופירוט מספר הקצינים בזרזיר

דרגה	מס' הקצינים	חייל קרבי	חייל לא קרבי
אלי"ם	1	✓	
סא"ל	5	✓	
רב-סרן	7	✓	
סרן	8	✓	
סגן	12	✓	
סג"מ	17	✓	

חנוכת האנדרטה לזכר
120 החללים הבדואים
על ידי ראש הממשלה ושר
הבטחון מר יצחק רבין
ז"ל - 1993

מועצה מקומית בית-זרזיר 1997

רשימת החללים בני בית זרזיר

מהלך מלחמות ישראל מאז 1948 ועד היום נפלו מבית זרזיר חללים רבים.
להלן רשימת החללים מבית זרזיר משנת 1968:

מזאריב גיבר ג'בר

מס' אישי 2700114

נפל בעת מילוי תפקידו ב-20.5.68 באיוור יריחו

מזאריב כאלח מוחמד

מס' אישי 154283

נפל בעת מילוי תפקידו עם שני לוחמי סיירת "שקד" ב-31.12.68

סעידה חידר אחמד

מס' אישי 2700301

נפל בגזרת תעלת סואץ ב-19.4.70

רחאל סלמאן רחאל אל-ה"יב

מס' אישי 2700232

נפל בעת מילוי תפקידו ב-20.1.76

רשימת החללים בני בית זרזיר

רחאל מוחמד אל-הייב

מסי אישי 25914

נפל בעת שירותו במשטרת ישראל ב-7.5.81

גזאלין מרדוח סלים

מסי אישי 2700380

נפל בעת מילוי תפקידו ב-31.10.82

בשיר חסן מוחמד אל-הייב

מסי אישי 3306028

נפל בעת מילוי תפקידו ב-15.3.87

ע'אדאת ביסל אחמד

מסי אישי 4342525

נפל בעת מילוי תפקידו ב-23.3.87

רשימת החללים בני בית זרזיר

סא"ל עזריב עבדאלמגיד ח'דר - עמוס ירקוני

מסי אישי 115575

ממייסדי יחידת הגישוש והסיור ומניעת חדירת חוליות מחבלים לגבולות ישראל

נפטר ב-7.2.91

גואמרים מוטלק חוסין

מסי אישי 237594

נפל בעת מילוי תפקידו ב-5.2.93

רחאל מאגד קאסם אל-ה"ב

מסי אישי 2700691

נפל עת מילוי תפקידו ברצועת הביטחון בלבנון ב-19.8.93

פלאח סאלם עלי אל-ה"ב

מסי אישי 3306061

נפל בעת מילוי תפקידו בבקעת הירדן ב-16.3.95

רשימת החללים בני בית זרזיר

אל-הייב האשם מחמוד

מס' אישי 2700922

נפל בעת: מילוי תפקידו ברצועת הבטחון בלבנון ב-18.6.95

אל-הייב האני פאעור

מס' אישי 4324566

נפל ביחד עם האשם הייב ברצועת הבטחון בלבנון ב-18.6.95

בשיר חוסין מוחמד אל-הייב

מס' אישי 4324572

נפל בעת מילוי תפקידו באסון המסוקים עם 73 החיילים ואנשי הצוות בשאר ישוב ביום 4.2.97, יחד עם חברו ובן דודו כאמל רחאל.

רחאל כמאל נאיף אל-הייב

מס' אישי 5067320

נפל בעת מילוי תפקידו באסון המסוקים עם 73 החיילים ואנשי הצוות בשאר ישוב ביום 4.2.97, יחד עם חברו ובן דודו חוסין מוחמד הייב.

יהי זכרם ברוך.

תהליך הקמת המועצה המקומית בית זרזיר

שכונות, העדר מערכת ביוז מרכזית אין מנרש כדורגל, אין מתניס, אין פעילות קהילתית ועוד דברים בסיסים רבים הנחוצים לישוב נורמלי. הישוב בית זרזיר לא היה על המפה התקציבית של המועצה האזורית ושל משרדי הממשלה, ועקב כך נוצרה בישוב אוריה קשה של הרגשת קיפוח עמוקה ששררה כל השנים.

פניות רבות היו לראשי הממשלות שהיו, לשרי הפנים ולכל צמרת המדינה כמו כן לראש המועצה האזורית, אולם כולם היו אטומים לחלוטין לדרישות המוצדקות של הישוב.

ישוב בית זרזיר היה בתחום שיפוטה של המועצה האזורית עמק יזרעאל, שהיא מועצה גדולה, הכוללת בתוכה קיבוצים, מושבים, ישובים קהילתיים והישובים הבדואים. כל השנים הישוב בית זרזיר היה על המפה של המועצה רק כישוב שממנו גובים ארנונה ומיסים, ולא מעבר לזה. ההוכחה לכך שבישוב לא הושלמו הכבישים הדרושים לשכונות שלמות עד היום הזה, סוף שנת 1997 אין כבישים ודרכי גישה לבתים, שזהו הדבר האלמנטרי והחשוב ביותר, שלא לדבר על העדר אספקת חשמל לכמה

"הישוב בית זרזיר לא

היה על המפה

התקציבית של המועצה

האזורית ושל משרדי

הממשלה, ועקב כך

נוצרה בישוב אוריה קשה

של הרגשת קיפוח

עמוקה ששררה כל

השנים".

מצב הכבישים הפנימיים בזרזיר עגום ביותר ובלתי נסבל

הדרישה להקמת מועצה מקומית נפרדת

"התנגדות זו מצד

המועצה נבעה מכך

שהם ראו בעצמאות

מוניציפלית לזרזיר

גריעת חלק ניכר

מהכנסות המועצה,

וגם הפסד למענקים

ממשרדי הממשלה

שכביכול הועברו לבית

זרזיר - אך נבלעו בתוך

המועצה האזורית

עמק יזרעאל".

נבעה מכך שהם ראו בעצמאות מוניציפלית לזרזיר גריעת חלק ניכר מהכנסות המועצה, וגם הפסד למענקים ממשרדי הממשלה שכביכול הועברו לבית זרזיר - אך נבלעו בתוך המועצה האזורית עמק יזרעאל.

כאמור תושבי זרזיר ונציגיהם לא התעייפו ולא חדלו מלבקש עצמות מוניציפלית. בשנת 1991 פנו שוב לוועדת הפנים של הכנסת ולאחר בדיקה מקיפה החליטה בשנית להמליץ בפני שר הפנים להעתר לבקשת התושבים ולהקים בזרזיר רשות מקומית עצמאית.

תוצאה מהרגשת הקיטוח העזה ששררה באזור בית זרזיר התחילו נציגי המאבק למען עצמאות מוניציפלית ליישוב בית זרזיר וזה התחיל בהתארגנות של שייחים וצעירים מהיישוב שפנו בשנת 1981 לשר הפנים, לממונה על המחוז במשרד הפנים ולוועדת הפנים של הכנסת. כתוצאה מפניה זו הועלה הדיון בפני ועדת הפנים של הכנסת, ובשנת 1985 הוצאה החלטה על ידי הכנסת, שהתעדה ממליצה בפני שר הפנים להקים מועצה מקומית בזרזיר. המלצה זו מטעים הכנסת לא יצאה לפועל בזמנו

בביתים לא סלולים בזרזיר

ושוב, המלצות הכנסת לא הוצאו לפועל, והתושבים המשיכו להאבק והפעם על ידי עריכת הפגנה סוערת מול משרד ראש הממשלה בשנת 1994, על מנת ללחוץ על ראש הממשלה להכיר ביישוב זרזיר. באותו יום קיבלו התחייבות מראש הממשלה דאז, התחייבות בכתב להקמת מועצה מקומית בזרזיר.

בתקופה זו מונה ראש הממשלה המנוח מר יצחק רבין ז"ל לתפקיד שר הפנים במקומו של אריה דרעי, שנאלץ להתפטר בעקבות הגשת כתב אישום נגדו, בהמשך מונה אהוד ברק לתפקיד שר הפנים ואז החלה משימת ההסברה והשיכנוע מהתחלה. לאחר מכן נרצח ראש הממשלה, וכתוצאה מכך השתנה שוב הרכב הממשלה והפעם היה חיים רמון שמונה לתפקיד

בגלל הלחץ האדיר שהופעל על ידי ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל.

אולם תושבי בית זרזיר לא נכנעו ללחצים של המועצה האזורית ולא חדלו מלבקש רשות מקומית עצמאית. הם המשיכו את המאבק שלהם בכל המישורים: במישור הפרלמנטרי על ידי פניה לוועדת הפנים של הכנסת ושיכנוע חברי הכנסת בדרישתם הצודקת, וכן גם על ידי פניות לשרי הפנים ולראשי הממשלות, ממנחם בגין, יצחק שמיר, שמעון פרס, יצחק רבין ועד בנימין נתניהו. ככל שהתושבים ונציגיהם לחצו על משרד הפנים לקבלת עצמאות מוניציפלית, כך גם גבר הלחץ על השר מצד המועצה האזורית והעומד בראשה, שלא להעתר לבקשת התושבים. התנגדות זו מצד המועצה

הדרישה להקמת מועצה מקומית נפרדת

"התושבים לחצו לחץ

אדיר שחפצו במועצה

המנוהלת על ידי אחד

מבניה, לעומת פקידי

ועוזר השרים בממשלה

שחפצו למנות אחד מהם

לתפקיד".

רוב התושבים. הבחירה היתה על סא"ל חסן אלהייב, שהיה מפקד הגששים ברמת הגולן. אדם המקובל על כל השבטים בזרזיר. שר הפנים חיים רמון מינה מועצה המורכבת מ-9 אנשים מתוך מגמה לבחור את חסן אלהייב לראשות המועצה. מנוי המועצה נכנס לתוקף ב-28.5.96.

כולנו יודעים שב-29.5.96, יום לאחר המינוי הוחלף השלטון בישראל, ומשרד הפנים הועבר לשר אליהו סויסה מסיעת ש"ס, שלו היתה מדיניות אחרת, לבטל את המנוי של קודמו השר חיים רמון ולמנות ראש מועצה יהודי מחוץ לזרזיר, דבר זה נודע לתושבים והיווה

שר הפנים. כמו קודמיו היה צורך לשכנעו שוב על מנת למנות ראש מועצה לישוב זרזיר. הפעם הויכוח היה אחר, התושבים לחצו לחץ אדיר שחפצו במועצה המנוהלת על ידי אחד מבניה, לעומת פקידי ועוזר השרים בממשלה שחפצו למנות אחד מהם לתפקיד ראש המועצה של זרזיר, והפעילו לחצים על השר. בין השאר המציאו סיבות משונות להצדקת טענתם, אם ימונה אחד מבני זרזיר יהיו מהומות וקטטות בין השבטים, וכי רוב התושבים בזרזיר רוצים יהודי הממונה לראשות המועצה.

התושבים לעומתם לחצו על השר שימונה אדם מתוך הישוב עצמו, ולבסוף החליט השר חיים

בנין המועצה המקומית

פגיעה קשה ביותר ברגשותיהם, שכן היה בניגוד לרצונם שהתבטא במשאל עם שנערך על ידי משרד הפנים עצמו. עקב כך היו פניות רבות לשר אליהו סויסה מצד התושבים ומצד שרי בממשלה החדשה, ובראשם השר יצחק מרדכי והשר משה קצב על מנת שהשר יקיים את המנוי של קודמו, אולם השר סויסה לצערנו ולא שמע לדרישה המוצדקת של תושבי זרזיר.

רמון לערוך בפעם הראשונה במדינת ישראל משאל עם, שבו ישאלו שתי שאלות:

1. האם אתה רוצה ראש מועצה לישוב שלך מתוך התושבים?
 2. האם אתה רוצה ראש מועצה מחוץ לישוב?
- תוצאת משאל זה, שנערך ב-3.5.96, על ידי משרד הפנים לפי דרישת השר היתה: 82% מהתושבים רוצים ראש מועצה מתוך הישוב. לכן החליט השר למנות אדם מתוך הישוב, המקובל על

מועצה מקומית בית-זרזיר 1997

המועצה המקומית והרכבה

4. **סאלח גריפאת** - קבלן בניין לשעבר שנבחר לתפקיד סגן ראש המועצה.

5. **חאפז מזאריב** - נציג שבט מזאריב.

6. **עפ"ף עמאר** - (אל"מ במיל') בעל תואר שני, קצין מחוז הצפון מטעם משרד הפנים.

7. **ד"ר הדאיה ברקאי** - רופאת המחוז במשרד הבריאות, נציגת משרד הבריאות.

8. **אמין שחברי** - מפקח כולל במשרד החינוך.

9. **תמיר ברקין** - נציג מינהל מקרקעי ישראל.

אחר תקופה ארוכה של מאבק להתנתקות מהמועצה האזורית עמק יזרעאל אשר לא ענתה על הציפיות והדרישות של הישוב זרזיר, נעתר שר הפנים לדרישה המצדקת של התושבים וביום 3.4.97 הוחלט על הקמת המועצה המקומית בזרזיר על פי ההרכב הבא:

1. **חסן אל-הייב** - בן שבט אלהייב, ששמש עד לתאריך 3.4.97 כמפקד יחידת הנששים ברמת הגולן (בדרגת סא"ל), ומונה על ידי שר הפנים כחבר המועצה מתוך מגמה שיבחר לתפקיד יו"ר המועצה בזרזיר.

2. **אנואר עיאדאת** - בן שבט עיאדאת בעל תואר בהנדסת מכונות.

3. **אברהים גואמיס** - בן שבט גואמיס, אחד הפעילים שעמלו להקמת המועצה המקומית בזרזיר.

המועצה השיגה שירות רפואי בקופ"ח עד השעה 12:00 בלילה

ישיבת המועצה המקומית בזרזיר

דרישות הישוב מהממשלה

אמור, הישוב בית זרזיר תרם תרומה אדירה לבטחון המדינה ומיטב בניו נפלו במילוי תפקידם בגבולות ישראל, כאשר האחרונים כיניהם שני הבנים שנפלו באסון המסוקים בפברואר השנה. אנו פונים לכל הנהגת המדינה על מנת להביא את הישוב לרמה של השכנים היהודים וגם הערבים, שהם מתקדמים מהישוב בית זרזיר בעשרות שנים. לכן, בשם ראש המועצה המקומית ובשם הישוב והתושבים, על מנת לקבל מענקי איזון ותקציבים לשם השגת רמה נורמלית לישוב, להלן רשימת הצרכים הבסיסיים הדרושים לישוב:

1. **תכנון וביצוע מערכת ביוב מרכזית**
זהו פרויקט חיוני וחשוב ביותר לישוב, מכיוון שעצם הימצאם של בורות סופגים מהווה זיהום חמור ביותר למערכת המים וגם למוביל הארצי, שכן תושבי זרזיר שותים ממנו. נוסף לזיהום הסביבתי הנגרם לתושבים: יתושים, זבובים וריחות נדפים.
2. **הקמת מתנ"ס, שיכלול פעילויות קהילתיות ואחרות**
תושבי זרזיר סבלו כל השנים שעברו מזה שאין מתנס ביישוב כמו שקיימים ביישובים הסובבים את בית זרזיר, יהודים וערבים כאחד.
3. **פיתוח תשתית הכבישים**
סלילת כבישים ופיתוח מדרכות, טיפוח נוף, ובמיוחד הכבישים הראשיים שהם ברמה שלא הולמת ישוב נורמלי.
4. **בניית מגרש כדורגל** ההולם את גודלו של הישוב.
5. **בניית מבנה מתאים למועצה המקומית** הממוקמת כיום בחדרים וקרוונים מאולתרים, דבר זה מחייב תקצוב יחודי והתייחסות רצינית מצד המדינה והממשלה.
6. **טיפול וטיפול במערכת החינוך של התושבים** על ידי הגדלת התקנים והתקציבים המיועדים למערכת החינוך, הסובלת מחוסר אדיר הן ברמת החינוך והן בתקציבים ותקנים לרכישת מחשבים ומערכות מתקדמות. כמו כן לסגור הפער של חדרי הלימודים. נציין שישנם תלמידים בזרזיר בבתי הספר שלומדים בקרוונים מאולתרים.
7. **טיפול וטיפול במערכת הבריאות**
על ידי הגדלת קופת החולים, הקצאת תקנים לרופאים מומחים ועוד.
8. **סיפוח אזור התעשייה של זרזיר למועצה המקומית.**
9. **טיפול וקידום פעילויות ספורט שונות.**
10. **קידום, סיוע ועזרה לאגף הנוער במועצה**
על מנת לטפח ולקדם את הצעירים והנוער העומדים בפני הגיוס לצה"ל.

הדרישה של הישוב והמועצה להכרה בישוב כאזור עדיפות לאומית - א'

על מנת לגשר על הפערים העצומים אשר נוצרו כתוצאה מקיפוח מתמשך, שגרם לפיגור עצום בישוב בכל התחומים, אנו פונים לראש הממשלה ולשרי הממשלה ומבקשים לתת את הזכויות המגיעות לישוב, ולהעלות את בית זרזיר לרמה נורמלית ההולמת את תרומתם של בני הישוב למדינת ישראל ולבטחונה.

אנו נתנו את החובות למדינה ויותר, הגיע הזמן שמדינת ישראל תפרע את חובה לישוב זרזיר.

"אנו פונים לכל

הנהגת המדינה על

מנת להביא את

הישוב לרמה של

השכנים היהודים וגם

הערבים, שהם

מתקדמים מהישוב

בית זרזיר בעשרות

שנים".

דברי הספד על החללים

* **ראש הממשלה בנימין נתניהו** ספד לחללים באומרו: "אני יודע מה זה גשש, הלכתי אחרי גשש בדואי, שמתי את חיי בחדות עינו, בנחישות ליבו ובתשומת ליבו ויצאתי חי. הגששים הבדואים נתנו מחייהם כדי שאנחנו נחיה. באתי לכאן היום לומר תודה לכמאל וחוסין, תודה לעולמים, לא נשכח את גבורתם, את קורבנם ולא נוותר על מה שאתם אחינו חלמתם עליו. נמשיך להיאבק למען הבטחון בצפון, אבל גם למען השגת השלום שאיננו מתייאשים אפילו לרנע מהתוחלת להשיגו".

* **שר הבטחון יצחק מרדכי** ספד לחללים באומרו: "פעם אחר פעם אני פוקד את בית הקברות בבית זרזיר והוא העלה על נס את תרומתם של הגששים הנמצאים בכל המוצבים בלבנון, פותחים ראשונים את הצירים בבוקר וחוזרים אחרונים בלילה".

* **ח"כ שמעון פרס** ספד להם: "הוא ציין את עמדתו של שבט אל-הייב האמיץ לימין ישראל גם בשעותיה הקשות ביותר, אנחנו יכולים רק לעשות את המעט ולבוא ולהזהרות איתכם מכל המפלגות ומכל המחנות ולהביע את הוקרתינו העמוקה לאומץ הלב, לנאמנות ולהתנדבות הבלתי פוסקת של בני השבט לצה"ל. יהי זכרם ברוך".

אנו פונים לראש הממשלה ולשרי הממשלה על מנת לבצע את ההבטחות ודברים שנאמרו בנוגע לשוב הבדואי. עד היום שמענו רק הבטחות, "**אחינו לנשק**", "**ברית דמים**" ועוד **מילים מסוג זה**, שנאמרות כאשר פוקדים את בית זרזיר כשנופל אחד מבנו, אולם בפועל כמעט ולא נעשה כלום. אנו פונים לראש הממשלה מר בנימין נתניהו ומבקשים לבצע את ההבטחות שבענו דיבורים והבטחות, אנו רוצים מעשים בשטח.

"אני יודע מה זה גשש,

הלכתי אחרי גשש

בדואי, שמתי את חיי

בחדות עינו, בנחישות

ליבו ובתשומת ליבו

ויצאתי חי. הגששים

הבדואים נתנו מחייהם

כדי שאנחנו נחיה"...

הנשיא עזר ויצמן מבקר אצל המשפחות השכולות לאחר אסון המסוקים. "נזכרים בנו רק אחרי אסון".

הكذا حصلت قريتنا على

كفاح دام ١٦ عاماً، نتطرق فيما يلي وباختصار الى محطاته المركزية: مجلس مستقل. لكن وزير الداخلية لم يتابع الأمر ولم ينفذ توصية اللجنة.

* سنة ١٩٨١ اجتمع مختير ووجهاء العشائر الخمس وقرروا بالاجتماع التوجه الى حاكم لواء الشمال - يسرائيل كينغ في حينه - مطالبين بمجلس مستقل. كينغ وعدهم ولم ينفذ وعده...

* سنة ١٩٨٢ كرروا المطالبة والاحتجاج. سمعوا ثانية الوعود دون تنفيذ. وكان مجلس "عميق العشائر. وهكذا لم تُنفذ التوصية ولم يتم التطوير! * سنة ١٩٩٢ جرت مطالبات وضغوطات على رئيس الحكومة - اسحق رابين

في حينه. الذي وعد خيراً. لكن لم تتحرك الأمور. * لهذا وبتاريخ ١٩٩٤/١/٢٢ أقام الأهالي مظاهرة صاخبة

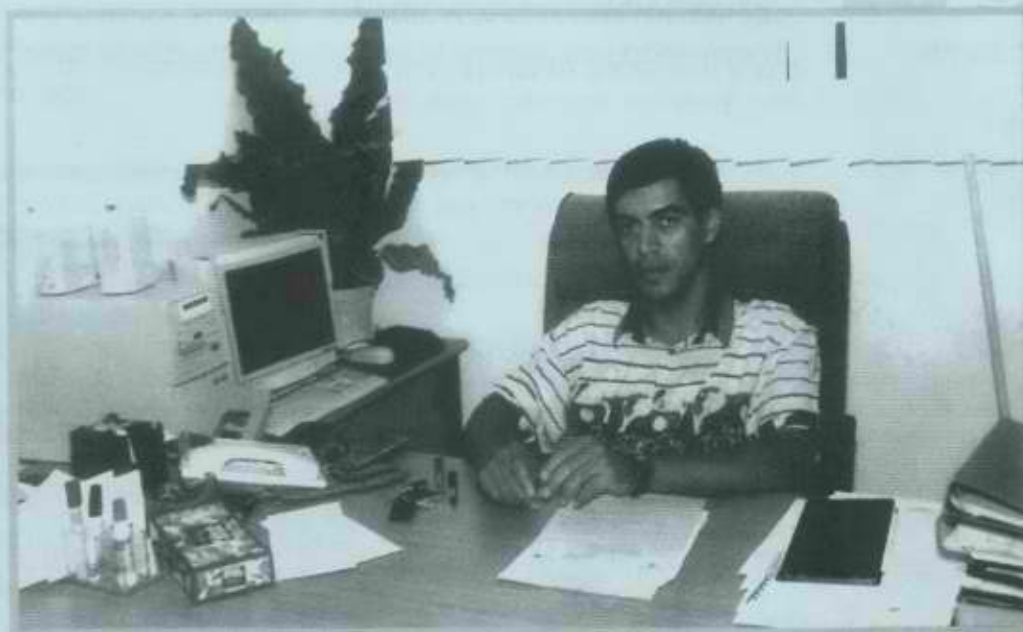
يزراعي " يعارض طلبهم. * سنة ١٩٨٥ توجه وفد عن الأهالي الى الكنيست ولجنة الداخلية. وأوصت اللجنة باقامة

جرى ضم قريتنا الى المجلس الاقليمي "عميق يزراعي" منذ سنة ١٩٦٩ - حتى أوائل سنة ١٩٩٧. أي حُرمت على مدى ٢٨ عاماً من حقها بمجلس محلي مستقل بإدارة أبنائها. لذلك أيضاً عانت قريتنا طوال هذه السنوات الماضية من الإهمال وغياب الخدمات الضرورية.

وأقصى ما حصلنا عليه خلال كل هذه الفترة كان أربع مدارس غير عصرية وغير متكاملة وشبكة

شوارع ضيقة ومهملة وشبكة مياه قديمة وبفضل جهود الأهالي. لذلك اجتمعت كلمة الأهالي

من أبناء العشائر الخمس على مقاومة هذا الأمر وعلى الكفاح لتحقيق مجلس محلي مستقل - هذا الأمر الذي تحقق مؤخراً وبعد

מהנדס המועצה סולטאן הייב

حقها بمجلس محلي مستقل

وبمشاركته أكثر من (٢٠٠) شخص وشخصيات عربية ورؤساء مجالس وأعضاء كنيسة، أمام مكتب رئيس الحكومة، وهددوا بالاعتصام الى أن يُلبى طلبهم.

وجرى في اليوم نفسه تشكيل وفد برئاسة سلطان الهيب (سكرتير المجلس اليوم) - للتفاوض مع الحكومة ووزارة الداخلية ولإقرار اتفاق نهائي بهذا الشأن. فاجتمع مع بني شيلو مسؤول الأقليات في مكتب رئيس الحكومة. ولم يترك الوفد قاعة الاجتماع الا بعد حصوله على تعهد خطي رئيس الحكومة بإقامة مجلس محلي مستقل.

* سنة ١٩٩٥ تشكلت لجنة من وزارة الداخلية لبحث كيفية تشكيل المجلس. وأوصت اللجنة، في أواخر السنة نفسها، بالفصل عن المجلس الاقليمي وبتعيين مجلس مستقل.

في هذه الفترة أصبح ايهود براك وزيراً للداخلية. وبدأ البحث من يرأس المجلس.

* في السنة نفسها ١٩٩٥ يجتمع ممثلون عن العشائر

ويقررون أن يرشحوا حسن الهيب لهذا المنصب. وكان حسن يعمل ضابطاً في الجيش مرتبة ليفتينانت كولونيل. وأمام ضغوط الأهالي عليه اضطر للإستقالة من الجيش لتسلم المنصب المقترح.

لكن في هذه الفترة، حيث دخلنا سنة ١٩٩٦، اغتيل اسحق رابين. وأصبح حاييم رامون وزيراً للداخلية وانتقل براك الى الخارجية..

* وصلت الوزير رامون رسائل وطلبات بتعيين رئيس يهودي للمجلس. وقام بهذا الأمر نفر ضئيل. لكن الوزير وبعد التشاور مع ممثلي الأهالي قرّر اجراء استفتاء من قبل وزارته في القرية بمشاركة كل الناس من عمر ١٨ سنة وما فوق حتى يقرروا هل يريدون رئيساً من قريتهم أم من خارجها.

* جرى الاستفتاء بتاريخ ٩٦/٥/٣ وقرر ٨٢٪ من الأهالي بأنهم يريدون رئيساً من بلدهم.

* بناءً على نتائج الاستفتاء عين رامون مجلساً من (٩)

اعضاء (٥) منهم من سكان القرى و (٤) من خارجها. وأصبح هذا التعيين ساري المفعول بتاريخ ١٩٩٦/٥/٢٨.

* لكن بعد بيوم واحد فقط، أي بتاريخ ١٩٩٦/٥/٢٩، جرت انتخابات الكنيسة. وتشكلت حكومة جديدة بوزير جديد للداخلية هو الياهو سويسا. وهذا الوزير اراد الغاء قرار التعيين القديم وتعيين أعضاء آخرين.

* لذا تقدم (٥) من الأهالي، يمثلونهم، الى التماس محكمة العدل العليا ضد قرار الوزير.

* وأخيراً، وبعد مداوولات راحت سنة تقريباً في محكمة العدل العليا، وكان يمثل فيها الملتزمين المحامي افيغدور فيلدمان حكمت المحكمة وبتاريخ ١٩٩٧/٣/٣١ بتبيت التعيين القديم للمجلس.

* بتاريخ ١٩٩٧/٤/٧، اجتمع أعضاء المجلس التسعة في مبنى وزارة الداخلية في الناصرة العليا. وادار المجلس حاكم لواء الشمال يغئال شاحر. وقرر الحضور وبالإجماع انتخاب حسن الهيب رئيساً لمجلس بيت زراير.

מרום ראשי המועצות הבדואיות בצפון הארץ מבקש להציג בזה את צורכי המגזר הבדואי בצפון הארץ ואת לקראת הכנת תקציב המדינה לשנת 1998.

מרום ראשי המועצות הבדואיות מייצג 47 אלף תושבים בדואים בצפון המהגדריים כ-15 יישובים מוכרים ובחמישייה ריכוזים אחרים. העדה הבדואית בישראל קשרה את עולה בערל המדינה, בניה משרותים כזה"ל ובשאר דיועות הבטחון ורבים מתוכם נפלו ונפצעו במערכות ישראל.

מזה תקופה ארוכה מבקשים ראשי היישובים הבדואים סיוע מיוחד ליישוביהם וזאת על מנת להביאם לרמת פיתוח מינימלית ולמען חיים בכבוד לצד אחיהם היהודים.

לצערנו במשך שנים לא ניתנה תשומת הלב הציבורית לדרישות אלה וכתוצאה מכך קופחה העדה הבדואית בהקצאות הממשלתיות. קיפוח זה יצר מעי עצום בין צורכי היישובים לבין יכולתם של המועצות המקומיות להגיש את השירותים המינימליים לתושביהם והביא להתמסרות רבה בקרב בעירי העדה ומנהיגיה.

אנו ראשי העדה עשים כל שניתן כדי למנוע התמרצות קרובה ולצורך זה דורשים את כי המדינה ומוסדותיה יפעלו לשיפור המצב בקרב התושבים הבדואים בצפון.

לצורך כך, מתבקש כיום, כי משרדי הממשלה בניגוי משרד רו"מ ומשרד האוצר יקצו תקציבים והדדיות לפיתוח היישובים הבדואים בכל תחומי מעילותה של הממשלה ובכלל זה:

א. פיתוח תשתיות ביישובים. ב. השלמת מבני חינוך חסרים. ג. בניית מבני ציבור (מתניקים, מעדונים וכו').

ד. פיתוח איזורי תעשייה ותעשייה ביישובים. ה. הגדלת מענקי האיוון ותקציבי הפיתוח במשרד המים והשיכון.

ו. הקצאות תקנים לשילוב המשכילים והחיילים המשוחררים הבדואים בשירות הציבורי.

הקצאות ממשלתיות כעט צריכות להעשות על ידי החלטת ממשלה בדומה לזו שנתקבלה בשנת 1992, והמתייחסת למגזר הדרוזי בישראל. אנו מצפים כי בבדוד ייתם למשימה הקשה והצודקת אשר נטלה על עצמנו ביחד עם כלל התוחות הפרלמנטריים והציבוריים בישראל למען הקצאת התקציבים הדרושים לפיתוח ולקידום המגזר הבדואי בצפון.

הנו תקוה כתגומתך לנשא תחסום את הדרך בפני נורמים אחרים אשר אינם אוהרים את המדינה ואשר פועלים במרד בשטח. נוה לך על תרומתך להשגת משימה לאומית זו אשר אין צודקת ממנה ואשר נובע מתחושת שוויון ושותפות, ולהענתך החיובית אנו מצפים בהקדם האפשרי.

בכבוד רב,

מרום ראשי הרשויות הבדואיות והיישובים הבדואים בצפון
חוקין אל-חייב, יו"ר המרום, יו"ר מ.מ. טובא וגריה
ויור מרום ראשי הרשויות הבדואיות בצפון

ראש הממשלה

עמותה להנצחת חללים בדואים

9.1.97

תיוסמ העדה הבדואית לבטחון ישראל היא חיונית, יחידית ובעלת חשיבות היסטורית ראשונה במעלה.

עד לפני קום המדינה עזרו הבדואים ליישוב בארץ ישראל. בני שבט אלהוב בצפון פעלו במסגרת הפלמ"ח, ותשעה מבני השבט נפלו במשימות מעקב ומודיעין.

מאז ועד היום השתתפו הבדואים בכל מלחמות ישראל, ובלוחמה הבכתי מסקת נגד הסורר.

בשנת 1957 הוקמה סניף "שקד" בדרום, שפעלה לסגירת הנבול הדרומי אחרי הנסיגה מסיני.

עבד אלמג'יד ח'יד אלמזארבי, הלא הוא סא"ל עמוס ירקוני ז"ל, שירת ב"שקד" ופיקד עליה כ-12 שנים. ירקוני הוא למעשה אבי שיטת סניף הנבולות במעקב, בנישוח ובמרדף, כפי שהיא מיושמת כיום ע"י יחידות צה"ל.

אחרי מלחמת ששת הימים תרומתם של הבדואים היתה אדירה בחיסולן של עשרות חוליות טורחלים בבקעת הירדן, ובפעילות נגד הקומנדו הצעיר בתעלת סואץ במלחמת ההתשה.

באמצע שנות השבעים התחילה מנמת ההתנדבות לשירות החובה ע"י צעירים בדואים, מנמה שהתחזקה בתחילת שנות השמונים.

האלוף גר כוכבא ז"ל הקים את יחידת הסיוור לכידת מסתננים ומבזרחים מליכיים ובטורניים מסצרים, שהסכה לגורו הסיוור כיוסמת אלוף מפקד הדרום, האלוף מתן חלסאי (היום סע הרמטכ"ל).

בחודש אפריל 1993 נחנך אתר ההנצחה לזכר 90 החללים הבדואים ע"י ראש הממשלה ושר הבטחון. המנחה יצחק רבין ז"ל. בנסיף. הוקמה עמותה להנצחת החללים הבדואים וטיפול במשפחות השכולות של בני העדה.

העמותה הציבה לנגד עיניה הנצחת החללים ורווחת השאירים, חקמת בית יד-לבנים שישמש בית חם למשפחות השכולות, חקמת אתרי הנצחה מקומיים, ואירוען טקסיים ארציים להנצחת החללים. העמותה גם תפעל באופן שוטף בנושא מורשת ועבור.

אנו מברך את העמותה ופעילותה בכל לב. פועלם של הבדואים בשירותי הבטחון אינו ידוע ויו בצבור הישראלי. הניעה השעה שכל ישראלי ידע ויעריך את גדל תרומם של עם ישראל ומדינת ישראל לעדה הבדואית.

בנימין נתניהו

מכתבים ותגובות

לממשלה ולרשויות על

מצב היישובים הבדואים:

מכתבים לזכר

הנופלים

משרים, חברי

כנסת

ואנשי ציבור:

מדינת ישראל

18 ספטמבר 1996
ה' תשרי תשנ"ז

שר הביטחון

חברים יקרים,

בשם ממשלת ישראל, בשם מערכת הביטחון ובשמי שלי אני מכרז מקרב לב על היוזמה להנצחת זכרם של החללים הבדואים, שנפלו על משמרתם במסגרת השותפות האמיצה של העדה הבדואית להגנת המדינה ובטחונה.

במסגרת שנות שירותי בצה"ל ובמגוון התפקידים שמילאתי הטבתי להכיר ולהוקיר את תרומתם המשמעותית של בני העדה לבטחון ישראל.

הנופלים וכמותם ממשיכי דרכם, מקרב בני העדה, ניסנים על ההולכים בראש הטור, הם האמיצים המפלסים את הדרך תוך סיכון אישי גבוה.

מדינת ישראל ומערכת הביטחון, חבים חוב עמוק לעדה הבדואית המסורת ולבניה. זהו חוב הנובע משותפות אמת שנקנתה בדם בנינו יהודים, דרוזים, בדואים וצ'רקסים כאחד.

נמשיך הלאה לסייע בחום ובאהבה לבני המשפחות השכולות, נחזק את נכי צה"ל והפצועים ונחיה ראויים להמשיך את דרכם של החללים.

בהערכה רבה,

יצחק מרדכי
שר הביטחון

סגן ראש הממשלה
שר התירות

י"ט אדר א, תשנ"ז
26 פברואר, 1997

כבוד גדול הוא לפעול להנצחת זכר החללים הבדואים, שנפלו במערכות ישראל בכל זרועות הביטחון, מקום המדינה ועד ימינו אלו.

עם ישראל חב למשפחת השכול הבדואית חוב גדול על ההקרבה העזה ותרומה לבטחון המדינה.

מדינת ישראל חייבת חוב גדול לחבורה נפלאה, אמרצה, שהחיצבה בראש להובלת כוחות והקריבו את חייהם ותקנו לנו את החרות והחיים.

חובותינו כמדינה, כממשלה וכיחידים להתויצב מול בני משפחת השכול שפניה מקומטים וחרוטים מכאב, ונאמר: אנו נמשיך את דרכם, נגשים את חלומם, ונושיט יד לחיים משותפים, ונעשה הכל למען חיים טובים ושלווים.

יהיה זכר הנופלים ברוך,

משה קצב

מכתבים לזכר

הנופלים

משרים, חברי

כנסת

ואנשי ציבור:

סגן ראש הממשלה
שר החקלאות ופיתוח הכפר

כ"ג בתשרי תשנ"ז
6 באוקטובר 1996
תיק: בדואים
סימוכין: 0303

כמי שבכל שירותו הצבאי, בתפקידים שונים, הייתי במחיצתם של לוחמים בדואים, ביחידות שונות, בכל הגזרות וגבולות המדינה, אני לוקח לעצמי זכות להעלות על נס, את תרומתם של הבדואים לבטחון המדינה.

יקצר המצע מלתאר את עלילותיהם של החיילים המעולים והגששים שאין ערוך ליכלתם וכישוריהם בביצוע תפקידם.

אחות לוחמים וברית דמים, הם שילוו אותנו יחד בדרכה של המדינה לשלום. שלום מתוך בטחון, מתוך אמונה שבסופו של דבר - מלחמה שאינה מלחמת קיום אין בה תועלת.

בכבוד רב,

שר החקלאות ואיכות הסביבה

מועצה מקומית בית-זרזיר 1997

הכנסת

חבר הכנסת
אהוד ברק

שלום רב, להלן אגיתי לספר ההנצחה שמתקדמת העמותה למרס:

חיילי צה"ל בני העדה המוסלמית הבדואים משרתים בצה"ל ומסלאים ברצון ובהכרת החובה האזרחית של שותפות בעשייה הכטחנית.

החיילים הבדואים האמיצים השתתפו במלחמות ישראל ומשתתפים כיום במאבק נגד הטרור ושוקדים כמו חיילי צה"ל האחרים על כל נושאי הכטחון השוטף ומאפשרים חיים בטוחים יותר לכל אזרחי מדינת ישראל.

שותפות זו מהווה קשר של אמת בין כל אזרחי המדינה ודגם של חיים יחדיו, תוך כיבוד הדדי של העדות השונות בישראל.

מקופה זו, כשיחות השלום החלו, חובה על כולנו לזכור את הנזק והלחמים הבדואים האמיצים שנכלו במלחמות ישראל ובמאבק על קיומה, בלב כולנו תקווה שיוחות השלום תזורנה ותבאנה איתן שלום; שלווה ושגשוג כלכלי לעמי האיזור כולם.

ברגשי כבוד,

א. ברק
אהוד ברק

ראש התמנה הכללי

משפחות יקרות,

צה"ל נלחם מיום הקמת המדינה להבטיח את בטחונה ששגשוג ובנינה של מדינת ישראל. משימה קשה זו מתבצעת בגאמנות על ידי חיילי צה"ל ומפקדיו בני כל העדות והדתות.

החיילים והמפקדים הבדואים חיונים שותפים מלאים מחווסדו של צה"ל ועד חיונם לשמירה על ביטחון מדינת ישראל ובבולותיה, ושותפים מלאים גם למחיר הדמים ולקרבות שבו המלחמות ופעולות הביטחון האחרות.

אנו, מפקדי צה"ל, חייליו ואנשי כוחות הביטחון מעריכים ומוקירים את תרומתם של אחינו הבדואים לחשנת הביטחון. הם חיו איתנו בכל המערכות, כתף אל כתף נלחמנו כאחרים, ואחד ליד חשני נפגענו בקרב.

נזכור את חברינו שנכלו, נחבק את משפחות הניבורים שנכלו ונמשיך יחד עד שנגיע בביטחון לשלום.

בשמי ובשם צה"ל אני נושא תפילה, כי המשפחות השכולות, העדה הבדואית ועם ישראל כולו לא ידעו עוד צער.

יחי זכר הנזקלים ברוך.

אסתר
ראש המטה הכללי

מכתבים

מכתבים לזכר הנזקלים

משרים, חברי כנסת

ואנשי ציבור:

שמעון פרס

דברים לספר זיכרון לחללי צה"ל הבדואים

בני שבטי הבדואים בישראל, הנאמנים והאמיצים, אשר נכלו בשירותם בצה"ל ובמערכות המדינה, מצטרפים אל שורת גיבורי האומה, וזכרם היקר הוא לנו צו ומופת.

בגתיבי הנגב והגליל, הערבה והבקעה, הגולן וגבול הלבנון, עמדו הבנים שכם אל שכם עם אחיהם לנשק, בגבורה ובעזו רוח. בכשרונם המיוחד בחישים החדים, בחכמת הבדואים הנודעת, הם היטיבו מכולם לאתר נתיב, להתחזקת אחר אויב, לפלס דרך ולחולץ יחידות לחמונות אל קרבות המגן והביטחון. הם ידעו את מעוף הציפור, את שיח המדבר, את ערוץ הנחל, את משעלי החי, את ריח האדמה. הם איתרו עקבות בסלע, בקרקע חרבה ולאחר חגשם. הם הלכו חשופים וראשוניים במשימות הביטחון השוטף, נששים ולחמים, בחזית הלחימה בטרור הנפשע, לחגת הארץ ובבולותיה.

אין ערוך לתרומתם הייחודית של חיילנו הבדואים. אין מחיר לדמם הטהור של הנזקלים, ואין ניחומים לשכול וליגון של המשפחות השכולות, הנשאות את כאבן בגבורת נפש אצילה ובעזו רוח איתן.

בנפלאם ציוו לנו הבנים, חללי צה"ל הבדואים, את האחוה, את השוויון, את החיים והשלום.

יחי זכרם ברוך.

בהצדעה בכבוד וביקר,

שמעון פרס

תודתנו נתונה:

לע. י. ר. בע"מ, ענת ריהוט בע"מ, חברת אלהרם בע"מ, עלי עפיפי אדיכלים, מוסך תל-חנן (סמי מזאריב), ומוטי משיח על תרומתם בהוצאת חוברת זו.

הוצעה מקומית ב"ח-זרזיר 1997

הרמטכ"ל אמנון ליפקין-שחק וראש אב"א
גדעון שפר בביקור בישוב

משלחת אנשי עסקים מגרמניה מגיעה לישוב לבדוק
אפשרות השקעה במפעלים בישוב

השר רפאל איתן מניח זר פרחים על האנדרטה
לזכר חללי צה"ל הבדואים. ספטמבר 1997.

חבר כנסת אהוד ברק בביקור בישוב

השר רפאל איתן מקבל מראש המועצה מר חסן אל-הייב את
הספר על חללי צה"ל הבדואים. ספטמבר 1997.

השר אביגדור קהלני מבקר בבית הקברות בו טמונים עשרות חללי צה"ל ומצבו מופקר לחלוטין. אוגוסט 1997

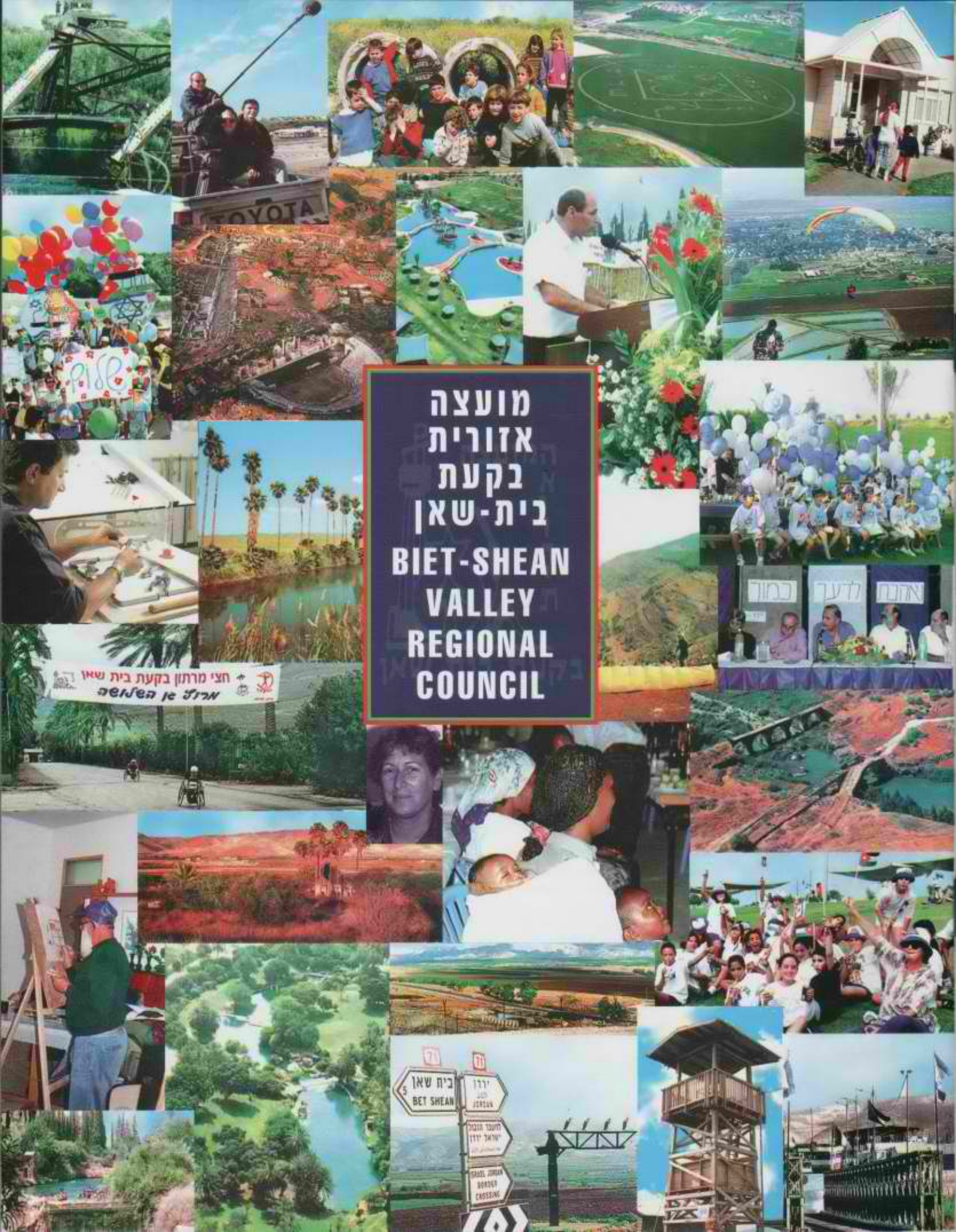
ראש המועצה סא"ל חסן אלהייב
בתקופת שרותו בצה"ל כמפקד
יחידת הגנשים בצפון

ביקור השר אביגדור קהלני השר
לבטחון פנים, בבית בדואי ללא חשמל,
מים ודרך גישה. אנשים גרים בצריף.

השר רפאל איתן, שר החקלאות
אוכל ארוחת צהרים בבית זרזיר
כאורח ראש המועצה. ספטמבר 1997

מועצה
אזורית
בקעת
בית-שאן
BIET-SHEAN
VALLEY
REGIONAL
COUNCIL

"Sits by great water, still waters and a pleasant land,
blessed with joyfulness, like the Garden of God it will
blossom, and its gate faces Eden."

(Ashtori Hapirhi, "Kaftor Vaperach", 14th century).

HISTORY IN A NUTSHELL

The Beit-Shean Valley is part of the Jordan Valley and the Syrian-African fault. The valley's depth, surrounding mountains and its location far from the sea cause great heat and dryness during the summer.

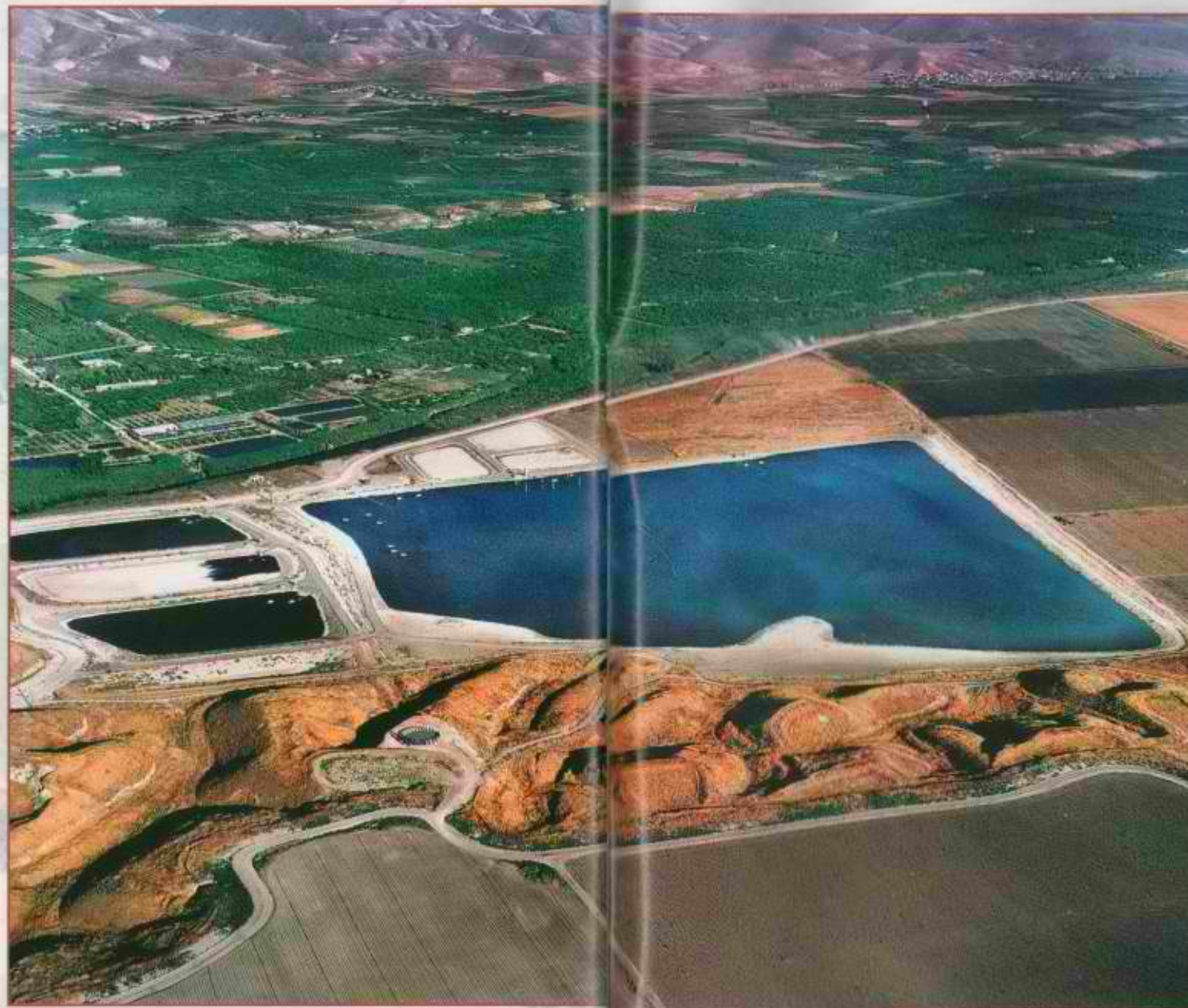
Thanks to the plentiful springs and warm climate, people settled the valley in ancient times. There are archeological remains that give evidence of human habitation there over 50,000 years ago. The importance of the location grew as it became a main crossroad of the old world. The area knew different periods of splendor between the Egyptian rule (1300 BC) up to the Roman and Byzantine times, but during the Ottoman rule it suffered serious set-backs. The irrigation network was abandoned, resulting in the increase of swamps. During the 19th century the area was almost completely vacant of people. The Sultan Abdol Hamid, who purchased land that was wasted (G'ipatlick's lands), tried to improve the situation without much success.

In 1936 the Jewish National Fund purchased lands from Arabs, and Jewish settlement in the Beit-Shean Valley was renewed. In spite of the harsh climate and terrain, hostile neighbors, malaria and the British authorities' heavy hand, the *Homa Umigdal* (Stockade and Tower) settlement plan got started - one of the most glorious moments in the saga of Jewish resettlement.

Eleven settlements were established in the Valley at that time. The great push of development in the area took place after the establishment of the State. The settlements received the remainder of the lands allocated to them, and those lands were connected, so large fields could be cultivated.

The vacated land made space for new settlements. The following years were a time of establishing of the settlements, outlining economic plans and completing land allocation.

After the Six Day War came a difficult period with the Jordanians sowing land mines, and shelling from east of the

Jordan, which necessitated fortification on the largest scale ever seen in the country. Security fences were raised, numerous bunkers built, trenches and ditches were dug. Children, up to the ages of 13-14, slept in bunkers. But since September 1970 the borders have quieted.

In 1995 Peace was declared between Israel and Jordan. Sheik Houssain Bridge became the Bridge of Peace, and hundreds of tourists from both sides travel through its *Jordan River Border Terminal* every day. During the Peace negotiations, the Regional Council "adopted" the various delegations, hosted and accompanied them through the whole process, and also helped as much as possible by giving various services while the bridge, terminal and roads were being constructed.

The Peace accord with Jordan closed a circle, security wise, and opened the gate to prosperity and combined projects with Jordan in the areas concerning tourism, agriculture and commerce.

תקופה קשה של הנחת מוקשים ע"י הירדנים והפגזות ממזרח לירדן. הדבר חייב עבודות התבצרות בקנה מידה שלא היה לו תקדים בארץ. חוקמו גדרות בטחון ומקלטים רבים ונחפרו תעלות ושוחות. ילדים עד גיל 13-14 ישנו במקלטים. אך מאז ספטמבר 1970 שקט הגבול.

חומה ומגדל
Homa Umigdal
(Stockade & Tower)

בשנת 1995 נחתם חוזה שלום בין ישראל לירדן. גשר שיח' חוסיין הפך להיות גשר של שלום ובו מסוף גבול "נהר הירדן". דרכו עוברים, מעשה יום-יום מאות תיירים משני הצדדים. בתקופת שיחות השלום אימצה המועצה האזורית את המשלחות המשותפות לנושאים השונים, אירחה וליוותה אותם לאורך כל הדרך, כמו כן סייעה בכל יכולתה במתן שירותים מגוונים בעת בניית הגשר, המסוף וסלילת הכבישים.

השלום עם ירדן סוגר מעגל הקשור לבטחון ופחת פתח לשגשוג ולפרוייקטים משותפים בין האזור וירדן בתחומי התיירות, החקלאות והמסחר.

"יושבת על מים רבים, מי מנוחות וארץ חמדה, מבורכת
שמחות, כגן השם תוציא צימחה ולגן עדן פיתחה."

(עשתורי הפרחי, "כפתור ופרח", המאה ה-14)

היסטוריה על קצה המזלג

קעת בית-שאן היא חלק מבקעת הירדן ומהשקע הסורי-אפריקאי. העומק, תומת ההרים והריחוק מהים - גורמים לחום לוחט בקיץ וליובש רב. חודות לשפע המעינות ולאקלים החם, התיישבו בני אדם בבקעה כבר בימים קדומים. קיימים שרידים המעידים על חיי בני-אדם מהתקופה שלפני 50 אלף שנה. השיבות המקום עלתה הודות להיותו צומת דרכים חשוב של העולם העתיק. האזור ידע תקופות זוהר שונות מהשלטון המצרי (1300 לפנה"ס) ועד לתקופה הרומית והביזנטית. בתקופה העות'מאנית חלה הידרדרות חמורה, רשת התשקיה הוזנחה והתרכו הביצות. במאה ה-19 היה האזור כמעט בלתי מאוכלס. השולטן עבדול חמיד שרכש אדמות שהוברו (אדמות גיפטליק) ניסה ללא הצלחה יתרה לשפר את המצב.

בשנת 1936 חודשה ההתיישבות היהודית בבקעת בית-שאן לאחר שהקק"ל רכשה קרקעות מידי הערבים. למרות תנאי טבע ואקלים, השכנים העויינים, המלריה וההכבדות מצד השלטון הבריטי, החלה התיישבות "חומה ומגדל" - אחד הפרקים המפוארים ביותר בסיפור ההתנחלות היהודית. בתקופה זו הוקמו בבקעה 11 ישובים.

ההתפתחות הגדולה של האזור חלה אחרי קום המדינה. היישובים זכו להשלמת מיכסת הקרקע שלהם ולרציפות שטחים המאפשרת עיבוד חלקות גדולות.

הקרקעות שהתפנו איפשרו הקמת יישובים חדשים. השנים הבאות היו שנות ביסוס המשקים, התוויית תכניות המשק המתאים לאזור והשלמת מיכסות הקרקע.

לאחר מלחמת ששת הימים החלה

כד, המאה
השביעית לפנה"ס
Jar, 7th
century BC

THE REGIONAL COUNCIL'S SETTLEMENTS

The Biet-Shean Regional Council's area of jurisdiction covers over 250,000 dunam, from kibbutz Gesher in the north to Nahal Bazak in the south, and from the Gilboa Mountains in the west to the Jordan River in the east. It contains 22 settlements with 12,000 residents in 16 Kibbutzim, 5 moshavim and one community settlement. Nineteen of these settlements were founded between the years 1936-1952.

גשר
Gesher

BEIT-YOSEF

A cooperative moshav, belongs to the Moshav Movement, was founded in 1937 by "Hazafon" organization as part of the *Homa Umigdal* operation. The original settlers fought bravely against the Iraqi and Jordanian armies during the War of Independence. But the moshav was badly damaged, and its members dispersed. It was resettled by the Socknut (the Jewish Agency) in 1951 by immigrants from Iraq and Kurdistan.

The origin of the name: honoring Yosef Aharonowich, one of labor party's activists and ideologues. Most of the Moshav's members work in agriculture. Aside from the cooperative land (orchards and field crops) the farmers grow their own herbs and vegetables both outdoors and in greenhouses. Population: about 380 People.

GESHER

Kibbutz, belongs to the United Kibbutz movement. Founded in 1939 by Hakibbutz Hameuhad. The founders were members of immigrant youth movements from Germany, and No'ar Oved councilors. In April 1948 kibbutz Gesher was the first settlement to resist attack by regular army (Jordanian Arab Legion), and again at the time of declaration of

independence, held out against Iraqi attack. The fighters survived the War of Independence. After the war the Kibbutz was rebuilt on a neighboring hill south of the old Gesher.

The origin of the name: three bridges spanned the Jordan River, and was the location of the settlement before it was destroyed during the War of Independence. The main kibbutz branches: Agriculture - field crops, orchards, fishery, chickens and cows.

Industry - MGMA, magnet manufacture, gypsum quarry and factory, G.A.L. - transportation, electronic assembly. Tourism: old Gesher site, museum, guided tours of the area. A new tourist park is being developed near Gesher's police station and the lake. Population: about 600 people.

HAMADIA

Kibbutz, belongs to the United Kibbutz movement. Founded in 1942 by members of Mahanot Ha'olim, and joined later on by members of the Gordonia movement, which consisted of immigrants from Czechoslovakia, Germany and Austria and also by NAHAL cores originated in the youth movement of Hatenu'a Hamehuedet and Hano'ar Haoved. The origin of the name: taken from a neighboring Arab village located north of the kibbutz and named after the Turkish sultan Abdul Hamid.

Main kibbutz branches: Agriculture - orchard, field crops, livestock (fish, beef, chicken). Industry - Inbar Plastic armor factory, Delatot Hamadia, a manufacturer of doors and door frames, and a technical office. Recently initiated business and tourist enterprises. Population: about 550 people.

חמדיה

קיבוץ השייך לתנועה הקיבוצית המאוחדת. הוקם ב-1942 ע"י בוגרי המחנות העולים, אליהם הצטרפו במרוצת השנים חברי גרעין הכשרה מתנועת גורדוניה שהיה מורכב בעיקר מיוצאי צ'כיה, גרמניה ואוסטריה וכן גרעיני נח"ל של התנועה המאוחדת והנוער העובד.

מקור השם: ישוב ערבי ששכן מצפון לקיבוץ ושנקרא על שמו של הסולטן התורכי עבדול חמיד.

ענפי המשק העיקריים: חקלאות - מטעים, גידולי שדה וגידול בע"ח (דגים, בקר ולול) תעשייה - ענבר, מפעל פלסטיק משוריין, דלתות חמדיה, מפעל לדלתות ומשקופים לבניה ומשרד טכני.

לאחרונה - הוחל ביזמות עסקית ובתיירות.

אוכלוסייה: כ-550 נפש.

חמדיה
Hamadia

ישובי המועצה

טח שיפוט המועצה האיזורית בקעת בית-שאן משתרע על-פני 250,000 דונם מקיבוץ גשר בצפון ועד נחל בזק בדרום, מהרי הגלבוע במערב ועד לנהר הירדן במזרח. המועצה האזורית מקיפה 22 ישובים המונים כ-12,000 תושבים ב-16 קיבוצים, 5 מושבים וישוב קהילתי. 19 מישובי המועצה הוקמו בין השנים 1936-1952.

גשר

קיבוץ השייך לתנועה הקיבוצית המאוחדת. הוקם ב-1939 במסגרת הקיבוץ המאוחד. מקימי הישוב הם בוגרי חברת נוער עולה מגרמניה ומדריכי הנוער העובד. קיבוץ גשר היה הישוב הראשון שעמד, באפריל 1948 בפני מתקפה של צבא סדיר (הלגיון הערבי הירדני) ועם הכרזת

המדינה במוקד הפלישה העיראקית. הלוחמים החזיקו מעמד עד סוף מלחמת העצמאות.

לאחר המלחמה הוקמו מחדש מבני הקיבוץ. המחנה כולו הועתק לגבעה מערבה מגשר הישנה.

מקור השם: שלוש הגשרים המתוחים מעל לירדן, מקום הישוב לפני שנהרס במלחמת השחרור.

ענפי המשק העיקריים: חקלאות - גידול מטעים מדגה, לול לפיטום ורפת. תעשייה - מגמא, תעשיית מגנטים, מחצבת גבס ומפעל גבס, ענף תובלה ג.א.ל. והרכבות אלקטרוניות. תיירות: אתר גשר הישנה, מוזיאון, הדרכה וליווי טיולים באזור.

לאחרונה הוחל בפיתוח פארק תיירות באזור משטרת גשר והאגם. אוכלוסייה: כ-600 נפש.

בית-יוסף

מושב עובדים השייך לתנועת המושבים. ראשיתו ביישוב שהוקם ע"י ארגון "הצפון" ב-1937 במסגרת חומה ומגדל. המתגוררים הראשונים עמדו בעוז בפני התקפות הצבא העיראקי והירדני במלחמת השחרור, אך המושב נפגע קשה ואנשיו התפזרו. הוא יושב מחדש ע"י הסוכנות ב-1951 בעולים מעיראק וכורדיסטאן.

מקור השם: יוסף אהרנוביץ, מהוגי הדעות ומפעילי תנועת העבודה. רוב החברים במושב עוסקים בחקלאות. לצד האדמות המשותפות (פרדס ושלחין) החקלאים מגדלים במשקים יחידים ירקות ותבלינים בשטח פתוח ובבתי צמיחה.

אוכלוסייה: כ-380 נפש.

בית-יוסף
ירדנה -
המרפאה
Biet-
Yosef
Yardena
- the
Clinic

TIRAT-TSEVI

Kibbutz, belongs to the religious kibbutz movement. Founded by pioneers from Germany, Romania and Poland, who organized in temporary locations around the country and went on to established the kibbutz in 1937.

מירב Mayrav

The origin of the name: in memory of rabbi Tsevi Hirsh Kalisher, a Zionist visionary, who urged intensive settlement in the area as early as 1860.

The kibbutz members make their living in agriculture - field crops and orchards, livestock - fish ponds, chickens and turkeys. Industry: *Tiv* - manufacture of sausages and other meat products, and ready made meals. Population: about 800 people.

YARDENA

Belongs to the Moshav Ovdim movement. Founded in 1952 by immigrants from Kurdistan and northern Iraq.

The origin of the name: after the Jordan River that flows near by. Yardenia includes 63 agricultural farms. Most of the people support themselves with agriculture: a regional orchard, field crops and greenhouses, most notably vegetables and herbs. Population: about 350 people.

KEFAR RUPPIN

Kibbutz, belongs to the United Kibbutz movement. Was settled in 1936 as part of the *Homa Uemigdal* operation. The group of the founders (*Masad*) consisted of immigrants from Germany and Austria. In 1942 they were joined by another group,

mostly from Czechoslovakia. The origin of the name: honoring Arthur Ruppin, one of the architects of Zionist settlement. The main kibbutz branches: field crops, orchards, ready-made lawn, chickens, fishery, aquarium fish. Industry - foam plastic profiles factory and business enterprises like tourism, photography, ceramic and graphics arts. Population - about 500 people.

MA'OZ-HAIM

Kibbutz, belongs to the United Kibbutz movement. Was founded in 1937 as one of the *Homa Uemigdal* settlements.

The kibbutz, which belonged to the Hugin Group (later to become Mahanot Ha'olim), was established by a work brigade in Ra'anana. With the years, other immigrants from Germany and Poland, and a few from Iraq, joined the brigade.

The origin of the name: Haim Shtourman decided the kibbutz location and named it "Ma'oz" - Stronghold. In 1938 he was killed by a land mine, together with Atkin and Mosenzon, and the name Haim was added to "Ma'oz".

The main kibbutz's branches: field crops, fruits and citrus orchards, chickens, dairy, fish pond; *Poliraz* - a plastic strap plant and *Arizim* - a plastic packaging plant. Ma'oz-Haim owns a restaurant near the Jordan River Terminal, and also does guided tours for groups along the border, plus various small enterprises. Population: about 600 people.

MAYRAV

Kibbutz, belongs to the Religious Kibbutz movement. Started as a NAHAL settlement atop of Mount Malkishoua in the Gilboa mountain range.

In 1982 the settlement became civilian, and started its way with a group of kibbutz-born and members of Benei-Akiva.

Five years later the group moved to its permanent site - on Mount Aminadav.

The origin of the name: comes from stories of the war of Saul and his sons on the Gilboa, has two meanings. The first was the name of Saul's oldest daughter, and also "May-Rav" (Many Waters) to help lift David's "no dew nor rain" curse of desolation on Gilboa at the death of King Saul.

The kibbutz combines agriculture, livestock and industry. The agriculture consists of field crops and orchards; livestock includes chicken, dairy and a fishery, and the industry - a factory for decorative candles, *Nierot Etzion*. Ma'of Company, which specialized in designing and construction of machinery by order, is operating in partnership with Mayrav.

Many traveling agencies groups visit Mayrav, where they enjoy a tour and lunch.

Population: about 200 people.

בריכות הדגים בכפר רופין Kefar Ruppin Fish Ponds

ב-1938, נוסף למעוז השם: "חיים". ענפי המשק העיקריים: פלחה, מטעים, לול לבשר, רפת לחלב, בריכות דגים, מפעל לסרטי פלסטיק - פולירז ומפעל לאריזות פלסטיק, אריזים. למעוז-חיים מזון ליד מסוף נהר הירדן וכן - סיורים מודרכים לקבוצות לאורך הגבול וזמנות קטנה. אוכלוסייה: כ-600 נפש.

מירב

קיבוץ השייך לתנועת הקיבוץ הדתי. תחילתו כהיאחזות נח"ל על פסגת הר מלכישוע בגלבוע. ב-1982 אחרה ההיאחזות והתחילה את דרכה כקבוצה עם חבורה של בני קיבוצים וחברי גרעינים של בני-עקיבא. אחרי כ-5 שנים עברה הקבוצה למקום הקבע שלה - על הר אבינדב. מקור השם: קשור לסיפורי מלחמות שאול ובניו בגלבוע ויש לו שתי משמעויות: ע"ש מירב, בתו הבכירה של שאול וכן מירב, כנגד קללת דוד "אל טל ואל מטר".

המשק משלב ענפי חקלאות, משק חי ותעשייה. החקלאות מבוססת על גידולי שדה ומטעים, ענפי החי כוללים: לול לפיטום, רפת חלב ומידגה. ובתעשייה: מפעל לגרות דקורטיביים נרות עציון. חברת מעוז המתמחה בבניה ותכנון של מיכון לפי הזמנה פועלת עם מירב בשותפות עסקית. את מירב פוקדות חברות טיולים רבות הנהנות מסיוור ומארוחת צהריים. אוכלוסייה: כ-200 נפש.

טירת-צבי Tirat-Tsevi

טירת-צבי

ענפי המשק העיקריים: גידולי שדה, מטעים, ענף לייצור דשא, רפת, לול לפיטום, מידגה, דגי נוי, מפעל תעשייה - פרופילים מפלסטיק מוקצף וזמניות עסקיות כגון: תיירות, צילום, קרמיקה וגרפיקה. אוכלוסייה: כ-500 נפש.

מעוז-חיים

קיבוץ השייך לתנועה הקיבוצית המאוחדת. נוסד ב-1937 כשוב חומה ומגדל. הקיבוץ נוסד כפלוגת עבודה ברעננה והוא השתייך לקבוצת החוגים (לימים תנועת מחנות העולים). במשך השנים נוספו לפלוגה זו עולים מגרמניה, פולין ומעט מעיראק. מקור השם: חיים שטורמן קבע את מיקום הקיבוץ ושמו: "מעוז". לאחר שנהרג ביחד עם אטקין ומוסנזון בעלותם על מוקש

ירדנה

מושב עובדים השייך לתנועת המושבים. הוקם ב-1952 ע"י עולים מכרדיסטן שבצפון עיראק. מקור השם: נהר הירדן העובר בסמוך למושב. בירדנה 63 משקים חקלאיים, רוב האוכלוסייה מתפרנסת מחקלאות: פרס אזורי, גידולי שדה וחממות, העיקריים שבהם: ירקות ותבלינים. אוכלוסייה: כ-350 נפש.

כפר רופין

קיבוץ השייך לתנועה הקיבוצית המאוחדת שעלה על הקרקע ב-1938 במסגרת ישובי חומה ומגדל. קבוצת המייסדים (מסד) היתה מורכבת מעולי גרמניה ואוסטריה, אליה הצטרפה ב-1942 השלמה שרוב חבריה מעולי צ'כיה. מקור השם: ארתור רופין ממעצבי ההתיישבות הציונית.

MESILLOT

Kibbutz, belongs to Hashomer Hatzair - Hakibbutz Ha'artzi, founded in 1938 as part of *Homa Umigdal*. The founders were pioneers from Poland and Bulgaria, and a few from Argentina.

The origin of the name: after a core of founders called "Bamesilla". Also, based on a verse from Isaiah 33 "and the roads (mesillot) shall be desolated so that none shall pass through".

The main agricultural branches are field crops, orchards, cows, chicken and fishery.

The industrial branches: *Haroshet Kevolim* - steel cables and lifting straps factory; *Mofaz* - manufacture of jewelry and gold and silver products. *Shayish Mesillot* - modular kitchen casting technology. *Tafsar* - knitted goods.

Tourism - rustic lodging, and also Beit Ha'osher - beauty treatment and various alternative health treatments.

Population: about 570 people.

MA'ALÉ-HAGILBOA

Kibbutz, belongs to the Religious Kibbutz movement. Started as a NAHAL settlement which was established in 1963 as part of an effort to develop Jewish settlements on the Gilboa. Four years later it was turned into a civilian religious kibbutz, but it was vacated, and resettled again in 1974.

The origin of the name: after the site of the settlement's location - ascent of the Gilboa - one of the highest

peaks in the mountain range.

The kibbutz branches: agriculture - dairy, turkeys and fishery, field crops, vegetables and organic agriculture. Tourism - hosting and rustic lodging.

In 1993 the Northern Religious Kibbutz Yeshiva was established in the kibbutz. The students integrate two years of yeshiva studies with full military service.

Population: about 300 people.

NEVÉ-UR

Kibbutz, belongs to the United Kibbutz movement. Founded in 1949 by members of pioneer youth movements who immigrated from Iraq. Within the first years they all left, and were replaced by members of local youth movement and kibbutz-born Israelis.

The origin of the name: the biblical Ur-Kasdim, the place of origin of both the patriarch Abraham, and that of the founders (who originate from Baghdad, Iraq's capital, in the vicinity of ancient Ur-Kasdim).

The kibbutz main branches: Industrial factory *Ortal* - manufacturer of precision metal casting, primarily meant for the European automotive market. Agriculture branches: orchards, field crops, fishery, dairy and veal. Small enterprises: *Meshi* - silk dyeing and clothing production, and *Adom* - graphic design services.

Population: about 450 people.

NEVÉ-EITAN

Kibbutz, belongs to the United Kibbutz movement. Founded in 1938 by immigrants from Poland, members of Akiva, a Zionist youth movement. The origin of the name: a verse from Jeremiah 50 44, "you are like the lion who leaps from the majesty of Jordan onto Nevé Eitan (abode of strength)". The kibbutz main branches: fishery, cows, beat, field crops, orchards and chicken. *Pasgon* - plastic armor factory, sanitarium and a cultural events center.

Population: about 270 people.

NIR-DAVID (TEL-AMAL)

Kibbutz, belongs to the Hashomer Hatzair - Hakibbutz Ha'artzi. The core of founders was formed in 1932 and in 1936 was settled. Nir-David was the first kibbutz in Beit-Shean Valley, and first settlement to be built in the *Homa Umigdal* system.

The origin of the name: Tel-Amal, the original, symbolic name of the settlement was changed to Nir-David, after David Wolfson, the second president of the Zionist Organization.

The kibbutz main branches: fishery, turkey, orchard and field crops. Industry: *Nir-David Otek* - manufacture of coated tracing paper, and a plant for manufacturing and distributing gardening tools and lawn mowers. Tourism: restaurant & food-stands in Gan Hashlosa, rustic lodging and guided tours in the kibbutz and the surrounding area.

Population: about 750 people.

מדגה, רפת חלב ומפטמת עגלים. יזמות זעירה: משי +, מפעל לצביעה ותפירת בגדי משי ואדום - משרד לשירותי עיצוב.

אוכלוסייה: כ-450 נפש.

נוה-איתן

קיבוץ השייך לתנועה הקיבוצית המאוחדת. נוסד ב-1938 ע"י יוצאי פולין, תנועת הנוער הציוני "עקיבא". מקור השם: בירמיהו נ', פסוק מד: "הנה כאריה יעלה מגאון הירדן אל נוה-איתן". ענפי המשק העיקריים: מידגה, רפת, בקר לבשר, גידולי שדה, מטעים ולול, מפעל פסגון לפלסטיק משוריין, חדרי אירוח - נוה בעמק, בית סיעודי ומרכז אירועים תרבותיים.

אוכלוסייה: כ-270 נפש.

ניר-דוד (תל-עמל)

ניר-דוד Nir-David

קיבוץ השייך לתנועת השומר הצעיר - הקיבוץ הארצי. הוקם כגרעין ב-1932 ועלה על הקרקע ב-1936. ניר-דוד הוא הקיבוץ הראשון בבקעת בית-שאן וישוב ראשון שהוקם בשיטת חומה ומגדל. מקור השם: תל-עמל - שמו הראשון של הקיבוץ הוא שם סמלי שהוסב לניר-דוד - ע"ש דוד וולפסון, הנשיא השני של ההסתדרות הציונית.

ענפי המשק העיקריים: מידגה, לול הודים, מטעים וגידולי-שדה, מפעלי תעשייה: ניר-עוזק, מפעל לציפוי נייר העתקה ומפעל ליצור ושיווק מכשירי גינון ומכסחות דשא. תיירות: מסעדה ומזנונים בגן השלושה, אירוח כפרי, הדרכה וסיוורם בקיבוץ ובסביבה. אוכלוסייה: כ-750 נפש.

נוה-אור
Nevé-Ur

מסילות

קיבוץ השייך לתנועת השומר הצעיר - הקיבוץ הארצי, עלה על הקרקע ב-1938 במסגרת חומה ומגדל. המקימים - חלוצים מפולניה ובולגריה וכן השלמות מיוצאי ארגנטינה.

מקור השם: גרעין המייסדים הנקרא "במסילה". וכן ע"י ישעיהו ל"ג, פסוק ט: "נשמו מסילות שבת עבר אורח".

ענפי החקלאות העיקריים בקיבוץ: גידולי-שדה, מטעים, רפת, לול ומדגה. ענפי התעשייה: חרושת כבלים - מפעל ליצור כבלי פלדה ורצועות הרמה, מופז - ייצור תכשיטים ומוצרים מכסף זהב,

שיש מסילות - טכנולוגיית יציקה לכיור ומשטח ביחידה אחת, תפ-סר - דברי סריגה, תיירות - לינה כפרית וכן בית האושר - טיפולי-יופי וטיפולים אלטרנטיביים שונים. אוכלוסייה: כ-570 נפש.

מעלה-גלבוע

קיבוץ השייך לתנועת הקיבוץ הדתי. תחילתו כהאחוזת נח"ל שהוקמה ב-1963 במטרה להקים התיישבות יהודית בגלבוע. כעבור ארבע שנים התאזרח על ידי תנועת הקיבוץ הדתי, אך

מסילות
Mesillot

פלצ'יב, מוצרי פלסטיק מוקצפים, עין-הנצי"ב Paltzie, Polyethylene Foam Products, 'Ein-Hanatziv

'EIN-HANATZIV

Kibbutz, belongs to the Religious Kibbutz movement. Founded in 1946 by youth movements members who came from Germany a few years earlier. They were joined by a group of immigrants from France and Holland.

The origin of the name: after Rabbi Naphtali Tsevi Yehuda Berlin, the head of the Yeshiva in Volozhin, one of the leaders of Hovevei Zion in Lithuania.

Main kibbutz branches: agriculture - field crops, orchards and livestock (dairy, chicken, fishery). Industry - Paltzie, producing polyethylene foam, a multi-use material.

A school for the daughters of the religious kibbutz was founded in 'Ein-Hanatziv, an educational framework for veterans who are interested in getting more familiar with the world of Judaism in the special atmosphere of the kibbutz. Population: about 700 people.

REVAYA

Moshav Ovdim, belongs to the Igud Hamoshavim of Hapoel Hamizrahi. Founded in 1952 and settled mostly by immigrants from Morocco, and a few from Iraq. The origin of the name: symbolic.

The moshav's first years were paved with disappointments. Immigrants came and left. In recent years a committee was formed in order to manage the moshav appropriately. Over the years there has been progress in social and cultural activities. 30% of the residents' earnings comes from agriculture. In recent years, greenhouse agriculture - mainly for growing herbs and vegetables - has been developed in the moshav. During the years of Ethiopian immigration, the moshav joined in the effort of absorption of immigrants. Population: about 350 people.

REHOV

Moshav Ovdim, belongs to the Igud Hamoshavim of Hapoel Hamizrahi. Founded in 1951 and settled by immigrants from Morocco and Kurdistan.

The origin of the name: after an ancient settlement that was located nearby.

80% of the population's earning come from agriculture. 60% of the farmed land is used for growing vegetables. Growing vegetables and herbs in greenhouses is a recent development. The remaining 20% work in various trades - municipal and personal services, commerce, transportation etc. Population: about 320 people.

RESHAFIM

Kibbutz, belongs to the Hashomer Hatzair movement - Hakibbutz Ha'artzi. Founded in 1948 in a communal camp with Kibbutz Sheluhot. The kibbutz founders immigrated from Romania and settled the land after a training period in Kiryat-Haim. They were joined by immigrants from Eastern Europe, Far Eastern countries and South America, and local youth.

The origin of the name: a combination of the founder's origin and the location. The senior members are Reshafai Hashoa (sparks of the holocaust) and the name of land upon which the kibbutz is settled was Asrafia. The main kibbutz branches: field crops, dates plantation and an

orchard, cows, chickens and fishery, industrial plant Teraplex - compound, pressure pipes and dental tubes. Population: about 550 people.

SEDÉ-ELIYAHU

Kibbutz, belongs to the Religious Kibbutz movement. Settled on the land in 1939 as part of Homa Umigdal. The first to arrive came from Germany, and they were joined by immigrants from Italy, France and other groups, local and from abroad.

The origin of the name: after Eliyahu Gutmacher, a friend and partner of Rabbi Tsevi Hirsh Kalisher, one of the first Hovevei Zion and an orthodox Zionist visionary.

In Sede-Elizahu there is a mixed agricultural farming: field crops and vegetables, orchards, dairy chicken and fishery. The kibbutz is a pioneer in the area of bio-agriculture, and side by side a laboratory was developed, which turned into a factory for biological pest-control.

An additional plant - S.D.A. - the handling and drying of herbs. Population: about 700 people.

SÉDE-NAHUM

Kibbutz, belongs to the United Kibbutz movement. Founded in 1937, and was one of the first to settle the land as part on the Homa Umigdal settlements.

Its founders came from Hasadé group (graduates of Mikve-Israel agricultural school) and from the Kibbutz Meuhad Brigade - first pioneer youth from Austria, who were later joined by pioneers from Poland, Russia and Germany.

The Origin of the name: combination of the original name of the founders with the name Nahum Sokolov, president of the International Zionist Organization. The main kibbutz branches: various field crops, orchards and fishery.

Avdat - manufacture of plastic packaging. Neot Hasadé - a welfare center and protected residency; Kitchen Fashion, and also apartments rental.

Population: about 300 people.

מפעל לתבלינים בשדה-אליהו Herbs Factory in Sede-Elizahu

רשפים

קיבוץ השייך לתנועת השומר הצעיר - הקיבוץ הארצי. נוסד ב-1948 במחנה משותף עם קיבוץ שלוחות. מייסדי הקיבוץ - עלו מרומניה ולאחר הכשרה בקריית-חיים עלו על הקרקע. אליהם הצטרפו יוצאי מזרח אירופה, השלמות ביניים מארצות המזרח ודרום-אמריקה וצעירים מהארץ.

מקור השם: צירוף של מקור המייסדים והמקום: וותיקי הישוב היום "רשפי השואה" (רשפים מן השואה) ושם האדמה עליה יושב הקיבוץ - "אשרפיה". ענפי המשק העיקריים: גידול, מטעי תמרים ופרוס, רפת, לול עופות ומדגה. מפעל תעשייה - טרפלקס, קומפאונד, צינורות לחץ וצינוריות דנטליות. אוכלוסייה: כ-550 נפש.

שדה-אליהו

קיבוץ השייך לתנועת הקיבוץ הדתי. עלה על הקרקע ב-1939 במסגרת ישובי חומה ומגדל. ראשוני הקבוצה הגיעו מגרמניה, אליהם הצטרפו יוצאי איטליה, צרפת וגרעונים מהארץ ומחור"ל. מקור השם: אליהו גוטמכר, שותפו-חברו של הרב צבי הירש קלישר, מראשוני חובבי ציון וממבשרי הציונות הדתית. בשדה אליהו משק חקלאי מעורב הכולל פלחה וירקות, מטעים, רפת חלב, לול-פיטום ומדגה. הקיבוץ הוא חלוץ בתחום החקלאות הביולוגית, ובצד ענף זה קמה מעבדה שהפכה למפעל להדברה ביולוגית. מפעל נוסף הוא ש.ד.א., מפעל לייבוש תבלינים. אוכלוסייה: כ-700 נפש.

בעיקר ע"י עולים ממרוקו ומעט גם מעיראק. מקור השם: סמלי.

שנותיו הראשונות של המושב היו רצופות באכזבות. עולים באו ועזבו. בשנים האחרונות הוקם ועד שקיבל על עצמו לנהל את המושב בצורה מתוקנת. במשך השנים חלה התקדמות רבה

בפעילות החברתית והתרבותית. 30% מהתושבים מתפרנסים מחקלאות. בשנים האחרונות התפתח במושב ענף בתי צמיחה בעיקר לגידול ירקות ותבלינים. בשנות עליית האתיזם נרתם המושב לקליטת העולים. אוכלוסייה: כ-350 נפש.

רחוב

מושב עובדים השייך לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי. נוסד ב-1951 ויושב ע"י עולים ממרוקו ומכורדיסטאן. מקור השם: ע"ש ישוב עתיק שהיה קיים בקרבתו. 80% מהאוכלוסייה במושב מתפרנס מחקלאות. ענף הירקות מהווה כ-60% מהשטח המעובד. לאחרונה התפתח במושב ענף גידול ירקות ותבלינים בבתי צמיחה. 20% הנותנים מתפרנסים משרותים אישיים ומוניציפליים, מסחר, תחבורה ועוד. אוכלוסייה: 320 נפש.

עין-הנצי"ב

קיבוץ השייך לתנועת הקיבוץ הדתי. הוקם ב-1946 ע"י חברות נוער שעלו מגרמניה כמה שנים קודם לכן. אליהם הצטרפו גרעין של עולים מצרפת ומהולנד.

מקור השם: הרב נפתלי צבי יהודה ברלין, ראש ישיבת וולוז'ין, מראשי חובבי ציון בליטא.

ענפי המשק העיקריים: בחקלאות - גידולי שדה ופלחה, מטעים ובעלי-חיים (רפת חלב, לולים לפיטום וענף מידגה). בתעשייה - פלצ'יב, מפעל לפוליאתיילן מוקצף, חומר רב-שימושי.

בעין-הנצי"ב הוקמה מדרשה לבנות של הקיבוץ הדתי, מסגרת לימודית לכוגרות צבא ושירות לאומי, שמעוניינות להכיר יותר את עולם היהדות באווירה המיוחדת של הקיבוץ. אוכלוסייה: כ-700 נפש.

רויה

מושב עובדים השייך לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי. נוסד ב-1952 ויושב

בחממת התבלינים, מושב רחוב Herbs Greenhouse, Moshav Rehov

"ירושלים" -
קיר פסיפס
בשלוחות.
אמנים:
חסידה
לנדאו,
חיים שכטר

"Jerusalem" -
Mosaic in
Shelohot.
Artists:
Hasida
Landaw,
Haim
Sechter

SEDÉ-TERUMOT

Moshav Ovdim, belongs to Igud Hamoshavim of Hapoel Hamizrahi. It was established by the Jewish Agency (Socnut) in 1951. The origin of the name: David's Song of Lament over Saul and Jehonathan, "O Mount Gilboa, Let there be no dew nor rain upon you, Let no crop of grain grow on your slopes." (2 Samuel 1-21). Most of the residents came from Sandor village, a Jewish village in northern Iraq, based on agriculture. About a third of the moshav's members work in building and as construction contractors. Another third works in farming (vegetables, herbs and livestock). The rest make a living from various occupations. Population: about 400 people.

SHELUHOT

Kibbutz, belongs to the Religious Kibbutz movement. Founded in 1948 by young people who came with the Youth Immigration (Aliyat Hano'ar) before the Holocaust,

and, in 1941, got organized in two youth groups in "Rodges" (Petach-Tikva) and Sedé-Ya'akov. Later on they were joined by other groups from the US, South Africa, and Israelis, mostly from Benei Akiva. The origin of the name: after the location - a range (sheluha) at the foot of the Gilboa mountains. The main kibbutz branches: agriculture - field crops, vegetables and orchards, chicken, dairy and fishery. Industry - Micro View - readers for microfilm. Tourism: rustic lodging. Also - small business enterprises: a duplication facility and a children clothing factory. Population: about 500 people.

TEL-TEOMIM

A community settlement, belongs to Igud Hamoshavim of the Hapoel Hamizrahi. Founded in 1982 by the Jewish Agency's Settlement Department as a solution for

the new generation of Bikura settlements (Revaya, Rehov and Sedé-Terumot). The origin of the name: a landmark of a double hill within the settlement's limits. Most of the residents are from Bikura settlements. Some do farming, others work outside the Yeshuv. During the years of immigration from Russia, the settlement was prepared for a massive absorption. Recently the settlement opened its doors to newcomers applying the "built-your-own-home" system. Population: about 450 people.

MALKISHOUA - REHABILITATION COMMUNITY

The community for the treatment and rehabilitation of drug addicts, Malkishoua, is located atop Mount Gilboa. Its aim is to help drug addicts to rehabilitate both spiritually and functionally. The community was established in November 1990 by the War on Drugs Authority, initiated by Yegal

Shahar, head of the regional council. The basis of the plan is social and psychological treatment, which deals with the personality structure, and the relationship between the individual and the environment. The treatment lasts a year within the community, and is based on recognizing the nature of the addiction and its source. The process includes personal, family and group sessions, and help in improving the personality and behavior of the participants. The facility operates as a community, where patients and staff live together, based on the idea of responsibly and mutual aid. During the stay in the community, the patients take an active role in the running the place, which involves work, and personal, group and family treatments.

The staff includes professionals and ex-addicts, and the facility includes new dwellings and public buildings: a dining room, clinic (where the physical rehabilitation take place), a gym, a building for vocational training. In 1995 an additional treatment framework was added, designated for young boy and girls, ages 12-18 who use drugs habitually. The treatment is comprehensive and intensive; it lasts two years and it is characterized by an ongoing, continuous treatment from the absorption stage up to full integration back in society. The young patient's studies are with accordance of the Ministry of Education.

מלכישוע, שלושה מבנים בבניה:
מנהלה, חדר אכילה ומועדון

Malkishoua, Three New
Building: Administration,
Dinning Room and a Club

מלכישוע - קהילה טיפולית

הקהילה הטיפולית לנפגעי סמים, מלכישוע, הממוקמת בפסגת הר הגלבוע, נועדה להתמודד עם תחומי השיקום הנפשי והתפקודי של נפגעי הסמים. הקהילה הוקמה בנובמבר 1990 ע"י הרשות למלחמה בסמים וביוזמתו של יגאל שחר, ראש המועצה האזורית. עקרון התכנית מבוסס על שיטת טיפול נפשית-חברתית, העוסקת במבנה האישית ובמערכת יחסי הגומלין של האדם עם סביבתו. הטיפול נמשך לפחות שנה בקהילה עצמה, והוא מבוסס על הכרת ההתמכרות וסיבותיה כשבאמצעות תהליך טיפול פרטני, משפחתי, קבוצתי ושיקומי מביאים לעיצוב מחודש של אישיותו והתנהגותו של החבר בקהילה. המקום מופעל במתכונת קהילתית, בה מתגוררים מטופלים והעובדים, כשהבסיס הרעיוני הוא עזרה ואחריות הדדית. במשך השנה בקהילה, לוקח המטופל חלק פעיל בחיי הקהילה הכוללים: עבודה, טיפול אישי, טיפול קבוצתי וטיפול משפחתי. הצוות מורכב מאנשי מקצוע וממכורים לשעבר. הישוב כולל מבני מגורים חדשים ומבני ציבור, ביניהם: חדר אוכל, מועדון תרבות, מרפאה (בה ניתן להיגמל פיזית מן הסמים), חדר כושר, מבנה להכשרה מקצועית ומבני שרתים. מאות מטופלים נמנים עם בוגרי הקהילה. על סמך מחקר הוכח שמעל 90% מבוגרי הקהילה שומרים כיום על נקיון מסמים. 46% מהאנשים שעברו טיפול במלכישוע (כולל כאלה שלא סיימו את המסלול) נקיים מסמים.

ב-1995 הוקמה מסגרת טיפולית נוספת המיועדת לנערים ולנערות בגילים 12-18 עם בעיות שימוש קבוע בסמים. מסגרת זו היא טיפולית כוללת ואינטנסיבית לתקופה של שנתיים והיא מתאפיינת ברצף טיפולי החל משלב הקליטה ועד לשלב החזרה המלאה לקהילה. המטופלים הצעירים לומדים במתכונת לימודי משרד החינוך.

שלוחות

קיבוץ השייך לתנועת הקיבוץ הדתי. נוסד ב-1948 ע"י צעירים שעלו עם עליית הנוער לפני השואה והתארגנו ב-1941 בשתי חברות נוער ב"רודגס" (פתח תקווה) ובשדה יעקב. אליהם הצטרפו גרעינים מארה"ב, מדרום-אפריקה ומילידי הארץ, רובם מחניכי בני-עקיבא. מקור השם: המיקום - שלוחה למרגלות הרי הגלבוע. ענפי המשק העיקריים: בחקלאות - פלחה, גידולי-שדה, ירקות ומטעים, לול לפיטום, רפת חלב ובריכות דגים. בתעשייה - מיקרונוז, מיקראות למיקרו-פילם, תיירות - נופש כפרי, וכן זמות קטנה: מפעל שכפול ומפעל לבגדי ילדים. אוכלוסייה: כ-500 נפש.

תל-תאומים

ישוב קהילתי השייך לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי. הוקם ב-1982 ע"י המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית, כפיתרון לדור ההמשך של ישובי ביכורה (רוה, רחוב ושדי-תרומות). מקור השם: תל כפול המצוי בתחום הישוב. רוב התושבים הם בנינים של מושבי ביכורה. חלקם עוסק בחקלאות וחלקם עוסק בעבודות מחוץ לישוב. בשנות קליטת העליה מבריה"מ נערך הישוב לקליטה מאסיבית של עולים. לאחרונה פתח הישוב את שעריו לקליטה בשיטת "בנה ביתך". אוכלוסייה: כ-450 נפש.

שדה-נחום

קיבוץ השייך לתנועת הקיבוצית המאוחדת. עלה על הקרקע ב-1937 והיה מראשוני הישובים שעלו על הקרקע במסגרת ישובי חומה ומגדל. מייסדיו באו מקבוצת "השדה" (בוגרי ביה"ס החקלאי מקוה-ישראל) ומפלוגת הקיבוץ המאוחד שראשוניה - נוער חלוצי מאוסטריה, אליהם הצטרפו חלוצים שעלו מפולין, רוסיה וגרמניה. מקור השם: צירוף שמו של גרעין המייסדים עם שמו של נשיא התנועה הציונית העולמית - נחום סוקולוב. ענפי המשק העיקריים: גידולי שדה שונים, מטעים ומדגה, אבדת - מפעל לאריוזת מפלסטיק. נאות השדה - מרכז סיעוד ודירי מוגן, אופנת מטבח, וכן השכרת דירות. אוכלוסייה: כ-300 נפשות.

שדי-תרומות

מושב עובדים השייך לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי. הוקם ע"י הסוכנות ב-1951. מקור השם: קינת דוד על שאול ויהונתן: "...אל טל ואל מטר עליכם ושדי תרומות..." (שמואל ב', א', פסוק כ"א). רוב תושביו הם יוצאי הכפר סנדור, כפר יהודי מצפון עיראק שתושביו עסקו בחקלאות. כשליש מחברי המושב עוסק בקבלנות בניין ועפר, שלישי אחר בחקלאות (ירקות, תבלינים ובע"ח) והשאר מתפרנסים מעבודות שונות. אוכלוסייה: כ-400 נפש.

מחכים לרכבת העמק בתחנה ליד שדה-נחום, 1938
Waiting for the Valley Train in the Station near Séde-Nahum, 1938

THE BEIT SHEAN VALLEY REGIONAL COUNCIL

The Regional Council of the Beit-Shean Valley was established at the time of the State's founding, and supplies on-going municipal services in agriculture, environment, education and recreation. Also, helping in tourism, economic projects and special social services.

Initially the Council's headquarters were in an abandoned building in Beit Shean. In the early fifties it was moved to its current location at regional center. Next door to the Council is the *Idan Center*, where social and cultural activities take place, and complementary education to all members of the population is available.

THE COUNCIL'S HEADS SINCE ITS ESTABLISHMENT

Yosef Rieskin (Eden)	1946-1950
Paffi Tahon	1950-1957
Elisha Soltz	1957-1969
Uri Yaffe	1969-1986
Yegal Shahr	1986-1996
Yael Shealtiel	1996

The Council's plenum is composed of settlement representatives, one for each. The plenum elects a ten member board of directors, to assist the chairman and serve on the various committees: agriculture, water, planning and construction. Besides the agricultural committee, other bodies are dedicated to growth in other branches.

With the reduction of activities in the Settlement Movement and the independent settlements, the Regional Council took over their responsibilities, activities and enterprises.

The package of services includes economics and drainage, culture and security, mandatory education and supplementary education for all age groups.

PHYSICAL AND MENTAL HEALTH

A few acting bodies and establishments work to advance the physical and mental health of the public. They include a regional nurse to coordinate and advance settlement clinics, a public dental clinic in Gush Bikura for school children, *Tahanat Ha'amakim* - a counseling and psychiatric station, and *Sheisaf*, an alternative medical fellowship. Recently a new health center was built, including a therapeutic pool and special rooms designed to treat the disabled.

THE WELFARE DEPARTMENT includes social workers who grant various services to both community and individuals. Also active in the department is the Regional Drug Coordinator who explains, prevents and deals with drug and alcohol abuse issues.

GIL OZ - Gil Oz fellowship is located at *Idan Center*, and it is famous for the varied activities it offers the region's elderly. They include a daytime school of enrichment classes, various courses, counseling, and accompanying senior's committees, communal travel in country and abroad, and consolidation of nurses for welfare homes. Besides the two existing buildings, an additional one is in its final stages of planning, as a center for elderly on welfare, who are too sick or weak to care for themselves.

YAD SARA BRANCH - Next to the fellowship, *Yad Sara* branch operates with assistance of local volunteers. It renders lending and installing

המועצה האזורית בקעת בית-שאן

מועצה אזורית בקעת בית-שאן נוסדה עם קום המדינה. היא פועלת במתן שרותים מוניציפליים שוטפים בחקלאות, איכות הסביבה, חינוך, רווחה ושעות הפנאי. כמו כן היא עוסקת בייזום ופיתוח של האזור בנושאי תיירות, פרויקטים כלכליים ושרותים חברתיים מיוחדים.

משרדי המועצה שכנו תחילה בבית נטוש בבית-שאן, שהיתה ריקה מיושב. בתחילת שנות החמישים היא עברה למבנים הקיימים עד היום במרכז האזורי. בסמוך נבנה מרכז עידן ובו מרוכזות פעילות חברתית תרבותית וחינוך משלים לכל שכבות האוכלוסיה.

ראשי המועצה מאז כינונה:

1948-1950	יוסף רייסקין (עדן)
1950-1957	רפי טהון
1957-1969	אלישע סולץ
1969-1986	אורי יפה
1986-1996	יגאל שחר
1996	יעל שאלתיאל

מליאת המועצה מורכבת מנציגי הישובים, נציג נבחר מכל ישוב. המליאה בוחרת בהנהלה בת עשרה חברים, כסגנים ליו"ר ובעדות: ועדה חקלאית, ועדת מים, ועדת תכנון ובניה. ליד הועדה החקלאית - פועלות ועדות מגדלים ענפיות.

עם צמצום הפעילות בתנועות המיישובות מצד אחד וביושבים הבודדים מגד, נטלה המועצה האזורית על עצמה תפקידים, יוזמות ופעילויות שהיו בעבר תחת ידי הגופים הנ"ל ובאחריותם. סל השרותים כולל שרותי כלכלה וניקוז, מים וחקלאות, רווחה ובריאות, תרבות וביטחון, חינוך וחינוך משלים לכל הגילאים.

בריאות הנפש והגוף

כמה גופים ומוסדות פועלים לקידום הבריאות הפיזית והנפשית של התושבים. בהם: אחות אזורית, לתיאום וקידום מרפאות הישובים; מירפאת שיניים ציבורית בגוש ביכורה לילדי בית הספר; תחנת העמקים - תחנה ליעוץ ולשרות פסיכולוגי, ועמותת שומך לרפואה אלטרנטיבית. לאחרונה

נסתיימה הקמת מרכז בריאות ובו בריכה הידרותראפית וחדרי טיפול המותאמים לטיפול באנשים מוגבלים.

מחלקת הרווחה כוללת עובדים סוציאליים המעניקים טיפול מגוון, פרטני וקהילתי לתושבים. במחלקה פועל גם מתאם סמים אזורי והוא דואג להסביר, למנוע ולטפל בנושאי סמים ואלכוהול.

גיל עוז - במרכז עידן פועלת עמותת גיל-עוז, והיא שם דבר לפעילות עניפה ומגוונת ביותר לקשישי האזור. בין שפע פעולותיה: ב"ס יום ובו חוגי העשרה, חוגי לימוד, מתן ייעוץ וליווי לנעדות הקשישים, טיולים

(distress call) services to the elderly, sick and disabled throughout the northern region.

Yad Sara, Gil Oz and the Regional Council operate *Nehonit*, a transportation services for the elderly and disabled.

EDUCATION

The Regional Council's formal education system includes establishments serving about 3,500 students, beginning with two day-care centers in the moshavim, 31 kindergarten up to and including elementary and secondary schools.

■ **The Communal School** in Sedé-Eliyahu is the largest. 1,300 students from orthodox settlements attend this school.

■ **The Communal Education Home** at Nevé-Eitan is attended by about 400 secondary school students from the kibbutzim of United Kibbutz movement, Regional Council's settlements and the Valley settlements.

■ **Religious State Bikura School**, an elementary school, attended by about 110 children from moshavim from Gush Bikura.

■ **Rimon**, a regional elementary school, located near Mesillot, attended by 340 children from Hakibbutz Hartzai and Beit-Hashita.

■ **Dekalim**, a regional elementary school located near Hamadia and attended by about 370 students from Kibbutzim of the United Kibbutz movement and moshavim.

SPECIAL EDUCATION

■ **Dror** - classes for children with autistic tendencies, attended by about 13 students ages 3-13. Operating as part of Rimon school, it includes an extended school day all year around.

■ **Ulpanat Gilad** - in Beit Yosef, for youth who suffer from emotional disturbances. Attended by 14 students from the northern area, it is recognized as a quality substitute to out-patient treatment.

■ **Youth Drug Rehabilitation Facility** in Malkishoua - one of a kind, and a first in the country, intended for youth, ages 12-18, who use drugs habitually. The facility is located in Malkishoua, a drug rehabilitation center on the Gilboa, and operates as an autonomic unit, separated from the adult community.

■ **The center for Art Therapy** - caring for about 60 children who have difficulties or are disabled, assisting them through the use of plastic arts and movement.

REGIONAL "MATNAS"

LIVELY ACTIVITIES FOR A DIVERSE POPULATION

The Regional MATNAS operates as part of the Regional Council, and is responsible for all enrichment activities for youth and adults alike, including coordinating regional youth activities, classes in various subjects, sports, dance and music studios. The council takes care of transportation of the participants to the different locations where the various activities take place - schools, gyms in moshavim, Gan-Hashlosha and Idan Center, which include classrooms, a dance hall and music auditorium.

■ **Classes for Youth and Adults:** The classes offered include enrichment and study courses such as German, and studies of Eretz Israel for adults; electronics classes for the young scientist, model planes for kids, computer classes for all ages, animation, hikes and nature studies.

■ **Studios for Music and Dance:** Within the Idan center, a high standard professional studio for dance and music is operating.

בעלי הפרעות רגשיות. לומדים בו 14 תלמידים מכל אזור הצפון והוא מוכר כחלופה איכותית לאישפוז יום.

■ **יחידת נוער לנפגעי סמים במליכישוע**, מוסד חינוכי ראשון ויחיד בארץ, המיועד לבני נוער בגילאי 12-18 עם בעיות שימוש קבוע בסמים. המוסד הממוקם במליכישוע, כפר נגמלים מסמים שעל הגלבוע, פועל כיחידה אוטונומית ונפרדת מהקהילה הבוגרת.

■ **מרכז לטיפול באמצעות אמנויות**, מטפל בכ-60 ילדים מתקשים ומוגבלים באמצעות אמנות פלסטית ותנועה.

מתנ"ס אזורי

פעילות תוססת לאוכלוסייה מגוונת

במועצה האזורית פועל מתנ"ס אזורי ובמסגרתו מתקיימות כל פעילויות ההעשרה לנוער ולמבוגרים, בהם: ריכוז פעילות נוער אזורית, חוגי העשרה ויצירה, חוגי ספורט ואולפן למוזיקה ולמחול. המועצה דואגת להסיע את אוכלוסיית המשתתפים במתנ"ס לפעילויות הפזורות במיתקני התרבות והספורט באזור - בתי הספר, אולמות ספורט ביושבים, גן השלושה ומרכז עידן המכיל: חדרי לימוד, אולמות מחול ואודיטוריום למוזיקה.

משותפים בארץ ובח"ל וריכוז שרות מטפלות לבתים סעודיים. בשלבי תכנון מתקדמים נמצא מבנה נוסף על שני המבנים הקיימים, שישימש כמרכז-יום לקשישים תשושים, סעודיים ותשושי-נפש.

סניף יד שרה - ליד

העמותה פועל סניף יד שרה בעזרת מתנדבים מהאזור. הוא נותן שרותי השאלה והתקנתה (כולל מכשירי מצוקה בבתים) לקשישים, לחולים ולמוגבלים בכל אזור הצפון.

באמצעות יד שרה, גיל-עוז והמועצה האזורית מופעלת נכונות להסעת קשישים נכים.

חינוך

מערכת החינוך הפורמלית במועצה מקיפה מוסדות חינוך ובהם כ-3500 תלמידים, החל משני מעונות יום במושב, דרך 31 גני ילדים וכלה בבתי הספר היסודיים והתיכוניים.

■ **בית הספר המשותף** בשדה-אליהו הוא הגדול שבהם. לומדים בו כ-1300 תלמידים בכתות א'-י"ב מהישובים הדתיים.

■ **בבית החינוך המשותף** בנוה-איתן לומדים כ-400 תלמידים בחטיבת הביניים ובהחטיבה הבוגרת. התלמידים באים מקיבוצי התק"ם ומחלק ממושב המועצה ומישובי בקעת הירדן.

■ **בי"ס ממ"ד ביכורה**, בי"ס יסודי בו לומדים 110 ילדי המושבים מגוש ביכורה.

■ **רימון**, בי"ס יסודי אזורי ליד מסילות ובו לומדים 340 מילדי הקיבוץ הארצי ובית השיטה.

■ **דקלים**, בי"ס יסודי אזורי ליד חמדיה, בו לומדים כ-370 תלמידים מקיבוצי התק"ם ומהמושבים.

חינוך מיוחד:

■ **כתות דרוו** לילדים בעלי קווים אוטיסטים בו לומדים כ-30 תלמידים בגילאי 3-13. במסגרת קמפוס של בי"ס רימון כולל יום לימודים ארוך במשך כל חודשי השנה.

■ **אולפנת גלעד** בבית-יוסף, לבני נוער מתבגרים

מרכז עידן Idan Center

About 200 hundred students attend music instruction on different instruments (solo and groups), and classes in artistic dance (divided by age group). The students perform locally and in surrounding areas.

■ **Sport Activity:** The Sports Department of the MATNAS is responsible for rich and varied sports activities, popular and competitive sports, supplying the schools and regional settlements with related services. There are different leagues for different sport branches and different ages, plus various classes like gymnastics. The department also organize yearly sporting events, including the national championship marathon Beit-Shean Valley, sprinting competitions for secondary school and the "Spring March".

■ **The Department of Settlements:** Within the MATNAS different activities are available for both youth and community, including complementary education, summer activities, supporting youth movements branches, hikes, advancement of youth and veterans, and clubs for the elderly.

■ **Child and Youth Department:** Consolidation of all youth and children's activities within the regional and social framework (all the settlements belong to the same political bloc), workers' instruction in informal education fields, attendants and guides. Working with the Youth Movement providing courses for youth councilors, organizing the Youth Council, initiating cultural & social activities for children and youth, and running summer time and vacations activities.

CULTURE

MULTIPLE CHOICES FOR THE ENTIRE POPULATION

In the region's main auditorium, the Kimaron, many different performances take place: Theater, concerts, kid's shows, movies, entertainment, cultural and social events. Also, art exhibits of regional artists and artists who are represented by Omanut La'am take place in the lobby.

The Cultural Department initiates and organizes ceremonies, regional events and cultural gatherings, and supports and directs the settlements' cultural coordinator extending various services to the schools.

The department succeeded in consolidating a group of loyal, culture loving people, and initiated a network of subscribers to theatre, choice children theatre, quality

movie club, and concerts. It runs a literary club with the cooperation of the regional library.

Within the regional cultural framework are several active bodies:

■ **Havurat Hazemer** (the Song Group) *Sadot Sheba'emek* consists of 17 members, both orthodox and non-sectarian from the kibbutzim in the area who have been singing diligently together for 17 years under the direction of Tsevi Caspi, and representing the Council commendably both in the country and abroad.

■ **Mandelolinot Orchestra** consists of 20 musicians who play mandolins, mandolas and guitars. The orchestra has existed for ten years under the direction of Yaakov Yaacobson. The players, ages 15 to 82, are residents of the Valley.

■ **Regional Libraries** there are two public libraries: a central lending and study library in the educational facility in Nevé Eitan, and a public library in Gush Bikura.

■ **BABIKAH regional monthly magazine** reflects what's happening in Bika'at Beit-Shean, including information on regional, local and personal events in various branches of life, interviews, articles and opinions. *Babikah* is delivered free of charge to every household in the area.

■ **Regional Archives** – gathering, recording and storing of published and recorded material from all the regional institutes according to the Archives Law. The archive includes a collection of photographs, maps and digital archival material. It serves students, and concentrate archival activities for the region's archivists.

■ **AMAKIM HAFKOT LTD. Fellowship** – a video production company. Produces documentaries and commercials for companies and manufacturers. The studio records the activities in the area and produces a monthly program containing up-to-date information about the region and what's happening there. Under its roof it hosts school classes.

תרבות

היצע רב-תחומי לכלל האוכלוסייה

באולם המופעים המרכזי של האזור, הקימרון, מתקיימים מופעים כגון: הצגות תיאטרון, קונצרטים, הצגות לילדים, סרטים, הופעות בידור ואירועי תרבות וחברה. כמו-כן מתקיימות במבואה תערוכות אמנות פלסטית של אמני האזור ותערוכות של אמנים המיוצגים ע"י אמנות לעם.

מחלקת התרבות יוזמת ומפעילה טקסים, אירועים אזוריים ומפגשי תרבות והיא נותנת שירותי יעוץ וסיוע לרכזי התרבות בישובים ושרותי סל תרבות לבתי הספר. המחלקה הצליחה לרכז אוכלוסיית נאמנים ושוחרי תרבות וליזום רשת של מנויים לתיאטרון, לתיאטרון מובחר לילדים, למועדון הסרטים ולקונצרטים. ביחד עם הספרייה האזורית היא מפעילה מועדון לאוהבי ספרות.

במסגרת התרבות האזורית פועלים כמה גופים, ביניהם:

■ **חבורת הזמר שדות שבועמק** ובה 17 חברים, חילוניים ודתיים מקיבוצי האזור המתמידים מזה 17 שנה לשיר ביחד בניצוחו של צבי כספי ולייצג את את המועצה בכבוד רב בארץ ובחול.

■ **תזמורת מנדולינות:** ובה 20 נגני מנדולינות, מנדולות וגיטרות הפועלת מזה 10 שנים בניצוחו של יעקב

יעקובסון. בחבורה בני 15 עד 82 שנה הבאים מהעמקים.

■ **ספריות אזוריות:** במועצה שתי ספריות ציבוריות: ספרייה מרכזית בבית החינוך בנוה איתן להשאלה ולעיון וספרייה ציבורית בגוש ביכורה.

■ **בבקה** – בטאון המועצה: חודשון המשקף את הנעשה בבקעת בית-שאן. הוא כולל מידע על אירועים אזוריים, מקומיים ואישיים במיגוון שטחי-חיים, ראיונות וכתבות, דיעות ופובליציסטיקה. בבקה מופץ ללא תשלום לכל בית-אב באזור.

■ **ארכיון אזורי:** איסוף, רישום וגניזת חומר מודפס ומוקלט מכל המוסדות האזוריים עפ"י חוק הארכיון. בארכיון אוסף של תצלומים, מפות וחומר ארכיוני כתוב ממוחשב. הארכיון נותן שירות לתלמידים ומרכז פעילות ארכיונית לארכיונאי האזור.

■ **עמותת עמקים הפקות בע"מ:** חברה להפקת סרטי וידאו. ביניהם סרטי תיעוד וסרטי תדמית לחברות ולמפעלים. האולפן מתעד את הפעילות באזור ומפיק מגוון חודשי המכיל מידע עדכני על האזור והמתרחש בו. במסגרתו פועלים חוגי לימוד לבתי הספר.

חבורת הזמר "שדות שבועמק"

The Song Group
"Sadot Sheba'emek"

The Kimaron הקימרון

■ **חוגים לנוער ולמבוגרים** ההיצע כולל חוגי העשרה ולמידה כמו גרמנית ולימודי א"י למבוגרים, אלקטרוניקה למדען הצעיר, לוגו וטיסנאות לילדים, חוגי מחשב לבני כל הגילים, חוגי אמנות, דרמה, אנימציה והרחבת אופקים כגון: טבע וזיזולים.

■ **אולפן למוזיקה ולמחול** פועל במרכז עידן. באולפן מקצועי וברמה אמנותית גבוהה. לומדים בו 700 תלמידים שעוריי נגינה בכל הכלים (פרטניים וקבוצתיים) ושעורי מחול אמנותי (בקבוצות גיל). תלמידי האולפן מופיעים בנגינה ובמחול באזור ומחוצה לו.

■ **פעילות ספורט** קיום פעילות ספורט עניפה ועשירה, ספורט עממי ותחרותי וכן מתן שירותי ספורט לישובי המועצה ולבתי הספר – הם מתחומי עשייה של מחלקת הספורט במתנ"ס. במסגרת זו פועלות קבוצות ליגה בענפים שונים ולגילים שונים וכן מתקיימים חוגים בענפי ספורט והתעמלות. כמו-כן ארגנת המחלקה מפעלי ספורט שנתיים, ביניהם: אליפות הארץ בחצי מרתון בקעת בית-שאן, תחרויות ריצה לבתי הספר התיכוניים ו"צעדת המעיינות".

■ **מחלקת מושבים** פעילות לנוער ולקהילה במושבים מתקיימת במסגרת המתנ"ס. היא כוללת: חינוך משלים, מפעלי קיץ, הפעלת סינפי תנועות נוער, טיולים, קידום נוער וחילולים וכן מועדוני קשישים.

■ **מחלקת ילדים ונוער** ריכוז פעילות הילדים והנוער במסגרת אזורית וגושית (כל הישובים המשתייכים לאותו זרם), הנחיות העובדים בחינוך הבלתי-פורמלי, מטפלות ומדריכים. עבודה מול תנועת הנוער בקורסי מדצ"ם, הפעלת מועצת נוער, הפעלות תרבותיות-חברתיות לילדים ונוער, מפעלי קיץ וחופשות.

יד לזכר חללי בקעת בית-שאן
A Memorial to the Fallen of the
Beit-Shean Valley's Campaigns

ECONOMY & EMPLOYMENT DURING THE ERA OF PEACE

AGRICULTURE & WATER

"I shall turn the desert into a lake and arid land into water spring"

Agriculture is at the center of the economy of Beit-Shean Valley, and claims 40% of the total revenue of the region's kibbutzim. In the Moshavim about 60% of the economic units are partially or fully active. The easily accessible water sources caused speedy development of intensive farming. The cultivated land spreads over about 120,000 dunams. Three quarters of the land is used for field crops and vegetables. The rest is for orchards, fish ponds and reservoirs. The kibbutzim concentrate on field crops and vegetables, grown industrially, but in the moshavim, outdoor farming is of greater variety. In the early nineties the moshavim became interested in growing vegetables, herbs and flowers in greenhouses. Indoor growing got a push with the cancellation of the outdoor vegetable quota.

Today, 250 dunams are used for hi-tech greenhouses, yielding large amounts of a wide variety of crops.

Afikei Maim, a regional water management association, supplies its consumers about 100 million cubic meters of water a year. Most comes from 30 springs that run through the valley at different flow levels. The amount of water produced is about 60 to 70 million cubic meter per year. According to quality, water is

diverted to farming and fish ponds. High quality water from wells (about 15 million cubic meter per year) is directed to the more sensitive crops and to home use. Another source is the Jordan River. 40 to 50 million cubic meters are pumped straight from the Jordan River from nine pumping stations.

With the signing of the Peace agreement and its implementation by Jordan, it's possible that the amount of water pumped from the Jordan River in the past will be reduced somewhat. The Water Commissioners and the Agriculture Ministry have complied, as is written in the water article of the Peace agreement, that the Beit-Shean Valley will receive water from a different source to compensate for the amount lacking from the Jordan River.

AGRICULTURAL SERVICES

Agricultural committee: a committee that connects growers in the moshavim and kibbutzim with the regional growers committee, national growers organizations, production councils and Agriculture Ministry.

Experimental Station - Eden Ranch: caring for existing crops, guidance, introduction of new crops, watering issues, fertilization, cultivation etc. Also, in cooperation with institutions for agricultural research, it applies a wide variety of different agricultural crops for the good of farming in the area.

Regional Research & Development: experimental station which develops new crops in all branches: orchards, field crops, livestock, and help with the transition from outdoor vegetable farming to greenhouse growing.

Sherut Sadé (Field Service) Laboratory: supplies lab services to farmers concerning plants, soil and water. The lab, using exact measurements, determines the amount of fertilizers and water already existing in any types of soil and plants, and gives the farmers precise instructions as to the correct amount of water and the level of fertilizers needed.

Afikei Maim: water association, responsible for the supply of water to the settlements as part of communal water projects together with Mekorot. The association also deals with developing various water sources and installations in the settlements (reservoirs and fish ponds).

כלכלה ותעסוקה בעידן השלום

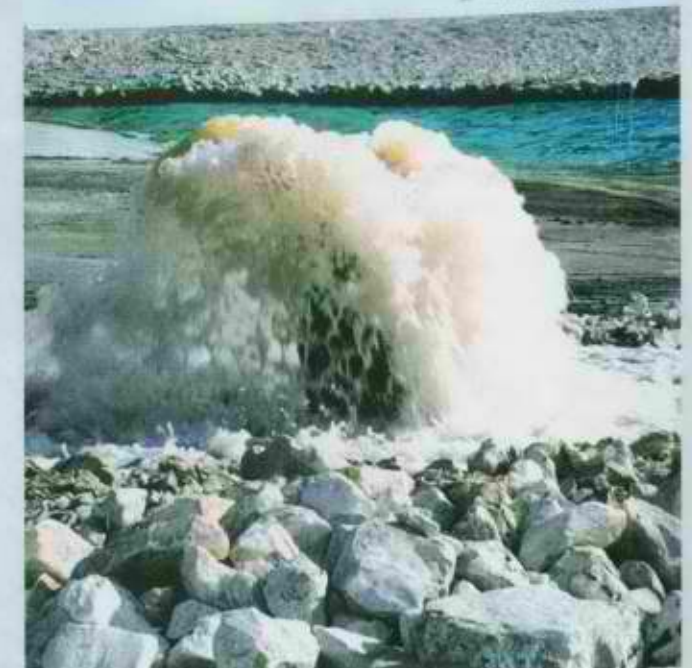
קלאות ומים

"אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים"

החקלאות מהווה ענף מרכזי בענפי הכלכלה בבקעת בית-שאן ומהווה כ-40% מכלל הכנסת קיבוצי האזור. במושבים כ-60% מיחידות המשק פעילות באופן חלקי או מלא. מקורות המים הזמינים באזור הביאו לפיתוח מואץ של חקלאות אינטנסיבית. שטח העיבוד החקלאי הינו כ-120,000 דונם. על כשלושה רבעים ממנו מגדלים גידולי שדה וירקות, השאר הם שטחי מטעים, בריכות דגים ומאגרים. בקיבוצים מגדלים בעיקר גידולי שדה וירקות תעשייתיים, ואילו במושבים בשטח הפתוח הגידולים שונים ומגוונים. בתחילת שנות ה-90 נכנס המשק המושבי באזור לגידולי ירקות, תבלינים ופרחים בחממות. ענף זה קיבל תאוצה עם ביטול מכסת הירקות

מאגר שפעה

Shifah Reservoir

בשטח פתוח. היום יש כ-250 דונם חממות בעלות רמה טכנולוגית מעולה המאפשרות קבלת רמת יבולים גבוהה מאד במיגוון שונה של גידולים.

אפיקי מים, אגודת מים אזורית, מספקת לצרכניה כ-100 מליון מ"ק בשנה. עיקר המים מופקים מכ-30 מעיינות המפכים בעמק

ברמות שפיעה שונות. כמות המים המופקת מהם הינה כ-60-70 מלמ"ק בשנה. מים אלו מופנים לפי איכותם לחקלאות ולבריכות הדגים. מים באיכות טובה הם מי-קידוחים (15 מלמ"ק בשנה) המופנים ישירות לגידולים הרגישים יותר ולצריכה ביתית. מקור נוסף הוא מי הירדן. 40-50 מלמ"ק נשאבים ישירות מהירדן בתשעה מכוני שאיבה.

עם חתימת הסכמי השלום ומימושם ע"י ירדן, יתכן שכמות המים שהאזור שאב בעבר מהירדן - יגרע בחלקו או ברובו. אנשי נציבות המים ומשרד החקלאות התחייבו ככתוב בנספח המים להסכם השלום שבקעת בית-שאן תקבל ממקור אחר כל כמות מים שתחסר בירדן.

שרותי החקלאות

ועדה חקלאית ועדה המקשרת בין המגדלים השונים במושבים ובקיבוצים לבין ועדות מגדלים אזוריות, אירגוני מגדלים אזוריות, אירגוני מגדלים ארציים, מועצות יצור ומשרד החקלאות.

תחנת הנסיונות - חוות עדן המטפלת בגידולים קיימים, בהדרכה, בנסיונות בהכנסתם של גידולים חדשים, בנושאי השקיה, דישון, טיפוח וכ'. כמו-כן היא מקיימת ביחד עם מוסדות המחקר החקלאי בארץ מגוון גדול של נסיונות בגידולים חקלאיים שונים לטובת החקלאות באזור.

מו"פ אזורי: יחד עם תחנת הנסיונות, עוסק בפיתוח גידולים חדשים בכל התחומים: מטעים, גז"ש, בעלי-חיים ובמעבר מגידולי ירקות בשטח פתוח לבתי צמיחה.

מעבדת שרות שדה מספקת שרותי מעבדה לחקלאים בתחומי צומח, קרקע ומים. המעבדה קובעת באמצעים מדויקים את רמת חמרי הדשן והמים הנמצאים בכל סוג קרקע וצומח ומעבירה למגדלים הוראות מדויקות לכמות השקיה נדרשת ורמת דשנים.

אפיקי מים אגודת מים האחראית על אספקת מים ליושבים במסגרת מפעל מים משותף עם מקורות. כמו-כן עוסקת האגודה בפיתוח מקורות המים השונים ובמתקני המים ביישובים (מאגרים ובריכות דגים).

Combined Pest-Control Laboratory: within the Council's framework, in cooperation with kibbutzim from the Gilboa and Beit-Shean Valley and field advisors, a unique project is taking place. Its purposes are: both the reduction in the amount of and greater efficiency in the use of pesticides, and finding alternative solutions to control of agricultural pests.

Within the project: a laboratory for pesticide resistance monitoring. Their findings are the basis for management of pest-control materials on field crops and vegetables in the area. With the establishment of Peace, Israel, Jordan, Egypt, the Palestinians and the US joined together in an international effort to reduce the use of pest-control chemicals on both sides of the Jordan Valley.

INDUSTRY

Industry is the main employer for the area's settlements, leading in plastics, metal and food production.

REGIONAL ENTERPRISES

The regional enterprises were established in the early fifties to solve the problem of processing and packaging agricultural produce from the region's kibbutz farms.

Today, the Shean enterprise is the largest industrial center in the area. 700 are employed, the annual turnover is approximately 400 million NIS.

The Shean group concentrates mainly on the following branches:

■ **OFF-TOV** - the raising and processing of turkey, its annual production is approximately 30,000 tons.

■ **OFF-TOV PRODUCE** - various products, processed meat products from chicken and turkey, annual turnover of approximately 4,000 tons.

■ **DAG-SHEAN** - fish processing, packaging and marketing facility, fish import (about 6,000 tons per year) and fish products.

■ **HADAR-SHEAN** - a regional citrus industry which includes a regional citrus orchard (aprox. 5,000 dunams), packing house (1.5 million crates a year) and a cultivation company that care for about 10,000 dunam of citrus orchards.

■ **TAMAR-SHEAN** - dates, sorting, packaging and cultivating 8,000 tons of dates a year, also makes date products for the bakery industry and retail market.

■ **REFRIGERATING & STORAGE** - Cold storage and transshipping facilities, deep freeze and storage.

■ **Industrial Construction**, rental of buildings and lots, plots' development and setting foundations.

■ **Various Services**: a gas station, a garage, laboratories and food services.

■ **SHEAN DATA PROCESSING** - a company for computer services, economic consulting and guidance in different areas.

■ **IMPORT OF EQUIPMENT**, machinery, raw material for industry and fishing.

The group is owned by a mother company, *Pitoh-Shean* (Shean Development), and the regional settlements. Some of the enterprises (Off-Tov Enterprises, and Dag-Shean) have outside partners.

In the region there is an acquisition organization of Beit-Shean farms. The organization centralizes farms' produce and man power for the farms, and collects sales revenue for them. 16 farms are members of this organization, with annual earnings of aprox. 250 million NIS.

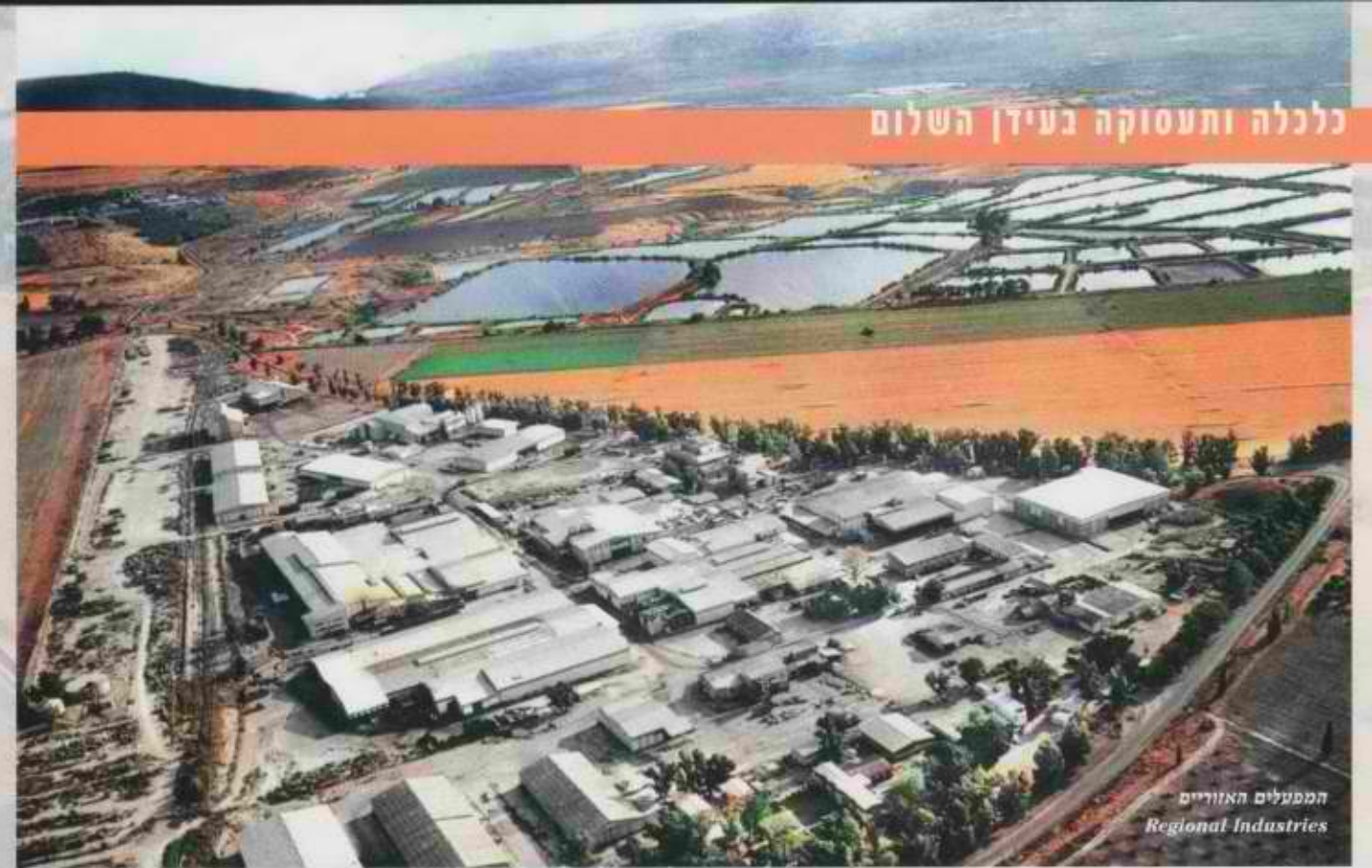
■ THE BEIT-SHEAN VALLEY DEVELOPMENT COMPANY LTD.

The Beit-Shean Valley Development Company deals with projects in the Regional Council's jurisdiction and with enterprises related to the Council. It greatly emphasizes the development of tourism in the Valley, which is achieved by connecting elements in the Council and settlements with government and other official bodies.

■ THE CENTER FOR ENCOURAGEMENT OF ENTERPRISES (MTI) AND COMMERCIAL GREENHOUSES

MTI was established to provide an employment solution for many new immigrants who arrived in the region during the early nineties. Soon after,

the center became the acting body for developing business and enterprises, and commercial greenhouses, and employment developer for all the region's residents. MTI runs classes in business enterprise, and a unique project for developing enterprises in kibbutzim. In partnership with the Regional Council in developing and advancing MTI are: the Ministry of Industry and Commerce, the Jewish Agency (socknut) and the Ministry of Absorption.

המפעלים האזוריים
Regional Industries

■ **דג-שאן**: מפעל לעיבוד דגים, אריזה ושיווק, יבוא דגים (כ-6000 טון שנתי) וייצור מוצרי דגים.

■ **הדר-שאן**: ענף הדרים איזורי הכולל פרדס איזורי (כ-5000 דונם), בית אריזה להדרים (1.5 מיליון תיבות לשנה) וחברה לעיבוד המטפלת ב-10,000 דונם פרדסים.

■ **תמר-שאן**: ענף תמרים, ממייץ, אורז ומעבד כ-8000 טון תמרים בשנה וכן מייצר מוצרי תמרים לתעשיית עוגות ולשוק הקמעוני.

■ **קירור ואיסוס**: בתי קירור ושינוע, קרור עמוק ואיסוס.

■ **בניה לתעשייה**, השכרת מבנים ומגרשים, פיתוח שטחים, פיתוח תשתית,

■ **שירותים יצרניים שונים**: תחנת דלק, מוסך וסיכה, מעבדות ושירותי מזון.

■ **ע"ג-שאן**: במסגרת קבוצת שאן פועלת חברה לשירותי מיחשוב, הדרכה ויעוץ כלכלי בתחומים שונים.

■ **יבוא של ציוד**, מכונות, חומרי גלם לתעשייה ולדגים.

הקבוצה היא בבעלות חברת האם פיתוח-שאן והמשקים באזור בית-שאן. בחלק מן המפעלים (מפעלי עוף-טוב, דג שאן) - יש שותפים חיצוניים.

באזור פועל ארגון קניות משקי בית-שאן. הארגון מרכז את קניות התשומות של התוצרת החקלאית והחזקה אדם עבור המשקים וגובה עבורם את ההכנסות ממכירת התוצרת. בארגון חברים 16 משקים והמחזור השנתי שלו הוא כ-250 מיליון ש"ח.

■ החברה הכלכלית לפיתוח בקעת בית-שאן

החברה הכלכלית מטפלת בפרוייקטים כלכליים בתחומה של המועצה האזורית וביזמות כלכלית הקשורה למועצה. דגש רב ניתן על-ידה לקידום התיירות בעמק. זאת היא עושה ע"י קישור בין גופים במועצה ובשוכלי לבין גופים בינמשרדיים, ממשלתיים ואחרים.

■ המרכז לטיפול יזמות (מ.ט.י.) וחממה עסקית

מטי הוקם במטרה לתת פיתרון להעסקתם של העולים הרבים שהגיעו לאזור בתחילת שנות ה-90. עד מהרה הפך המרכז לגוף הפועל לפיתוח עסקים ויזמות, לחממה עסקית ולקידום תעסוקה לכל תושבי האזור. במסגרת המטי מתקיימים קורסים ליזמות עסקית וכן פרויקט יחדי לפיתוח יזמות בקיבוצים. שותפים למועצה האזורית בקידום המטי ובפיתוחו: משרד התעשייה המסחר, הסוכנות היהודית ומשרד הקליטה.

מעבדת הדברה משולבת במסגרת המועצה ובשיתוף קיבוצי גלבע ובקעת ב"ש ומדרכי שה"מ, מתקיים באזור פרויקט יחודי שמטרתו: צמצום ויעול השימוש בתכשירי הדברה ומציאת פתרונות חליפיים להדברת מזיקי החקלאות ויישומם הלכה למעשה.

במסגרת פרויקט זה מופעלת מעבדה לניטור עמידות. ממצאי המעבדה מהווים בסיס להנהגת מדיניות שימוש בתכשירי הדברה בגידולי שדה וירקות באזור. עם כינון השלום הוחל בפעילות בינלאומית לה שותפים: ישראל, ירדן, מצרים, הפלשתינאים וארה"ב במטרה לצמצם ולייעל את השימוש בתכשירי הדברה לאורך בקעת הירדן משני עבריו.

עשייה

התעשייה היא הענף הראשי ברמת ההכנסות

והתעסוקה של ישובי האזור. הענפים המובילים

הם הפלסטיקה, המתכת והמזון.

המפעלים האזוריים

המפעלים האזוריים הוקמו בראשית שנות ה-50, כדי לתת תשובה לעיבוד התוצרת החקלאית ואריזתה למשקים הקיבוציים באזור. כיום מהווים מפעלי שאן את המרכז התעשייתי הגדול ביותר באזור. מועסקים כ-700 עובדים והמחזור השנתי כ-400 מיליון ש"ח.

התחומים העיקריים בהם מתמקדת קבוצת שאן:

■ **עוף-טוב**: משטחה לפטימים והודים בהיקף שנתי של כ-30,000 טון.

■ **מוצרי עוף-טוב** המייצרים מוצרים שונים, בעיקר מצופים מבשר חודר ועוף בהיקף של כ-4000 טון בשנה.

RECREATION & TOURISM: NATURAL RESOURCES, SCENERY & HISTORY

The Beit-Shean Valley is great for tourism, with its rich scenic and natural sites, springs and archeological finds. The beautiful landscapes spread down from the Gilboa Mountains and Kohav Hayarden. Water springs from the land, rivers flow through its channels. The largest are the Jordan River, Nahal Harod (which is currently undergoing restoration), Nahal Amal (Ha'assi) and Nahal Tabor.

There are 18 nature reserves covering a total area of 6,500 dunams. The most important are: Ge'on Hayarden, Nahal Tavor and the Gilboa. Most noteworthy is Ge'on Hayarden, with its dense and unique flora, rich world of fauna, especially fowl. About a million various raptorial, hundreds of thousands storks and pelicans pass through the Valley towards Africa from Europe and Asia in the fall, and back again in spring.

The region is full of archeological sites with important tourism potential: Kohav Hayarden, Beit-Shean (Skittopolis) and Gesher. The first two, with Gan Hashlosa, are national parks covering over 2,500 dunams.

A large number of mosaic floors of synagogues from the Late Roman and Byzantine periods were discovered in the area.

Development of tourism in the Valley express the trend both here and abroad toward health and recreation, creative activities, water sports and nature appreciation, meeting the hosting community and authentic contact with one's faith and the roots of human kind.

Added attraction of tourist activity: prime location in the central tourism's axis in Israel, far enough from the center to "justify" staying over night, relatively mild climate during winter and spring seasons with few rainy days, and the recent addition of the border pass to Jordan.

Indeed, the Regional Council maintains all the numerous sites, preserving while developing additional activities, vacationing and tourism sites with the cooperation of the Beit-Shean Valley Development Company and the Tourism Fellowship in the Valley and with the help of the Jewish National Fund, Ministry of Tourism and the Jewish Agency (Soknut). Peace with Jordan and the establishment of the border terminal Nahal Hayarden present an additional tourist attraction and development opportunity.

■ GANAI HUGA: EXOTIC AND FRIENDLY

Ganai Huga is a relatively new recreation and water park. It was built by the Regional Council with the aid of the Ministry of Tourism and the Jewish National Fund. It is located in the middle of Beit-Shean Valley near Nahal Harod river and adjacent to the Israel-Jordan border pass, and covers over 1,200 dunams.

At the site there are three pools constructed above the natural base of Huga's springs. The pools are surrounded by lawns and large shaded areas. For the comfort of the bathers there are food services, special spots for family picnics, a play ground, a renovated flour mill, a stocked pond for recreational fishing and a Bedouin-style camp featuring traditional hospitality. The park is uniquely exotic, family oriented, used for bathing, recreation and large events, festivals etc.

The Beit-Shean Valley Development Company, which runs the business side of the park, plans comprehensive development in the coming years, of a vacationing site, a restaurant, a pub, and a fauna corner. (Tel. 06-581874/5)

■ NATIONAL PARK, GAN HASHLOSHA (GARDEN OF THREE):

One of the most beautiful in the country, includes various sites

Gan Hashlosa, adjacent to Kibbutz Nir-David, is one of the most loved and well known sites in the country. About 450 thousand people visits there every year.

The Gan, which is called "Sachne" in Arabic, was built around a spring which flows from the bottom of the large pool that is divided into sub pools by connecting waterfalls. The water temperature is constant year around - 28°C. Around the pool huge lawns cover over about 160 dunams, shade trees, palms, sitting corners, water slides, small stone bridges, food stands, a restaurant, a renovated flour mill that runs on water power, a gym and recreation for kids.

גני חוגה
Ganai Huga

ופש ותיירות: משאבי טבע, נוף והיסטוריה

לאזור בקעת בית-שאן יתרונות בולטים לפיתוח ענף

התיירות. הוא עשיר באתרי נוף וטבע, במעינות

ובאתרים ארכיאולוגיים. נופים מרהיבי עין נשקפים

מהרי הגלבוש ומכוכב הירדן. מעיינות מים נובעים

מאדמתו, נחלים זורמים בערוציו, הגדולים שבהם:

הירדן, נחל חרוד (העובר שיקום), נחל עמל (האסי)

ונחל תבור.

אונטיות בהקשר לאמונה ולשרשי האנושות - מקבלים ביטוי עיקרי בפיתוח התיירות בעמק.

המיקום, על צירי תיירות אורך ורוחב מהחשובים של ישראל, שקיבלו לאחרונה חשיבות נוספת - מעבר הגבול עם ירדן, הריחוק ממרכז הארץ "המצדיק" לינה מחוץ לבית כבסיס לטיולים ובילוי באזור. האקלים הנוח יחסית בעונת החורף ובאביב ומיעוט הימים הגשומים - מהווים כר נרחב לפעילות תיירותית.

ואכן, המועצה האזורית מטפחת את כל האתרים הרבים, משמרת אותם ויחמת ביחד עם: החברה הכלכלית ועמותת התיירות בעמקים ובעזרת הקק"ל, משרד התיירות והסוכנות - אתרי בילוי, נופש ותיירות נוספים. השלום עם ירדן ובניית מסוף הגבול נהר הירדן מהווה מוקד נוסף לתיירות ולפיתוח תיירות.

■ גני חוגה: אקזוטיים וידידותיים

גני חוגה הוא פארק נופש ורחצה צעיר יחסי, שנבנה ע"י המועצה האזורית בקעת בית-שאן ובסיוע משרד התיירות והקק"ל. הוא ממוקם במרכז של בקעת בית-שאן ליד אפיק נחל חרוד ובסמוך למעבר הגבול ישראל-ירדן והוא משתרע על שטח של 1200 דונם.

באתר שלוש בריכות רחצה גדולות הבנויות על בסיס טבעי של מעיינות חוגה. הבריכות מוקפות כמדשאות ובשטחי הצללה גדולים. לרשות המתרחצים שירותי מזון, פינות מיוחדות לפיקניקים משפחתיים, פינת משחקים, טחנת קמח משוחזרת, בריכה לדייגים, מאהל בדואי ואירוח בדואי. יחודו האקזוטי ונוחותו הידידותית למשפחה, משמש לרחצה, נופש פעיל וכן לאירועים גדולים, פסטיבלים וכו'.

החברה הכלכלית המנהלת את הפארק בקריטריונים עסקיים מתכננת פיתוח מקיף בשנים הבאות. כגון: חקמת כפר-נופש, מסעדה, פאב, פינת חי ועוד. (טל: 06-581874/5)

■ גן לאומי, גן השלושה: מהיפים בארץ ובו קרית אתרים

גן השלושה, השוכן בצמוד לקיבוץ ניר-דוד הוא אתר נופש מהאהובים והידועים בארץ. כ-450 אלף איש מבקרים בו מדי שנה. הגן הנקרא בערבית

תומרקין, "אוסופורטרס מתמשך", גן הפסלים, כוכב הירדן
Tomarkin, "Continuous Portrait,
Sculpture Garden, Kohav Hayarden

באזור 18 שמורות טבע בשטח כולל של כ-6500 דונם. החשובות שבהן: גאון הירדן, נחל תבור והגלבוש. נוף יחודי הוא גאון הירדן, ובו צמחיה עבותה ומיוחדת כמינה ויש בו עולם עשיר של בעלי-חיים, בעיקר של עופות. בעמק עוברים כמיליון דורסים ומאות אלפי חסידות ושקנאים, בדרכם מאירופה ואסיה לעבר אפריקה בתקופת הסתיו, ובחזרה באביב. באזור קיימים אתרים ארכיאולוגיים בעלי פוטנציאל תיירותי חשוב: כוכב הירדן, בית שאן (סקיטופוליס) וגשר. שני הראשונים ביחד עם גן השלושה הם גנים לאומיים המשתרעים על שטח כולל של כ-2500 דונם. באזור נחשפו מספר רב של רצפות בתי כנסת מהתקופה הרומאית המאוחרת ומהתקופה הביזנטית.

מגמת התיירות בארץ ובעולם - נופש בריאות, נופש פעיל ויוצר, מים וטבע, היכרות קרובה עם הקהילה המארחת,

Two museums operate in the park grounds:

■ **The Museum of regional and Mediterranean Archeology** - on display are tools and exhibits that reflect 7,000 years of habitation in Beit-Shean valley from the stone age, through biblical times up to the classical period. Among the exhibits are: Beit-Shean antiques, synagogues, a weavers settlement from the period of the Kings of Israel, Greek art, both ancient and Coptic Egyptian, an archeological garden and a youth wing.

■ **Homa Umigdal Museum** reconstructs the *Homa Umigdal* (tower and stockade) system according to the model of Tel-Amal (Nir-David), which was the first (1936) of 52 Homa Umigdal's settlements. The reconstruction displays the wooden wall and the observation tower in full size, over an area of one dunam, and also three dwelling huts, one of which is a reconstructed dining room exactly the it was in those days. Inside the huts - photographs and exhibits, a museum exhibit that gets students involved actively in sound and light show that reconstructs the period of the thirties. Tel. 06-586219.

■ Old Gesher: Reconstruction and an Heroic Story

Next to kibbutz Gesher, on the Jordan River banks, lies the "Old Gesher" enclosure. Gesher was the first settlement to be attacked by the Arab-Jordanian Legion, and it was also invaded by Iraqi troops at the time of the Declaration of Independence. In the Fall of 1989 work was begun to preserve and reconstruct Old Gesher's enclosure and its surroundings. A few remains were left of the vital way of life that went on in Gesher in the past: the rebuilt dining room, remains of the old kindergarten and the clothing store room, and exhibits from the life underground during the siege and fighting days. Recently, with the help of the Ministry of Tourism and The Jewish National Fund, a plan was initiated for a Ge'on Hayarden Promenade that stretches from the bridges' location westward, next to the Byzantine Han (bath). A large reservoir is intended for water recreation, fishing and rowing. Also, there is a plan to build an operating model of the hydroelectric power station Naharaim as it operated between the years 1932-1948, when it fell into Iraqi hands. Tel. 06-758783.

■ Gan Leumi, Kohav Hayarden (National Park, Star of Jordan): Crusaders, Moslem and Jews

Kohav Hayarden is an impressive Byzantine fort built by the knights of the *Hospitaller Order* (Palace of the Knights) at the top of a cliff, at the edge of Ramat-Kohav, 312 meters above sea level. The knights named the place *Belvoir* (beautiful scenery in French), The Arabs call it *Kaukab-al-Hawa* (Star of the Winds).

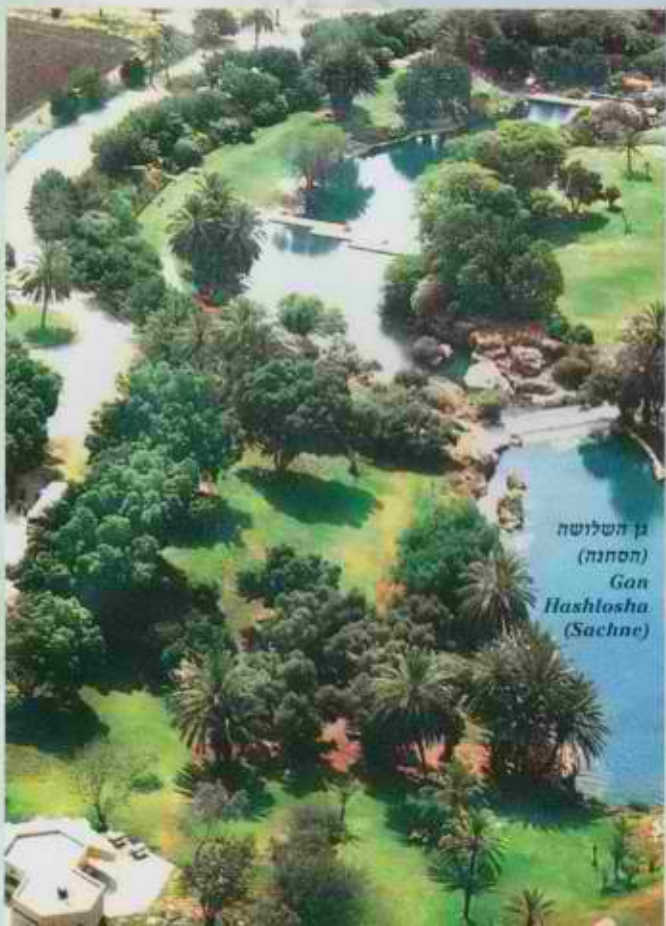
In January 1189, after heavy fighting and a siege that lasted over a year and a half, the Moslems conquered the fort from the crusaders under the direct command of Salah-A-Din. The Moslem commander decided to spare the lives of the 50 Knights

and the 400 warriors, as a sign of respect for their inspiring resistance and courage. Among the fort's stone wall were discovered stones that were taken from the Jewish settlement Kohav from the 3rd century AD.

In 1994, in a first of a kind joint project between the National Parks Authority and artist Ygal Tomarkin, a sculpture garden was established next to the fort. It displays artworks that were designed with the fort's inspiration. The sculptures were donated by the artist and the display sites were planned and designed by him. Tel. 06-581766.

■ The Gilboa: Beautiful Scenery, a Joy to Behold

Above Beit-Shean Valley and Harod Valley a steep mountain stands gloriously, in majestic splendor - Mount Gilboa. The Gilboa Range is the northern part of the Shomron range. Its proximity to the Syrian-African Fault caused steep slopes that reach the height of 650 meters above sea level. The national water carrier passes by the Gilboa. At the foot of the mountain flow springs that irrigate the Valley's land. Innumerable visitors came to the Gilboa to enjoy the beautiful mountainous and natural scenery. In the spring, colorful carpets of flowers spread over the mountain, most distinct is the Gilboa Iris, one of the most spectacular of our country's flowers. Along the main road, the Jewish National Fund built parking places and observation posts that are used as a convenient bases for hikes in the area.

גן השלושה
(הסחנה)
Gan
Hashloshe
(Sachne)

המשוקם, שרידים מבית הילדים הישן וממחסן הבגדים, ומוצגים שנותרו מן החיים התת-קרקעיים בימי המצור והלחימה. לאחרונה הוחל בסיוע משרד התיירות והקק"ל בתכנון טיילת גאון הירדן מאזור הגשרים מערבה בסמוך לחאן הצלבני. מאגר גדול מיועד להוות חניון לנופש פעיל, דייג ושיט. כמו-כן מתגבשת תכנית להקמת דגם דינמי של תחנת הכוח ההידרואלקטרית נהררים כפי שפעלה בשנים 1932-1948 עד לנפילתה לידי העיראקים. טל. 06-758783.

גן-לאומי, כוכב הירדן: לבנים, מוסלמים ויהודים

כוכב הירדן הוא מבצר צלבני מרשים שהוקם ע"י האבירים של מסדר ההוספיטלרים (אבירי ההיכל) במרומי צוק בקצה רמת-כוכב, 312 מ' מעל פני הים. האבירים קראו למקום בלזואר (יפה נוף בצרפתית), כפי הערבים הוא נקרא כאוכאב-אל-הווא (כוכב הרוחות).

בינואר 1189, לאחר קרבות קשים ומצור בן שנה וחצי, כבשו המוסלמים בפיקודו הישיר של צאלח-א-דין את המבצר מן הצלבנים. המפקד המוסלמי החליט לחוס על חייהם של 50 האבירים ו-400 הלוחמים, כאות הוקרה על עקשנותם ואומץ ליבם מעוררי הכבוד.

בין אבני המבצר נתגלו אבנים שנלקחו מבית הכנסת של העירייה היהודית כוכב מהמאה השלישית לספירה.

ב-1994, בשיתוף פעולה ראשון מסוגו בין רשות הגנים הלאומיים והאומן יגאל תומרקין הוקם בסמוך למבצר גן פסלים המציג עבודות שעוצבו בהשראת המבצר. הפסלים נתרמו ע"י האמן ואתרי התצוגה תוכננו ועוצבו על ידו. טל. 06-581766.

הגלבוש: יפה נוף, משוש תנל

מעל לבקעת בית-שאן ועמק חרוד מתנוסס לתפארה הר זקוף, מלא הוד והדר - הר הגלבוש. רכס הגלבוש, הוא שלוחה צפונית של הר השומרון. קירבתו לשבר הסורי-אפריקאי יצרה מתלולים חריפים המתנשאים לגובה של כ-650 מטר מעל פני הים. בגלבוש עובר קו פרשת המים של ישראל. למרגלותיו פורצים מעיינות שמימיהם מרווים את אדמות העמק.

מטיילים אין ספור נוהרים אל הגלבוש ונהנים מהנופים המרהיבים הנשקפים מפסגותיו ומעולם הטבע המיוחד שבו. באביב נפרשים כאן מרבדי פריחה ססגוניים עליהם "מולך" אירוס הגלבוש, מהמרהיבים שבפרחי ארצנו. לאורך ציר התנועה הראשי בגלבוש, בנתה קק"ל חניונים ומצפורים המשמשים בסיסי יציאה נוחים לטיולים בסביבה.

אתרי לינה ונופש נכרי

כפר רופין טל. 06-589396 Kfar Ruppin

מסילות טל. 06-580355 Mesillot

מעלה-גלבוש (כשר) טל. 06-539500 Ma'ale-Gilboa

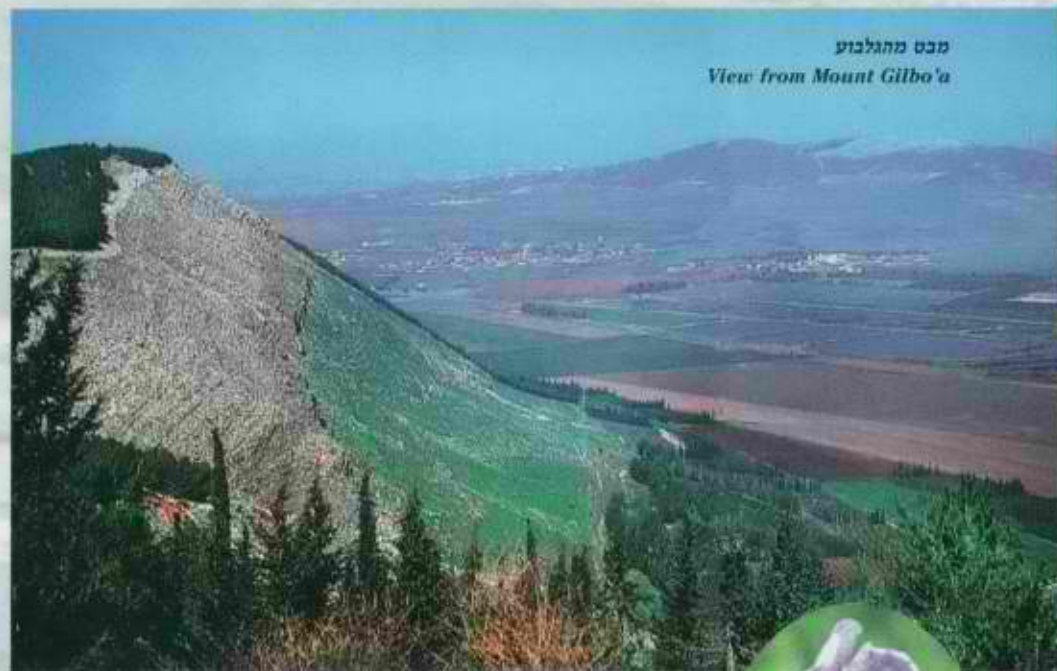
נוה-איתן טל. 06-583614 Neve-Eitan

ניר-דוד טל. 06-488060 Nir-David

שלוחות (כשר) טל. 06-582200 Shluchot

מבט מהגלבוש

View from Mount Gilboa

"סחנה", נבנה סביב מעיין הנובע בתחתית בריכת מים גדולה המחולקת לאורכה לבריכות משנה ע"י מפלים. טמפרטורת המים קבועה במשך כל השנה - 28 מעלות. מסביב לבריכה מדרסאות ענק בשטח של כ-160 דונם, עצים מצלים, דקלים, פינות ישיבה, מתקני גלישה למים, גשרוני אבן, מזנונים, מסעדה, טחנת קמח משוחזרת המופעלת בכוח המים, אולם ספורט ומיתקני ספורט ונופש לילדים. ברחבת הריקודים הכוללת במה נערכים אירועי בידור ומוזיקה.

שני מוזיאונים פועלים בשטח הגן:

■ **מוזיאון לארכיאולוגיה אזורית וים תיכונית**, ובו כלים ומוצגים המשקפים 7000 שנות התיישבות בעמק בית-שאן מתקופת האבן החדשה, דרך התקופה המקראית ועד התקופה הקלאסית. בין התצוגות: עתיקות בית-שאן, ובתי כנסת, ישוב אורגים מתקופת מלכות ישראל, אמנות יוון, מצרים הקדומה והקופטית, גן ארכיאולוגי ואגף נוער.

■ **מוזיאון חומה ומגדל** המשחזר את חומה ומגדל עפ"י הדגם של תל-עמל (ניר-דוד), שהיה הראשון (1936) מבין 57 ישובי חומה ומגדל. בשחזור רואים את חומת העץ ומגדל התצפית בגודל טבעי, על פני שטח של דונם, וכן שלושה צריפי מגורים וביניהם שחזור חדר האוכל ממש כפי שהיה בימים ההם. בתוך הצריפים - תמונות ומוצגים, תצוגה מוזיאונית להפעלת תלמידים ותכנית אור-קולית שממחישה את תקופת שנות ה-30 ואת תולדות הישוב. טל. 06-586219.

גשר הישנה: שיחזור לצד סיפור גבורה

סמוך לקיבוץ גשר, על גדות הירדן, נמצאת חצר גשר הישנה. גשר היתה הישוב הראשון שהותקף ב-1948 ע"י הלגיון הערבי הירדני, ואילו פלשו גם צבאות עיראק עם הכרזת העצמאות.

בסתו 1989 החלו לשמר ולשחזר את חצר גשר הישנה וסביבתה. במקום נותרו מעט שרידים מהחיים התוססים שהתקיימו בגשר בעבר: חדר האוכל

המועצה האזורית
בקעת בית שאן

חברון מאז ולתמיד

מחדשי היישוב היהודי בחברון

חברון עיר האבות והבנים

HEBRON - City of the Forefathers, City of their Sons

לחברון מעמד יחודי בהיסטוריה של העם היהודי. חשיבות מיוחדת לה, לעיר הזאת: כאן מקום הקנין היהודי הראשון בארץ ישראל – מערת המכפלה, שאותה קנה אברהם בכסף מלא; וכאן מקום נחלתם ומנוחתם הנצחית של האבות והאימהות.

מדרש אגדה מגלה במערת המכפלה משמעות עמוקה, המעולפת במסתורי אגדה: זהו המקום שבו נטמנו אדם וחווה, וממנו פתח גן העדן, המאיר באור מבהיק ליודעי ח"ן.

חברון, לבד מהיותה עיר אבות, היא גם יסוד הבניין הלאומי של העם היהודי, העומד איתן ונצחי עד ימינו: בחברון ייסד דוד את בירתו הראשונה, בירת מלכות דוד, המיוסדת על אדני הנצח של האבות והאמהות.

בזיכרון הלאומי של העם היהודי נחרתה חברון גם בסיפור המופלא של מאבק הגבורה על חידוש היישוב היהודי בחברון, לאחר שהושמד ונחרב בפרעות הנוראות בתרפ"ט.

הקהילה היהודית העתיקה בחברון הייתה דוגמה לחיים של תורה וקדושה. פרחו בה ישיבות ונתפשט בה לימוד תורה, חיו בה רבנים ותלמידי חכמים בצד סוחרים ובעלי מלאכה שהתפרנסו מיגיע כפיהם. היהודים קיימו יחסי ידידות ושכנות טובה עם הערבים סביבם. אולם הכל התנפץ בפרעות תרפ"ט (1929), כאשר אספסוף ערבי התנפל על בתי היהודים ורצח 67 יהודים, אנשים נשים וטף, באכזריות נוראה. הקהילה חוסלה וגורשה, הבתים נבזזו, בתי הכנסת היו לעיי חורבות ודירי בהמות.

מאז שחרור חברון בתשכ"ז (1967) מתנהל מאבק עיקש על חידוש הקהילה היהודית בחברון. יהודים נחושים לבנות מחדש את עיר האבות ולמנוע נפילתה בידי הטרור הערבי הרצחני. בקשיים יומיומיים הצליחה הקהילה היהודית להיאחז בעיר בעקשנות, ולבנות בה יסוד ליישוב יהודי מתחדש. עיר האבות והאימהות תהיה גם, בעזרת ה', לעיר הבנים והבנות, ועל יסוד מורשת האבות העתיקה יבנה דור יהודי מתחדש וחי.

Hebron is of manifold significance in Jewish history. It was here that the Jewish People first acquired a legacy in the Land of Israel.

The Patriarch Abraham purchased the Cave of Machpelah at its full market price as an eternal resting place for our Patriarchs and Matriarchs.

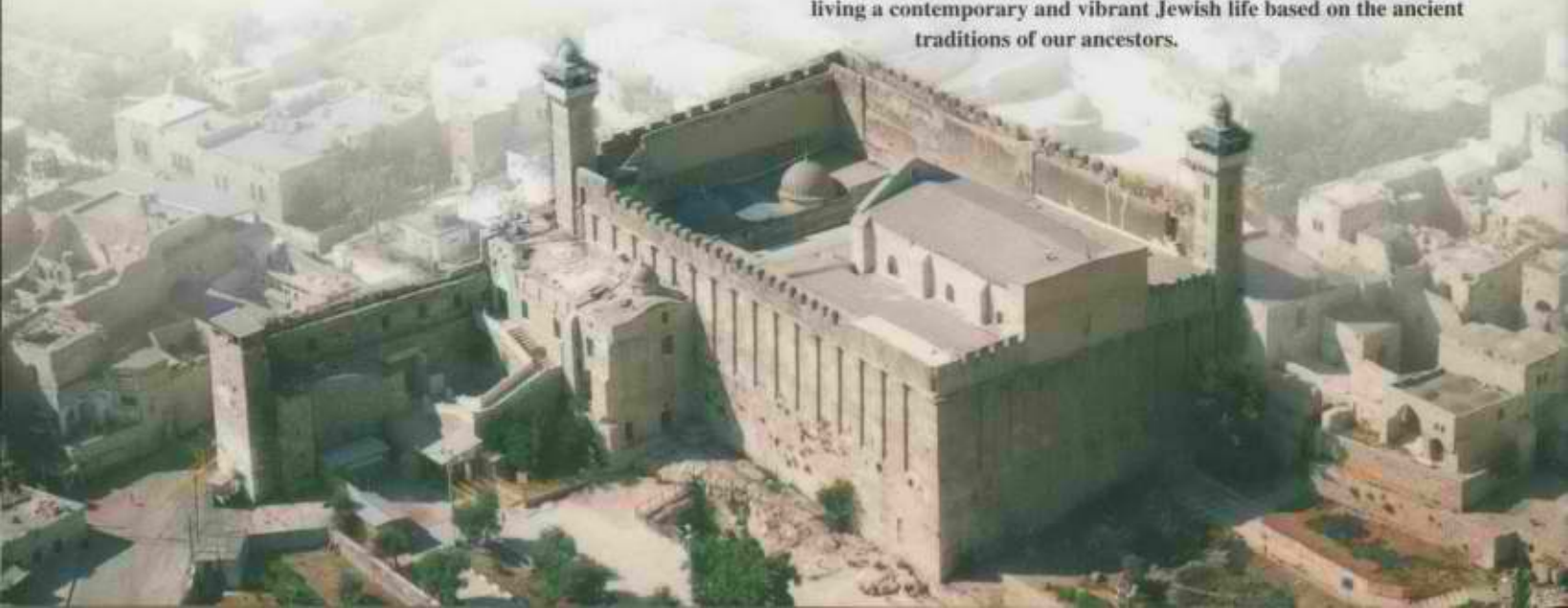
The Midrash enshrouds the Cave of Machpelah in legendary mystery, designating it as the burial site of Adam and Eve, the gateway to the Garden of Eden, that sheds its light on the entire universe.

Hebron is not only the city of our ancestors but also the foundation of our national rebirth, a symbol of the eternal resolve of the Jewish People. King David established his first capital in Hebron, permanently linking the manifestation of Jewish sovereignty to the timeless foundations of our forebearers.

In the collective memory of the State of Israel, Hebron is recognized for the heroic struggle to restore the Jewish Community, following its destruction and extermination in the horrendous pogrom of 1929.

The age-old Jewish Community of Hebron was a model of Jewish spiritual life. Yeshivas and other academies of Torah study flourished here. The community's many rabbis and scholars lived, worked and studied together with its merchants and craftsmen. The Jews maintained friendly and neighborly relations with the surrounding Arabs, but the dream of coexistence was shattered in the riots of 1929, when a fierce, bloodthirsty Arab mob beset Jewish homes, cruelly slaughtering 67 Jews, men women and children. The community was wiped out and annihilated, homes were looted and synagogues were razed or used as livestock pens.

Since the liberation of Hebron in 1967, a stalwart struggle has been mounted for restoration of the Jewish Community of Hebron. The Jews are resolved to rebuild the City of the Patriarchs and keep it from falling entirely into the hands of murderous Arab terrorists. Despite the hardships of daily living, the Jewish Community stands firm, continuing to strengthen the foundations of revitalization. The City of the Patriarchs and Matriarchs will become a city of sons and daughters, living a contemporary and vibrant Jewish life based on the ancient traditions of our ancestors.

אגודת מחדשי הישוב היהודי בחברון

The Association for the Renewal of the Jewish Community of Hebron

האגודה היא הגוף המנהל את ענייני היישוב היהודי בחברון והיא הזרוע המרכזית לביצוע משימות הבנייה, הפיתוח והפעילות הציבורית הענפה למען חידוש חברון וביסוס היישוב היהודי המתחדש בה.

האגודה החלה בחידוש ההתיישבות בבית הדסה ולאחר מכן אירגנה את ההתיישבות ברובע היהודי ושיקמה את בית הכנסת "אברהם אבינו". מאז ב"ה גדל היישוב היהודי והתבסס בחומר וברוח, והודות לפעילות האגודה נבנו עשרות דירות ונוספו עשרות משפחות.

לבד משיקום בית הכנסת העתיק "אברהם אבינו" בלב הרובע היהודי, נבנה גם "בית שניאורסון", המשמש כפעוטון ובית מגורים, ופותחה שכונת "אדמות ישי" והורחבו מגורי המשפחות. כן נבנו תלמודי-תורה ובית פינק, והופעל "כולל" ערב לבני הקהילה. פותחו ושוקמו גם בית העלמין האשכנזי וחלקת חב"ד, ונבנה גם "מרכז גוטניק" – מרכז לאירוח והסברה בנדיבות הנגיד הרב יוסף גוטניק. לאחרונה בנתה האגודה את "בית נחום ויהודה" בשכונת אברהם אבינו, והחלה לבנות את "בית הששה" בסמוך לבית הדסה. כן יורחב המוזיאון לתולדות חברון בבית הדסה בו פועל גם חזון אור-קולי למבקרים.

נוסף על אלה, פעלה האגודה לקידום בניית עוד בתים יהודים ע"י משרד השכון, וביניהם: בית הדסה, בתי שכונת אברהם אבינו ועוד. האגודה פועלת גם לקידום גאולת קרקע ורכישת בתים בחברון, וכן לגאולת הרכוש היהודי של קהילת חברון ונרצחי תרפ"ט.

יחד עם פעולות הבנייה והפיתוח עוסקת האגודה בפעילות ציבורית והסברתית עניפה, בארגון מבצעי תמיכה המוניים בחברון, וביסוס מעמדה הציבורי של חברון בארץ ובחו"ל.

בין פעולות ההסברה והאירועים הממוניים, עצרות המוניות בהשתתפות עשרות אלפי יהודים בחגים ובחול המועד, ארגון ביקורים המוניים במערת המכפלה שמשתתפים בהם למעלה מרבע מליון איש בשנה, פיתוח קשרים עם קהילות, אישים ומנהיגים בארץ ובחו"ל ועוד.

בשנות המאבק האחרונות היו פעולות האגודה מנוף מרכזי בהצלת חברון. כעת נערכת האגודה למערכה על המשך תנופת בניין עיר האבות כבסיס מעשי ורוחני לבניין עם ישראל, על יסוד מורשת אבותיו.

The Association for the Renewal of the Jewish Community of Hebron is responsible for the administration of community affairs as well as extensive construction, development and public relations work entailed by the renewal of Hebron and its restored Jewish presence.

The Association's initial mission was the resettlement of Beit Hadassah, followed by restoration of the Jewish Quarter and the Avraham Avinu Synagogue. Thanks to these efforts and Divine Providence, the Jewish Community has grown and flourished, establishing itself materially and spiritually. The Association has participated in the construction of dozens of homes for the new families moving into Hebron.

Association construction projects include:

Restoration and rebuilding of the ancient Avraham Avinu Synagogue in the heart of the Jewish Quarter; Remodeling of Beit Schneerson as a day-care center and residence; Development and expansion of residences at Admot Yishai, Evening Torah study Kollal for Hebron residents; Beit Fink; Hebron Talmud Torah; Development and restoration of the Ashkenazi Cemetery and the Habad plot; The Gutnick Visitors' Center, a hospitality and publicity center established with the generous assistance of Rabbi Yosef Gutnick; Beit Nahum v'Yehuda, a new apartment complex, was built by the association in the Avraham Avinu neighborhood and construction has commenced on our current project, "Beit HaShisha", next to Beit Hadassah.

The Association encourages land redemption building and acquisition of houses, as well as reclamation of property that belonged to the Hebron community prior to the massacre in 1929. The association is promoting a Museum of the History of the Jewish Community in Hebron and a Sound-and-Light Show for visitors.

The Association is highly active in public relations and awareness projects in Israel and around the world.

Activities include supportive holiday rallies attended by tens of thousands of Jews, and organized visits by over a quarter of a million people annually to the Cave of Machpelah. The Hebron Fund in the United States spearheads Hebron activities abroad.

During the struggles of the past few years, the Association's activities were a vital element in rescuing Hebron. The Association is now organizing continued construction projects which will render Hebron a tangible spiritual basis for the rebuilding of the Jewish People on the foundation of our ancestral heritage.

מחדשי היישוב היהודי בחברון

תיד 105 קריית ארבע 90100 טל' 02-9965333 פקס' 02-9965304

Email: hebron@hebron.org.il ♦ <http://www.hebron.org.il>

מרכז מידע ארצי: 1-800-400-456

בעמוד הקדמי

מלמעלה למטה:
מערת המכפלה
בית הדרסה
חצר אברהם אבינו
ביהכנ"ס אברהם אבינו
מרכז גוטניק

כיס פנימי ימין

מערת המכפלה
אלוני ממרא
אולם אברהם במערת
המכפלה

כיס פנימי שמאל

בית העלמין העתיק -
חלקת הרבנים
חצר אדמות ישי
בית שניאורסון

עמוד אחורי

ציון לאה אמנו
אדמות ישי
קבר ישי ורות
בית רומנו -
ישיבת שבי חברון
מערת עתניאל בן קנז

Top to bottom

Front cover:

Tomb of Leah
Admot Yishai
Tomb of Jesse and Ruth
Beit Romano
Yeshivat Shavei Hebron
Tomb of Othniel ben
Kenaz

Inside left pocket:

Ancient Cemetery:
Rabbinic sector
Admot Yishai courtyard
Beit Schneerson

Inside right pocket:

Cave of Machpelah
Alonei Mamre
Cave of Machpelah:
Hall of Abraham and
Sarah

Back cover:

Cave of Machpelah
Beit Hadassah
Avraham Avinu
Courtyard
Avraham Avinu
Synagogue
Gutnick Center

The Jewish Community of Hebron

P.O. Box 105 Kiryat Arba - Hebron 90100 Tel. (972)2-996-5333 Fax. (972)2-996-5304
Email: hebron@hebron.org.il ♦ <http://www.hebron.org.il>
National Information Center: 1-800-400-456

THE HEBRON FUND

1760 Ocean Avenue Brooklyn N.Y. 11230 U.S.A. Tel. 718-677-6886 Fax. 718-677-6883
Email: hebronfund@aol.com

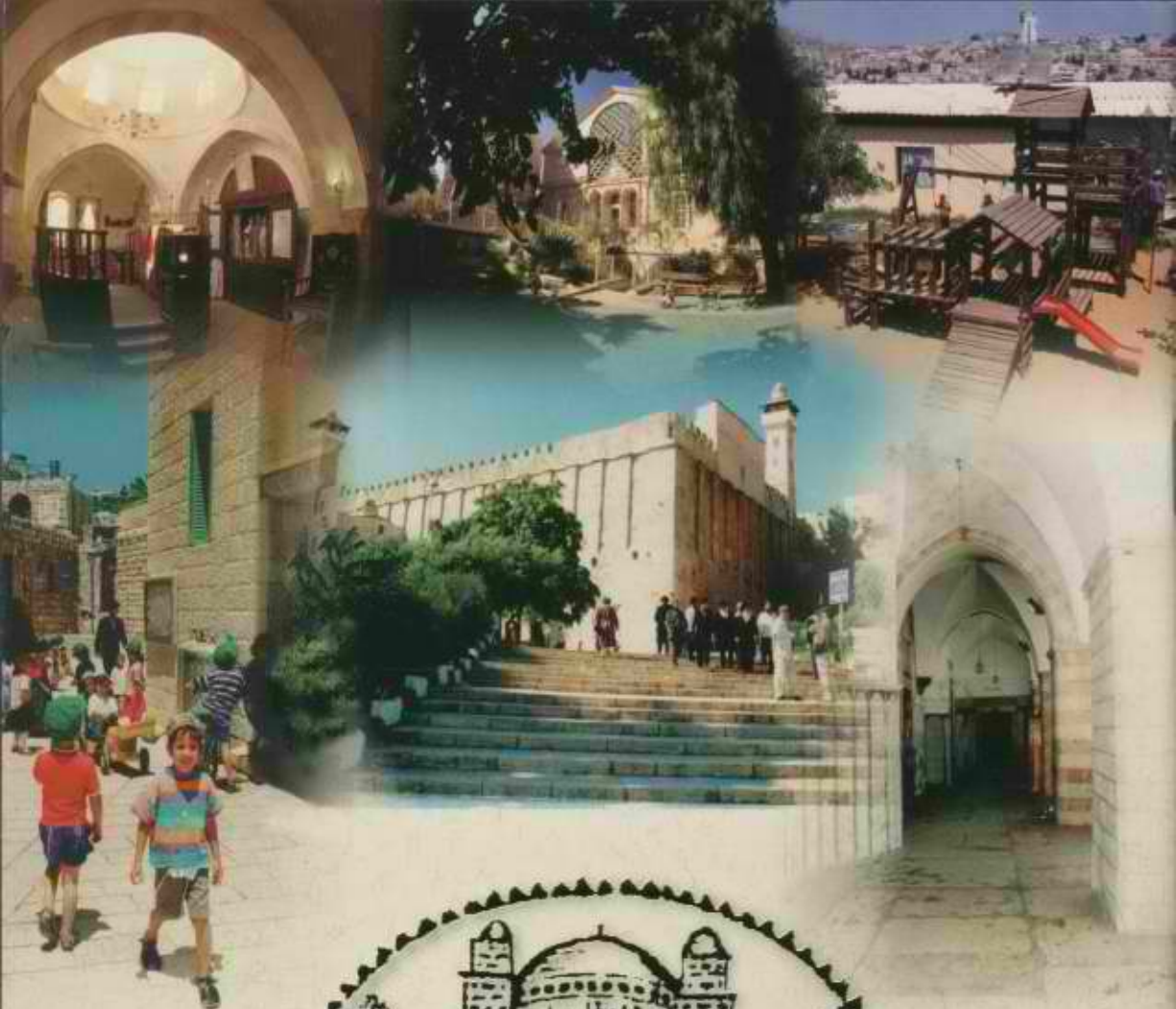
הקהילה היהודית
HEBRON

HEBRON

Past, Present and Forever

THE JEWISH COMMUNITY OF HEBRON

חברון מאז ולתמיד

מחדשי הישוב היהודי בחברון

חברון מאז ולתמיד

כתיבה ועריכה: נעם ארנון

רכז מערכת: משה בן-ימרה

תמונות: ארכיון למורשת חברון, מדרשת חברון, יצחק פיש, שמואל מושניק, צבי אדרי, אברהם סטרוק, יואב אלקלעי - רן צילומי אוויר

מו"ל: מחדשי הישוב היהודי בחברון

ת"ד 105 קרית ארבע חברון 90100 טל' 02-9965333 פקס' 02-9965304

עיצוב והפקה: שילה / ברכץ בית אל טל' 5 / 02-9973872

ע"ל כן מי לה' - לא

יחוס על ממונו, ויחבב
מקום אבותינו הקדושים
בלב ונפש, ויתאמץ לחזק
ישיבת אנ"ש במקום
אבותינו הקדושים זי"ע.
ובזכות זה נזכה להתקשר
בכל יום במדותיהם
הקדושות ויעלה תפלתם
מעלה מעלה, עד רום
המעלות - דרך מערת
המכפלה, מקום שנתחברו
בה אבותינו הקדושים זי"ע,
ויושפע לו שפע ברכה
וחיים."

(איגרת שכתב אדמו"ר האמצעי
לחסידיו חב"ד שעלו בפקודתו
להתיישב בחברון בשנת תקפ"ג)

ה"ה מהות של חברון

היא התחזקות והתעוררות
בכח של נצח ישראל"

(הרב אברהם יצחק
הכהן קוק זצ"ל)

פ"פונים

אנו לראש
הממשלה הנבחר, ללבוש
עוז ולבטל כליל ההחלטה
המסוכנת שיישומה עלול
ח"ו להמיט אסונות
ושפיכות דמים, למסור את
עיר הקודש חברון לשליטת
הפלשתינאים.

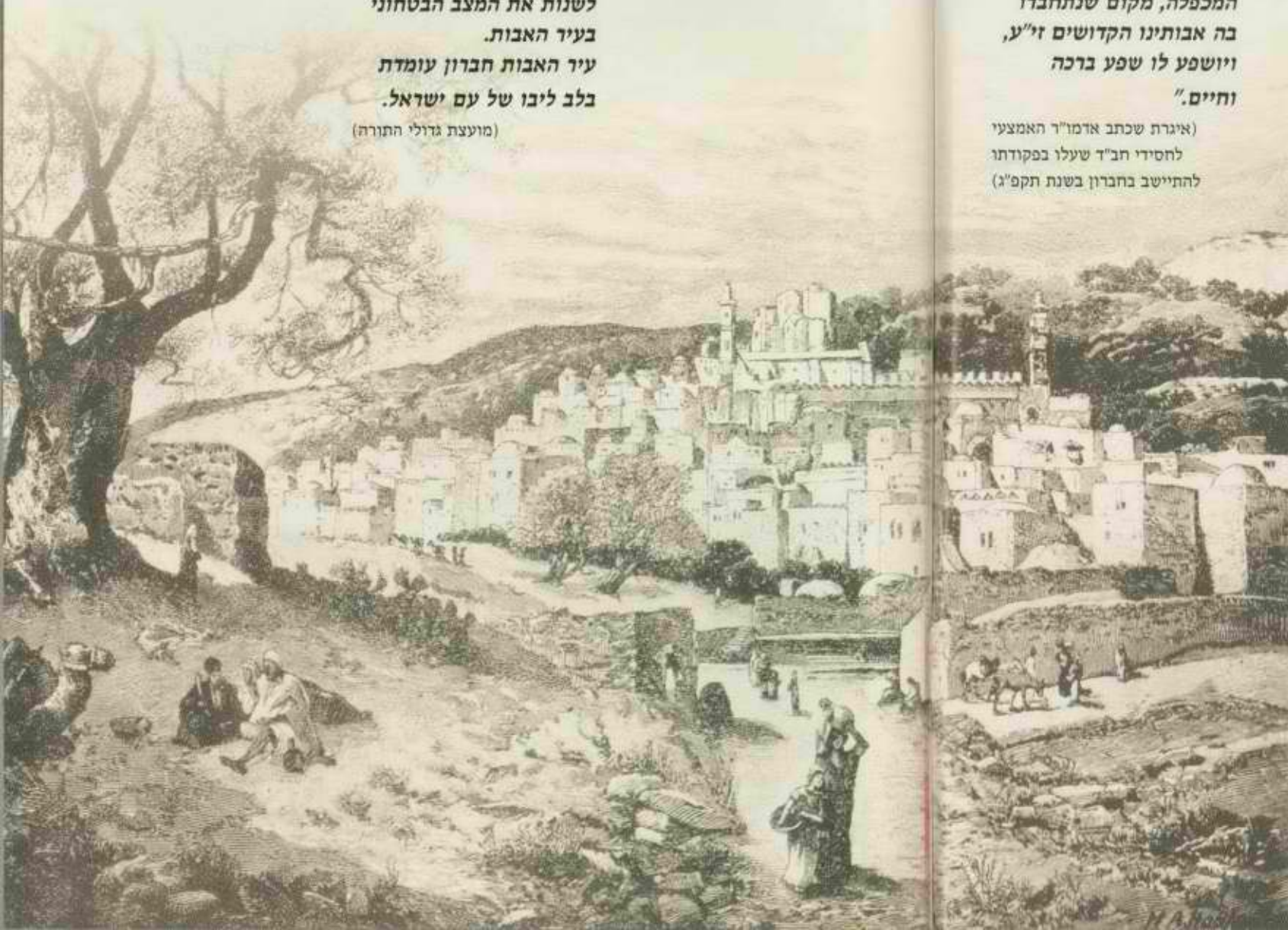
מצווים אנו בתורה"ק לא
תעמוד על דם דעך" אי לכך,
דעתנו דעת תורה שאסור
לשנות את המצב הבטחוני
בעיר האבות.
עיר האבות חברון עומדת
בלב ליבו של עם ישראל.

(מועצת גדולי התורה)

ב"ב"חברון

מתחילה
ההיסטוריה העברית...
ונעשה משגה עצום ונורא
אם לא ניישב את חברון,
שכנתה וקודמתה של
ירושלים, בישוב יהודי
גדול והולך בזמן הקצר
ביותר"

(דוד בן גוריון)

בס"ד

חוברת זו מוקדשת באהבה ובהוקרה
לכבוד הנדיב שליח כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
לענייני שלמות ארץ הקודש
הרה"ח רבי יוסף יצחק הכהן גוטניק שליט"א
מאוסטרליה,
בהערכה על עזרתו ותמיכתו בחברון עיר האבות
ולישוב היהודי בה.

הוא נחלץ לעמוד לימין הישוב בשעותיו הקשות
בעזרתו תמשיך חברון בירת יהודה
לגדול ולהתפתח מחיל אל חיל
ולראות במהרה בגאולה השלמה
ולקבלת פני משיח צדקנו
במהרה בימינו

הרב הראשי לישראל הגר"מ לאו שליט"א והנדיב
הרב יוסף יצחק הכהן גוטניק בחנוכת "מרכז
גוטניק" בחברון בפסח תשנ"ה

ב. הרובע היהודי

החיד"א - רבי חיים יוסף דוד אזולאי, רב ושו"ר של קהילת חברון.

למעלה: הרובע היהודי העתיק - מצד דרום.

מימין: שער הרובע היהודי

לאחר גירוש ספרד (במאה ה-16), עלו יהודים ממגורשי ספרד לחברון. הם קנו חלקת קרקע גדולה במרכז העיר, ויסדו בה את ה"גטו" - הרובע היהודי. ברובע זה גרו יהודים במשך כארבע מאות וחמישים שנה, וניהלו בו חיי קהילה מלאים. היו בו בתי כנסת, ישיבות, בתי ספר, מוסדות קהילה, צדקה וחסד, כמו גם חנויות, בעלי מלאכה ועוד.

במרכז הרובע עמד בית הכנסת העתיק "אברהם אבינו". מסורת אגדה מספרת כי אברהם אבינו בא לבית כנסת זה כדי להשלים את המנין ליהודי חברון, כאשר התכנסו לתפילה בערב יום הכפורים, אך מספרם לא הגיע למנין. בית כנסת זה היה מהיפים והחשובים בארץ. יהודים מרחבי העולם תרמו לו ספרי תורה, כתרים, מנורות שמן, ופרוכות מעשה אמן.

ברובע היהודי חיו רבנים וגדולי תורה, ביניהם: ר' שלמה עדני מחבר "מלאכת שלמה", ר' אליהו די וידאש מחבר "ראשית חכמה", ר' אברהם אזולאי

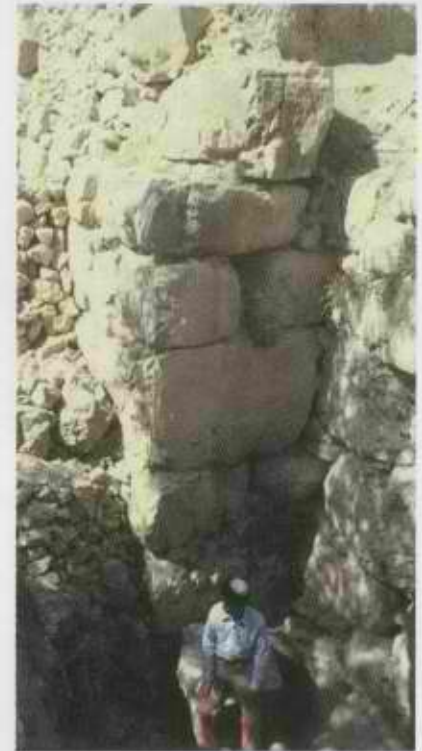
א. ראשית ההיסטוריה היהודית

בחברון התחילה ההיסטוריה היהודית. אברהם אבינו, העברי הראשון, בחר את חברון כמקום ההתיישבות הראשון בארץ ישראל, ובה קנה את הנחלה הראשונה, מערת המכפלה. במערת המכפלה נקברו האבות אברהם, יצחק ויעקב, והאמהות שרה, רבקה ולאה. בכך נקבעה חברון לדורות בתודעת האומה כ"עיר האבות".

בתקופת המקרא היתה חברון עיר הבירה הראשונה של דוד המלך, שמלך בה בשבע השנים הראשונות למלוכתו, בטרם עבר לירושלים. שרידי העיר מתקופות אלו - תקופת האבות והמלוכה - נחשפו בחפירות ארכיאולוגיות ב"תל רומידה" - תל חברון הקדומה.

בימי בית המקדש הראשון והשני (מאות 10-1 לפסה"נ) היתה חברון אחת הערים החשובות של הישוב היהודי בארץ.

לאחר החורבן היה הר חברון מרכז המרד היהודי נגד הרומאים. כאן לחמו לוחמי בר כוכבא נגד שלטון הכיבוש הרומי, עד שהוכרעו וגורשו ע"י הרומאים. במשך מאות שנים, תחת השלטון הביזאנטי, הערבי, הצלבני והממלוכי, התגוררו יהודים בחברון ואף התפללו במערת המכפלה. בימי הממלוכים (המאה ה-13 לסה"נ) נאסרה על היהודים הכניסה למערת המכפלה, והוגבלה עד המדרגה השביעית בכניסה למערה ממזרח. אף כי הכניסה למערה היתה אסורה על היהודים במשך כשבע מאות שנים, הגיעו בכל הדורות יהודים שעמדו להתפלל סמוך אליה במדרגה השביעית.

למעלה: "חומות הענקים" מתקופת האבות שנחשפו בתל חברון הקדומה.

למטה: חברון - העיר העתיקה בתמונה מהמאה ה-19

ג. המאה הי"ט: היציאה מחומות הרובע

מאמצע המאה הי"ט החלו יהודים לצאת מתחומי ה"גטו", ולבנות בתים גדולים ומרווחים מחוץ לתחומי העיר העתיקה. בשנת תרל"ט (1879) בנה הגביר אברהם רומנו, גבי עשיר מטורקיה, בית גדול ומפואר – "בית רומנו", ששימש למגורי המשפחה ומרכז לארוח זקני הקהילה היהודית שעלו מטורקיה לחברון. בבנין הוקם גם בית כנסת, שכונה "בית הכנסת האיסטנבולי".

בשנת תרכ"ט (1869) ביקר בחברון הרב יוסף חיים מבגדד (ה"בן איש חי") שעמד בקשרים מיוחדים עם רבה של חברון הרב אליהו מני.

בשנת תרנ"ג (1893) נבנתה קומת המסד של בית מרכז החסד הקהילתי "חסד לאברהם". לצורך בנייתו נאספו תרומות מיהודים עשירים בצפון אפריקה. הבית שימש לרפואת חולים, עזרה לנצרכים והכנסת אורחים.

כשעלה לארץ הרב חזקיהו מדיני, שכונה "הגאון", שכן ב"בית רומנו", ובו הקים ישיבה למען הצעירים המעולים בקהילה. בבית זה השלים את כתיבת סדרת ספריו "שדי חמד" – אנציקלופדיה תלמודית מקיפה. לרב חזקיהו מדיני היתה השפעה רוחנית עצומה על תלמידיו ועל הקהילה כולה. הוא נפטר בשנת תרס"ג (1903), ונטמן בבית העלמין העתיק בחברון.

מחבר "חסד לאברהם", נכדו ר' חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א) ועוד. בין המשפחות היהודיות הוותיקות בקהילה הספרדית, שמתוכן התמנו בדורות שונים רבני ומנהיגי הקהילה, היו משפחות קסטל, בג'איו, חסון, פראנקו, מני, אבולעפיה, גוזלן, אבושדיד, ארחא ועוד.

במשך המאות ה-י"ז-י"ח הלך הרובע וגבנה בצפיפות רבה. הקהילה הלכה וגדלה, והיהודים נמנעו מלגור מחוץ לרובע, מסיבות בטחוניות, לכן נבנו קומות, זו על זו, עד שהגיע גובה הבנינים ל-4-5 קומות, וביניהם – סמטאות צרות. כך מתארים מקורות בני התקופה את הרובע: "...ובתוכו חצרות ובתים, ואופן בנינם פלאים מאד, מועט המחזיק את המרובה, שניים ושלישיים עשויים" (רא"מ לונץ, "חיבת ירושלים").

"נוספה משפחה – עמדו והוסיפו חצר בראש הגג, חצר על גבי חצר, קומה על גבי קומה, ומלאו אותם בנים ובנות. אשרי מי שדירתו היתה בעליונות, שנהנה מאור החמה ומאור צח: ואוי למי שדירתו בתחתונות, שלא ראה קו אורה מימיו" (ע' אבישר, "ספר חברון"). למרות

הצפיפות מספרים כל המקורות על הנקיון והסדר ששררו ברובע, בו נשטפו הסמטאות מידי שבוע וסוידו מידי פעם. גם הכנסת האורחים צוינה לשבח ע"י נוסעים ומבקרים: למרות דלותה, זכה כל אורח שבא לחברון לארוח של מספר ימים, על חשבון הקהילה.

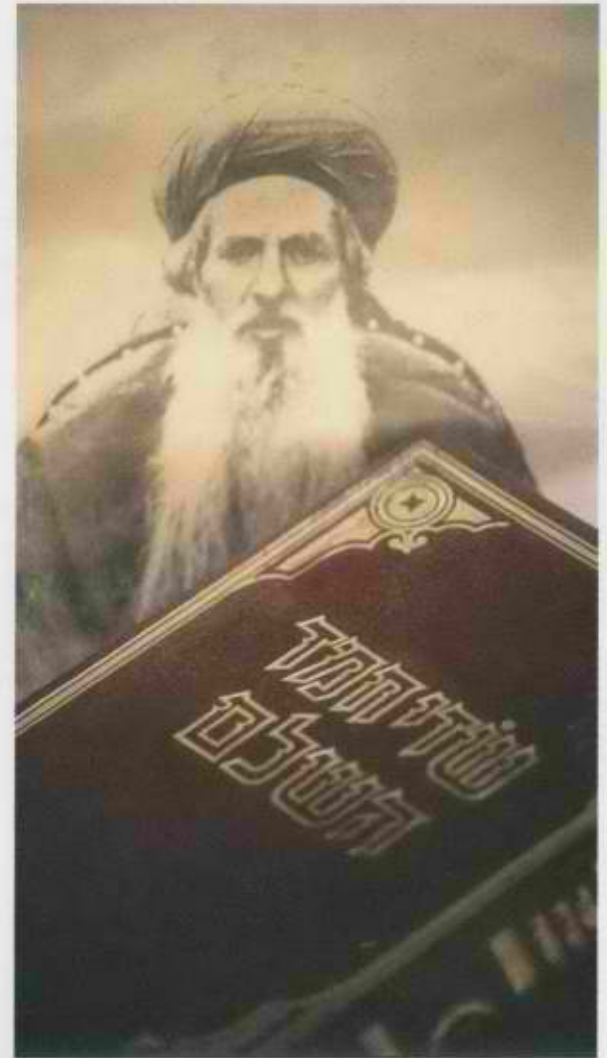
בנוסף לקהילת יוצאי ספרד התגוררו ברובע גם חסידי חב"ד, שעלו לחברון במצוות רבם, האדמו"ר ר' דובער (האדמו"ר האמצעי), בתחילת המאה הי"ח. האדמו"ר אף קנה חדר סמוך לבית הכנסת אברהם אבינו, ויסד בו בית כנסת. מאוחר יותר, עלו לחברון רבים מחסידי חב"ד. יחד עימם עלתה הרבנית מנוחה רחל, בתו של האדמו"ר האמצעי, עם בעלה – ר' יעקב כולי סלונים ומשפחתם. היא היתה אישיות דגולה ונודעה בצדיקותה ופיקחותה. חסידי חב"ד היוו את רוב מנינה של הקהילה האשכנזית בחברון. בין המשפחות החב"דיות המרכזיות היו משפחות סלונים, שמרלינג וריבלין.

פנים בית הכנסת
"בית יעקב"

"בית חסד לאברהם"
(בית הדסה)

שדכי חמד - הרב חיים
חזקיה מדיני וספרו

האדמו"ר החמישי של חסידות חב"ד, ר' שלום בער שניאורסון, קנה את "בית רומנו" ואת החצרות סביבו בשנת תער"ב (1912). הוא הקים בבית זה את ישיבת "תורת אמת", שהיתה הישיבה הגדולה והמרכזית של חסידי חב"ד בארץ.

בתרס"ט (1909) הורחב בית "חסד לאברהם": בתרומות מיהודים בבגדד והודו, נבנתה קומה נוספת, והבית הפך ל"בית מרפא" (בית חולים). ארגון "הדסה" הפעיל את הצוות הרפואי, וכך זכה הבנין כולו לשם "בית הדסה". ראויה לציון העובדה, כי במרפאה זו קבלו טיפול רפואי חנינם הן יהודים והן ערבים.

בימי מלחמת העולם הראשונה סבלו יהודי חברון, כמו יהודי ארץ ישראל כולה, סבל רב. רעב, מחלות ופגעים שונים פקדו את הקהילה. עם הכיבוש הבריטי, ב-1917, שבו חיי הקהילה אט אט למסלולם. השלטונות הבריטים הפקיעו את בית רומנו והקימו בו את מרכז הממשל והמשטרה הבריטית.

בתרס"ה (1925) עלתה לחברון הישיבה הגדולה ביותר בעולם היהודי - הישיבה מהעיר סלבודקה בליטא. הישיבה, רבניה ותלמידיה הוסיפו לעיר חיים ופעילות רחבה - הן בלימוד התורה והן בשיפור המצב הכלכלי. בראש הישיבה עמד הרב משה מרדכי אפשטיין, ובין רבניה היו - הרב יחזקאל סרנא והרב נתן צבי פינקל, ה"סבא מסלבודקא".

בתמוז תרפ"ט (1929) ביקר האדמו"ר ר' יוסף יצחק מליובאוויטש בחברון, וזכה בזכות מיוחדת להכנס ולהתפלל במערת המכפלה.

בשנת 1929, ערב הפרעות, מנתה הקהילה כאלף וחמש מאות נפש.

ילדה יהודיה שהוכתה
בחרב על ראשה בפרעות
תרפ"ט

ד. חורבן הקהילה: פרעות תרפ"ט (1929)

פרעות תרפ"ט, בהן נרצחו עשרות יהודים במקומות רבים בארץ, היוו אירוע קשה, מהחמורים בתולדות ההתישבות בארץ.

לישוב היהודי בחברון היתה זו מהלומה מכרעת, שממנה לא התאושש עד חידוש הישוב בעיר בתשמ"א (1981).

לאורך הדורות ידעו יהודי חברון תקופות גיאיות ושפל ביחסיהם עם הערבים. דוקא השנים הסמוכות לפרעות היו שנות רגיעה ויחסים טובים, ופריחה יחסית במצבם של יהודי חברון. את הרעה חרש אמין אל חוסייני, שמונה ע"י הממשל הבריטי כ"מופתי" של ירושלים, ולימים נודע כפרו-נאצי פעיל. הוא רקם עלילות נגד יהודי הארץ, על רצונם, כביכול, ל"גזול" את הכותל המערבי מידי המוסלמים. סייעה לו מדיניות הממשל הבריטי בארץ, שעייין את הישוב היהודי ופעל להחלישו בכל דרך אפשרית. בזמן שהפרעות החלו ברחבי הארץ, סירבו יהודי חברון להאמין שגם בעירו של אברהם אבינו, במקום בו חיו יהודים וערבים יחד מאות שנים תתחולל הרעה. עקב הפרעות אף הגיעה כיתת לוחמי "ההגנה" והציעו את עזרתם בהגנת הישוב. נציג ועד הקהילה ביקש מהם לעזוב את המקום, כדי לא להתסיס את הרוחות ללא צורך. למחרת החל הטבח, כשהיהודים חסרי הגנה לחלוטין.

הפרעות החלו ביום ששי, י"ז באב, בשעות אחה"צ. במסגדים הושמעו נאומי הסתה, והמוני פורעים החלו לזרום לכיוון בתי היהודים, ולהתקיף באבנים ובאלות כל יהודי שנקרה בדרכם, כולל את הרב סלונים הישיש, שהיה בדרכו למושל הבריטי

להזעיק עזרה. יחסה של המשטרה הבריטית היה מחפיר ועוין: ליהודים לא הוענקה למעשה כל הגנה. מפקד המשטרה הבריטית, מייג'ור קאפיראטה, אף התבטא בגסות כלפי משלחת ראשי הקהילה היהודית שבאו להתחנן להגנה. הוא הורה להם, בנוקשות, להסתגר בבתיהם ולא לצאת מהם. בזאת נחרץ גורלם של יהודים רבים שבתיהם הפכו למלכודת-מוות מול המוני רוצחים ערבים שהתנפלו עליהם והרגום בעינויים נוראים.

ההרוג הראשון היה שמואל רזנהולץ, תלמיד בישיבה, שנרצח ביום ששי אחה"צ. ליהודים שפנו לבקש הגנה, הורו הבריטים להכלא בבתיהם. אחוזי אימה, נכלאו היהודים בבתיהם בליל שבת, וציפו לבאות.

למחרת, בשבת, י"ח אב תרפ"ט, התחולל הטבח הנורא. אלפי ערבים נאספו, מצויידים בסכינים, גרזנים, קלשונים וכל הבא ליד, והחלו בהתנפלות שיטתית על בתי היהודים. היהודים, מסוגרים בבתיהם, הפכו לטרף לאספסוף משתולל וצמא דם. הפורעים לא חסו על איש, ורצחו כל יהודי אליו יכלו להגיע. הם פרצו לבית הרב הזקן, חכם יוסף קאשטיל (קסטל), הרגוהו באכזריות, ושרפו את הבית. הרב חנוך חסון, רב הקהילה הספרדית, נרצח עם כל משפחתו. בן ציון גרשון, הרוקח במרפאת "בית הדסה", שהגישה עזרה רבה לחולים – יהודים וערבים, נהרג בעינויים, עם בנותיו. ידי אשתו נקטעו, והיא מתה ביסורים. מאות פורעים הסתערו על ביתו של אליעזר דן סלונים, שהיה מנהל בנק אפ"ק וחבר מועצת העיריה. לבית זה נמלטו יהודים רבים, שקיוו למצוא בו מחסה, אך לשווא. הפורעים חדרו לבית, התנפלו על היהודים שהיו בו, והרגום במיתה משונה, תוך שהם קוטעים, מרטשים, דוקרים ומענים כל יהודי

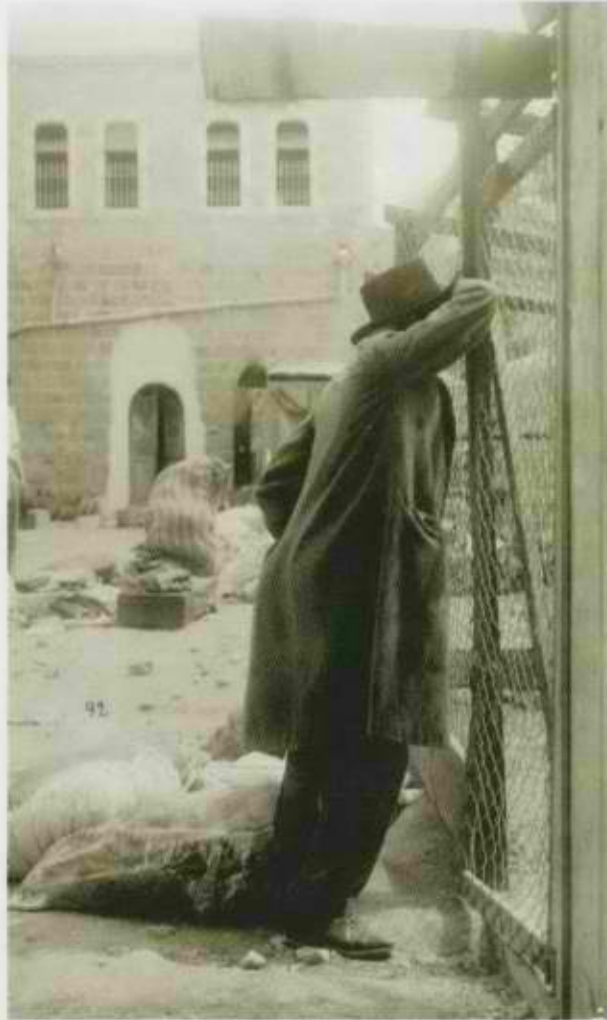
בית הכנסת "אברהם אבינו" לאחר הפרעות (מתוך "טבח חברון" בעריכת ר. זאבי)
למטה: ישיבת סלבודקה – "כנסת ישראל" לאחר הפרעות

שמצאו. כל משפחתו של אליעזר דן סלונים, אשתו, בנו, חותנו – הרב אורלנסקי, רבה של זכרון יעקב, ואשתו, נטבחו. נשאר בחיים רק בנו הקטן, שלמה, בן השנה: פצוע וטבול בדם, הוא שכב מתחת לגווית בני משפחתו, וכך ניצל. הטבח המשיך, מבית לבית, תוך זעקות, בכי, ותחינות היהודים למכירהם מבין הערבים. אלו נענו, בדרך כלל, בקריאות "אטבח אל יאהוד!" והנפת סכין. בין אלפי הרוצחים, היו גם בודדים מבין הערבים שהגנו על שכניהם היהודים והצילום. השאר, כולל ערבים שהיו בני בית אצל יהודי המקום, עינו ואנסו ללא רחם, זקנים, תינוקות, נשים וילדים.

לאחר מספר שעות של פרעות דמים, בהן עמדו השוטרים הבריטים מנגד כשהיהודים נשחטים מול עיניהם, נשמעו יריות באויר: אחד השוטרים הבריטים, שצפה באדישות בשני אחים יהודים: אליהו-דב וישראל-אריה חייכל נרצחים ליד המקום בו רכב על סוסו, חשש שעומדים להתנפל גם עליו. הוא הזעיק את חבריו, ואילו ירו באויר. הפורעים החלו במנוסה, והפרעות הופסקו.

שרידי היהודים החלו לצאת ממחבואיהם, ונוכחו בגודל הזוועה. הם הצטוו ע"י הבריטים להתאסף בבית המשטרה. למקום זה הובאו גם הפצועים, מרטשים ומעונים, אך לא היתה כמעט כל אפשרות להעניק להם טיפול רפואי, לאחר שהמרפאה ב"בית הדסה" הושמדה כליל. באותו יום נטבחו 59 יהודים: עוד שמונה מתו מפציעיהם מאוחר יותר. הבריטים הירשו ליהודים לערוך לחללים לוויה מזוהזת, כשמנין יהודים בלבד מורשה להצטרף ולומר "קדיש". קבר נוסף נכרה לחלקי האברים הקטועים, לעפר, לבגדים ולחפצים ספוגי הדם שהוצאו מבתי היהודים. לאחר שלשה ימים החליטו הבריטים לחסל את הישוב היהודי בחברון. היהודים הועלו למשאיות שהובילו אותם לירושלים. כל רכושם ובתיהם של היהודים נפלו טרף לידי המרצחים והפורעים.

כך, בהתקפת מרצחים ובשיתוף פעולה של הממשלה, שהשלימה את מלאכת הגירוש, נכחדה הקהילה היהודית העתיקה ביותר בארץ.

יהודי בחברון מקונן על חורבן עיר האבות

ה. נסיון ראשון לחידוש הישוב - תרצ"א (1931)

מאז הפרעות והגירוש לא חדלו שרידי הקהילה היהודית לפעול למען שיבת יהודים לעיר אבותיהם, וקיימו פעילות נמרצת למטרה זו. בין העושים בענין, למרות אסונו האישי הנורא, היה גם הרב הישיש יעקב יוסף סלונים, רבה של הקהילה, שבנו וכל משפחתו ניספו בפרעות. לשאיפה זו היו שותפים רבים. אחד ממנהיגי התנועה הציונית, מנחם אוסישקין, כתב:

"אם לא יחזרו יהודים להתיישב בחברון - תהיה לנו חברון לשכם שניה והערבים ישמחו בנצחונם, בראותם שהצליחו לגרש את היהודים באמצעים של רצח, שוד וגזל, וחברון תהיה לעיר ערבית טהורה, כפי שרצו. זו תהיה שגיאה פטאלית מצידנו, אשר תתנקם בנו בכל חומרת הדין. מחר ומחרתיים ילמדו הערבים האחרים ממעשיהם של בני חברון, כך יוכחו לדעת שאפשר להכחיד ישובים עבריים, ולגרש את היהודים ע"י התנפלות אחת ללא שוב..."

אין להעלות על הדעת שהעם היהודי ישתוק ויתן את הסכמתו לכך שנעזוב את חברון.

ההכרח להשיב יהודים לעיר אבותיהם הובן ע"י כל אדם שוחר צדק ומוסר, אף לא יהודי. שניים ממנהיגי הוועד הלאומי, א' רופין והרב ברלין, ביקרו בחברון אחרי הפרעות ושוחחו עם אחד הפקידים הבריטים. לשאלתם, אם כדאי ליהודים לחזור לחברון, ענה להם הפקיד: "בשבילי, כמובן, הרבה יותר נוח וטוב שלא ישבו יהודים לבתייהם, ואז יהיה יותר שקט ומנוחה. אבל לו הייתי אני יהודי, לא הייתי מזניח את המקום, כי אם הייתי שב בכוחות חדשים. זו היא שאלת הכבוד של האומה העברית".

לאחר מכשולים רבים, עלתה קבוצת משפחות לחברון באביב תרצ"א (1931). בראש הקבוצה, שמנתה כמאתיים נפש, עמד הרב חיים בג'איו, יחד עם אברהם פראנקו ו' חסון. השבים היו בחברון כארבע שנים, בהשקיעם מאמצים אדירים בפיתוח וביסוס הישוב בסביבה העוינת. אך באפריל 1936, עם פרוץ המאורעות, גירשו הבריטים את כל היהודים. באישון לילה הם הועלו על משאיות וגורשו מהעיר. כך ניצח הטרור בעזרת הממשלה דאז - ממשלת המנדט, פעם נוספת, את הישוב היהודי הקטן ושוחר השלום בעיר האבות.

ו. הכיבוש הירדני: החרבת הרובע היהודי

בתש"ח (1948) כבשו הירדנים את יהודה ושומרון, ובתוכם את חברון. השלטונות הירדנים השלימו את חורבן הקהילה היהודית ע"י החרבה פיסית של כל השרידים. הרובע היהודי העתיק נהרס. על מקומו נבנה שוק סיטונאי לפירות וירקות, שירותים ציבוריים, מרכז איסוף אשפה ומשחטה עירונית. בית הכנסת העתיק "אברהם אבינו" נחרב. על חורבותיו הוקם דיר כבשים, עיזים וחמורים. בתים יהודים אחרים שימשו למחסנים, רפתות ודירים. בתים יהודיים גדולים, כגון - בית הדסה ובית רומנו, הוסבו ע"י שלטון הכיבוש הירדני לבתי ספר. בית העלמין היהודי העתיק, על מצבות קדושי תרפ"ט, הושמד לחלוטין ולא נשאר ממנו זכר. על חלקת הקדושים נשתל גן ירקות ונבנה בית. המצבות היהודיות שימשו כאבני בנין בגדרות ובבתים בסביבה.

מימין: הרס המצבות של "קבר האחים" של קדושי תרפ"ט

למעלה: חורבות הרובע היהודי

ז. השחרור וחידוש הישוב - הקמת קרית ארבע

שר הביטחון משה דיין,
אלוף רחבעם זאבי ואלוף
עוזי נרקיס בשערי מערת
המכפלה המשוחררת

חברון נשארה שוממה מיהודים כשלושים שנה. בתשכ"ז (1967), לאחר שירדן פתחה בהתקפה על מדינת ישראל, שוחררו במלחמת מגן חבלי ארץ ישראל - המולדת ההיסטורית. ערביי חברון ציפו לנקמה על פרעות תרפ"ט, ונכנעו ללא ירייה. האלוף הרב שלמה גורן זצ"ל, הרב הראשי לצה"ל, פרץ ראשון ברכב בודד לחברון, נכנס למערת המכפלה וקיבל את כתב הכניעה של העיר חברון. כעת הגיע הזמן להשיב בנים לגבולם, והפעם - לתמיד. משהתמהמהה החלטת ממשלה בענין, התארגנה קבוצת משפחות לעליה להתנחלות מחודשת בחברון. בין יוזמי הקבוצה ומוביליה היה הרב משה לוינגר, שהיה אז רב המושב "נחלים". הקבוצה שכרה את מלון "פארק" מבעליו הערבי, ועלתה לחברון לקראת חג הפסח, בשנת תשכ"ח (1968). ההתנחלות בחברון עוררה עניין ואהדה רבים, מכל רבדי העם. בין המבקרים שהגיעו לביקור היו גם השר יגאל אלון ז"ל, שתמך וסייע רבות, רחל ינאית-בן-צבי ז"ל, ועוד. לתמיכה רבה זכו המתנחלים גם מחברי התנועה למען א"י השלמה, ביניהם - נתן אלתרמן, שי עגנון ועוד. לאחר מספר שבועות של מגורים בבית המלון החליטה הממשלה להעביר את המתנחלים לבית הממשל הצבאי בחברון. כאן, בתנאים מורכבים ובלחצים קשים, התגבשה הקבוצה וגדלה. הוקמו מפעלים שונים, הוקמה ישיבה, נוספו משפחות ונולדו ילדים. לאחר כשלוש שנים, החליטה הממשלה

לבנות שכונה יהודית ליד חברון - "קרית ארבע". הקריה, שאיכלוסה החל בשנת תשל"א (1971), גדלה עד מהרה והיתה לישוב היהודי הגדול והראשון ביהודה ושומרון. מקרית ארבע המשיכה תנועת ההתנחלות לחבלי ארץ ישראל: גרעין "אלון מורה", ראשון גרעיני "גוש אמונים" שהוביל את ראשית ההתנחלות בשומרון, התגבש והחל את פעולתו בקריה. כיום (תשנ"ז-1996) מונה הקריה כ-7000 נפש, ובה אוכלוסיה מגוונת - חילונית ודתית, ותיקים ועולים מארצות רבות, ומוסדות חינוך בזרמים שונים. בקריה פועלים אזור תעשייה ומרכז מסחרי ובו שירותים שונים.

למעלה: מתנחלי חברון
בממשל הצבאי

קרית ארבע - מבט
מגבעת האבות

ח. חידוש הישוב היהודי בחברון - נסיונות ראשונים

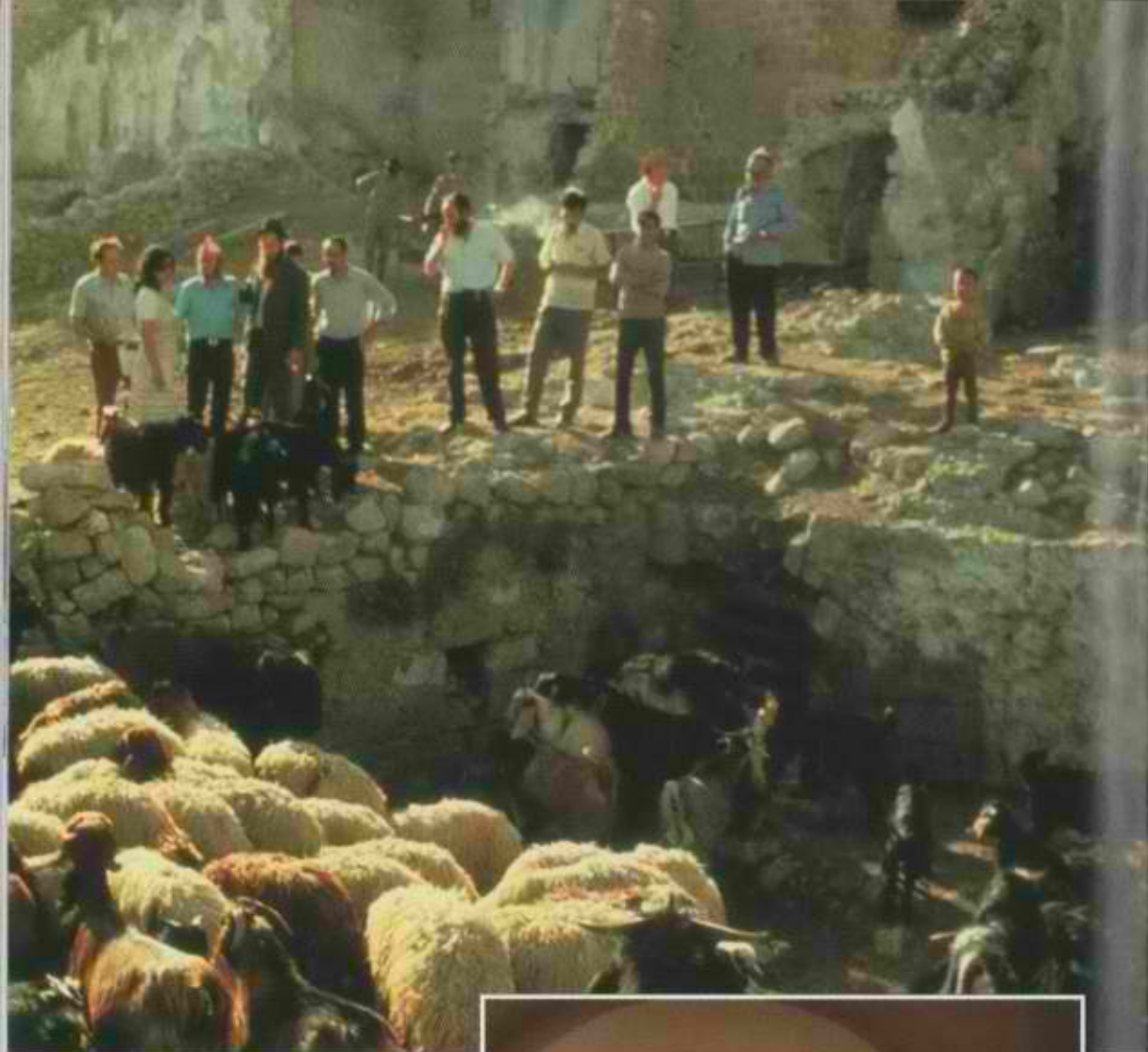
שיקום האתרים היהודיים החרבים בחברון רשם פרק נוסף, רב ענין ומסירות, בתולדות העיר. מאז הקמת הקריה שאפו יהודים לחזור ולחדש את הישוב היהודי באתרים היהודיים החרבים. שאיפה זו נבעה מתוך ההבנה שאין להשלים עם מעשיהם הנוראים של רוצחי תרפ"ט, ואין להעניק נצחון לטרור ע"י הנצחת המצב בו היהודים שגרו בעיר אלפי שנים, וגורשו ממנה בפרעות אכזריות, לא יוכלו לממש את זכותם לשוב ולבנותה. בין החלוצים שסללו את הדרך לשיבת יהודים לחברון היה עולה מרוסיה, שהתגבר על מכשולים רבים שהציב בדרכו השלטון הסובייטי, פרופ' בן ציון טבגר ז"ל. כפיזיקאי נודע יכול היה לפתח קריירה מדעית מזהירה, אך הוא בחר להקדיש את חייו לגאולת חברון. בשנת תשל"ה (1975) החל פרופ' טבגר בפינוי האשפה והזוהמה מדיר הכבשים שמוקם בבית הכנסת אברהם אבינו. הוא המשיך בעבודתו גם לאחר שנעצר מספר פעמים. לאחר מאבקים וקשיים רבים, אישרה הממשלה בתשל"ו (1976) לחשוף את שרידי בית הכנסת החרב, אך עדיין לא אושר להתפלל בו ולבנותו.

האזור הוכרז "שטח צבאי סגור", ונסיונות להתישב בו - הסתיימו במאבק ובפינוי.

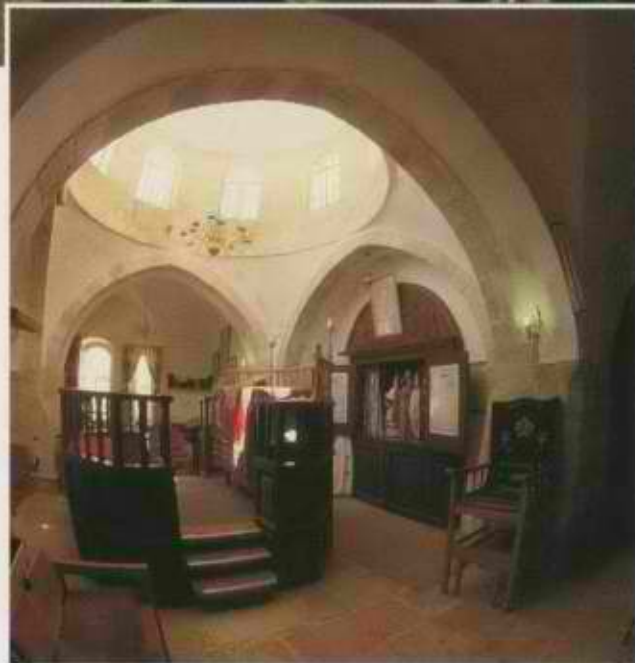

פרופסור בן ציון טבגר ז"ל

משמאל: בית כנסת אברהם אבינו - שטח צבאי סגור, שהכניסה אליו ותבניתו בו נאסרו

בית הכנסת "אברהם אבינו" בחורבנו ובבנינו

ט. ההתיישבות בבית הדסה

השלב המכריע בחידוש הישוב היה ב"בית הדסה". בית החולים היה נטוש מ-1967, וכל הנסיונות להתישב בו – נכשלו. באביב תשל"ט (1979) נכנסה לבנין קבוצה בת כ-10 נשים וכ-40 ילדים. באישון לילה הם הצליחו להכנס לבנין מסימטה אחורית. הממשלה החליטה להטיל סגר על הבנין ולמנוע הכנסת ציוד ואנשים נוספים, כולל בעליהן של הנשים שהתישבו במקום. הנשים וילדיהן חיו בבנין המסוגר כשנה, בתנאים קשים ביותר – ללא מים וחשמל, במבנה חרב למחצה, מנותקות ממשפחותיהן – למען המטרה והאתגר שנראה כבר בהישג יד: ישוב חברון.

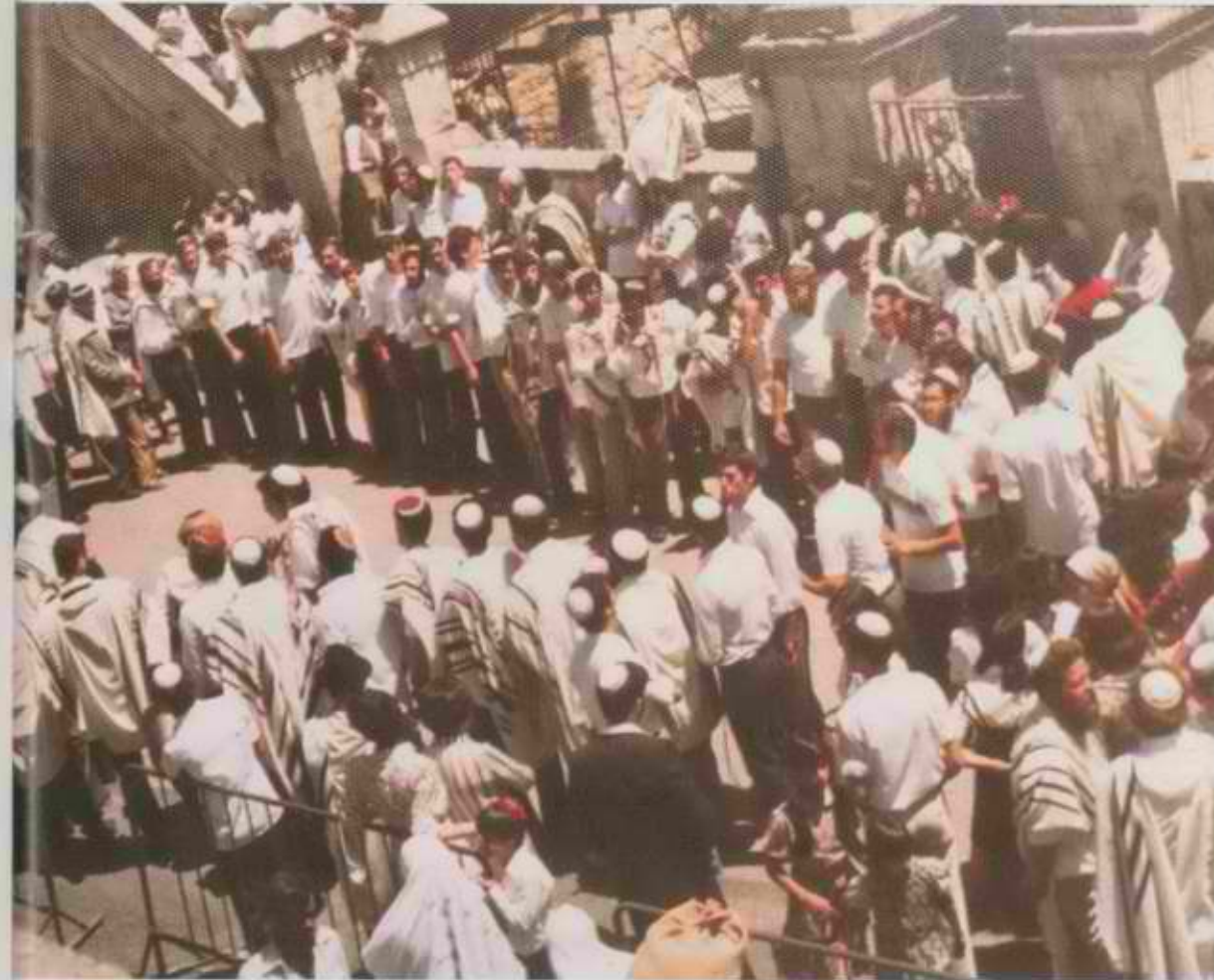

אך מטרה זו הושגה רק לאחר אירוע דמים קשה, שאירע באייר תשמ"מ (1980): קבוצת בחורי ישיבה, שהיתה בדרכה בליל שבת ל"בית הדסה" – בו עמדו לקיים, כמנהגם, קידוש חמירות – הותקפה ע"י מחבלים שחיכו להם על גג חנות סמוכה. באירוע-דמים זה נרצחו ששה יהודים. רק לאחריו החליטה הממשלה, סוף סוף, לאשר ולאפשר חידוש הישוב היהודי בחברון.

החלטת הממשלה איפשרה ליהודים לבנות, לשקם ולשחזר חלק מהאתרים היהודיים, ולחזור ולהתישב בעיר האבות.

בית הדסה הסגור.
בתמונה: הרבנית מרים
לוינגר בצדו הפנימי של
השער, והרב משה לוינגר
מחוצה לו

מימין: ילדי בית הדסה
בתפילת שחרית

בחורי ישיבה בריקוד מצווה
מול שערי בית הדסה
הנעולים

משמאל: בית הדסה סגור
ומסוגר לפני חידוש
ההתיישבות בו

1. חידוש הישוב היהודי – התבססות ובנין

לאחר פעולות שיקום, שחזור ובינוי מחודש של חלק מהאתרים היהודיים, הוקמו בחברון ארבעה גושים עיקריים של התישבות יהודית.

הרובע היהודי

ברובע העתיק שוחזר ונבנה בית הכנסת "אברהם אבינו", והינו כיום מבנה כליל יופי. מסביבו נבנו בתי מגורים חדשים, שסגנונם מותאם לעברו ההיסטורי של המקום ולסביבתו. בית נוסף הוא "בית תנועת בית"ר", המשמש לפעילות חינוכית מגוונת, אכסניה, ומרכז קהילתי. ברובע נמצאים גם משרדי הישוב, הועדה המוניציפלית, ו"אגודת מחדשי הישוב היהודי בחברון". אזור חורבות גדול של בתים יהודיים מצוי בסמוך, ונועד לבינוי מחודש בעתיד. כיום (תשנ"ז) גרות ברובע כ-20 משפחות. השוק

הסיטונאי, שהוקם על חורבותיו של הרובע היהודי, נמצא סמוך לרובע המחודש. ב-1993 נסגר השוק עקב היותו סיכון בטחוני, אך עדיין לא התקבלה ההחלטה המתבקשת להעבירו למיקום קבוע אחר מתאים, ולבנות במקום שכונה יהודית גדולה.

הרובע היהודי – שכונת אברהם אבינו (צילום אוויר)

למטה: בית רומנו – בניית קומה נוספת

"בית רומנו" וה"תחנה המרכזית"

בבית רומנו בוצעו שיפוצים ע"מ להכשירו למגורים וללימודים לישיבת "שבי חברון", שבה לומדים כ-200 בחורים. השטח שלידו, השייך לחסידות חב"ד, הפך בימי הכיבוש הירדני לתחנת אוטובוסים, ולאחר חידוש ההתישבות היהודית באזור שימשה גם כבסיס לפיגועים. התחנה הועתקה לאתר חלופי, והשטח משמש כבסיס לכח אבטחה צבאי.

אזור "בית הדסה"

בית הדסה שופץ ונבנה מחדש, תוך שמירת חלקיו המקוריים וסגנונם המיוחד. קומותיו העליונות משמשות למגורים, וקומת המסד – לארכיון היסטורי למורשת חברון, "מדרשת חברון" – מרכז הסברה וסיורים, חדר הנצחה לחללי תרפ"ט, ספרה ועוד.

הבתים הסמוכים לבית הדסה – שנקראו ע"ש היהודים שגרו בהם ונרצחו בפרעות תרפ"ט – "בית

חסון", ו"בית קסטל", וכן "בית שניאורסון", מרכז חסידות חב"ד, שופצו ונבנו מחדש, ומשמשים למגורים. בבתים אלו גרות כ-20 משפחות. כן פועל פעוטון לילדים הפעוטים בקומת המסד ב"בית שניאורסון".

"אדמות ישי" (תל רומידה)

רוב אדמותיו של התל נקנו ע"י הקהילה היהודית בחברון לפני כ-180 שנה. מקץ דורות, נושלו היהודים מבעלות על רוב החלקות, ובעלות יהודית נשארו מספר חלקים בלבד. בתשמ"ד (1984) התישבו מספר משפחות במבנים זמניים בחלקה אחת, שאושרה ע"י הממשלה. ההתישבות בשאר החלקות היהודיות, למרות שהן ריקות ומאושרות בבדיקות משפטיות, עדיין מעוכבות מסיבות פוליטיות. במקום זה גרות 7 משפחות.

"בית הדסה". מימין (בתחתית התמונה) "בית שניאורסון" ומשמאלו "בית חסון"

למטה: הצבת הקראונים בתל רומידה – תשמ"ד

בדרום-מזרח התל מצויות חומות קדומות, גדולות ומרשימות, מתקופת האבות. חומות אלו נחשפו בחפירות ארכיאולוגיות בשנות ה-60. חפירות נוספות שנועדו בתל בשנים האחרונות חשפו ממצאים שונים מהתקופה הכנענית וחלקים מהעיר מימי בית ראשון ובית שני. במדרונו המזרחי של התל מצוי "מעין אברהם" (עין ג'דידה), שהיה מקור אספקת מים לעיר הקדומה. במרומי התל מצוי מבצר עתיק, שממנו תצפית יפה על "עמק חברון" והעיר כולה. במקום זה מציינת מסורת יהודית את קברם של ישי, אבי המלך דוד, ורות, אם מלכות בית דוד.

למעלה: ילדי אדמות ישי משחקים במרכז שכונת הקראונים בתל חברון (רומידה)

מימין: קבר ישי במרומי תל חברון הקדומה

חלקת הרבנים בבית העלמין העתיק לאחר שיקומה

למטה: מצבת ספרי התורה שנקרעו בערב יוה"כ תשל"ז במערת המכפלה. על המצבה ניתן להבחין בסימני השחתה וחילול שגורמו על ידי ערבים

במערב התל נמצא בית העלמין היהודי העתיק. במקום זה נקברו יהודים דורות רבים, ביניהם רבנים ומקובלים, שעליה לקבריהם הפכה למסורת. הקבורה בבית העלמין לא אושרה ע"י ממשלת ישראל, עד לקבורת הילד אברהם ידידיה נחשון ז"ל, שנפטר בקרית ארבע בתשל"ה (1975). אמו, שרה נחשון, נשאה אותו על ידיה, דרך המחסומים, למנוחה האחרונה, בבית העלמין העתיק. בחלקה אחרת קבורים חללי תרפ"ט. בית העלמין הושמד ע"י הערבים לאחר הכיבוש הירדני, ושוקם לאחר מאמצים רבים. בתשל"ז (1976) נטמנו בו גולי ספרי תורה, שנקרעו וחוללו ע"י ערבים במערת המכפלה. את מקומם מציינת מצבה דמוית ספר תורה. בית העלמין חולל לאחרונה מספר פעמים ע"י ערבים.

בשנים תשנ"ד-תשנ"ה נקברו בבית העלמין יהודים מקרית ארבע וחברון שנרצחו ע"י מחבלים בפיגועי טרור אכזריים, ביניהם - מרדכי ובנו שלום לפיד הי"ד, איגור גורגול הי"ד, רפאל יאירי הי"ד, שרית פריגל הי"ד, נחום הוס הי"ד ויהודה פרטוש הי"ד.

שנות מבחן

השנים תשנ"ד – תשנ"ו מציבות את חברון במרכז המאבק על ארץ ישראל. למתיישבי חברון זהו מבחן של אמונה ומסירות, ולעם ישראל כולו זהו מבחן של נאמנות לאבות ועמידה על זכותו של העם היהודי לעיר אבותיו וההתיישבות היהודית בה.

בספטמבר 93 נחתם "הסכם אוסלו" אשר מעניק לארגון המחבלים אש"ף אוטונומיה מלאה על כל שטחי יש"ע. בשלב הראשון הוחל ההסכם על שטחי עזה ויריחו, ובאזורים אלו הוקמה משטרה פלשתינית המורכבת ממחבלים שהגיעו מארצות שונות. ההסכם כלל גם סעיף בו נקבע שעל כוחות צה"ל לסגת ממרכזי הערים, והקמת מנהל עצמי פלשתיני הכולל את כל תחומי החיים, פרט לבטחון הישראלים החיים ביש"ע. כפי שהזהירו נאמני ארץ ישראל, פרצו פעולות טרור ופיגועים חמורים בעקבות ההסכם.

באזור חברון אירעו פיגועים רבים, חלקם גרמו לרצח יהודים. בחשון תשנ"ד נרצח אפרים איובי הי"ד בדרכו לקרית ארבע. יחד אתו היה ברכב גם הרב חיים דרוקמן שליט"א, שנפצע אף הוא מיריות המחבלים.

בר"ח כסלו תשנ"ד הותקף בגרזנים אברהם זרביב, תושב חברון ע"י שלשה מחבלים כשהיה בדרכו למערת המכפלה, הוא נפצע קשה וחייב ניצלו בנס.

התקיפות המשיכו בכל האמצעים – סכינים, מטעני חבלה וירי. בכ"ג כסלו נרצחו מרדכי ושלוש לכוד הי"ד, אב ובנו, ליד צומת החרסינה בכניסה לקרית ארבע.

בשבוע לפני פורים תשנ"ד פורסם כרוז מטעם החמאס באזור חברון, בו פורסם כי עומד להתחולל פיגוע טרור רצחני גדול. התושבים הצטוו להכין מזון לעוצר ממושך. מערכות החירום בקרית ארבע וביושבי האזור הצטוו להתכונן לפיגוע המוני. בליל פורים, בזמן קריאת המגילה במערת המכפלה, עמדו מאות ערבים וזעקו "אללה אכבר, איטבח אל יאהוד", הסיסמאות הרצחניות המוכרות מפרעות תרפ"ט עוררו צמרמורת. למחרת, בפורים, נכנס למערת המכפלה ד"ר ברוך גולדשטיין, רופא מקרית ארבע שטיפל בעשרות פצועים והרוגים ע"י המחבלים, וירה למוות ב-29 ערבים שהיו אותה עת במערה. המערה נסגרה ועל חברון הוטל עוצר ממושך. בעקבות אירוע קשה זה נפוצו שמועות כי עלול להתרחש פיגוע של אתרי התיישבות יהודיים בחברון וגירוש תושביהם. בפסח תשנ"ד התקיימה עצרת המונית של תמיכה בהתיישבות היהודית בחברון, בהשתתפות עשרות אלפי יהודים. העצרת התקיימה בקרית ארבע, לאחר שצה"ל לא העניק רשיון לקיום עצרת תמיכה זו בחברון. בד בבד נאמר מפי כל מנהיגי התנועות והמפלגות הלאומיות כי יתנגדו בתקיפות לכל נסיון של גירוש יהודים מחברון, וגדולי מנהיגי הרבנים הציוניים פסקו כי אסור למלא כל פקודה שמשמעותה גירוש יהודים מארצם ומבתיהם. בארץ נפוצו

המוני יהודים בתפילה מול מערת המכפלה הסגורה

המדבקות "חברון מאז ולתמיד", שביטאו נאמנות לשוב בחברון. ההתנגדות הציבורית הרחבה והתקיפה לכל נסיון של גירוש המוני של יהודים בתגובה למעשה של יחיד הועילה לעצור את הכוונה החמורה, אך האיום על קיומו של הישוב היהודי בעיר לא חלף. המשך ישום ההסכם והעברת כל אזורי ארץ ישראל המשוחררים לידי מחבלים ופולשים זרים, מהווה מקור סכנה ואיום חמור על חיי מאות אלפי יהודים, ובעיקר בחברון בה חיים כחמש מאות יהודים בלב ישוב ערבי עויין, שרבים מתוכם מזדהים עם רוצחי תרפ"ט וזוממים להשמיד יהודים.

המאבק על פתיחת מערת המכפלה

בתשנ"ד החלה מערכה ציבורית על פתיחת מערת המכפלה לתפילה. המערה נסגרה מאז פורים ואיש לא הורשה להתקרב אליה, פרט לאנשי ה"ואקף" המוסלמי. יהודים אף לא הורשו להתקרב עד המדרגה השביעית. לכן החלו יהודים להתפלל ברחוב ליד המערה, ותפילות אלו הפכו לנוהג רגיל בכל התקופה בה היתה המערה סגורה. התפילות ברחוב התקיימו במשך כל השבתות, ליל שבת ויומו, כולל המנהג הקבוע של סעודה שלישית, כפי שהיה נהוג בתוך המערה. אפילו בחגים ובימים הנוראים לא הורשו יהודים להתפלל במערה, ותפילות ראש השנה ויום הכפורים התקיימו גם הן בחוץ, ברחוב ליד המערה. אלפי יהודים הגיעו להביע נאמנות לאבות והזדהות עם מערת המכפלה בעצרות תפילה המוניות שהתקיימו בערב ראש חודש אלול תשנ"ד, בערב הסליחות הראשונות, צום גדליה תשנ"ה ועצרת המונית בחול המועד סוכות תשנ"ה בה הצליחו אלפים רבים של יהודים להגיע, למרות הגבלות שונות, עד פתח מערת המכפלה.

יב. המערכה על הצלת חברון

מול התהליך המדיני, שלדעת רוב העם מבשר תוצאות חמורות ביותר, עומד הישוב היהודי בחברון בקו החזית. מובן שהוצאת צה"ל ממרכזי הערים, מעבר למשמעותה הנוראה של נטישת ארץ מולדת, עלולה להיות חמורה ביותר בחברון. מול סכנה זו עומדים כל היהודים נאמני עמם ומולדתם, המהווים את רובו של עם ישראל.

כשנחתם הסכם אוסלו ב' בטאבה בערב ראש השנה תשנ"ו, היה נדמה שגורלה של חברון נחרץ חלילה. צה"ל היה אמור לסגת מ-85% משיטחה של חברון, תוך הפקרה למעשה של ביטחון המדינה וחיי היהודים באזור, וכן ביטחונם של מאות אלפי היהודים המבקרים במערת המכפלה ובמקומות הקדושים. אך באותו זמן נדמה היה כי כל מחאותינו ואזהרותינו הן קול קורא במדבר. ההסכם נחתם בחפזה ובחוסר אחריות נורא, תוך עקיפת קציני צה"ל בכירים שהזהירו מפני התוצאות. ריצת האמוק שנועדה לחתום עם ערפאת לפני החגים הביאה לסדרת החלטות חמורות ביותר. כביש עוקף בית לחם, שנסלל בחיפזון כדי לאפשר לערפאת לבוא כמנצח לבית לחם בחג המולד, הוא רק דוגמא – על שלל התקלות, הסיכונים והידרדרות סלעים שהכביש הזה גרם.

גם מפת הנסיגה ("הפריסה מחדש") בחברון התבררה כרצופת טעויות חמורות: ויתור על השטחים הגבוהים השולטים, ויתור על בית העלמין היהודי ומקומות קדושים אחרים (מערת עתניאל בן-קנז, אשל אברהם, ועוד). הישוב היהודי בחברון הושאר כמובלעת צרה המוקפת בגבעות ושטחים שולטים שאמורים היו להימסר למחבלים. כל הטענות האלו ועוד רבות הועלו בפני הדרג המדיני, אך לשווא.

הבחירות ל"רשות הפלסטינית" שהתקיימו ב' 20 בינואר 1996 חשפו את מצבה האמיתי של חברון: רק כ-20% מהערבים הנרשמים הצביעו, והשאר החרים את הבחירות, רובם – עקב הזדהות עם החמאס. גם נתון זה לא הקפיץ את גורמי הבטחון. וחמור יותר: לקראת הבחירות באש"פ, פינה צה"ל חלקים גדולים מחברון, פרט להיערכות סביב הישוב היהודי. לאחר הבחירות נשארו חלקים גדולים בעיר עם נוכחות צבאית מועטה בלבד, ומאידך – מחבלים רבים נושאי נשק התפרסו בעיר והחלו ביריית צרורות מידי לילה בכל חלקי העיר. התרעות על כך הועברו לגורמים המתאימים ואף, מאוחר יותר, גם לתקשורת. האבסורד היה שבעוד שמאות מחבלים יורים כל הזמן בחברון באין מפריע, ואף לעיני המצלמות – נערכה "פשיטה" על ביתו של תושב קרית ארבע באישון לילה והוא נעצר לעיני משפחתו בחשד שהוא "חשב לירות לעבר בתי ערבים". כמוכן שהיה זה מעצר שווא והוא שוחרר למחרת.

לאחר פורים תשנ"ד הוקמה ועדת חקירה לאירועי מערת המכפלה בראשות השופט שמגר. ועדה זו ציינה את כמות הפגיעות והאירועים אותם סבלו יהודי חברון וקרית ארבע בכל השנים ובעיקר בשנה האחרונה, אם כי לא הקלה בקביעותיה לגבי מעשהו של ד"ר גולדשטיין. ביחס להסדרי התפילה במערה קבעה הוועדה כי יש לכוון הסדרי תפילה המבוססים על הפרדה בזמנים בין יהודים למוסלמים. אך בישום מסקנות ועדת שמגר

נקטה הממשלה בדרך הפוכה, אותה שללה ועדת שמגר במפורש, והיא – לקיים הפרדה קבועה בשטח המערה בין יהודים למוסלמים. על פי החלטה זו הועבר רוב שטח המערה למוסלמים, נשללה מהיהודים הזכות לבקר ולהתפלל באולם יצחק, שהוא האולם הגדול והחשוב ביותר במערה. כן הוחלט לסגור את המערה בלילות ולמנוע תפילת יהודים בלילה, כולל תפילות מיוחדות, תיקוני חצות, שליחות וכד'. הוגבל מספר המתפללים היהודים, דבר שמאלץ יהודים רבים להתפלל מחוץ למבנה גם בשבתות וחגים. החלטות אלו, המהוות פגיעה חמורה בזכויות יהודים בנחלת אבותיהם, עוררו התנגדות רבה בציבור היהודי ועדיין צפויים מאבקים ציבוריים להשבת זכויות העם היהודי בקברי האבות.

הסדרי כניסה קפדניים ומושכים לנכנסים למערת המכפלה

למטה: המוני יהודים ב"אולם יצחק" באחד הימים בהם מותרת הכניסה אליו

האדם"ורים וכל נציגי הסיעות הדתיות והחרדיות שפנו לרוה"מ בדרישה לדחות את הנסיגה בחברון לאחר הבחירות, ולא לעשות צעד גורלי כזה כ"מחטף" לפני הבחירות. עם זאת, הוחל בסדרת אירועים המוניים בחברון, כדי להזרים לעיר עשרות אלפי יהודים, שיביעו הזדהות עם דרישותינו ויעמדו לימין חברון בגאון. אנשי ציבור חשובים נרתמו לעזרת חברון; אחד החשובים שבהם – הנגיד הרב יוסף יצחק גוטניק מאוסטרליה, שליח כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש לשלמות ארץ הקודש.

עזרתו הנדיבה סייעה לכל הפעילות העניפה להצלת חברון ולהקמת "מרכז גוטניק" בחברון – מרכז אירוח והכנסת אורחים, המהווה מוקד של חיים ופעילות יהודית במקום הקרוב ביותר למערת המכפלה, אשר נחנך ברוב עם בחוה"מ פסח תשנ"ו. פעילותו המסורה למען חברון היתה גורם מרכזי ביכולת הישוב היהודי לעמוד בשעותיו הקשות.

העצרת ההמונית בחוה"מ פסח היתה נקודת מפנה. עשרות אלפים נהרו לחברון, מילאו מפה לפה את כל אולמות המערה והרחבה שלפניה, סירו באתרי חברון והביאו את המסר שנקלט במקומות המתאימים בעוצמה. לפי דווח הצבא ביקרו באותו יום במערה כ-25,000 איש, פרט לאלפים רבים שלא הצליחו להיכנס, ואלפים שאף לא הצליחו להגיע כלל לחברון, עקב בעיות קשות בדרכים. העצרת היתה מרשימה ביותר עם סידרת נואמים מרכזיים בכללם הח"כים: אריאל שרון, משה פלד, רון נחמן, רחבעם זאבי וחנן פורת. לאחר העצרת המרשימה והגדולה הוחלט להמשיך במאבק – ובגדול! ועד הישוב היהודי בחברון ומטה מאמ"צ החליטו להביא אלפים לחברון ביום העצמאות, והפעם לצעדה – צעדת יום העצמאות.

תוך זמן קצר ביותר התארגנה הצעדה שהיתה מבצע ארגוני מורכב. מועצת קרית ארבע סייעה לתשתית, סידורי מסלול, במה וכד'. הזמר דדי גראוחר התנדב להעניק הופעה למשתתפים. תנועת המפד"ל נרתמה להשתתף בפירסום. ואמנם, ברוך ה', היתה הצעדה מבצע מוצלח ומרשים. למרות הגשם שהחל לרדת בבוקר, שגרם קצת לחששות – האלפים צעדו בדרכי יהודה, כשדגל ישראל מונף בגאון. בעצרת ההמונית שהתקיימה במערה, השתתפו ח"כים ואישי ציבור חשובים, ביניהם – יו"ר המפד"ל זבולון המר, יו"ר מולדת רחבעם זאבי, ח"כ הליכוד מיכאל איתן, נציג ישובי הצפון (היה זה בזמן הלוחמה בצפון) הרב צפניה דרורי ועוד.

תנופת הפעילות המשיכה: הועדה המדינית ומטה המבצעים בחברון וקרית ארבע, יחד עם ועדי ההורים בכל המוסדות החליטו על יום השבתה כללית של כל

אלפים בצעדת הזדהות עם חברון

רצח רוה"מ יצחק רבין ז"ל ב-4 בנובמבר 1995 נוצל ע"י השמאל להסתה נגד כל הציבור הימני והדתי. פינוי ערי יש"ע – ג'נין, שכס, טול כרם, בית לחם, רמאללה וקלקיליה, עבר במהירות ובשקט גמור. אש"ף נכנס לערי ארץ-ישראל כמנצח, דגלי ישראל נשרפו וברז. היה ברור שהמצב מביא לפיצוץ נורא – אך כל נורות האזהרה לא הועילו לפקוח את עיני הממשלה. המועד הקרב של פינוי חברון היה תמרור זועק אשר מאחוריו – תהום.

ההתפכחות היתה מרה ומכאיבה: סידרת הפיגועים שהתרחשה בחודש אדר תשנ"ו גרמה לטלטלה עזה. מרגע זה ואילך היה ברור כי ניתן לבטל את הנסיגה בחברון ויש רק לפעול בעוצמה ובנחישות. קו ההסברה שנקט היה "לא לתת פרס לחמאס". כיון שרוב תושבי חברון הערבים מזדהים עם החמאס, נסיגת צה"ל ונטישת העיר פירושם למעשה הפקרת העיר לחמאס.

מודעות בנוסח זה התפרסמו בעיתונים "ידיעות" ו"הארץ" בחתימת עשרות פרופסורים ורבנים מכל רחבי הארץ. הופקה מפה המפרטת את תכנית הנסיגה וחושפת את הסכנות האיומות שהיא טומנת בחובה. כל מי שראה את המפה – הזדעזע.

במקביל, אורגנו משלחות חברי כנסת וקצינים בכירים שביקרו בחברון ועמדו על הסיכונים הביטחוניים, נציגי חברון ואישי ציבור קיימו שיחות עם גדולי הרבנים,

מוסדות חברון וקרית ארבע, עליה לירושלים וקיום עצרת מרכזית בירושלים בסיסמא: "נסיגה בחברון – הפקרת הביטחון". יחד עם זאת התקיימו פגישות עם ח"כים כדי לקיים דיון מיוחד של הכנסת בדרישה למנוע נסיגה בחברון. ההשבתה יצאה אל הפועל במלואה: אלפי תושבי קרית ארבע – חברון השביתו את כל מוסדות הישוב ועלו לירושלים ליום מחאה וזעקה. באותו זמן התנהלה בכנסת ישיבת פגרה מיוחדת בענין חברון.

היום התנהל בסדר מופתי והסתיים בעצרת המונים במרכז ירושלים, שהמשיכה לשמור על חברון במוקד ההתעניינות הציבורית. מיד למחרת התכנס ועד הישוב בחברון עם מטה מאמ"צ להמשך בקריאה: ל"ג בעומר בחברון – והפעם במערת עתניאל בן-קנז. נשמעו קולות מפקקים: הרי הציבור כבר היה בחברון ברציפות מספר פעמים בשבועות האחרונים, בכל אופן הוחלט לצאת לדרך – אירוע ל"ג בעומר בחברון! למרות החששות והזמן הקצר, יצא המבצע לדרך בהישגים מדהימים. תוך פחות מ-24 שעות הוכנו מודעות, הודפסו והודבקו ברחבי הארץ. ואמנם, ב"ה אלפים הגיעו לחברון, צעדו למערת עתניאל בן-קנז והמשיכו להעלות את חברון על המפה, ובגדול!

כוכב הזמר החסידי ר' מרדכי בן דוד בהופעה למען חברון ליד מערת המכפלה

למעלה: קהל רב בצעדה למערת עתניאל בן קנז - ל"ג בעומר תשנ"ה

בהמשך למאמץ הוחלט לקיים שבת אירוח המונית ב"שבת שחרור חברון" – כ"ט באייר. כל תושבי חברון והקרית נרתמו למבצע אירוח המוני, שמילא את מערת המכפלה ורחובות חברון בהמון יהודי ססגוני ואידיאליסטי. תפילת ההמונים במערה וברחבה היתה מרחיבת לב. אלפי המתפללים זכו גם לבשורה מרנינה: בערב שבת נלכד באזור כיכר השוטר בחברון מחבל מסוכן שכונה ה"מהנדס מס' 2" – חסן סלאמה, האחראי הישיר לפיגועים בהם נרצחו עשרות יהודים, שהיה בדרך להמשך תכנון פיגועים במרכז הארץ. לכידתו התאפשרה אך ורק הודות לעובדה כי צה"ל ממשיך לשלוט בכל רחבי חברון. רבים מתושבי ת"א וירושלים חייבים את חייהם לעמידה האיתנה של תושבי קרית ארבע וחברון שהביאה למניעת הנסיגה בחברון. המקום בו נתפס המחבל כלול בכ-85% מהעיר שהיה עלול להימסר למחבלים! אלמלא היינו כאן, המחבל היה עלול עכשיו להיות בדרכו לפיגוע המוני נוסף בת"א, חלילה.

הבחירות ב-י"א בסיוון (29 במאי) עברו בסימן של התמודדות גורלית על עתיד עם ישראל וארץ-ישראל. אוהבי חברון נרתמו למאבק במסירות, בידיעה שעתיד עיר האבות עומד חלילה להחתך. ימים ספורים לפני הבחירות הופיעה הסיסמא

"נתניהו טוב ליהודים" בעצמה אדירה, ביוזמת הנגיד הרב יוסף יצחק גוטניק, ולמעשה הביאה למהפך בבחירות. ב"ה קמה ממשלה יהודית לאומית. אבל, המאבק נמשך – ועוד יימשך. ב"ה זכינו להישגים חשובים – אך עיקר המערכה עוד לפנינו. נמשיך לפעול בעזרת ה' ולהתפלל במערת המכפלה, שזוכר חסדי אבות – יביא גואל לבני בניהם במהרה בימינו, וארץ-ישראל, ארץ הקודש כולה, ובראשה – חברון וירושלים – תיבנה ותכונן בישועת עולמים.

בשנים אלו, למרות התקופה הקשה שעברה עליו, התחזק הישוב היהודי בחברון הן בחומר והן ברוח. בתחום הבינוי הפיסי, למרות הקפאה ממשלתית, הושלמה בניית "בית שניאורסון" במבצע התרמה ציבורי רחב בו נטלו חלק עשרות אלפי יהודים מכל רחבי הארץ והעולם. הסתיימה בניית שלב בבית רומנו ובו עברה ללמוד ישיבת שבי חברון. הוקם "מרכז גוטניק" ליד מערת המכפלה. משפחות נוספות נוספו לישוב. למרות התנאים הקשים והמיוחדים של חברון, עיר בה מנעו ממשלות ישראל במשך שנים בניה והתפתחות חפשית, כולל איסור על בניית בתים וקניית בתים וקרקעות, על מנת למנוע התפתחות יהודית. בתחום המאבק הציבורי הפכה חברון לסמל. עשרות ערים וישובים בארץ קיימו עצרות אהדה והזדהות למען חברון, בהן השתתפו אלפים רבים, כולל מנהיגות ציבורית רחבה מרבדים שונים. התחושה כי בחברון עובר קו החזית במאבק על ארץ ישראל, למרות גלים של תקשורת עוינת, מביאה לגילויי אהדה והזדהות רבים. עמידה איתנה של עם ישראל בחברון עשויה לעצור הן את התהליך המדיני המסוכן ולהוות נקודת תפנית להצלת ארץ ישראל ועם ישראל כולו.

עצרת חג המונית ליד מערת המכפלה – פסח תשנ"ו

יג. מגמות לעתיד

מגמת ההתיישבות בעיר הינה לבסס, להגדיל ולפתח את הישוב היהודי בחברון. ההתיישבות היהודית בחברון וגאולת עיר האבות מחורבנה הינה משימה לאומית ומחויבות היסטורית של העם היהודי לעיר אבותיו. בנוסף לכך, תורמת התיישבות זו תרומה רבת משמעות לבטחון האזור כולו, ע"י מניעת הפיכת חברון לעיר הנתונה לשליטת ארגוני החבלה, כערים וכפרים אחרים בארץ ישראל. למען מימוש מגמות אלו מתוכננת הקמת שכונות יהודיות נוספות, גאולת בתים יהודיים ושיפוצם, הקמת מוסדות, ופיתוח מקורות תעסוקה.

שליחותו של אברהם, אבי האומה, ראשון המתישבים בחברון, לא תמה. היא נמשכת, למרות הקשיים. מתישבי חברון חשים כי הם מהוים שליחים של עם ישראל כולו, השב לעיר אבותיו, וממנה יונק את העומק ההיסטורי ואת כוחו המוסרי והערכי במאבק על גאולת העם והארץ.

בוא אל החויה נופש, איר ואירה בעיר האבות

- חברון עיר האבות**
- מציעה לכם:
 - איר הרים
 - אתרים היסטוריים
 - מסלולים מרתקים
 - הכנסת אורחים לבבית
 - ותכניות מלאות עניין וחיה
 - בשבתות ובחגים תפילה מרוסמת במערת
- בתי הארחה ואכסניה**
- מדרשת חברון**
(בקרית ארבע) 150 מיטות, חדרי אוכל, חדרי הרצאות, ספריה
- בית הארחה "אשל אברהם"**
(ברובע היהודי העתיק בחברון)
15 חדרים עם שירותים צמודים, חד אוכל, בית כנסת וספריה תורנית
טל' 02-9961311

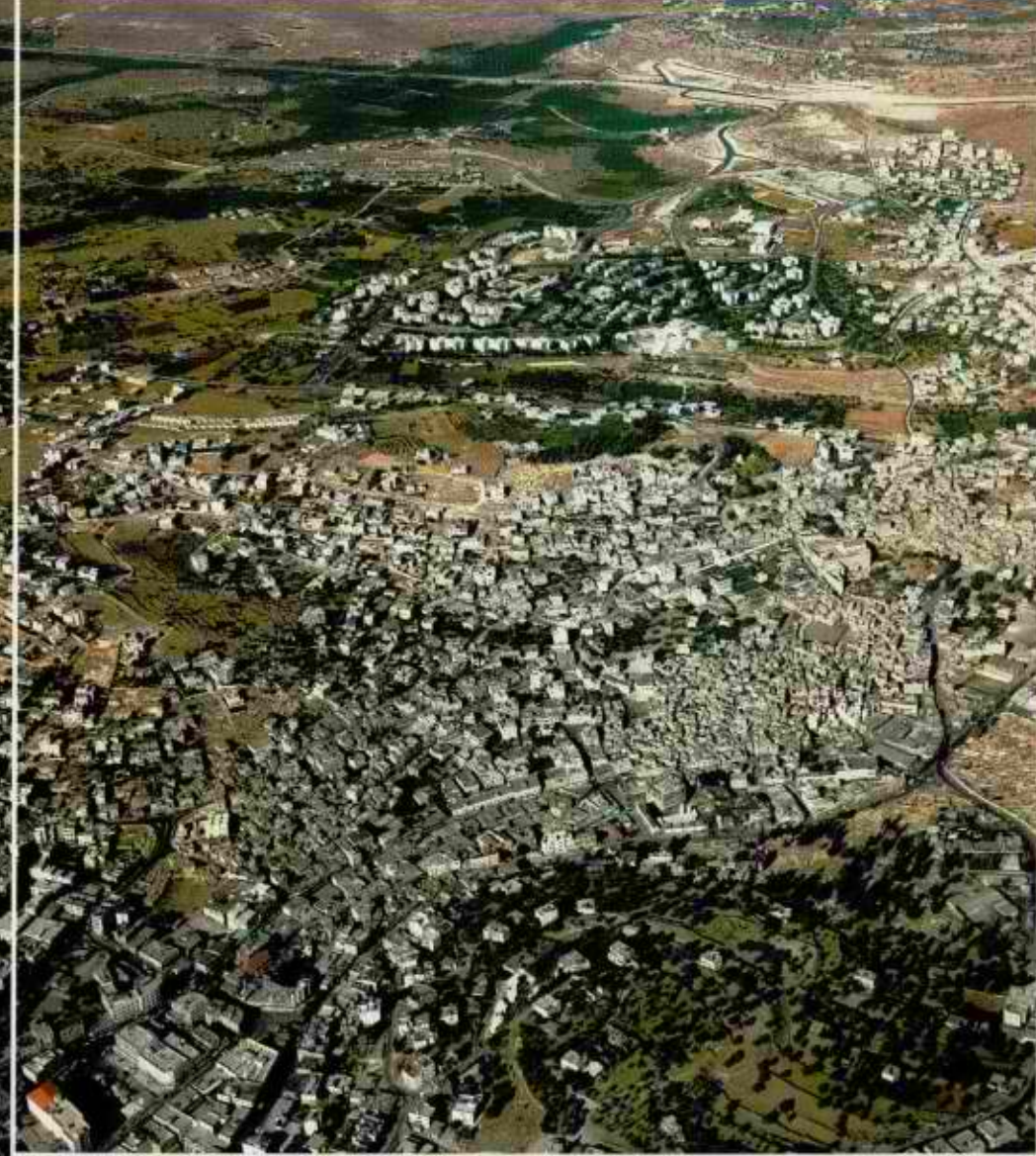

להזמנת ביקורים, טיולים או אירוח: מרכז מידע ארצי, טל' 02-9961311

מחדשי היישוב היהודי בחברון
ת"ד 105 קריית ארבע 90100 טל' 02-9965333 פקס' 02-9965304
P.O.B. 105 KIRYAT ARBA - HEBRON 90100 ISRAEL TEL: 972-2-9965333 FAX: 972-2-9965304 • hebron@hebron.org.il • http://www.hebron.org.il
עמותת מחדשי היישוב היהודי בחברון אחראית על בנין ופיתוח חברון, נאולת בתים ואדמות, ארגון הארבעים הציבוריים הממונים בחברון, תמיכה במתיישבים, מאבק ציבורי והסברה. עוזרו לנו להמשיך ולהגביר את פעילותינו

מפת קרית ארבע - חברון

מגוש ע"י
מחדשי היישוב היהודי בחברון
מפה מפורטת של העיר חברון, רחובותיה והאתרים היהודיים
מפת ארץ יהודה ואזור הר חברון
היישובים היהודיים והדרכים החדשות
תיאור קצר של האתרים היהודיים בחברון

קרית ארבע - חברון

חברון ומערת המכפלה אצלכם בבית!

מרכז גושק ליד מערת המכפלה
מביאה את אירוח המיוחדת
של חברון אליכם הביתה

מזכרות
מפות
ספרים
תשימי קדושה
תכשיטים

חנות "מזכרות עיר האבות"

כדאי לתאם את הביקור מראש
בטל' 02-9963916
או לבנצי ביפר 02-6294666
מנוי 45559

ניתן גם להזמין פייטים
במשלוח בדואר
באמצעות כרטיס אשראי
דמי משלוח 10 ש"ח

מחדשי היישוב היהודי בחברון
ת"ד 105 קריית ארבע 90100 טל' 02-9965333 פקס' 02-9965304
מרכז מידע ארצי: 1-800-400-456
The Jewish Community of Hebron
P.O.Box 105 Kiryat Arba - Hebron 90100 Tel. (972)2-996-5333 Fax. (972)2-996-5304
Email: hebron@hebron.org.il • http://www.hebron.org.il
National Information Center: 1-800-400-456

THE HEBRON FUND
1760 Ocean Avenue Brooklyn N.Y 11230 U.S.A. Tel. 718-677-6886 Fax. 718-677-6883
Email: hebronfund@aol.com

© כל הזכויות שמורות למחדשי היישוב היהודי בחברון. המידע הכולל במפות הינו למידע כללי בלבד
עיצוב ותכנון: שילה / ברכי בית אל 02-9978

אשמורת יצחק

מרכז מסחרי
בנק לאומי

מרכז רפואי
ומוקד בטחוני

מועצה מקומית
קרית ארבע

מדרשת
חברון

מערות המכפלה

סימטת ארז

קבר
אברהם בן נר

מרכז גוטניק

גבעת האבות

משטרה

שער
מערבי
לקריה

מסעדה / מוזן

בית הארחה

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

חברון

מסעדה / מוזן

בית הארחה

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

מסעדה / מוזן

בית הארחה

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

בית הדין

מקרא		
בית הארחה		שמות באחריות במסגרת ישראלית
מסעדה / מנזן		יישוב ידוני
אחר קרש		שמות באחריות במסגרת פלשתינית
אחר היסטורי		כביש ראשי כביש ישראלי
חצפיה		כביש צדדי
אבטחה		שביל הולכי רגל
קו ציבורי		חנות רחוק
מרכז מסחרי		

The Jewish Community of Hebron

P.O. Box 105 Kiryat Arba - Hebron 90100 Tel. (972)2-996-5333 Fax. (972)2-996-5304
Email: hebron@hebron.org.il ♦ <http://www.hebron.org.il>
National Information Center: 1-800-400-456

THE HEBRON FUND

1760 Ocean Avenue Brooklyn N.Y. 11230 U.S.A. Tel. 718-677-6886 Fax. 718-677-6883
Email: hebronfund@aol.com

BEIT SCHNEERSON

This was the home of the righteous Menucha Rachel, granddaughter of the first Lubavitcher Rebbe, Rabbi Schneur Zalman of Ladi, known as the Alter Rebbe or the Baal Hatanya, founder of Habad (Lubavitcher) Hassidism, and daughter of Rabbi Dov Ber, the Mittler Rebbe, who established a Habad community in Hebron in 5576-77 (1816-1817).

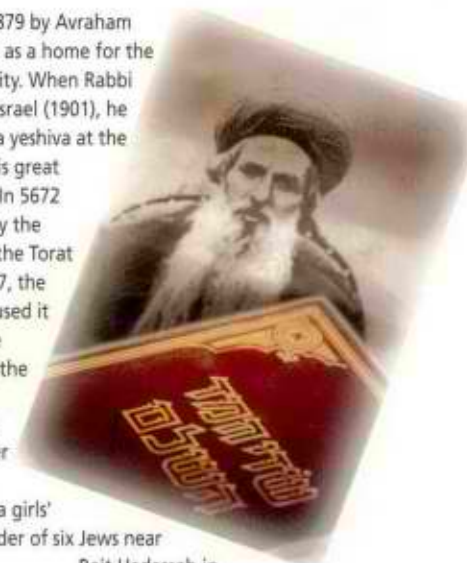
She was born on the first Holiday of Redemption (celebrated by Habad Hassidim), 19 Kislev 5559 (1799) and came to Hebron in 5605 (1845) with her husband Rabbi Yaakov Kuli Slonim and other families at the instructions of her brother-in-law, Rabbi Menachem Mendel Schneerson, the Lubavitcher Rebbe known as the Zemah Zedek. Menucha Rachel was noted leader of the Jewish community of Hebron and was well-known for her outstanding benevolence, dignity, brilliance and kindness. She was blessed with raising four generations in Hebron. Habad maintained a study hall and hospice at her home. During the 1929 riots, Her Great Grandson, banker Eliezer Dan Slonim and his family were brutally murdered. The house was redeemed in 5741 (1981) and in 5755 (1995) it was renovated and rebuilt. Additional stories were constructed by the Jewish Community of Hebron.

In back of Beit Schneerson stands Beit Fink, built with the generous assistance of the Fink family (Antwerp, Belgium - Israel). Beit Fink, dedicated in Shvat 5757, has three stories including two apartments and a nursery school for Hebron's children on the ground floor.

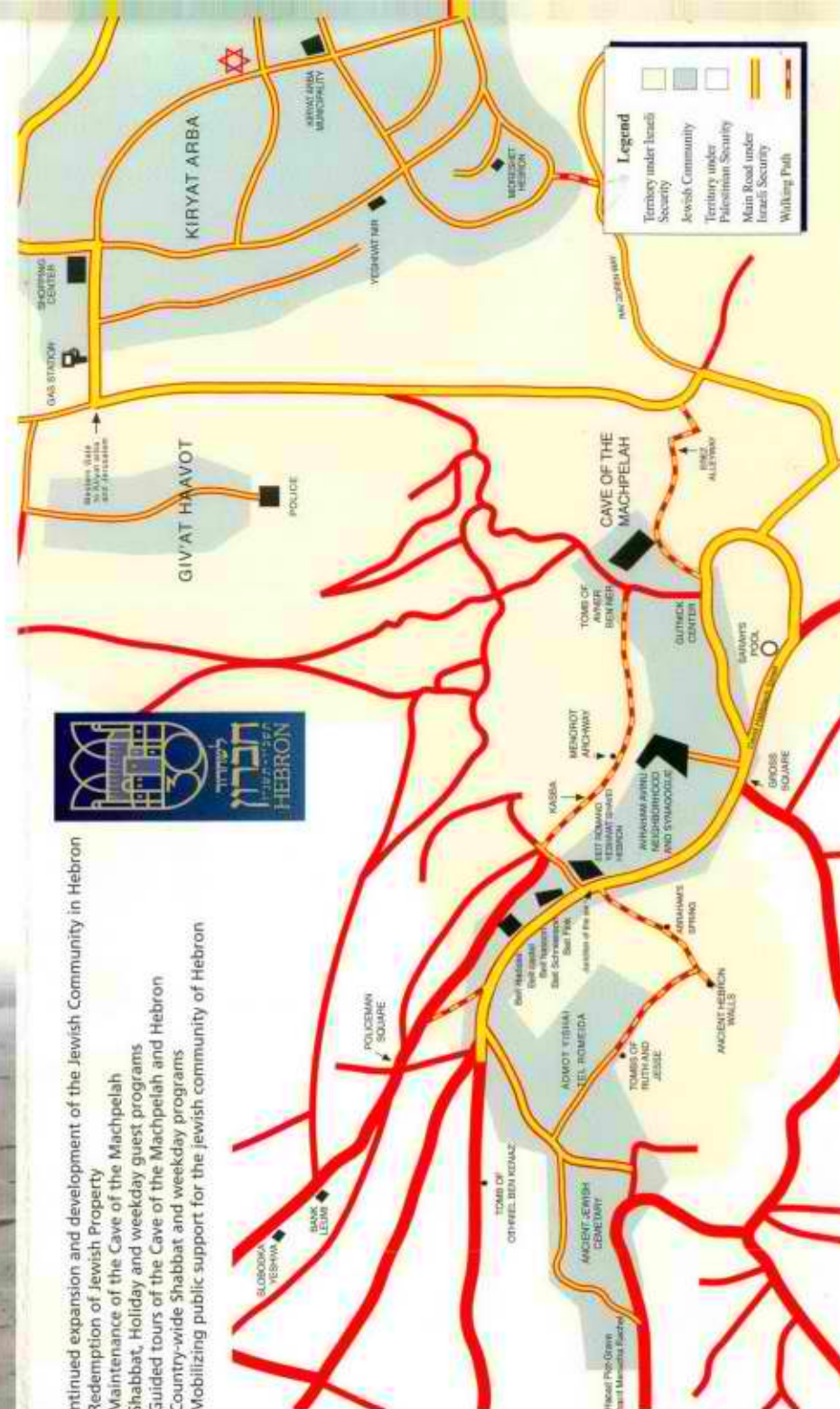
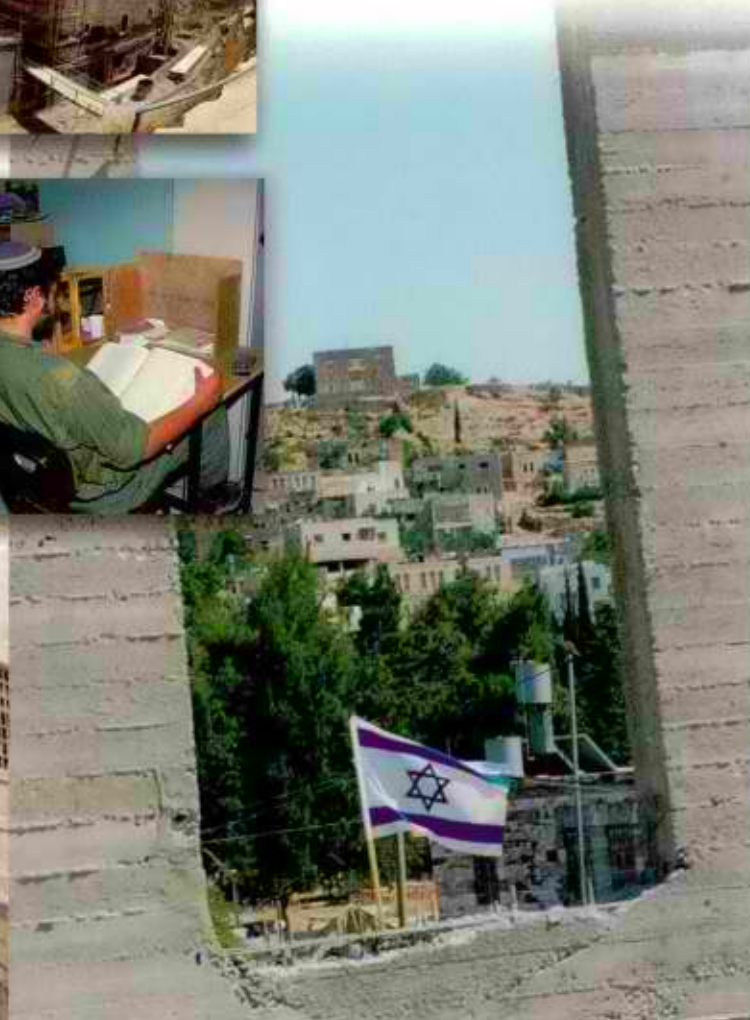

BEIT ROMANO

This building was constructed in 1879 by Avraham Romano, a wealthy Jew from Turkey, as a home for the elders of the Turkish Jewish community. When Rabbi Hizkiya Medini came to the Land of Israel (1901), he resided in Beit Romano and opened a yeshiva at the site. It was here that he completed his great Talmudic encyclopedia, Sdei Hemed. In 5672 (1912), the building was purchased by the Lubavitcher Rebbe (the Rashav) and the Torat Emet Yeshiva was established. In 1917, the British confiscated the building and used it as a police station and administrative headquarters. During the 1929 riots, the British Police abandoned the Jews, rounding up the survivors in the Beit Romano courtyard after the slaughter was over. After the Jordanian conquest in 1948, the Arabs opened a girls' school at the site. Following the murder of six Jews near

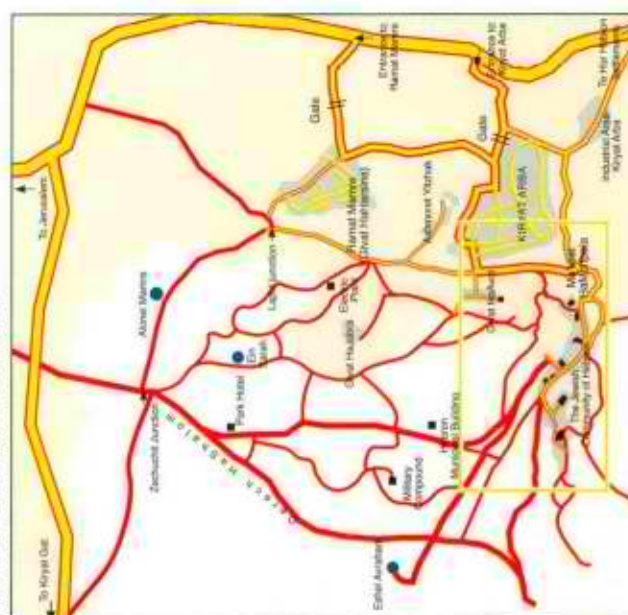
Beit Hadassah in 5740 (1980), the Israel Government restored Beit Romano to Jewish hands. It became a study hall and dormitory for Yeshivat Shavei Hevron, established to restore Torah study to the City of the Patriarchs. In 1994, renovations were undertaken at the site and a study hall was opened for its 200 students.

- Continued expansion and development of the Jewish Community in Hebron
- Redemption of Jewish Property
 - Maintenance of the Cave of the Machpelah
 - Shabbat, Holiday and weekday guest programs
 - Guided tours of the Cave of the Machpelah and Hebron
 - Country-wide Shabbat and weekday programs
 - Mobilizing public support for the Jewish community of Hebron

THE JEWISH COMMUNITY OF HEBRON

P.O.B. 105 KIRYAT ARBA - HEBRON 90100 ISRAEL
TEL: 972-2-9965333 FAX: 972-2-9965304
hebron@hebron.org.il • <http://www.hebron.org.il>
THE HEBRON FUND INC. 1760 Ocean Avenue Brooklyn, N.Y. 11230 U.S.A.
Tel. 718-677-6886 Fax. 718-677-6883

HEBRON

City of Our Forefathers

City of Their Sons

The New City... 3700 Years Old

ANCIENT TEL HEBRON - Tel Rumeida

This tel is the site of the Biblical city of Hebron, founded almost four millennia ago, the first dwelling place of the Patriarch Abraham. Impressive artifacts discovered at the site attest to ancient city walls. At the foot of the tel is an ancient spring, known as Sarah's Well. The Bible describes the route followed by the spies that Moses dispatched from the desert to observe the land, indicating that the massive walls deterred them from the idea of conquest. Only Calev ben Yefune, who prayed at the graves of the Patriarchs, was imbued with a courageous spirit and merited conquering Hebron from the giants who controlled it. King David established his kingdom in Hebron almost three thousand years ago, where he reigned for seven years before ascending to Jerusalem. At the top of the ancient tel, the tombs of Jesse, father of David, and of Ruth the Moabite remain from that period. Above them is a Crusader fortress. Archaeological excavations at the tel uncovered the walls of the ancient city and artifacts from the First and Second Temple Periods. The Hebron Hills were a crucial site in the Bar-Kochba Revolt. Excavations revealed remnants of the razed city dating back to that period.

To the west, an ancient cemetery was discovered, where Jews had been buried for centuries, including Sages, Rabbis and community leaders. Noted personalities interred at the site include the authors of the Reishit Hochma, Melechet Shlomo, Hased Le'Avraham, Sdei Hemed and others. Elsewhere in this cemetery are the graves of Jews slaughtered by their Arab neighbors in the 1933 riots, as well as those of more recent victims of Arab terror. The cemetery was destroyed by the Arabs after the Jordanian conquest (1948) and restored by the Jewish community following the liberation of Hebron. The land on which the tel is located was purchased by the Jewish community in the nineteenth century, but most of it was seized by the Arabs. In 1984, seven Jewish families set up caravans on a vacant lot and moved in, calling the neighborhood Admot Yishai. To date, the Israel Government has forbidden further development and construction, but Hebron residents are confident that a new and glorious Jewish community will indeed arise in the ancient City of the Patriarchs.

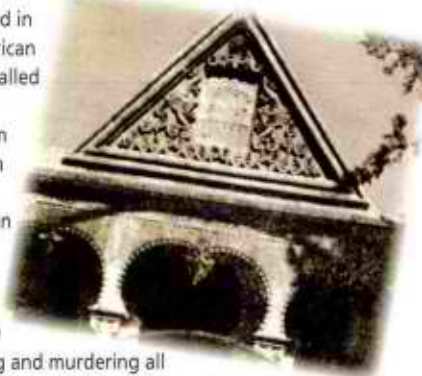

BEIT HADASSAH - Beit Hased Le'Avraham

The first floor of this building was constructed in 5653 (1893) with the contributions of North African Jews. It served as a charity institute and clinic, called Hased Le'Avraham. In 1911, another story was added, thanks to the contributions of Jews from India and Baghdad. Subsequently, the Hadassah Organization opened a clinic there, providing free medical care for all, Jews and Arabs alike. In the adjoining house lived the pharmacist Ben-Zion Gershon, the Rabbi of the Jewish community and Rabbi Hanoah Hasson and Yosef Castel and their families. During the 1929 riots, the Arabs attacked these homes, torturing and murdering all their inhabitants. The Hadassah Clinic was destroyed. The British authorities, who displayed no concern whatsoever for Jewish safety during the riots, later evacuated the remaining Jews. The Jewish community exerted great efforts to return to Hebron and a few families actually did so in 1931. But when the Arabs began rioting in 1936, the Jews were again driven out by the British. Jewish homes were seized by the Arabs and an Arab school was opened at Beit Hadassah. When Hebron was liberated in 1967, Jews began striving to return to these houses.

In 1979, a group of women and children moved into Beit Hadassah, where they remained for a year under very harsh conditions, after the Government imposed a closure on the building.

On Friday night, 17 Iyar 5740 (1980), Arab terrorists murdered six Jews as they were about to enter Beit Hadassah. The Israeli Government then decided to permit Jews to live in Hebron and to restore some of the Jewish property. Beit Hadassah and the adjoining Beit Hasson/Castel were rebuilt and additional stories were constructed. About 25 Jewish families live in these houses today.

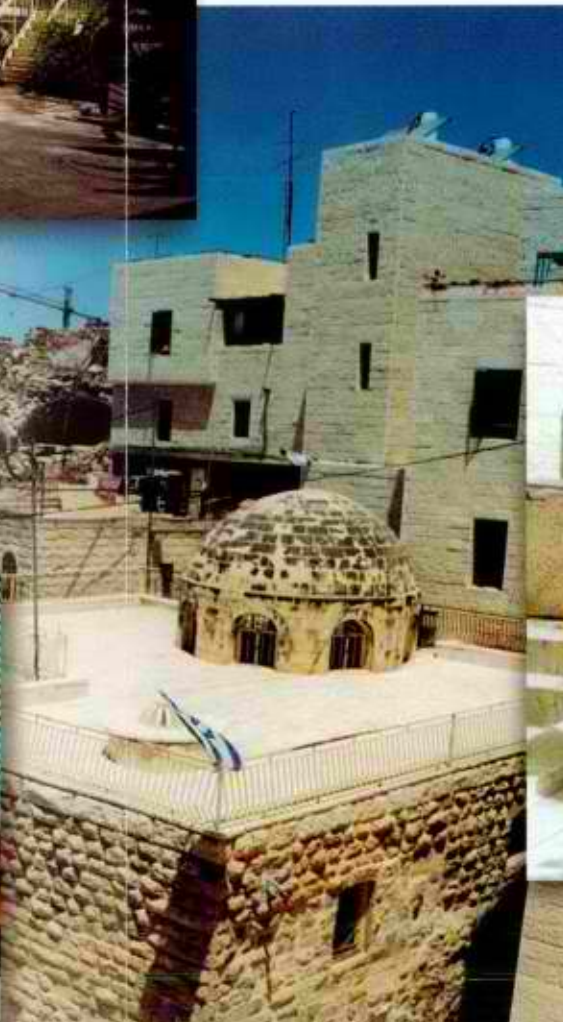
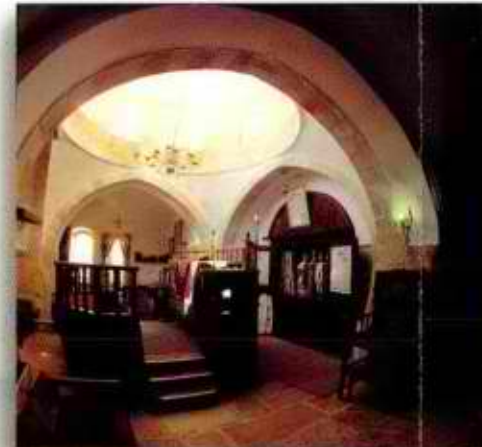
THE JEWISH QUARTER - The Avraham Avinu Synagogue

The land on which the old Jewish Quarter stands was purchased by Jewish exiles from Spain in the sixteenth century. They built a community surrounding a broad, enclosed courtyard, at the center of which was the Avraham Avinu Synagogue, named for the Patriarch Abraham. According to legend, one year, when a quorum, minyan, was lacking for Yom Kippur prayers, Abraham himself appeared to complete the minyan.

A Jewish community flourished in the Jewish Quarter, including Rabbis and Torah scholars, artisans and others. In the August 1929 riots, residents of the Jewish Quarter were tortured and murdered by their Arab neighbors, their homes looted and pillaged. After the Jordanian conquest (1948), the Arabs destroyed the Jewish Quarter and built a wholesale market, trash dump and public toilet at the site. On the ruins of the Avraham Avinu Synagogue stood a goat and donkey pen.

The liberation of Hebron (1967) sparked efforts to restore the Jewish Quarter. The late Prof. Ben-Zion Tavger, joined by many other Jews, struggled steadfastly to redeem the synagogue from its devastation. Only in 1976 did the Government order evacuation of the animal pen, enabling the remnants of the synagogue to be uncovered. Thanks to extensive, long-term efforts, part of the Jewish Quarter was eventually restored and today houses 21 families. The Avraham Avinu Synagogue was beautifully and elegantly rebuilt. The offices of the Jewish Community of Hebron are also located in the Jewish Quarter, along with nursery schools and kindergartens and Beit Betar - a guest house and activity center for the Betar Zionist Movement.

Much of the Jewish Quarter is still occupied by the wholesale market, and many demand that the Jews be allowed to restore the legacy of their forefathers and rebuild the Jewish Quarter in all its splendor.

THE CAVE OF MACHPELAH - Tomb of the Patriarchs

The Cave of Machpelah is the world's most ancient Jewish site. The cave and the adjoining field were purchased - at full market price - by the Patriarch Abraham some 3700 years ago. The double cave, a mystery for thousands of years, was uncovered several years ago beneath the massive building, revealing artifacts from the Early Israelite Period (some 30 centuries ago). The structure was built during the Second Temple Period (about two thousand years ago) by Herod, King of Judea, providing a place for gatherings and Jewish prayers at the graves of the Patriarchs.

This uniquely impressive building is the only one that stands intact and still fulfills its original function after thousands of years. Foreign conquerors and invaders used the site for their own purposes, depending on their religious orientation: the Byzantines and Crusaders transformed it into a church and the Muslims rendered it a mosque. About 700 years ago, the Muslim Mamelukes conquered Hebron, declared the structure a mosque and forbade entry to Jews, who were not allowed past the seventh step on a staircase outside the building.

Upon the liberation of Hebron in 1967, the Chief Chaplain of the Israel Defense Forces, the late Major-General Rabbi Shlomo Goren, was the first Jew to enter the Cave of Machpelah. Since then, Jews have been struggling to regain their prayer rights at the site, still run by the Muslim Waqf (Religious Trust) that took control during the Arab conquest. Many restrictions are imposed on Jewish prayers and customs at the Tomb of the Patriarchs despite the site's significance, primacy and sanctity in Jewish heritage and history.

The Gutnick Center is the closest Jewish building to Ma'arat HaMachpela. It includes a tourist center, a simcha hall, a mikvah, restaurant, and gift shop. The building was renovated and enlarged in 5756 by Australian philanthropist Rabbi Yosef Gutnick.

ישובי גוש עציון

אלון שבות

אלעזר

בת עין

גבעות

הר גילה

כפר עציון

כרמי צור

מצד

מעלה עמוס

מגדל עוז

נוקדים

נוה דניאל

קדר

ראש צורים

תקוע

מועצה אזורית
גוש עציון

מועצה אזורית גוש עציון

מועצה איזורית גוש עציון
ד.ת. צפון יהודה 90433

טלפון: 02-9939933

פקס: 02-9932169

e-mail: gushezif@inter.net.il

www.ladpc.gov.il/gushezi

"ישוב בנים לגבולס..."

מועצה אזורית
גוש עציון

שאול גולדשטיין
ראש המועצה

מועצה: 02-9939933	ד.ת. צפון יהודה 90433
פקס: 02-9934666	ישר: 02-9931173
סלקום: 052-828654	מירס: 03-7700020

**GUSH ETZION
REGIONAL COUNCIL**

Gush Etzion Regional Council
M.P. North Yehuda 90433

Tel: 02-9939933

Fax: 02-9932169

e-mail: gushezif@inter.net.il

www.ladpc.gov.il/gushezi

COMMUNITIES OF GUSH ETZION

Alon Shevut

Bat Ayin

Carmei Tzur

Elazar

Gevaot

Har Gilo

Kedar

Kfar Etzion

Ma'ale Amos

Metzad

Migdal Oz

Neve Daniel

Nokdim

Rosh Tzurim

Tekoa

**GUSH ETZION
REGIONAL COUNCIL**

מועצה אזורית גוש עציון לשכת ראש המועצה

ט' באדר א' תש"ס
14 בפברואר 2000

ל חברי ועדת הכספים של הכנסת

ברוכים הבאים

לגוש עציון

- ★ אלון שבות
- ★ אלעזר
- ★ בת עין
- ★ הר גילה
- ★ כפר עציון
- ★ כרמי צור
- ★ מגדל עוז
- ★ מצד
- ★ מעלה עמוס
- ★ נוה דניאל
- ★ נוקדים
- ★ (אל דוד)
- ★ קדר
- ★ ראש צורים
- ★ תקוע

מועצה אזורית גוש עציון לשכת ראש המועצה

קצת הסטוריה

הקשר היהודי לגוש עציון מתחיל בדרך האבות שבין באר שבע וחברון לבית לחם וירושלים, מקום בו אמר אברהם אבינו לנערי: "שבו לכם פה... ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה..." "דרך אפרתה היא בית לחם, מקום קבורתה של רחל על אם הדרך ומלחמות שאול ודוד.

הסימוכין הראשונים להתיישבות יהודית בגוש עציון נמצאו במקוואות, בטרסות ובגתות הפרושות בכל רחבי גוש עציון ומשויכים לתקופת הבית השני והמשנה, אמת הביאר שהובילה את המים לבית המקדש, ההרודיון שנבנה ע"י הורדוס, מלחמות המכבים ומקום קבורתו הלא נודע של אלעזר באזורנו ואתרי עתיקות רבים שנמצאו בשטח.

בהסטוריה המודרנית ובהווה:

עליה ראשונה: בשנת תרפ"ז (1927), קבוצת מתיישבים חרדים מקימים את "מגדל עדרי".

במאורעות תרפ"ט (1929), הוכה הישוב היהודי ונעזב.

עליה שנייה: בשנת תרצ"ה (1935) נרכשו קרקעות ע"י קבוצת "אל ההר" והוקם כפר עציון.

במאורעות תרצ"ו (1936) ננטש הישוב היהודי.

עליה שלישית: תש"ג (1943) - "קבוצת אברהם" חידשה את התיישבות היהודית בכפר עציון.

בשנת תש"ו (1945) הוקמה משואות יצחק.

בשנת תש"ז (1946) הוקם קיבוץ ראש צורים.

כמה חודשים לאחר מכן הוקם קיבוץ רבדים של השומר הצעיר.

בד' באייר תש"ח (1948) נפל הגוש על כל ישוביו. 240 לוחמים ותושבים נפלו בקרב ו-260 אחרים הלכו בשבי הירדני. הישובים נהרסו כליל.

עליה רביעית: בשנת תשכ"ז (1967) גוש עציון שוחרר מידי הירדנים וחודשה ההתיישבות היהודית בכפר עציון ע"י לוחמי גוש עציון שנותרו ובני הנופלים. 32 שנות התיישבות מחודשת הובילו את גוש עציון לשגשוג ופריחה.

גוש עציון לא תיפול עוד!

- ★ אלון שבות
- ★ אלעזר
- ★ בת עין
- ★ הר גילה
- ★ כפר עציון
- ★ כרמי צור
- ★ מגדל עוז
- ★ מצד
- ★ מעלה עמוס
- ★ נוה דניאל
- ★ נוקדים
- ★ (אל דוד)
- ★ קדר
- ★ ראש צורים
- ★ תקוע

מועצה אזורית גוש עציון

לשכת ראש המועצה

על סדר יומה של המועצה האזורית

בטחון והתיישבות

- * מעקב שוטף ושמירה על קרקעות היהודים והלאום.
- * פיתוח תוכניות בניה אזוריות.
- * התחלת פיתוח "עיר גנים" (הותחל ע"י רבין, קודם ע"י פרס).
- * קידום סלילת כבישים עוקפים ברחבי המועצה.
- * תכנון כביש חיבור לשפלה - 367.

חינוך

- * המשך בניית ב"ס אזורי אלון שבות (תקציב 99 - 6 כיתות הבטחה ל-12 נוספות בתקציב 2000).
- * הקמת תיכון ישיבתי באזור.
- * שמירה על "הסכם עדולם" המשלב את ילדי חבל עדולם בבית"ס האזורי גוש עציון. אינטגרציה שהצליחה.
- * סיוע בביסוס המוסדות הישיבתיים במזרח הגוש: ישיבת ההסדר בתקוע, ומגן שאול בנוקדים ושאר מוסדות החינוך ביישובינו. ב"ס משולב דתיים-חילוניים באותה כיתה - הגדלתו.
- * ביסוס חוות "שדה בר" לנערים שאינם במסגרת לימודית.
- * ביסוס המסגרות לחינוך מיוחד: בת-עין, נוקדים, אלעזר, אפרת.

תעשייה

- * פיתוח איזור התעשייה במגדל עוז והמשך שיווקו (בשנה החולפת נמכרו 38% משטחי שלב א' באזור התעשייה).
- * תחילת הבניה של מבני התעשייה בשלב א'.

תיירות

- * שיפוץ ופתיחת אמת הביאר בין אפרת לאלעזר לציבור הרחב.
- * הקמת חוות הידברות בין דתיים לחילוניים במשואות יצחק הישנה.
- * הכפלת היקף התיירות בגוש עציון של ציבורים מגוונים מקרב האוכלוסיות השונות במדינת ישראל.
- * פיתוח אתר ההרודיון והקמת מבואת כניסה לאתר.
- * הקמת מוזיאון לפסיפסים ולעתיקות שנמצאו ברחבי יש"ע ואינם מוצגים במוזיאונים.

איכות סביבה

- ביו-בניית מערכות מודרניות ושיקום הקיימות.
- צידי דרכים - פינוי הפסולת ואכיפת חוקי שמירת הטבע.

★ אלון שבות
★ אלעזר
★ בת עין
★ הר גילה
★ כפר עציון
★ כרמי צור
★ מגדל עוז
★ מצד
★ מעלה עמוס
★ נוה דניאל
★ נוקדים
(אל דוד)
★ קדר
★ ראש צורים
★ תקוע

?! מעונות יום- שאלות ללא תשובות ?!

- עלות בניית מעון יום (450 מ"ר) כ- 2,000,000 ש"ח, השתתפות ממשלה (משרד העו"ר) 300,000 ש"ח.
- עלות ישירה של אחזקת ילד במעון יום למעלה מ- 2000 ש"ח לחודש. תשלום שכר לימוד מלא כ- 1300 ש"ח.
- ארגוני נשים אינם מוכנים לפתוח מעונות בישובים קטנים בהם הקבוצות אינן מלאות. לרשות המקומית אין אמצעים להחזיק מערכת בתנאים הנ"ל, + ההוצאה על השלמת תקנים.

1. צריך לזכור שאין אפשרות להעברת כספי תרומות לסוכנות, לקרן היסוד וכו' לאזורי יש"ע. כמו כן, יש מגבלות קשות על גיוס כספי משרדי ממשלה שונים לאותו פרויקט.
2. תחשיבי משרד העבודה והרווחה אינם כוללים: הסעות עובדים, תחזוקה יקרה של מבנים זמניים, מילוי מקום, פיקוח והדרכה ועוד.
3. אולי מעון יכול להיות קרוב לאיזון שוטף אם יש בו קבוצות מלאות. בישובים קטנים אין אפשרות כזו, ועלות הפעלת המעון גבוהה בהרבה.

!/? גני ילדים - שאלות ללא תשובות ?

- ישובי יש"ע מוגדרים בעדיפות לאומית, אך לא תוקנו בהם התקנות המתאימות להחלת חוק לימוד חובה חנם לגילאי טרום חובה. האם זו רשלנות או כוונה!/?
- תשלומי ההורים בגני טרום חובה אינם מכסים עלות גן שאינו מלא (35 ילד). מי ישלם ההפרש!/?
- בניית גני טרום חובה כמעט ואינה קיימת. מי יבנה!/?
- מכסת שעות הסיוע הטיפולי (גננת שי"ח) מגוחכת. לדעת המומחים, השקעה בגיל הגן חוסכת צורך בהשקעה גדולה יותר בעתיד. מי עושה את החשבון!/?

1. החלת החוק ביש"ע מתעכבת מפני שהחוק לא עבר את הליך הכללתו בצו אלוף המחיל אותו ביש"ע. נו באמת...

2. ביישובים קטנים, חישוב תקני הגן הוא לפי מספר ילדי הגן ביישוב. ביישוב בו יש פחות מ- 46 ילדים, אין כיסוי לגן השני. גם אם גובים מהורי ילדי טרום חובה שכר לימוד מלא, מכיוון ששכר הלימוד מוגדר לפי $1/35$ מעלות גן, אין סיכוי לכסות את העלות האמיתית.

3. בין אם החוק הוחל ובין אם לאו, מובן שצריך להפעיל גני טרום חובה, לפי ההרשמה.

!/? בתי ספר - שאלות ללא תשובות !/?

- בניית בתי ספר לשכונות חדשות אינה נעשית במקביל לבניית השכונה. האם זה באמת חוסך תקציב?!
- פיתוח ותשתיות לבי"ס מתקצבים בצורה סטנדרטית. בפיתוח אזורי בנייה חדשים-מי מתקצב הבאת תשתיות לראש השטח?!
- בכל שנה יש הבטחות ממשלתיות לביטול שיטת ה"מאצ'ינג" בחינוך. והשיטה עדיין פועלת- סייעות טיפוליות, יוזמות חינוכיות, שרות פסיכולוגי ועוד ועוד... מניין המימון לחלק הרשות המקומית?!

1. אין שום יתרון באיחור בניית בתי ספר. בסופו של דבר מוציאים פעמיים- פעם על פתרון זמני ופעם על פתרון הקבע.

2. מובן שהוצאות לתשתית כבישים, מים, ביוב, חשמל, תקשורת וכו' בפיתוח אזור חדש יקרה בהרבה מחיבור התשתיות בלב אזור בנוי.

3. האם נעשתה בדיקה מקיפה של כל תקציבי החינוך שאינם מנוצלים כי אין לרשויות מהיכן לממן את חלקן. למי זה מועיל?

חווייה אורקולית בכפר עציון

בקיבוץ כפר-עציון הוקם אתר הנצחה וארכיון לתולדות גוש עציון, באתר קיים חויון אורקולי, המספר את פרשת הגבורה של מתיישבי הגוש, סיפור ההתיישבות והמערכה תוך שימוש באפקטים ייחודיים של קול, תאורה ותנועה.

משך החזיון: כ- 25 דקות
מוצג ב- 6 שפות: עברית, אנגלית, צרפתית, ספרדית, גרמנית ורוסית
הכניסה בתשלום, יש לתאם מראש.
טל: 02-9935160

מוזיאון בית עדות לתולדות גוש עציון

אולמות תצוגה המספרים את סיפור נסיונות ההתיישבות בגוש עציון, עד נפילתו של הגוש ערב קום המדינה. כולל תמונות, מוצגים ומסמכים וחדר זיכרון, מפת תבלית ומוצגים מקוריים.

פתוח מדי יום. טל: 02-9935160

* האתרים סגורים בשבתות ובמועדי ישראל
* האתרים פתוחים בין השעות 9:00-16:00

מוזיאון "האדם בהר"

בקיבוץ כפר-עציון תוכלו לבקר במוזיאון "האדם בהר", המציע אולמות תצוגה של מלאכת הדגן ומלאכות הבית והחצר. כאן מוצגים כלי העבודה למלאכות מסורתיות, בליווי צילומים ותאורי המלאכות במקורותיהן.

יש לתאם את הביקור מראש.
טל: 02-9935133, 02-9935160

תעשיות כפר עציון

מפעל אמנותי קמפינג - ציוד מן לקמפינג ומרחאות, שקי שינה, צידניות, אוהלים, מעליים ועוד...
מפעל פלגור - ציוד אפיה ובישול וכלי בית שונים
טל: 02-9935130

גן "שיר השירים"

גן בוטני - זואולוגי, חורש טבעי המשתלב בנופי הרר, מסלעה ייחודית, פינת חמד בה נדל עד צבאים, איילות ויעלים.
יש לתאם את הביקור מראש.
טל: 02-9935133

כפר עציון

מרכז יודאיקה עציון

בצומת גוש עציון, מוקף בגוף הררי ירוק, שוכן מרכז יודאיקה עציון. בניין יפהפה וייחודי, המממן את מבקרו לחוויה מיוחדת. במרכז אולם תצוגה ומכירה עם עבודות של מיטב אמני היודאיקה בארץ, גלריה לתערוכות מתחלפות, מרפסת תצפית לגוף. זהו מקום מצויין לחוות את החוויה היהודית ולמצוא מתנות המתאימות לכל אירוע, כמו בר מצווה, חתונה, וכן מזווה לבית חדש וריהוט לבית כנסת. במקום, בית קפה - מסעדה המוקפת קירות זכוכית וצופה אל הגוף שמסביב.

זמני פתיחת התצוגה:
אפריל - אוקטובר: א'-ה' 9:00 - 19:00
יום ו' 9:00 - 14:00
נובמבר - מרץ: א'-ה' 9:00 - 19:00
יום ו' 9:00 - 13:00
סגור בשבת ובמועדי ישראל.
הכניסה לתצוגה בתשלום. טל: 02-9934040

בית-קפה מסעדה

מסעדה חלבית
בנוף פסטורלי
במרכז יודאיקה עציון

פתוח מדי יום
מ- 9:00 - 22:00

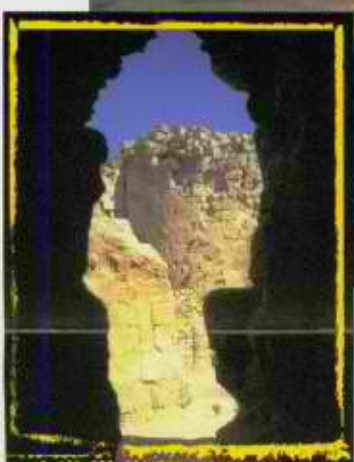
לחוות את החוויה היהודית

גן לאומי הרודיון

מצודת הר מדברית בפאתי מדבר יהודה מרחית לגב ההר ולישובי גוש עציון. הארמון ההררי המבוצר, שהוקם על ידי הורדוס ונקרא על שמו, היה גם בעל חשיבות בימי המרד הגדול ומרד בר כוכבא. המורדים בנו בו בית כנסת קדום בפסגתו. בבטן ההר מחילות תת קרקעיות מרשימות, לגלי ההר - ארמון מפואר, בית מרחץ ובריכת מים ענקית. שעות פתיחה בקיץ: 8:00 - 17:00
בחורף: 8:00 - 16:00
הכניסה בתשלום.
פתוח בשבתות ומועדי ישראל. טל: 050-505007

הרודיון

מערת חריטון

מערה קארסטית טבעית העמוקה ביותר בארץ. גישה מתקוע ומנהל תקוע בשביל מסומן. יש להצטייד במים, נעלי הליכה, כובע, פנס טוב עם סוללות נוספות ומפת המערה, אסורה הכניסה ללא הכרות מוקדמת. ייעוץ והדרכה בבתי ספר שדה כפר עציון וחר גילה. עונה מומלצת לטיול: חורף, סתיו ואביב.

יקבי יין

מטעי גפנים, יקב אמנותי וטבעי ונת מסורתית ביישוב תקוע. בתיאום מראש
טל: 02-9964257

במרכז הגוש מתוכנן להיפתח יקב בוטיק.

נת מסורתית בכפר-עציון

חוות פטריות

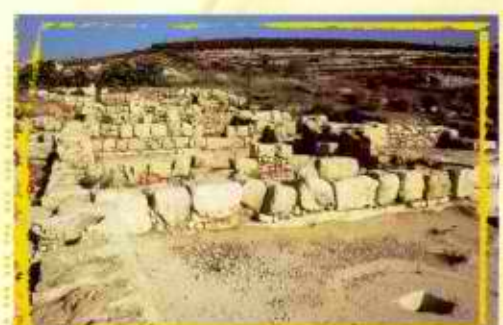
גידול פטריות מאכל ומצורי גורמה ביישוב תקוע. מכירת זנים ייחודיים במקום. בתיאום מראש. טל: 02-9964527

מזרח גוש עציון

מסלולי הליכה ומסלולים רכובים

מסלול מעיינות גוש עציון (רגלי/רכוב)

גישה מכביש כפר-עציון - בת עין, על פי השילוט. כולל: עין סגימה, חניון משואות יצחק, מעיין משואות, עין חובילה וחורבת הילל. ניתן לקבל דף מסלול בביה"ס שדה/יודאיקה/חויון. אין לשתות ממימי המעינות. יש להזהר מבורות הפזורים בצידו השבילים.

חורבת הילל

עין האמה / ביאר (רגלי)

מינהרה תת קרקעית המהווה חלק ממערכת אמות המים לירושלים. המסלול כולל אזילה בנקבה בוצית. הגישה מכביש ירושלים המוביל לגוש עציון. יש להצטייד במים, פנס, בגדים פשוטים ובגדים להחלפה. ייעוץ ניתן לקבל בביה"ס שדה כפר-עציון.

עין ביאר

עין מסלע / עין אבו חלב (רגלי/רכוב)

מעיין שכבה מצפון לגבעה הצהובה. הגישה בדרך היורדת ממעיינות גוש עציון או בשביל מסומן מול שער הכניסה לקיבוץ כפר-עציון. יש להצטייד במים, נעלי הליכה וכובע. אין לשתות ממימי המעיין. עונה מומלצת לטיול: סתיו, אביב, קיץ.

עין חובילה

"ההר הרוסי" (רגלי)

משלט חשוב במלחמת העצמאות. משרות התבדדות, מתקני חקלאות קדומים, מגור חרב. שביל גישה מצפון לבסיס הצבאי. יש להצטייד במים, נעלי הליכה, כובע ופנס. אין לקטוף פירות מהמטעים הפרטיים באזור.

דרך האבות (רגלי/רכוב)

דרך עפר על בסיס דרך רומית קדומה, לאורכה נמצא אבני מיל עתיקות ומקווה גדול מימדים שנעד לעולי הרצל בדרכם לירושלים. המבנה מיוחד ומבדיל בין "היורדים הטמאים" "לעולים הטהורים". יש להצטייד במים, נעלי הליכה וכובע.

מקוה טהרה

לגעת בטבע בגוש עציון

וּלְאִשָּׁה - שְׂשִׁיבַת לֵב
 "לֵבָבָא לֹא קִיסְטֵי אֶבֶן וְזִקְקָא מִן לִבָּא
 יִשְׁמָרוּ לֹא קָה לֵב לִי וְזִקְקָא לִי אֶלֶּיָּה
 יִשְׁמָרוּ וְזִקְקָא לִי אֶלֶּיָּה
 יִשְׁמָרוּ מִלִּפְנֵי מַלְאָכָא לִי וְזִקְקָא לִי אֶלֶּיָּה
 יִשְׁמָרוּ מִלִּפְנֵי מַלְאָכָא לִי וְזִקְקָא לִי אֶלֶּיָּה

טוואנדז סגל לא

לוגא חוזה אפדו טוואנדז

תצפיות ואטרקציות

האלון הבודד

אלון קשיש המהווה מזה דורות ציון דרך באזור. נילו מוערך ב- 700 שנה, והוא הפך לסמלו של נוש עציון היהודי, שאליו צפר ייט שנים. סביב העץ נן ואתר הנצחה, לזכר הישובים ויחידות הלוחמים.

גבעת עוז (אום א-טלע)

גבעת נישאה מדרום למגדל עוז, ממנה ניתן לצפות אל ירושלים ויחידה-הבית". נקשרה במסורת עם מגדל עדר מימי האבות. בימי ההתנחלות שכנה כאן משפחה משבט יהודה. יהודים שבו אליה בימי שיבת ציון. למרגלותיה מערות המסתור של מורדי בר כוכבא. שביל גישה מדרום לשער הקיבוץ.

המנזר הרוסי

גבעת בגובה 954 מטר. תצפית טובה לעבר עמק ברכה והכביש ירושלים - חברון. במקום התגלו שרידים מימי קדם.

רפת תיירותית במגדל עוז

סיור מודרך ברפת ובמכון החליבה, חוויה לילדים ולחורים. התנסות בחליבה עצמית, פינת לטיוף עגלים.

הא/בית 8/ חילון

ארוחות חלביות באווירה כפרית.

מצפור ע"ש ברוך זסברג

ממוקם על גג המתניים במרכז הגוש, מתצפית זו ניתן לראות היטב את כל סביבות גוש עציון וכן את אזור השפלה ומישור החוף.

מצפה הימים

נקודת גובה 997 מצפון לשוב נווה דניאל בדרך האבות. ניתן לצפות ממנה על ים המלח ועל הים התיכון.

אופנת זובדגן במגדל עוז

חנות מפעל, פריטי לבוש אופנתיים לנשים ולילדים.

בתי ספר שדה

שני בתי ספר שדה מתלים בגוש עציון - בכפר עציון ובהר גילה. הם מדריכים אלפי מטיילים באתרים הארכאולוגיים ובשמורות הטבע, בנחלים, במעינות ובמערות ברחבי ארץ יהודה - מהשפלה במערב - דרך מרומי ההר ועד מדבר יהודה ים המלח. הסיוורים עוסקים בפרשיות ואישים מתקופת המקרא וימי בית שני, המשנה והתלמוד, בחקלאות עתיקה, בחיי ובצומח, בתולדות ההתיישבות החדשה ובמורשת קרב בית ספר שדה כפר עציון טל. 02-9935133 בית ספר שדה הר גילה טל. 02-9932386

בית בר בקפי כפר עציון

קטיף עצמי של פירות העונה: דובדבנים, נקטריות, אגוז מלך, תפוחים וקיווי. מיוני עד אוקטובר: בימים א'-ה' מ- 10:00 עד 18:00 ובימי ו' מ- 8:00 עד 16:00. בתיאום מראש. סגור בשבת ובמועד ישראל. הקטיף בתשלום, המחיר כולל אכילה חופשית בשטח. טל. 02-9935412

קטיף תיירותי בראש צורים

נווה אפרת בית הארחה

הרמה: ***
 גבעת התאנה אפרת, ת.ד. 1037
 טל: 02-9932890

צימרים

אכסנייה ללינה ואירוח בקיבוץ כפר עציון

- אירוח בשבתות וימי חול.
 - שבתות אירוח למשפחות.
 - ארועים משפחתיים (בר מצוה, ימי הולדת).
 - ארוחות צהרים לקבוצות.
- בהזמנה מראש, טל: 02-9935133

"...מגיני גוש עציון הצילו את ירושלים, ארבע נקודות בלב שטח האויב, לא נתנו להם לנשט לשערי העיר... אם קיימת ירושלים עברית... אזי התודה הראשונה של ההסטוריה הישראלית של העם כולו נתונה על כך בראש ובראשונה ללוחמי גוש-עציון".
 דוד בן גוריון, תש"ט

חילון גילה
 02-9935133

העמותה לפיתוח ולקידום התיירות בחבל גוש עציון

אפרת

מועצה מקומית אפרת

אלון שבות • אלעזר • בת עין • הר גילה • כפר עציון • כרמי צור • מגדל עוז מצד • מעלה עמוס • נווה דניאל • נוקדים • אל דוד • קדר • ראש צורים • תקוע

טלפון מוקד תיירותי: 02-9938388

מועצה אזורית
 גוש עציון

חברה לפיתוח גוש-עציון בע"מ

ההסתדרות הציונית העולמית

© 1998, שילוס פרסומים, טל. 03-5182145 כל הזכויות שמורות.

צילום: אילן קרמל, טל. 03-5182145

A photograph of ancient stone columns in a desert landscape. The sun is shining brightly, creating a large, multi-pointed starburst effect in the upper center of the frame. The columns are made of weathered, reddish-brown stone. In the foreground, there are some low stone walls and a metal railing. The background shows a vast, flat desert under a clear sky.

סאסאי

חינוך זה הטבע שלנו...

אנו ב"בית ספר שדה סוסיא" רואים בעבודתנו שליחות חינוכית.
מטרתנו לשלב בטיול, בנוסף להכרות חוויתית עם השטח
וכל מרכיביו, קשר לנוף ולארץ, לשורשים ולערכים יהודיים,
מתוך חדווה וחוויה של טיול.

הנכם מוזמנים
להתקשר ולתאם עימנו
כל פעילות
אשר תתאים לכם ע"פ בקשתכם.

בברכת טיול מהנה, חינוכי וחוויתי...

בית ספר שדה
סוסיא

מרכז סיור ולימוד

סוּסְיָא

מיקוד: 90401 ס 11970 . TEL. 02-9963424 . פקס: 02- 9961245 ISRAEL FAX. SOUSSIA

ל 3 א ... ל 3 א ... ל 3 א

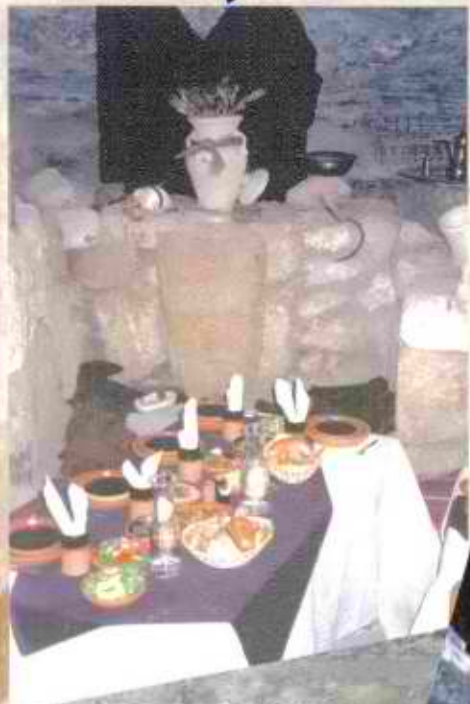
סוסיא

"בית רבא"

מסעדת

על ספר הפדבר, בין מזרע לוישיפון נמצאת סוסיא, העיר
העברית הקדושה אשר בה נחשפו מערות פגורים פדהיפות
בפערות אלו נקבל את פנים
בקבלת פנים פסורתית כנהוג בפי קדם.
הפערות יואו בנרות שפן זית
הישיבה על גבי שפסלי אבן
הפרופדים בשטיחים.

אוכל פיוחד וטעים הפוגש בכלי חרס

בזמן הארוחה יניעצו את זמנכם נגני נבל וחליל
(בתוספת פחיר).

פלצרים עטורים פלבושים פתקופת הפשנה.

לבויראכס:

- ✓ סעודת המלך - ארוחה בשרית מפוארת
- ✓ ברכת הארץ הטובה - ארוחה בשרית
- ✓ יבול המערה - ארוחה חלבית
- ✓ מזמרת הארץ - פירות ארצנו ושתייה
- ✓ מנחת רועים - קפה ועוגה

לפרטים והזמנות כנרת עמר - מחלקת שיווק סוסיא ישראל לוינסון מנהל שיווק
טלפון 02-9963424 פקס. 02-9961245

LEV HA-ARETZ

Tourist Map
Heart of the Bible Land

KEY

- "Reichan" Forest (J4)
- Sebastia - Settlement Site (J6)
- Ancient "Samarita" (J6)
- Joseph's Tomb (K7)
- Shilo - Site of the Tabernacle (K8)
- "Chalamish" (Um-Tzafa) Forest (J9)
- "Eretz B'reishit" - Genesis Land (L11)
- "Shalom al Israel" Synagogue (L11)
- The Western Wall (J12)
- Rachel's Tomb (U12)
- Herodian (K13)
- The Lone Tree (I13)
- Etzion Judaica Center (I13)
- The Machpela Cave (I14)
- Sussia Antiquities (I16)
- The Mitzvat Park (B16)
- Katif Beach, & Binyamin Beach (at the Dead Sea) (A16 & M12)
- Arab City or Town

- Express Road
- Main Road
- Regional Road
- Local Road
- Road with tour routes & scenic views
- Road under Palestinian authority
- Trans-Israel Highway
- Road under construction
- Territory A under Palestinian security & civilian control
- Territory B under Palestinian civil control & Israeli security control
- Urban area
- River - "Nachal"
- Lake
- Tunnel
- Settlement
- Airport
- Gas station
- Hotel
- Restaurant

- Pioneer Settlement Site
- Jewish Holy Site
- Antiquities Site
- Panoramic View
- noteworthy Site (Details on reverse side of map)
- Field School
- Study Center
- Picnic Site
- Beach (with amenities)
- Horse back Riding
- Factory Outlet Store (Details on reverse side of map)
- Industrial Area
- Mini-Zoo
- Fish Farm
- Shopping Mall

Scale: 1:287,800

0 2 4 6 8 10 Km.

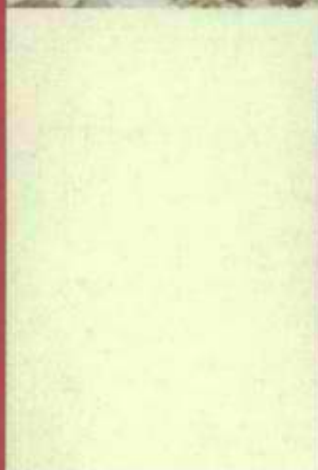
כאן פוגשים מקומות מרגשים
מסלולי טיול, אתרים, אנרקציות

י"ד רח"ן (41)		כביש מודר	
מכסות - ראשית החיישוב (617)		כביש ראשי	
שומרון התניה (617)		כביש אזורי	
קבר יוסף הדיק (71)		כביש מקומי	
שילה - אחר המסכן (81)		כביש עם מסלולי פיוז ווף	
יער חלמיש (אום צפא) (91)		כביש בעלימה פרשסינאית	
ארץ בראשית (111)		כביש חוצה ישראל	
בית הכנסת של ישרא"ל (111)		כביש בסלילה	
הכורז (121)		דרך שופת	
קבר דחל אמנו (121)		שם A בעלימה במחנות ואורחית פשתנאית	
הרדיון (131)		שם B בעלימה אורחית פשתנאית	
האלון הכרד (131)		שם שרני	
מרכז יודאיקה עשין (131)		נחל איחן	
מסרת הכפלה (141)		אום	
תחיקת מוסיא (161)		מורה	
ן המצות (161)		ישובים	
חוף קטף וחוף ביסין ים המלח (161)		נמל חשפה	
שיד ערבית		חנות דרק	
אחר ראשית החיישוב		מין	
אחר קדוש יהודי		מסעדה	
אחר תחיקת			
הצפית			
אחר מיוחד (פרסום מעבר למפה)			
בית ספר שרה			
מדרשה			
פיקוק			
חוף מוסדר			
דרכים מוסים			
חוף מפעל (פרסום מעבר למפה)			
אזור חשייה			
פיה ח'			
חוף דים			
קטין			

קנה-מידה 1:287,800

שמורות טבע - אטרקציות - ארכיאולוגיה

מרכז המידע של עמותת תיירות בנימין
עומדת לרשותכם
בטלפון אחד נתאם עבורכם את מסלול
הטיול, כניסה לאתרים, הדרכה וכל הנדרש
להצלחת הטיול

אטרקציות, ארכיאולוגיה, ג'יפים וטיולי אופניים

פסגות, ד.נ מזרח בנימין 90624
טל. 02-9977260
050-495985
פקס. 02-9975961

ההסתדרות הציונית העולמית
החסיבה להתיישוב

טיול בארץ

02-9974477, טלפון
02-9974482, פקס

המסלול מביא אתכם אל האתרים המרכזיים של השמורה, כולל:
- המצודה המלכותית של המלך חזקיהו
- המצודה המלכותית של המלך יהוא
- המצודה המלכותית של המלך יאשיהו
- המצודה המלכותית של המלך יהושפט
- המצודה המלכותית של המלך יהורם
- המצודה המלכותית של המלך יהואחז
- המצודה המלכותית של המלך יהויקים
- המצודה המלכותית של המלך יהויכין
- המצודה המלכותית של המלך יהויכין
- המצודה המלכותית של המלך יהויכין

האטרקציות

02-9943505, טל. 02-9944019, פקס

האטרקציות הכוללות:
- טיול ברכב ממונע
- טיול ברכב ממונע
- טיול ברכב ממונע

האטרקציות הכוללות:
- טיול ברכב ממונע
- טיול ברכב ממונע
- טיול ברכב ממונע

האטרקציות הכוללות:
- טיול ברכב ממונע
- טיול ברכב ממונע
- טיול ברכב ממונע

טיול בארץ

ארץ בראשית

שחזור סיפורי מקרא בעזרת שחקנים ותלבושות ובשילוב הקבוצה.
סעודת אברהם אבינו והכנסת אורחים באוהל אברהם.

טיולי ג'יפים, סיורי מדבר והישרדות,
סנפלינג, לינה, טיולי גמלים,
תוכניות מיוחדות לבר(בת) מצווה.
האתר והפעילויות מיועדים גם לנכים.

תל שילה

מקום המשכן ובירת הארץ במשך 369 שנה.

חפירות ארכיאולוגיות המעידות על
תקופות שונות של עם ישראל.
מבנים ורצפות פסיפס מדהימים
מהתקופה הביזנטית

במקום:

חזיון אור-קולי המתאר את המשכן וכליו,
סיפור עלי הכהן וחנוה
סדנאות ברוח התקופה
אפשרות לארועים משפחתיים

טלפון. 02-9974477 פקס. 02-9974482 טל. 02-9944019 פקס. 02-9943505

מיצפים מומלצים

מצפה דני

תצפית מרהיבה לכיוון ים המלח
על כביש אלון, מול מעלה מכמש.

כוכב השחר

(קובת א' נג'מה)
תצפית מיוחדת במינה על כביש אלון
בכניסה לכוכב השחר המשקיפה לכיוון
ספר המדבר ובקעת הירדן.
אפשרות למסלול הליכה קצר.

מעלה לבונה

תצפית בכניסה למעלה לבונה
המשקיפה על רחבי השומרון ומרכז
הארץ.

יער אום-צפא

מהיערות המיוחדים בארץ,
סוגי צמחים רבים ומגוונים.
על שטח של מאות דונמים
במקום שולחנות לפיקניק.

בית האיכר

פינת חי מורחבת ומיוחדת במבוא חורון
במרחק 6 ק"מ מצומת לטרון
סיורים מודרכים הכוללים המחשת נושאים
מקראיים מעולם החי

טלפון. 08-9262738

בית ספר שדה עפרה

טיולים במרחבי בנימין עם מדריכים מנוסים
אפשרות של טיולים "עם תנ"ך ביד" בשפות שונות
בתאום מראש.

טלפון. 02-9975516

נחל פרת

טיולים לאורך הנחל - חובה למטיילים באזור

עיו מבוע

המעין הפועם ("המעין המשוגע")
בקרבת הישוב אלון.

מסעדה במקום. טל. 02-9974250

עיו פרת

מעין יפיפה בקרבת ענתות.
טיולים מודרכים וביקורים במגורים
ומערות לאורך הנחל
ניתן להזמין הדרכה 02-5863845

אופציות המשך צפונה לירושלים

12. **פני-חבר:** ע"פ מסורות שונות, מכאן התפלל אברהם אבינו על אנשי סדום ועמורה. תצפית מרהיבה אל מדבר יהודה התיכון, ים-המלח ועבר הירדן.
13. **קרית-ארבע:** למרגלותיה, אלון מצוי, הממחיש מדוע נקראה גבעה סמוכה אלוני-ממרא-שם התגורר אברהם אבינו.
14. **מערת המכפלה:** בכביש מערבה מקרית-ארבע, בעמק, ע"פ מסורות שונות, זהו השער דרכו עוברים נשמות לנ-עדן. קברי האבות והאמהות מצויים מתחת למבנה הרודיאני גדול.
15. **בית הכנסת אברהם אבינו:** מבנה ייחודי ומרתק, ברובע אברהם אבינו. קרוי כך ע"פ מסורת שאדם זקן השלים מניין לקהילה במקום, לפני מאות שנים. בארון הקודש, ספרי תורה בני 400 שנה, שניצלו מפרעות תרפ"ט.
16. **מרכז היודאיקה:** מרכז מלאכות יד של תושבי האזור, עם מגוון מרהיב. קפיטריה חלבית. טל: 02-993-4040. סגור בשבת ובחג.
17. **תקוע:** כאן נולד הנביא עמוס. במקום חוות פטריות יער ופטריות סיניות. כמו כן, יקב בוטיק המייצר יין מעולה בעמדה ביתית. טל: 02-996-4903.
18. **נוקדים:** מהישוב, בדרך עפר בחלקו המערבי, תצפית מדהימה על מאות מערות נזירים עתיקות בקניון נחל תקוע.
19. **הרודיון:** ארמון מפואר שבנה הרודוס, הכולל מיתחם תחתון וכן מיתחם עליון בתוך הר מלאכותי דמוי חרוט. ממרומי הארמון, תצפית מרהיבה על ים-המלח ועל ירושלים. למרגלות ירושלים, שדה הרועים, שם ע"פ המסורת פגשה רות את בועז.

אופציות המשך צפונה לירושלים

המסלול

1. צומת תל-ערד

2. **תל-ערד:** עיר כנענית בת 5000 שנה, בה מוקם חאן כנעני. העיר היתה שער דרומי לארץ המיושבת. במקום מצודה ישראלית, ובתוכה מקדש בתבנית דומה לזו של בית המקדש הראשון.

3. חורבת קריות

שרידי עיר יהודית וביוניטית, שרידי כנסייה, יתכן - עיר הולדתו של יהודה איש קריות.

4. כרמי יתיר (ליד

קיבוץ הר-עמשא). כאן מגדלים ענבי מאכל ויין איכותיים. יינות מרלו של כרמל מזרחי מיוצרים מענבי האזור. טל: 02-996-3123.

5. ענים: שרידי עיר

יהודית, ובמרכז בית-כנסת מתקופת המישנה. מסיב, יערות ומטעי דובדבן. מענים ניתן להמשיך בדרך הנטיפית עד למיתר ולצומת שוקת, דרך חורבת העיר יתיר ובסתיני תאנים ואגוז מלך.

6. מצפור קריות

תצפית מרהיבה על בקעת ערד, צפון הנגב ועבר הירדן. ממזרח, נוכל לראות שרידי דרך רומית שעלתה לירושלים.

7. מערות מגורים עתיקות:

ממערב לכביש, בין בית-יתיר לכביש סוסיא-באר-שבע. מאוכלסות גם כיום.

8. בית היוצר

בסוסיא: אומן מדרוך בייצור כדים על אובניים ובתנור בשיטות עתיקות. כולל חוויות ההיסטוריה של מלאכת היצירה בחומר ע"פ תיאורם. 02-9961736. סגור בשבת וחג.

9. העיר העתיקה

סוסיא: עיר ערבית ששרדה בשלמותה מלפני 1200 שנה. עם מכלול מערות מגורים מרתק. בית-כנסת מרשים, מחילות מילוט, ושיחזור היבטי החיים והיצירה בעיר. חוויה מיוחדת, בתיאור: לחם אורגני מחיטה מקומית ומוצרי חלב אורגניים, מחוות הר-סיני. טל: 02-996-3424. סגור בשבת וחג.

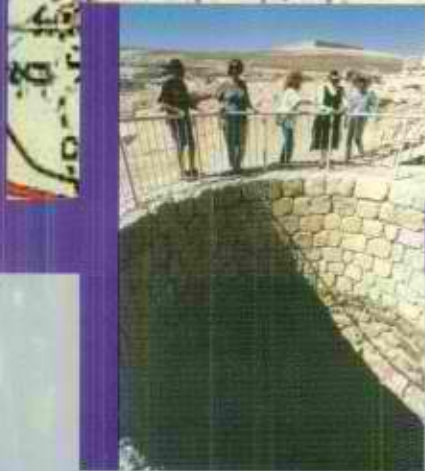
10. תל-מעון: תל גדול

שבראשו עיר יהודית מתקופת המישנה. כאן פגש דוד את אשתו אביגיל, שהיתה קודם לכן אשת נבל הכרמלי. מסיב חלקות נידול בשיטות קדומות של חיטה וזית. מזרחית לכביש, נביעות בצידי הדרך.

מרכז מידע: 02-996-3424

11. **כרמל:** ביישוב מפעל "עשבי קדם", המייצר מוצרי מאכל, תמרוקים ומרפא מצמחים יחודיים לאזור, בעלי תכונות מופלאות. גן בוטאני קטן מדגים מקצת הצמחים. טל: 02-996-1770. סגור בשבת וחג.

ע"ש כרמל הקדומה נקרא בתנ"ך המאכל "כרמלי". חיטה קלויה שהבשילה מוקדם באביב, הודות לתנאי ספר המידבר.

יש מקום שבו הזמן עצר למשך 1200 שנה

סוסיא

העיר העברית הקדומה

אולי לפני 2000 שנה, אולי יותר, בדרך השיירות אשר עלתה מעציון-גבר לקיסריה, קמה עיר בספר המדבר. עיר מופלאה, אפופת מסתורין.

זו היתה עיר עברית, יהודית, ובכל זאת שמה אינה ידוע כלל מן הכתובים.

כעשרת אלפים תושבים חיו בה. כמעט כולם בחרו לחצוב מערות בסלע ולהתגורר בהן, ועם זאת הם בנו לעצמם בית כנסת ענק ומפואר. בימתו מכוסה שיש לבן וריצפתו אבני פסיפס משובץ.

זו היתה עיר אשר תוכננה לפרטי הפרטים. רובעי המגורים נבנו סביב המרכז הציבורי, תוך הפרדה מן האיזור התעשייתי. שלושה רחובות ראשיים הוליכו משערי החומה אל לב העיר, שם עמד בית הכנסת וסביבו בתי המלאכה, החנויות, השוק.

רשת סבוכה של בורות מים, מקוואות ותעלות ניקוז נחצבה על מנת לאגור כל טיפה יקרה של מים הגשמים המועטים כל כך באיזור.

מדי בוקר הוליכו הרועים את עדרי הצאן אל המרעה ולעת ערב שבו אל העיר.

בכרמים שצמחו סביב האדימו הענבים ומהם הופק היין המשובח ביותר ברחבי האימפריה הרומית.

איש אינו יודע בוודאות מדוע נקרא שמה של העיר – סוסיא.

איש אינו מסוגל להסביר, מדוע לפני כ-1200 שנה, באופן מסתורי, לא מובן, נטשו את סוסיא כל אלפי תושביה. עד האחרון.

- העיר העברית הקדומה היחידה בעולם שנשתמרה כיחידה אחת.
- עשרות מערות מגורים ומבנים ציבוריים עתיקים.
- המחשה מרתקת של הלכות יהודיות רבות, כפי שיושמו בעיר.
- פעילות יצירתית של המבקרים במערות בתי המלאכה: אריגה, קדרות, שיבוץ פסיפס, דריכה בגת ועוד.
- אפשרות להדרכה בעיר ושילוב בסטורים מודרכים באיזור.
- אפשרות ללינה וארוחות באכסניית ביה"ס שדה – סוסיא.

האתר פתוח למבקרים – קבוצות מאורגנות ובודדים
בימים א'-ה' בשעות: 8:00-16:00
ביום ו' בשעות: 8:00-13:00

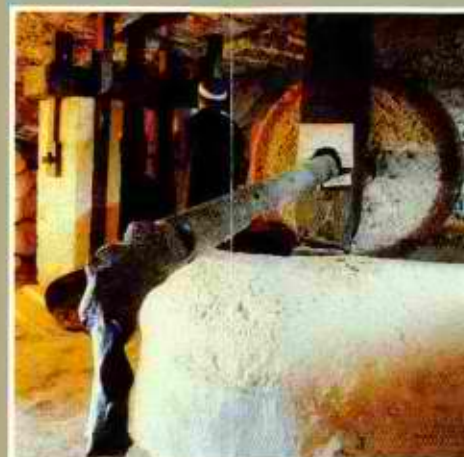
האתר סגור בשבת
לפרטים והזמנות: טלפון-9963424, 02-9963012
פקס 02-9961245

פרסום אורן

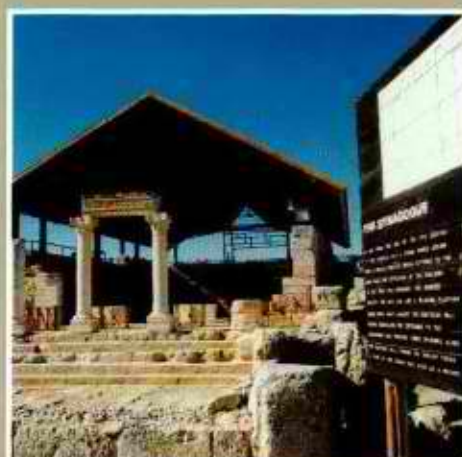
נגינה במערות

סוסיא היתה עיר אשר הקפידה לחיות על פי חוקי התורה. ואמנם בפסגת הגבעה, מעל לכל, מתנשא בית הכנסת על עמודיו המעוטרים, תיקרת הרעפים, האכסדרה וריצפת הפסיפס המרהיבה. פני בית הכנסת פונות לכיוון ירושלים, פתחיו מזרחה ובחצרו – מנהרת המילוט המפותלת והסודית אשר הולכה ממנו הרחק – אל מחוץ לחומות העיר.

בית בר יחודי להפקת שמן

לף ומאתיים השנים אשר עברו מאז נטישת התושבים כמעט ולא הותרו בעיר את חותמן. ומי שפוסע היום לאורך הרחוב הראשי, לא יתקשה להבחין בעשרות מערות המגורים, במאות מקוואות ובורות מים, בבית הבד בו היו מייצרים את שמן הזית, בבית העירייה – בו ישבה מועצת שבעת טובי העיר, בבית המשפט ואוצר העיר, בשוק הסוחרים, בבתי המלאכה ובאומנים עצמם: קדר העיר המסובב את האובניים וידיו מפסלות בחימר, אורגת השטיחים השקועה בעבודתה על הגול, חרש העץ בסדנתו.

בית כנסת מפואר

סוסיא היא העיר העברית הקדומה הגדולה ביותר, וככל הנראה גם היחידה בעולם אשר נשתמרה בשלמות, כיחידה אחת.

סוסיא

העיר העברית הקדומה

מחיי היום יום בסוסיא

סוסיא המופלא של סוסיא משתרע על פני אלפי שנות הסטוריה. מימי בית המקדש, דרך הכיבוש הפרסי והיווני, האימפריה הרומית, ביזנטיון הנוצרית ושליטי האיסלם. אך מאז הנטישה, עצר הזמן בסוסיא את מהלכו, וסוסיא של ימינו אינה שונה בהרבה מסוסיא של הימים ההם. אחרי למעלה מאלף ומאתיים שנים של בדידות ושכחה, העיר האבודה שוב מתעוררת לחיים. כאילו דבר לא אירע מאז.

מהפעילויות בשטח האתר

לרצפת פסיפס בבית הכנסת מן הפסיפס יציע לאורחיו המבקרים במערה, להצטרף אליו, ולשבץ בעצמם דוגמאות מרהיבות. בגת היין יוזמנו המבקרים לדרך ברגליהם את הענבים, ואלה מביניהם אשר יבקשו לחקור ולהתעמק בעולם ההלכות היהודי של סוסיא, יזכו להסברים בדבר דיני העיר, הלכות השבת ובית הכנסת, הלכות הצניעות, מבנה הרשויות בעיר והשירותים אשר הועמדו לטובת אנשיה. וכן על הקשיים במציאת מקורות קיום ופרנסה בחבל ארץ זה ועל דרכם של התושבים להתגבר על קשיים אלה.

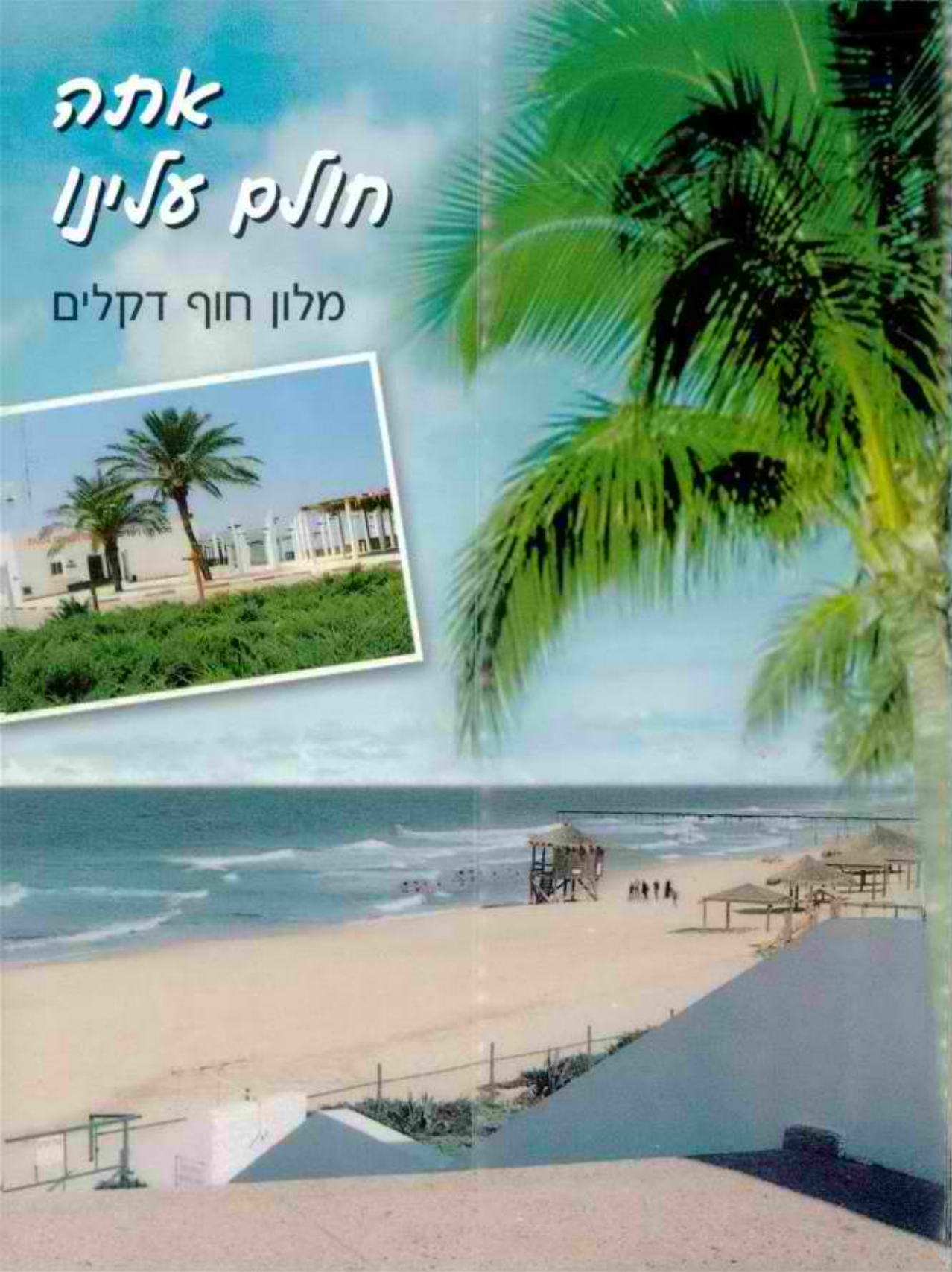
דריכת ענבית בגת

בורות מים ומקוואות

אתה חולק עלינו

מלון חוף דקלים

בס"ד

על נופש ליד הים...
על שקט ושלווה...

מלון חוף דקלים - מקום עם נשמה

כולל 114 חדרים מרווחים וממוזגים,

לובי מפואר ואולמות להרצאות

בתי כנסת למגוון העדות

חדר אוכל רחב ושרותי כיד המלך

לפרטים נוספים ולהזמנות צלצלו:

טל. 07-6847910

פקס. 07-6847215

מדגליות

להגיע הביתה...

מלון חוף דקלים - מלון שהוא בית.
בין דיונות של חול אל מול חוף ים קסום
עטור דקלים ושקט טבעי...

מקבלים את המפתח לחדר
נכנסים פנימה
ומגלים עולם...

כן, החלום מתחיל להתגשם...
רוח קלילה נושאת את ריח הים לחדר המרווח,
התחושה נפלאה ומרגשת,
קולם המרגיע של גלי הים עושה את הכל...

את הילדים שולחים למגרש המשחקים,
או לאולם הפעילויות. שם יגלו עולם ומלואו
בפינות משחקי חברה, פינג פונג
וכדור עף ובעצם מה לא.

וכבר אפשר לקפוץ לשחיה קצרה
בבריכה המחוממת והמקורה,
לחלץ עצמות בג'קוזי ולהנות בסאונה הבריאותית,
ואולי לפתח כמה שרירים בחדר הכושר.

טבילה בחוף הים
הנקי והשקט ביותר
נפרד לנשים וגברים,
משלימה את
התמונה.

הקפיטריה, פתוחה
ואפשר לטעום,
אך זהירות לא
למלא יותר מדי,
צריך להשאיר מקום
לארוחה כיד המלך
שכבר מוכנה...

הביקור במלון משולב עם סיורים מודרכים באתרים השונים:
■ בכפר הנופש - מדרשת הדרום, ■ מדרשת התורה והארץ
■ מרכז המבקרים - גן המצוות ■ קטיפארי
■ מרכז המבקרים חסלט ■ אגם קטיף לשייט בקייאקים
■ מסלול ג'יפים ■ במשתלות קטיף ועצמונה

להגשים חלום...

חווייה אורקולית בכפר עציון

בקיבוץ כפר-עציון הוקם אתר הנצחה וארכיון לתולדות גוש עציון, באתר קיים חזיון אורקולי, המספר את פרשת הגבורה של מתיישבי הגוש, סיפור ההתיישבות והמערכה תוך שימוש באפקטים ייחודיים של קול, תאורה ותנועה.

משך החזיון: כ- 25 דקות
מוצג ב- 6 שפות: עברית, אנגלית, צרפתית, ספרדית, גרמנית ורוסית
הכניסה בתשלום, יש לתאם מראש.
טל: 02-9935160

מוזיאון בית עדות לתולדות גוש עציון

אולמות תצוגה המספרים את סיפור נסיגות ההתיישבות בגוש עציון, עד נפילתו של הגוש ערב קום המדינה. כולל תמונות, מוצגים ומסמכים וחדר זיכרון, ספד תבליט ומוצגים מקוריים.

פתוח מדי יום. טל: 02-9935160

* האתרים סגורים בשבתות ובמועדי ישראל
* האתרים נפתחים בין השעות 9:00-16:00

מוזיאון "האדם בהר"

בקיבוץ כפר-עציון תוכלו לבקר במוזיאון "האדם בהר", המציע אולמות תצוגה של מלאכת הדגן ומלאכות הבית והחצר. כאן מוצגים כלי העבודה למלאכות מסורתיות, בליווי צילומים ותאורי המלאכות במקורותיהן.

יש לתאם את הביקור מראש.
טל: 02-9935133, 02-9935160

תעשיות כפר עציון

מפעל אמנותי קמפינג - ציוד גן לקמפינג ומחנות, שקי שינה, צידניות, אוהללים, נעליים ועוד...
מפעל פלגור - ציוד אביה ובישול וכלי בית שונים
טל: 02-9935130

גן "שיר השירים"

גן בוטני - וואלוני, חורש טבעי המשתלב בנופי ההר, מסלעת ייחודית, מיטת חמד בה גדל עדר צבאים, איילת ויעלים.
יש לתאם את הביקור מראש.
טל: 02-9935133

כפר עציון

מרכז יודאיקה עציון

בצומת גוש עציון, מוקף בנוף הררי ירוק, שוכן מרכז יודאיקה עציון. בניין יפהפה וייחודי, המזמין את מבקריה לחוויה מיוחדת. במרכז אולם תצוגה ומכירה עם עבודות של מיטב אמני היודאיקה בארץ, גלריה לתערוכות מתחלפות, מרפסת תצפית לנוף. זהו מקום מצויין לחנות את החוויה היהודית ולמצוא מתנות המתאימות לכל אירוע, כמו בר מצווה, חתונה, וכן מזווה לבית חדש וריהוט לבית כנסת. במקום, בית קפה - מסעדה המוקפת קירות זכוכית וצומה אל הנוף שמסביב.

זמני פתיחת התצוגה:
אפריל - אוקטובר: א-ה' 9:00 - 19:00
יום ו' 9:00 - 14:00
נובמבר - מרץ: א-ה' 9:00 - 19:00
יום ו' 9:00 - 13:00
סגור בשבת ובמועדי ישראל.
הכניסה לתצוגה בתשלום. טל: 02-9934040

בית-קפה מסעדה

מסעדה חלבית בנוף פסטורלי במרכז יודאיקה עציון

פתוח מדי יום
נ- 9:00 - 22:00

לחווה את החוויה היהודית

גן לאומי הרודיון

מצודת הר מדברית בפאתי מדבר יהודה מזרחית לגב ההר וליישובי גוש עציון. הארמון ההררי המבוצר, שהוקם על ידי הורדוס ונקרא על שמו, היה גם בעל חשיבות בימי המרד הגדול ומרד בר כוכבא. המורדים בנו בו בית כנסת קדום בפסגתו. בבטן ההר מחילות תת קרקעיות מרשימות, לרגלי ההר - ארמון מפואר, בית מרחץ ובריכת מים ענקית. שעות פתיחה בקיץ: 8:00 - 17:00
בחורף: 8:00 - 16:00
הכניסה בתשלום.
פתוח בשבתות ומועדי ישראל. טל: 050-505007

הרודיון

מערת חריטון

מערה קארסטית טבעית העמוקה ביותר בארץ. גישה מתקוע ומנחל תקוע בשביל מסומן. יש להצטייד במים, נעלי הליכה, כובע, פנס טוב עם סוללות ניספות ומפת המערה. אסורה הכניסה ללא הכרות מוקדמת. ייעוץ והדרכה בבתי ספר שדה כפר עציון וחר גילה. עונה מומלצת לטיול: חורף, סתיו ואביב.

יקבי יין

מטעי גפנים, יקב אמנותי וטבעי ונת מסורתית ביישוב תקוע. בתיאום מראש
טל: 02-9964257

במרכז הגוש מתוכנן להיפתח יקב בוטיק

נת מסורתית בכפר-עציון

חוות פלריות

גידול פטריות מאכל ומוצרי גורמה ביישוב תקוע. מכירת זנים ייחודיים במקום. בתיאום מראש. טל: 02-9964527

מזרח גוש עציון

מסלולי הליכה ומסלולים רכובים

מסלול מעיינות גוש עציון (רגלי/רכוב)

גישה מכביש כפר-עציון - בת עין, על פי השילוט. כולל עין סימיה, חניון משואות יצחק, מעיין משואות, עין חובילה וחורבת הילל. ניתן לקבל דף מסלול בגישה/שדה/יודאיקה/חזיון. אין לשלוח ממיימי המעינות. יש להזהר מבורות הפזורים בצדי השבילים.

חורבת הילל

עין האמה / ביאר (רגלי)

מינהרה תת קרקעית המהווה חלק ממערכת אמות המים לירושלים. המסלול כולל זחילה בנקבה בוצית. הגישה: מכביש ירושלים המוביל לגוש עציון. יש להצטייד במים, פנס, בגדים פשוטים ובגדים להחלפה. ייעוץ ניתן לקבל בבית שדה כפר-עציון.

עין ביאר

עין מסלע / עין אבו מליב (רגלי/רכוב)

מעיין שכבה מצפון לגבעה הצהובה. הגישה בדרך היורדת ממתניש גוש עציון או בשביל מסומן מול שער הכניסה לקיבוץ כפר-עציון. יש להצטייד במים, נעלי הליכה וכובע. אין לשלוח ממיימי המעיין. עונה מומלצת לטיול: סתיו, אביב, קיץ.

עין חובילה

"ההר הרוסי" (רגלי)

משלט חשוב במלחמת העצמאות. מערות התבודדות, מתקני חקלאות קדומים, מנזר חרב. שביל גישה מצפון לבסיס הצבאי. יש להצטייד במים, נעלי הליכה, כובע ופנס. אין לקטוף פירות מהמטעים הפרטיים באזור.

דרך האבות (רגלי/רכוב)

דרך עפר על בסיס דרך רומית קדומה, לאורכה נמצא אבני מיל עתיקות ומקווה גדול מימדים שנועד לעולי "היורדים הטמאים" "לעולים הטהורים". יש להצטייד במים, נעלי הליכה וכובע.

מקוה טהרה

לגעת בלבך בגוש עציון

* עונה מומלצת לטיולים: סתיו, אביב, קיץ

לואיזיא - עמק הירדן
 "לואיזיא הוא אזור חקלאי ופורה
 'עמק הירדן' הוא אזור חקלאי ופורה
 'עמק הירדן' הוא אזור חקלאי ופורה
 'עמק הירדן' הוא אזור חקלאי ופורה

לואיזיא חקלאית

תצפיות ואטרקציות

האלון הבווד

אלון קשיש המהווה מזה דורות ציון דרך באזור. גילו מוערך ב- 700 שנה, והוא הפך לסימלו של נוש עציץ היהודי, שאליו צפו ייט שנים. סביב העץ נבנו חנוכה, לזכר הישובים ויהודיות הלוחמים.

גבעת עוז (אום א-בלע)

גבעה נשאה מדרום למגדל עוז, ממנה ניתן לצפות אל ירושלים וייהר-הבית. נקשרה במסורת עם מגדל עדר מימי האבות. בימי ההתנחלות שכנה כאן משפחה משבט יהודה. יהודים שבו אליה בימי שיבת ציון. למרגלותיה מערות המסתור של מורדי בר כוכבא. שבייל גישה מדרום לשער הקיבוץ.

המנזר הרוסי

גבעה בגובה 954 מטר. תצפית טובה לעבר עמק הירדן והכביש ירושלים - חברון. במקום התגלו שרידים מימי קדם.

רפת תיירותית במגדל עוז

סיור מודרך ברפת ובמכון החליבה, חוויה לילדים ולחורים. התנסות בחליבה עצמית, פינת ליטוף עגלים.

האליפס של לואיזיא

ארוחת חלבית באווירה כפרית.

מצפור ע"ש ברוך זסברג

ממוקם על גג המתנחלים במרכז הגוש, מתצפית זו ניתן לראות היטב את כל סביבות גוש עציון וכן את אזור השפלה ומישור החוף.

מצפה הימים

נקודת גובה 997 מצפור ליישוב נווה דניאל בדרך האבות. ניתן לצפות ממנה על ים המלח ועל הים התיכון.

אופנת דובדבן במגדל עוז

חנות מפעל, פריטי לבוש אופנתיים לנשים ולילדים.

בתי ספר שדה

שני בתי ספר שדה מפעלים בגוש עציון - בכפר עציון ובהר גילה. הם מדריכים אלפי מטיילים באתרים הארכאולוגיים ובשמורות הטבע, בנחלים, במעינות ובמערות ברחבי ארץ יהודה - מהשפלה במערב - דרך מרומי ההר ועד מדבר יהודה ים המלח. הסיוורים עוסקים בפרשיות ואישיות מתקופת המקרא וימי בית שני, המשנה והתלמוד, בחקלאות עתיקה, בחיי ובצומח, בתולדות ההתיישבות החדשה ובמורשת קרב בית ספר שדה כפר עציון טל. 02-9935133 בית ספר שדה הר גילה טל. 02-9932386

בית בד בקבי כפר עציון

קליף תיירותי בראש צורים

קליף עצמי של פירות העונה: דובדבנים, נקטריות, אגוז מלך, תפוחים וקיווי. מיוני עד אוקטובר: בימים א-ה מ- 10:00 עד 18:00 ובימי ו' מ- 8:00 עד 16:00. בתיאום מראש. סגור בשבת ובמועדי ישראל. הקליף בתשלום, המחיר כולל אכילה חופשית בשטח. טל: 02-9935412

מבחר אפשרויות בישורים השונים, פרטים במקד התיירות טל. 02-9938388

נווה אפרת

הרמה: * * * גבעת התאנה אפרת, תד. 1037 טל. 02-9932890

צימרים

אכסנייה ללינה ואירוח בקיבוץ כפר עציון

- אירוח בשבתות וימי חול.
- שבתות אירוח למשפחות.
- אירועים משפחתיים (בר מצוה, ימי הולדת).
- ארוחת צהרים לקבוצות.
- בהזמנה מראש, טל: 02-9935133

"...מגיני גוש עציון הצילו את ירושלים, ארבע נקודות בלב שטח האויב, לא נתנו להם לנשט לשערי העיר... אם קיימת ירושלים עברית... אזי התודה הראשונה של ההסטוריה הישראלית של העם כולו נתונה על כך בראש ובראשונה ללוחמי גוש-עציון".

דוד בן גוריון, תש"ט

חלום גיור
 גוש עציון
 העמותה לפיתוח ולקידום התיירות בחבל גוש עציון

מועצה אזורית
 גוש עציון
 חברה לפיתוח גוש-עציון בע"מ

אפרת
 מועצה מקומית אפרת

אלון שבות • אלעזר • בת עין • הר גילה • כפר עציון • כרמי צור • מגדל עוז • מצד • מעלה עמוס • נווה דניאל • נוקדים (אל דוד) • קדר • ראש צורים • תקוע
 טלפון מוקד תיירותי: 02-9938388

ההסתדרות הציונית העולמית

02-9974250

עין מבוע, אלון, דב מדרח בנימין 90618

5
ק"מ

מכביש ירושלים-ים-המלח על דרך אלון בשמורת הטבע נחל פרט

* מסעדת דגים חלבית * כשר * פתוח כל יום (גם בשבת) * מזון טיול * קוצרס * שטפון * שמורת טבע * חוויה * צפון מדבר יהודה

בקינן מרשים חבוי נווה מדבר קסום, מוקף גבעות חשופות

זוהי נקודת ההתחלה של אמת המים הפתוחה בוואדי קלט

המסעדה צמודה לבריכה שמימיה עולים ויורדים כתוצאה מ"מעין פועם" שנביעתו אינה אחידה

המסעדה נמצאת במבנה המשאבות הישן (מפעל המים המנדטורי לירושלים) בו מוצג הסבר על הפלא הגיאולוגי

מומלץ!

* ביקור בקיץ (שמש) או בחורף (שמש)
* טיול עצמי או מודרך * התרעננות במי המעין
* ארוחה במסעדה המתמחה בעישון דגים

לתל אביב
To TEL AVIV

ירושלים
JERUSALEM

בית לחם
BETHLEHEM

עין פקיע
Ein-Fekia

נחל פרט
Nahal Perat

כפר אדומים
Kfar Adumim

נבי פית
Nabi Fit

מנחת מרסן
Marshan

דדו
Dado

מנחת אדומים
Marshan

דדו
Dado

עין מבוע
Ein-Mabu'a

עין קלט
Ein-Qalt

אלון
Alon

מנחת ירדן
Manot Jordan

נבי מוסא
Nabi Musa

דרך אלון
(458)
Alon Road

אלון
Alon

עין גדי
Ein Gedi

עין גדי
Ein Gedi

לטבריה
To Tiberias

יריחו
JERICHO

צומת אלמוג
Almog Junction

ים המלח
DEAD SEA

צפיה בשטפון, ימים בודדים בשנה,
ניתן להרשם ל"מועדון הממתיינים"
חוויה מהממת

Ein-Mabu'a (Ein-Fammar) Restaurant

* Fish-Restaurant * Kosher Dining

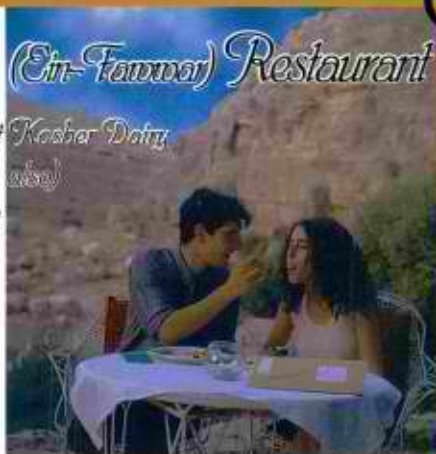
* Open Daily (Sat. *closed*)

* Cafeteria * Hiking

* Flash floods * Concert

* Nature-Reserve * Experience

* The northern part of the Judean Desert

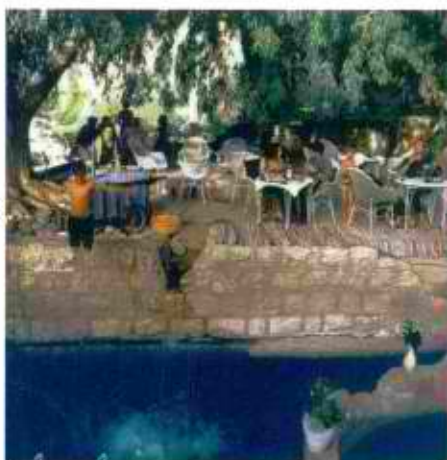

★ Enjoy a wonderful fish meal at Ein-Mabu'a, a natural spring flowing to an inner rhythm.

★ An enchanted oasis hidden in a desert-canyon.

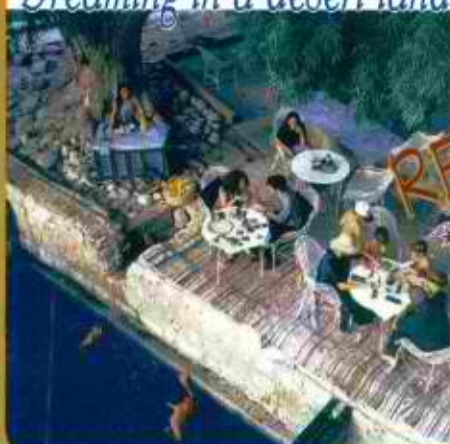
★ The starting point of the open aqueduct in Wadi-el-qilt.

★ Experience the water rise and descend periodically in the pool by the restaurant.

02-99742550

Dreaming in a desert land

RECOMMENDED!

- * Visit in the summer (sun) or in the winter (sun)
- * Hike and travel on your own or with guides.
- * Refresh yourself in the stream.
- * Enjoy a meal in the restaurant which specializes in smoked fish.

5 km from the Jerusalem-Dead Sea Road on the Alon Road in the Nahal Perot Nature-Reserve

You can almost hear the shepherd's flute

Amidst the magical hills of the Judean desert, it's not hard to envision our forefathers wandering with their flocks and amusing themselves with a few tunes when they stopped to rest. Here, in "The Land of the Shepherds," you'll feel as if time has stood still.

When you visit such sites as Herodion, used as a hideout in the Jewish struggle against the Romans, or Sussia, a 1200-year-old Jewish city, you'll know that you have come to the very core of your history.

Shepherds, mystics, and kings have fallen under the spell of this primordial wilderness - you will, too.

TOMBS OF THE RIGHTEOUS
Rachel's Tomb, Bethlehem
Cave of the Patriarchs, Hebron

We suggest the following route:

CAVE OF HARITON

The longest natural karstic cave in Israel.

HERODION

Remains of Herod's huge mountain palace and fortress, later used as a hideout in the Great Revolt and the Bar-Kochba Rebellion. A guided tour can be arranged (in advance).

TEKOA MUSHROOM FARM

Edible mushrooms of unusual strains, and fine gourmet products.

ETZION JUDAICA CENTER

An opportunity to purchase the works of Israel's most outstanding Judaica artists. Cafe and dairy restaurant.

KFAR ETZION MEMORIAL AND ARCHIVE

The heroism of the settlers of the Etzion Bloc, portrayed in a sound and light show at Kibbutz Kfar Etzion.

HERBS OF ANTIQUITY — CARMEL

Remedies and cosmetics specially prepared from plants that are unique to the area. Closed Sabbaths and holidays.

ANCIENT SUSSIA

Jewish city that has remained nearly intact for 1200 years. Boasts a fascinating complex of cave dwellings, as well as ritual baths, the ruins of a large synagogue, a tunnel used as an escape route, an ancient oil press, and a sound and light show. During Passover and Sukkot, the city comes to life once again.

□ Sussia Tour and Study Center

Tours for youth and family groups in the Judean desert, the Negev, and the Judean lowlands, with excellent guides. Guest rooms and dining room on the premises.

□ "Beit Raba" Restaurant

Talmudic restaurant in an authentic cave dwelling with traditional ancient hospitality. Dairy or meat meals (snacks also available).

□ Potter's Workshop

A potter demonstrates his craft, using an ancient method. By prior appointment. Closed Sabbaths and holidays.

YATTIR FOREST

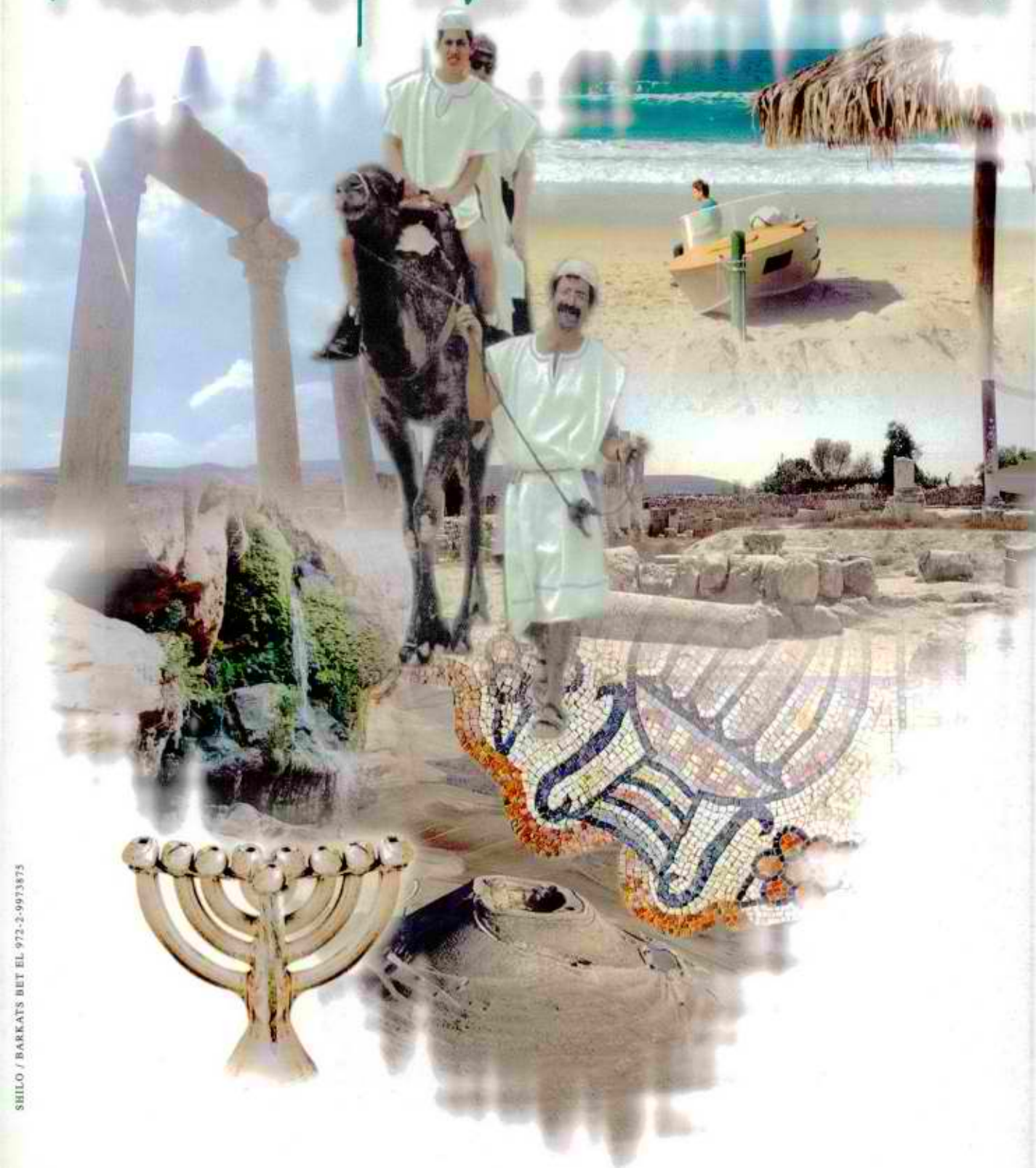
Scenic route through a lush forest with remains of Jewish sites, including an ancient synagogue and the city of Yattir.

For further information, contact: Heartland of Israel Tourism Authority

Information Center: 1-800-280-380 • Fax: 972-2-581-4072

From the U.S. call: 972-2-581-2550

Heart of the Bible Land

SHILO / BARKATS BET EL- 973-2-9973875

GET TO THE ROOT OF JERUSALEM

See how it all began: Take a firsthand look at walls and water systems from biblical times, and explore scenic landscapes that played a role in Jerusalem's early history.

Genesis Land

A chance for the entire family to be transported into the world of Abraham. Reenactment of Bible stories with the participation of visitors, a meal in "Abraham's Tent," camel and jeep excursions, hikes, rappelling. Overnight accommodations, special programs for bar/bat mitzvahs, a selection of meals for groups (by prior arrangement). Suitable for the disabled.

The City of David

The original site of Jerusalem, where King David created his capital about 3,000 years ago.

Ancient Cistern

New find from the First Temple period. Closely fits the description of the cistern into which Jeremiah was cast.

Area G

Remains of a government compound from the First Temple period.

Canaanite Wall

Remains of the Jerusalem city wall in the First Temple period.

Warren's Shaft

Underground water system dating back to Canaanite times. The latest excavations reveal fortifications a thousand years older than any previously found in Jerusalem.

The Springhouse

Recent finds adjacent to the Siloam Spring, providing a new view of Jerusalem in the time of Abraham.

Hezekiah's Tunnel

Underground water conduit dug in the time of King Hezekiah as part of his preparations for a revolt against the Assyrian kingdom. Exciting walk through this "time tunnel" includes wading in water up to your knees.

Tel Shilo

Site of the Tabernacle and the capital of the land of Israel for 369 years. Fascinating archaeological finds from various periods in Jewish history. Sound and light show and workshops. Cafeteria.

Nahal Prat (Wadi Kelt)

Ein Prat

A lovely spring that bubbles all year round at the foot of the village of Anatot, the home of Jeremiah. Guided tours and visits to monasteries and caves along the riverbed of Nahal Prat.

Ein Mabu'a

One of the most unusual springs in Israel and a delightful place to go wading. Situated on the Alon Road (1 km from the settlement of Alon). Restaurant.

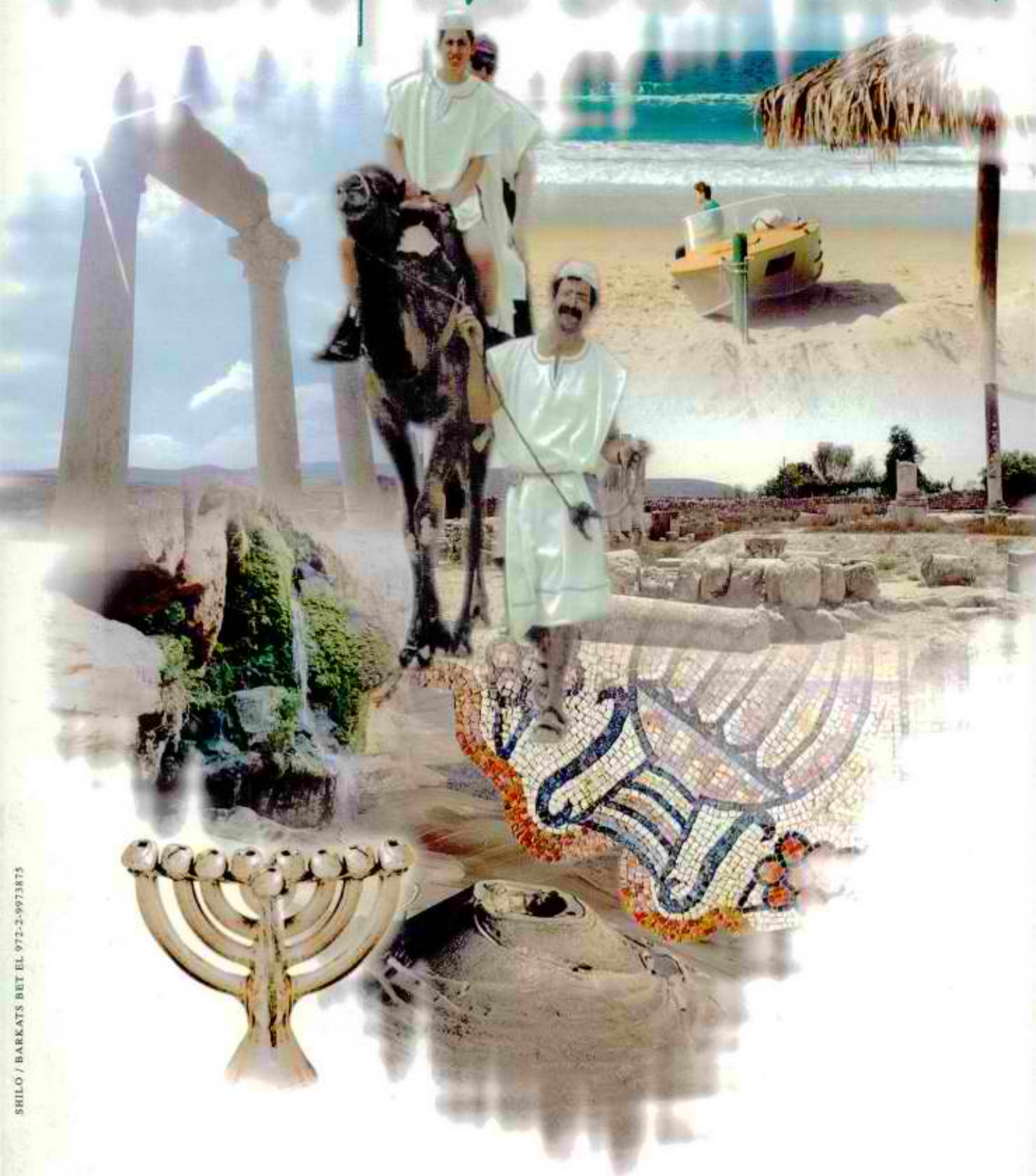
Heartland of Israel

For further information, contact: Heartland of Israel Tourism Authority

Information Center: 1-800-280-380 • Fax: 972-2-581-4072

From the U.S. call: 972-2-581-2550

Heart of the Bible Land

SHILO / BARKATS BET EL 972-2-9973875